

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

VI. Liber Septimus Decretalium, cum Indice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

SEPTIMVS
DECRETALIVM.

ADDITVS EST INDEX ET TITV-
LORVM, ET RERVM ET VER-
BORVM IN PRIMIS MEMO-
RABILIVM.

Benevolo Lectori S.

A Mice Lector, quò magis Reipubl. literariæ & tibi, plenè con-
sultum foret, hunc septimum Decretalium, Constitutionum
Apostolicarum, post sextum, Clementinas & extravagantes,
hactenus editarum, & à doctissimo Viro, D. Petro Marthæ
J. C. Lugdunensi, olim ita collectarum, & separatim impressarum, & o-
lim Illustr. D. Cardinali Cajetano, inscriptarum, tot libris Canonicis, ca-
lis & canonibus, accurata distinctione, respondentem, hic in calce Cor-
poris Juris Canonici universi, adjungere opere pretium esse duximus:
quò nimirum nihil restaret, quod plenam & perfectam cognitionem,
hujus Apostolici juris, impedire posset. Præsertim cum confer, alias
Constitutiones, à DD. modernis passim, ab Historicis quoque allegari.
Adjunximus etiam quibusdam in locis (ubi hoc necessarium videbatur)
notas non inutiles. Tu igitur, Vir optime, nostro labore, & bona inten-
tione contentus, illo utere, fruiere. Vale.

LIBRI SEPTIMI DECRE-
TALIUM PRIMI

Titulus I.

DE summa Trinitate, & fide ca-
tholica. 1
II. De re scriptis & mandatis Apostoli-
cis. 5
III. De electione, & electi potestate. 10
IV. De Cardinalibus. 14
V. De aetate & qualitate ordinando-
rum. 20
VI. De filiis Presbyterorum. *ibid.*
VII. De bonis Ecclesie alienandis vel
non. 21
VIII. De officio Legati. 27
IX. De insulis novi orbis. 28
X. De beneficiorum collatione & im-
petratione. 30
XI. De reservationibus. 44
XII. De pensionibus. 50
XIII. De unionibus beneficiorum. *ibid.*
XIV. De resignationibus & permuta-
tionibus. 52
XV. De fructuum beneficii restituo-
ne. 56

X. De dilationibus & cessionibus bo-
norum. 93
XI. De cambiis. 97
XII. De forma contrahendi censum. 98
XIII. De testamentis & ultimis volun-
tariis. 99
XIV. De nautis & naufragium patien-
tibus. 104

LIBRI SEPTIMI DECRE-
TALIUM TERTII.

Titulus I.

DE vita & honestate clericorum
105
II. De clericis non residentibus in ec-
clesia vel prabenda. 108
III. De spoliis clericorum. 115
IV. De Comitibus Palatinis. 121
V. De Magistris & Doctoribus. 122
VI. De Medicis. 124
VII. De Conciliis. 126
VIII. De celebratione Missarum, & sa-
cramento Eucharistiae, & divinis
officiis. 132
IX. De reliquiis & veneratione san-
ctorum. 135
X. De juramentis & iurijurandi ob-
ligatione. 137
XI. De treuga & pace. 138
XII. De votis & votorum professione.
141
XIII. De gratiis & dispensationibus. *ibid.*
XIV. De indulgentiis. 143
XV. De questorum tollendo abusu. 144
XVI. De decimis. 147
XVII. De religiosis domibus, & montibus.
ibid.

LIBRI SEPTIMI DECRE-
TALIUM SECUNDI.

Titulus I.

DE foro competente & jurisdic-
tionis ordinariæ potestate. 57
II. De invasoribus & occupatoribus
bonorum ecclesie. 66
III. De annatis. 72
IV. De jure patronatus. 80
V. De confessis. 82
VI. De dolo & contumacia. 83
VII. De sequestris. 85
VIII. De interdicto. 87
IX. De appellationibus. 89

XVIII. De regularibus & religiosis extra claustra vagantibus.	152	V. De libellis famosis.	199
XIX. De monialibus.	157.	VI. De sacrilegis.	201

LIBRI SEPTIMI DECRETALIIUM QUARTI.

Titulus I.

DE matrimonio & sponsalibus.	161
II. De consanguinitate & affinitate.	164.

LIBRI SEPTIMI DECRETALIIUM QUINTI.

Titulus I.

DE Iudeis.	167
II. De his qui infidelibus aduersus Christianos auxiliantur.	175
III. De hereticis & schismaticis.	176
IV. De libris prohibitis.	193

VII. De blasphemis & alectoribus.	202
VIII. De homicidis & bannitis.	204
IX. De falsis & falsum exponentibus.	214
X. De ambitu.	217
XI. De simoniaco, & ne quid deus vel exigatur.	217
XII. De maleficis & incantatoribus.	221
XIII. De testibus.	229
XIV. De monetarum rationibus.	237
XV. De tenonibus.	244.
XVI. De concubinariis & fornicationibus.	252
XVII. De duello & duellum permissis.	253
XVIII. De raurorum & aliorum malium agitatione & pugna.	255

1 (o) 2

SEPTIMI DECRE-
TALIU
LIBER PRIMUS.

TITULUS I.
DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE
CATHOLICA.

PAULUS QUARTUS.

Trinitatem personarum in unitate substantiae, Christi divinitatem, ejusque de Spiritu Sancto in utero virginis Mariae conceptionem profitetur fides Catholica.

CAPUT I.

Vm quorundam hominum pravitas atque iniquitas eo usque nostris temporibus processerit, ut ex illis, qui à catholica fide aberrant & desciscunt, plurimi quidem non solum diversas haereses profiteri, sed etiam ipsius fidei fundamenta negare praesumant, & eorum exemplo multos in interitum animae deducant: Nos cupientes, pro nostro pastoralis officio & charitate hujusmodi homines, quantum cum Deo possumus, à tam gravi & pestilentis errore avocare, ac exteros, ne in talem impietatem labantur paterna severitate admonere; omnes & singulos, qui hactenus asseruerunt, dogmatizarunt, vel crediderunt Deum omnipotentem non esse Trinum in personis, & incomposita omnino indivinabile unitate substantiae, in unum unamque simpliciter divinitatis essentia. Aut Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum ejusdem substantiae per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto, aut eundem secundum carnem non esse conceptum in utero beatissimae semperque virginis Mariae de Spiritu Sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph. Aut eundem Dominum ac Deum nostrum Iesum Christum non subsistere acerbissimam crucis mortem, ut nos à peccatis & aeterna morte redimeret, & Patri ad vitam aeternam reconciliaret. Aut eandem beatissimam virginem Mariam non esse veram Dei matrem, nec perstitisse semper in virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu, & perpetuo post partum, ex parte omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Apostolica auctoritate requirimus & monemus, quatenus infra spatium trium mensium à publicatione praesentium in Romana Curia, quoad residentes in ea, modo infra scripto, extra eam verò, quoad alios in illa non residentes, modo & forma per decreta nos statuendis faciendae, incipiendorum, quos pro primo, secundo & tertio, ac peremptorio termino, ac monitione canonica eis & eorum cuilibet assignamus, ab eorum assertionem, dogmatibus, & credulitate hujusmodi, ac quibuscumque aliis in fide praedicta erroribus, in quos hactenus lapsi sunt, respiciunt, & ad unitatem ecclesiae redeundo, affectionum

dogmata, & credulitatem, ac alios errores hujusmodi in manibus inquisitorum haeretice pravitate civitatum, & locorum, quibus ad praesens degunt, realiter & cum effectu abjurasse, & infra alios tres menses à die abjuracionis hujusmodi inchoandos, de eadem abjuracione venerabilibus fratribus nostris, S. R. E. Cardinalibus, dictae haeretice pravitate inquisitoribus generalibus plenam fidem fecisse debeant. Et cum hujusmodi errores tam graves & nefandi sint, ut illi, qui in eos decidunt, excusacionem non habeant, sed subversis potius atque immanes, quam haeretici merito dici possint: hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, quod tam illi, qui hactenus in ipsos errores, vel eorum aliquem, lapsi sunt, & infra supra dictum terminum non resipuerint, & ea, quae supra diximus non adimpleverint, quam omnes & singuli alii qui in futurum in illos, vel illorum aliquem quomodolibet prolabantur, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, pro subversis & elapsis in haeresim haberi, & ut relapsi Curiae seculari tradi, & per ipsam Curiam debitis poenis in relapsos statuti puniri possint, in omnibus & per omnia, perinde ac sic verè & realiter in haeresim relapsi essent, & eos relapsos esse constaret. Dat. Rom. Sept. Id. Aug. M. D. LV.

Eugenius IV. In Concilio Florentino.

Fidei & religionis Christianae assertio tuetur adversus Graecorum errores, de processione Spiritus Sancti à Patre & Filio, & de reliquis doctrinae Catholicae capitulis.

CAP. II.

Convenientes Latini & Graeci in hac sacrosancta Oecumenica Synodo magno studio invicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus Sancti processione, summa cum diligentia & assidua inquisitione discuteretur. Proferatis verò testimoniis ex divinis scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum Doctorum orientalium & occidentalium: aliquibus quidem ex Patre & Filio, quibusdam verò ex Patre per Filium procedere dicentibus Spiritum sanctum, & eandem intelligentiam aspicientibus omnibus sub diversis vocabulis a, Graeci quidem asseruerunt, quod id, quod dicunt

a L. i. l. 4. r. C. od. Vigil. ad vers. Eurych. b Antidicomaritas, intelligi: Epiphan. lib. 3. Chares. tom. 2. haeres. 78. l. 2. 4. 2. C. eodem.

a Graeci negantes processionem Spiritus Sancti à Patre & Filio contra Latinos & quatuor concilia, l. 7. 4. C. eod. maximas turbas in ecclesia excitaverunt. Vid. Hug. Eteriarum. Athan. in Symbol. & lib. hujus argumenti.

Spiritum Sanctum ex Patre procedere, non hac mente proferunt, ut excludant Filium: sed quia eis videbatur (ut ajunt) Latinos asserere Spiritum Sanctum ex Patre & Filio procedere tanquam ex duobus principiis & duabus spirationibus, ideo abstinerunt à dicendo, quod Spiritus Sanctus à Patre procedat & Filio. Latini vero affirmaverunt non se hac mente dicere Spiritum Sanctum ex Patre Filioque procedere, ut excludant Patrem, quin sit fons atque principium totius Deitatis (Filii scilicet, ac Spiritus Sancti) aut quod id, quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, Filius à Patre non habeat, sive quod duo ponantur principia, seu duas spirationes: sed ut unum tantum asserant esse principium unicamque spirationem Spiritus Sancti, prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus & idem efficiatur veritatis sensus, tandem in infra scriptam sanctam & Deo amabilem eodem sensu eademque mente unione unanimiter concordarunt & consenserunt. In nomine ejus Sanctæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, hoc sacro universali approbante Florentino Concilio diffinimus, ut hæc fidei veritas ab omnibus Christianis credatur & suscipiatur, sicque omnes profiteantur, quod Spiritus Sanctus ex Patre & Filio æternaliter est, & essentiam suam suamque esse subsistens habet ex Patre simul & Filio & ex utroque æternaliter, tanquam ab uno principio, & unica spiratione procedit. Declarantes quod ad quod sancti Doctores & Patres dicunt ex Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur Filium quoque esse secundum. Græcos quidem, causam, secundum Latinos vero, principium subsistentiæ Spiritus Sancti sicut & Patrem. Et quoniam omnia quæ Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo signando dedit, præter esse Patrem, hoc ipsum, quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, ipse Filius à Patre æternaliter habet, æquo etiam æternaliter genitus est. Diffinimus insuper explicationem verborum illorum, Filioque, veritatis declarandæ gratia & imminente tunc necessitate, licite & rationabiliter Symbolo fuisse appositam.

Idem ibidem.

Eucharistia Sacramentum, penitentia & bonorum operum merita, suffragia Ecclesiastica, sedis Romana primatum, & Apostolicam successionem possidet Orthodoxæ religio.

CAP. III.

Diffinimus & declaramus in azymo, sive sine fermento pane triticeo, corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in altari ipsorum, Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suæ ecclesiæ sive occidentalis sive orientalis consuetudinem. Item si verè penitentia fructibus de commissis satisfecerint, & omnis, eorum animas pœnis purgatorii post-mortem purgari, & ut à pœnis hujusmodi releventur, & prodesse eis fidelium vivorum suffragia (missarum scilicet sacrificia, & orationes, & elemosynas, & alia pietatis officia) quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiæ instituta. Illorumque animas qui post Baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quæ post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem extra corporibus, prout superius dictum est, sunt purgatæ, in celum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum & unum sicut est, pro meritum tamen diversitate aliam, aliâ perfectius. Illorum autem animas qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas. Item diffinimus sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem obrinere prima-

a Ambrosius lib. 4. c. 4. de Sacram. Damasenus, lib. 4. c. 14. Orithod. sã. Theophyl. ad 10. c. Ioan. Cyrill. Cateches. myst. 1. 3. & 5. Cyr. serm. de lapsis 6. vid. l. 7. in p. C. eod.

tum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro, pacendi, regendi ac gubernandi universalem Ecclesiæ à Domino nostro Iesu Christo, plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gelia Occidentiorum conciliorum, & in sacris canonibus continetur. Revocantes insuper ordinem traditum in canonibus veterum venerabilium Patriarcharum, ut Patrum Constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum Romanum Pontificem, tertius verò Alexandrinus, quartus autem Antiochenus, & quintus Hierosolymitanus, ita videlicet omnibus privilegiis & juribus eorum.

Pius IV. In Concilio Tridentino.

Promovendi ad beneficia & dignitates Ecclesiasticas, ipsorum ordinis & instituti, fidei professionem hæc prescripsit forma, non perenni iuramento profiteri debent.

CAP. IV.

Injunctum nobis Apostolicæ servitutis officium impetit, ut ea quæ Dominus omnipotens, ad prædicandam Ecclesiæ suæ ditionem, sanctis Patribus in nostris sacris congregatis divinitus inspirare dignatus est, ad eandem & gloriam incunctanter exequi properemus. Cui itaque juxta a Concilio Tridentino dispositionem omnes quos deinceps Cathedralibus & Cathedralibus Ecclesiis præfici, vel quibus de illarum dignitatibus Canoniatibus, & aliis quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis, curam animarum habentibus, providè etiam ceteris publicam orthodoxæ fidei professionem facere, hæc Romanæ Ecclesiæ obedientia permississimos spiritibus jurare teneantur: Nos volentes etiam per quoslibet quibus de Monasteriis, Conventibus, Domibus, & aliis quibuscunque locis regularium quorumcumque ordinum, etiam Militiarum quocunque nomine sit nomen providebitur, idem servari, & ad hoc ut unumquemque fidei professio uniformiter ab omnibus exhibetur, & neque & certa illius forma cunctis immutetur, præter sollicitudinis partes in hoc alicui minime perturbari, formam ipsius præsentibus annotatam publicari, & ubique gentium per eos ad quos ex decretis ipsius Concilii, & alios prædictos spectat, recipi, & observari, si sub pœnis per Concilium ipsum in contravenientes locis, juxta hæc, & non aliam formam professionis prædictam sollemniter fieri, auctoritate Apostolicæ reverentiam districte precipiendo mandamus, decernimus sub tenore: Ego N. firma fide credo & profiteor, & omnia & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quod sancta Romana Ecclesiæ utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilem omnium & invisibilem. Et in unum Dominum Iesum Christum Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, qui consubstantiali Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto et Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est judicare vivos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per

a Concil. Trident. sess. 22. cap. 2. constitutio ista omnino, non modo Theologi, sed & Jurisperiti, Medici, & Philosophi, promota & promovenda, in urbe Rom. scripta & data est. Habere motus, Conc. Trident. inf. de Magist. & Doct. cap. 2.

CAP. I.

Propheta. Et unam Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum: Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi seculi. Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesie observationes, & constitutiones, firmissimè admitto, & amplector. Item sacram scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto, nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque, septem esse verè & propriè sacramenta novæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, Matrimonium: illaque gratiam conferre: & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacramento reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesie Catholicæ ritus in supradictorum omnium sacramentorum solenni administratione recipio, & admitto omnia & singula quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Trid. Synodo definita & declarata fuerint, amplector, & recipio. Profiteor patet in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro vivis & defunctis: atque in sanctissimo Eucharistia Sacramento esse verè, realiter & substantialiter corpus & sanguinem, unà cum anima, & divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantia vini in sanguinem: quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constantè teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari. Similiter & sanctos unà cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmiter assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertientiam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco. Romanoque Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac juro. Cetera item omnia à sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio atque profiteor, simulque contraria indubitanter rejecto, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & immaculatam usque ad extremum vitæ spiritum constantissimè, Deo adjuvante tenere & confiteri, atque à meis subditis, seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, tueri, doceri & predicari, quantum in me erit, curaturum. Romæ idib. Novemb. 1564.

TITVLVS II.
DE RESCRIPTIS, ET MANDATIS
Apostolicis.

Innocentius VIII.

Rescriptorum & mandatorum Apostolicorum executionem impediens, quibus penam ceteri cœcantur.

OMnes personæ tam seculares quam regulares, contra quas in Curia Romana cause de jure vel consuetudine commixte sunt, vel in futurum tam per appellationem, seu devolutionem ad illam, aut alias quomodolibet committentur, & quæ citationes in vim commissionum Apostolicarum decretas vel decernendas, aut quavis alia mandata, seu rescripta Apostolica, iustitiam vel gratiam continentia, quo minus juxta illorum tenorem executioni demandentur, perse vel per alium seu alios, directè vel indirectè, quovis quæsito colore impedire, aut impediri facere, seu clericis ut beneficia Ecclesiastica renuncient, aut juri in illis sibi competenti cedant, vel ut à prosecutione causarum, & jurium hujusmodi desistant, mandari facere præsumperint, aut pro illis impediendis, & renunciandis, ad Principes seu Officiales seculares, publicè vel occultè, per se vel alium, quovis quæsito colore recursum habuerint, causam perdet, & omne jus tam in petitorio, quam possessorio, in re vel ad rem de qua agitur, eis competens, eo ipso amittant, & ad beneficia hæc renunciata obtinendum inhabiles existant.

Aliæ verò personæ Ecclesiasticæ, seu etiam seculares, quas causa hujusmodi non tangit, executionem citationum hujusmodi, aut aliorum quorumcumque mandatorum, seu rescriptorum, & provisionum Apostolicarum, ut præmittitur, impediens, aut impediendis hujusmodi, auxilium, consilium, vel favorem, publicè vel occultè, directè & indirectè præstantes, cujuscunque conditionis vel præminentia existant, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant, à qua (præterquam in mortis articulo constituti, & satisfactione prævia) ab alio quàm à Romano Pontifice pro tempore existente, & canonicè intrante, absolutionis beneficium nequeant obtinere.

Notarii verò, sive tabelliones publici prædicti, qui de executionibus citationum & mandatorum, ac provisionum hujusmodi faciendis, aut quo minus fiant inhibitionibus, requisiti fuerint, instrumenta publica desuper ad instantiam interesse habentium, seu interesse prætenduntium (satisfactio tamen de congruo salario) conficere recusataverint, perjurii reatum incurrant, ac executionem officii tabellionatus amittant, si tantum infamia postmodum per eos super re quibus postea factis, & conficiendis, donec ab hujusmodi reatu perjurii absolutionem & infamie absterisionem obtulerint, nulla fides in iudicio, vel extra adhibeatur. Datum Rom. oct. Cal. Feb. Ann. 1491.

Leo Decimus.

Statuta & ordinationes quæ sunt in injuriam executionis rescriptorum & literarum Apostolicarum, nullius sunt vigoris auctoritatis.

CAP. II.

Iacet foelic. record. Bonifacius Papa IX. prædecessor noster, ad quem fide dignorum relatione pervenerat, quod certi Prælati, quibus pie memorie Urbanus Papa VI. etiam prædecessor noster concesserat, ut in eorum civitatibus & diocæsis executione literarum Apostolicarum fieri non posset, nisi literæ ipsæ Prælati ipsis, aut eorum officialibus prius exhiberent, & per eos approbare forent, & eorundem Prælatorum officiales in consuetudinem deduxerant: aliqui verò prætextu statutorum provincialium, seu synodaliū etiam servabant, quod nullus literas Apostolicas hujusmodi exequi audeat, nisi postquam Prælati, seu officiales ipsi per suas

a Divisio rescriptorum: iustitia, c. pastoralis, c. fiscalis, c. super literis, de rescriptis, Gratia, c. gratia, de rescriptis, in 6. & Clementi. grat. ced.

eorundem percipi, exigi, eosque integros personis prædictis, postquam ipsas literas sub plumbo expeditas haberent, una cum dicta possessione consignari, quandoque vero, dum literæ sub plumbo huiusmodi expeditæ existunt, ut jus suum unicuique illorum conferretur, & temerarium audacia debita castigatione compescatur, ac ipsæ literæ Apostolicæ facilius debitis executioni, ut patet, demandentur, proviso de beneficiis in corporalem, realem, & actualem possessionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & inductos in ea manentem, amotis quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliaque fieri, & exequi per diversas suas in forma brevis, & sub annulo Piscatoris confectas literas mandet, & percipiat certis in modo, & forma tunc præscriptis, dilecto filio causarum Curie Cameræ Apostolicæ generali Auditori, seu alii executoribus desuper deputatis, quibus omnino parendum esse. Nihilominus, nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratis prædictas illudere, earumque intrusiones & detentiones improbe tueri fatigantes, executionem literarum in forma brevis huiusmodi, & facultatem per eas ipsi executoribus attributam diversis dubiis, & cavillationibus remorentur, & processus per eosdem executores desuper habitos, & formatos, ac inde secuta quæcunque, nulla, & invalida, nulliusque roboris, vel momenti esse, neque attendi debere contendunt, sub prætextu, quod in decreto sacri Concilii Tridentini, sessione vigesima quarta, capitulo vigesimo, dispositum fuerit, quod causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, exceptis a his, quæ juxta Canonicas sanctiones apud Sedem prædictam sunt tractandæ, vel quas ex urgenti rationabili causa indicaverit summus Pontifex Romanus, per speciale scriptum signaturæ suæ ejus manu propria subscribendum committere, aut avocare. Verum cum decretum huiusmodi Concilii concessione prædictarum literarum in forma brevis, & illarum executionem nihil efficiat, neque per illos causas, seu instantia introducat, sed merè executivè procedi mandetur, literæ quoque in forma brevis annulo Piscatoris munitæ, non minoris sint efficacis & auctoritatis, quàm rescripta signaturæ Rom. Pontif. ejus manu propria subscripta; Nos in his nostræ debite declarationis cautelam adhibentes, ac provisorum prædictorum jus a veris dubia & cavillationibus huiusmodi, æquitate & justitia suadentibus perseverare volentes, nec non prædictatum, & quarumcunque literarum in forma brevis super capienda possessione nomine Cameræ huiusmodi, aut in favorem literarum sub plumbo expeditarum tam à prædecessoribus nostris quàm nobis, & dicta Sede hæcenus concessarum, tenoris ac litis, & causæ, si quæ desuper executæ sint, statum & merita, nominatimque & cognominata judicium executorum, & colligantium præsentibus pro sufficienter expressis habentes. Motu proprio, non ad ipsorum provisorum aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia ac de mera nostra deliberatione decernimus, & declaramus per concessionem literarum in forma brevis, sub annulo piscatoris super capienda possessione quorumcunque beneficiorum dispositioni Apostolicæ referatarum seu affectuorum Sedis & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendenda, & ejusdem possessionis in favorem provisorum ab ipsa Sede de eisdem beneficiis postquam literas sub plumbo super provisionibus huiusmodi habuerint expeditas relaxatione,

nec non assistentia ipsi provisio literas desuper sub plumbo expeditas habentibus præstanda, & aliorum inibi expressorum executione faciendæ, quæ mandata executiva sunt, & summariam duntaxat causarum propter quas illæ emanarunt cognitionem requirunt, decretis Concilii huiusmodi non contraveniri, nihilque præjudicii illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque indici aut censeri, vel executionem literarum earundem propterea in aliquo suspendi sive remorari, aut facultatem literarum executores ipsos & ab eis deputatos sub executoris facultate sibi per easdem literas, ut præfertur concessas, uti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationem incursum penarum, & censurarum in eisdem literis in forma brevis contentarum ac invocatione brachii secularis procedere, alia omnia & singula in eisdem literis contenta (illarum tamen forma servata) facere & exequi libere & licite potuisse, & posse, nec non processus desuper habitos, & formatos habendosque, & formandos, ac inde secuta, & sequenda quæcunque firma, valida, & efficacia fuisse, & esse & fore, suosque integros, & plenarios effectus fortiter debere in omnibus & per omnia. Præsentibus quoque literas de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel quoquam alio defectu notari, impugnari, vel invalidari nullatenus posse.

TITVLVS III.
DE ELECTIONE, ET ELECTI
potestate.

Iulius II. In Concilio Lateranensi.

Electio Pontificis Maximi Simoniacæ nominatione inducitur, nulla est, nulliusque potestatis, adeo ut sic electus exauctoratur ab omnibus dignitatibus & officiis cum suis sequacibus, & complacibus Cardinalibus.

CAP. I.

Quoniam tam divino quàm humano jure in spiritualibus præcipuè detestabiliter sit simonia a labes prohibita, & fons magis in electione Romani Pontif. Vicarii Iesu Christi Domini nostri, abominabilis sit & universali Ecclesiæ perniciosus. Nos qui regimini ejusdem universali Ecclesiæ (meritis licet imparibus) annuente Domino præsidemus cupientes quantum cura Deo possumus in præmissis pro tanta rei necessitate ac periculi magnitudine, ut tenemur, in posterum salubriter providere, de fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & unanimi consensu hac nostra perpetuè valitura constitutione, Apostolica auctoritate & de potestatis nostræ plenitudine, statuimus, ordinamus, decernimus, & diffinimus, quod si (quod Deus pro sua clementia, & ineffabili bonitate avertat) contigerit, postquam nos, vel successores nostros successivè ipse Deus ab huiusmodi universali Ecclesiæ regimine absolverit: humani generis inimico procurante, & ambitione vel cupiditate ad hoc inclinante, seu impellente, electionem Romani Pontificis, ab eo, quem eligi contigerit, vel ab aliquo seu aliquibus de cetero Cardinalium quomodolibet votum dantibus per simoniacam hæresim (in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cujuscunque generis, castra, officia, vel beneficia, seu promissiones & obligationes) commissam, per se, vel alium, seu alios quomodocunque, & qualitercunque (etiam in duarum partium, vel omnium Cardinalium unanimi concordia, quomodolibet, etiam per viam assumptionis unanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factæ) celebrari, vel fieri: non solum

a. C. nec licet. 17. dist. c. majores. de bapt. Virgilius Papa in Epist. ad Eutherium in fin. & Pelagius 2. in 1. Epist. circa fin. cum similibus. b. Notetur differentia literarum Apostolicarum, de quibus P. Greg. in Synagoga. l. 17. ca. 11. num. 10. & seqq.

a. Concil. Basili. sess. 23. modum præscribit. Vid. Redoan. de simonia. 2. cap. 33. num. 21. & seqq.

litteras, quas vidimus, nuncupabant, mandarent, & concederent. ut iudices in ipsis literis Apostolicis deputati, & sine licentia vel consensu quorumcumque Prælatorum, vel superiorum, aut officialium eorundem, litteras Apostolicas exequi possent & deberent. Tamen nuper in publica signatura coram nobis nonnullæ supplicationes propositæ fuerunt, continentes quod in Toletan. & Carthaginen. ecclesiis sub colore falsitatis obviandi editæ fuerant constitutiones synodales, quibus caveri dicebatur, ut Tabelliones & Notarii, etiam à partibus requisiti, litteras Apostolicas nullatenus recipere possent, nisi illæ prius per Archiepiscopum Toletanum, & Episcopum Carthaginensem. pro tempore existentes, aut eorum officialia examinata forent, à nobisq; earundem Constitutionum confirmatio peteretur.

Nos petitionem huiusmodi uti ratione carentem, cum Romani Pontificis gesta per inferiores sibi & subditos, sine eius speciali licentia examinari non debeant: indecens, & absurdum, quinimò temerarium esse censentes, quod aliquis quavis occasione litteras Apostolicas sine Romani Pontificis speciali commissione examinare vel præsumat: propterea supplicationes ipsas, prout merito rejiciende erant, rejecimus, & coram nobis lacerari fecimus. Ac constitutiones eodem temeritate tali castigatione reprimere, ac super his tale remedium adhibere volentes, ut aliis in posterum committendi similia aditus præcludatur, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolice potestatis plenitudine, litteras Bonifacii prædecessoris huiusmodi tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, illasque inviolabiliter observari debere decernimus.

Nec non quascumque constitutiones synodales tam in dictis Toletan. & Carthaginen. quam quibusvis aliis Ecclesiis per universum orbem constitutis super his factas, motu, scientia, autoritate, & potestate prædictis cassamus, & annullamus, ac statuimus, & ordinamus, quod iudices & executores in literis Apostolicis pro tempore deputati, ac Notarii ac Tabelliones super his requisiti, litteras ipsas Apostolicas sine alicujus personæ, cujuscumque Ecclesiastica vel mundanæ dignitatis fuerit, licentia vel consensu exequi possint & debeant. Et insuper universis Patriarchis, Archiepiscopis, Prælatibus, Episcopis, & aliis Prælatibus, & personis Ecclesiasticis, nec non dilectis filiis Communitatibus civitatum, & universitatibus castrorum, oppidorum, terrarum, & locorum, sub interdictis, singularibus verò personis eorum, etiam secularibus, sub excommunicationis & anathematis poenis, quas eo ipso si contra fecerint, absque alia declaratione incurrant, & à quibus non nisi à nobis vel successoribus nostris Romanis Pontificibus canonicè intrantibus, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa, absolvi, & interdicti huiusmodi relaxationem obtinere possint, in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, ne iudices & executores literarum Apostolicarum, ac Notarios & Tabelliones super his requisitos, quò minus litteras Apostolicas huiusmodi exequi possint, quoquo modo impedire præsumant, ac eos qui executionem literarum huiusmodi impedientibus auxilium, consilium vel favorem quovis modo directè vel indirectè, publicè vel occultè præstare præsumperint, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Primatiali, Episcopali, & quavis alia Ecclesiastica vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, aut Ducali, vel alia præfulgeant dignitate, eidem excommunicationis, & anathematis sententiæ, à qua, non nisi, ut præfertur, absolvi possint, subjacere: ac civitates, castra, oppida, & loca prædicta, & in quibus moram trahere contigerit, Ecclesiastico supposito interdicto, tam diu firmiter observando, donec compuncti corde huiusmodi

interdicti relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanerint, & per se ipsum post eorum inde discessum, motu, scientia, & potestate plenitudine similibus decretis: ac sub dictis poenis etiam mandamus illis, quorum libris constitutiones synodales & provinciales huiusmodi descriptæ reperitur, ita deleri & cassari, ut amplius legi non possint. Dat. Romæ Cal. Mart. 1518. Concordat c. tibi qui. 12. in 6. h. t.

Clemens VII.

Persona excommunicatur, loca interdictis supponitur poenis consensu, favore & comatu litera & rescripta Apostolica sine executione remanent.

CAP. III.

Rescriptorum & literarum Apostolicarum executionem impediens, & illos qui impedientibus auxilium, consilium, vel favorem directè vel indirectè, publicè vel occultè, aut quovis quavis colore præsumperint, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Primatiali, Episcopali, & quavis alia Ecclesiastica, vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, Ducali, vel alia dignitate præfulgeant, per alias nostras litteras in die comatus publicè lectas a excommunicavimus, & anathematizavimus, prout etiam tenore præsentium eos eidem excommunicationis & anathematis sententiæ, à qua non nisi ut præfertur absolvi possint, subjacere, ac civitates, terras, castra, oppida, & loca, in quibus illi inobedientes & contrafacientes manserint, & ad quæ occasione contigerit, Ecclesiastico supposito interdicto, tam diu firmiter observando, donec ad cor reverti invenerint huiusmodi relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint à nobis aut dictis successoribus obtinere. Nec non omnes & singulas sententias, sententias & poenas, quas dicti ordinarii, aut eorum officialia contra huiusmodi iudices, & executores literarum Apostolicarum, aut illas impetrantes, seu notarios, & tabelliones propter executionem per eos factas vel faciendas præsumperint & promulgaverint, aut in futurum quovis modo libet infligent, aut promulgabunt, irritas & inanes & nullius roboris, vel momenti existere, eisdem motu, scientia, autoritate, & potestate plenitudine decernimus, & declaramus. Dat. Rom. 4. Cal. Ian. 1511.

Gregorius XIII.

Concilio Tridentini decretum, de cognoscendis iustificationis notariis locorum, Apostolicis rescriptis non dicit.

CAP. IV.

Ad Romani Pontificis providentiam circumspiciam pertinere dignoscitur, dubitare fierorum Conciliorum decretis pro temporum ingentia, sicula declarationis oraculo dilucidare, & interpretari, ut exorbitantium dispendia inter fideles quoslibet valeant subverteri. Accepimus sanè nuper quodlibet vales Romanus Pontifex, ut provisiones & gratias per eum de beneficiis pro tempore vacantibus, ac iuxta & secundo Apostolicæ dispositioni & ordinationi reservatis, in favorem diversarum personarum sibi gratarum & acceptorem factarum, executioni debita demerentur, & ne (dum littera Apostolica sub plumbo desuper expeditur) beneficentia ipsa ab aliquibus detrimere sustineant, in spiritualibus & temporalibus detrimere sustineant, nonnunquam corporalem possessionem ipsorum beneficiorum, & illis annexorum, iuramque, & pertinentiarum quomodocumque sedis & cameræ Apostolicarum nominibus apprehendi, ac omnes, & quoscumque redditus, & proventus beneficiorum, & annexorum

a. Silemii illo diplomate, quod legitur Roma die canon. D. 1511. singulis annis excommunicantur, qui executionem literarum Apostolicarum, aut aliarum expeditorem impediunt.

temporibus, Patriarchalibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis pro tempore vacantibus, de personis juxta præfati Alexandri constitutionem ætate matura, gravitate morum, literarumq; scientia præditis, non ad alicujus instantiam, per commendam, & administrationem, seu conservationem, aut alio quovis modo provideatur, nisi ratione utilitatis Ecclesiarum, prudentie, nobilitatis, probitatis, experientie, atque curialitatis antiquæ, cum competentis literaturæ, & in sede Apostolica meritorum, aliter visum fuerit faciendum. Idemque in electis & postularis, quorum electiones & postulationes per sedem Apostolicam admitti consueverunt, volumus observari. Et si de minoribus ætate 30. annorum Ecclesiis aut Monasteriis hujusmodi contigerit provideri, non dispensetur cum eisdem; ut Ecclesiis citra vigesimum septimum ætatis annum, Monasteriis verò citra vigesimum secundum præesse valeant. Quinimo ut accuratius, diligentique idoneæ personæ promoveantur, statuimus, ut Cardinalis, cui electionis, postulationis, aut provisionis Ecclesiæ, seu Monasterii relatio committetur, antequam in sacro consistorio (ut moris est) referat commissionem examinis ac electionis hujusmodi sibi datam, uni cujuslibet ordinis antiquiori Cardinali in ipso consistorio per se ipsum, vel si ea die, qua sibi commissionis onus injunctum fuerit, consistorium non fuerit, per Secretarium suum, aut alium quemlibet ex suis domesticis familiaribus notam illam facere debeat, qui tres priores alius quam primum sui ordinis Cardinalibus eam significare teneantur, negotiumque electionis, administrationis, postulationisve, aut promotionis summarie & de plano per scriptum dictis relator examinet, & si qui contradixerint, his vocatis, idoneis, graves & fide dignos testes, & si expediens opusve fuerit, alios ex officio assumere, processusque & jura ejusmodi relationis, unâ cum dictis testium die faciendæ relationis secum ad consistorium deferre debeat, neque ullo modo referat, si præsens in Curia promovendus majorem Cardinalium partem antea non adiverit, ut quæ à referente collega sint Cardinales audituri, oculata fide, quantum ad personam promovendi attinet, cognoscere possint. Promotus vero, eosdem Cardinales, qui præfentes in curia fuerint, ex antiquo more, consuetudineq; laudabili, quam primum visitare teneantur. Quem quidem morem, laudabiliter consuetudinem innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus.

Pius IV.

Electus ad regularium dignitates, electionis auctoritate nec gaudeat, nisi per pontificiam confirmationem.

CAP. V.

Pius Quartus tantis qui paulatim in religiosos irrepleverat abusibus & ausibus nimis licentiosis aliquando, sicut par est, cupiens occurrere, suamque sedi præfate prærogativam afferre, omnes & singulas electiones quantumvis personarum ad regimina monasteriorum, prioratuum, & aliarum dignitatum conventualium, ipsarumque electionum confirmationes per quoscunque cujusvis status, gradus, ordinis, & conditionis existant, & quavis etiam Archiepiscopali, Patriarchali, aut majori præfulgeant dignitate, hæcenus sic præsumptas, nullas, invalidas, ac pro nullis, invalidis & profus infectis habendas esse, personasque sic ut præfertur electas & confirmatas, monasteria, aliasq; dignitates hujusmodi sine legitimo titulo possedisse & possidere, nec non illorum fructus, redditus & proventus indebitè percepisse & percipere. Ac personas ipsas ad absolutionem, & habilitationem super his, nec non confirmationem electionum de se factarum à sanctitate sua, seu Romano Pontifice pro tempore existente, aut sede prædicta, infra sex menses à data præsentium computandos impetrandum, ac literas Apostolicas super hujusmodi confirmatione in totum expediend. omnino teneri, declaravit. Et nihilominus hac sua perpetuò valitura constitutione statuit & ordinavit, quòd nullus de cetero seu in regimine & administratione monasterii vel alterius dignitatis conventualis, ad quod seu quam illum eligi contigerit, in spiritualibus vel temporalibus, antequam ritè celebrata electio à sanctitate sua aut Romano Pontifice pro tempore existente, & sede prædicta confirmata, & literæ Apostolicæ de super expeditæ fuerint, per se vel alium, in toto vel in parte, quovis quæstio colore immiscere, aut ad illud vel se recipi facere, vel aliàs pro ejus prælato gerere præsumant. Decernens omnes & singulos qui secus fecerint, jure si quod illis ad monasteria vel eorum regimina, & administrationes, ac alias conventuales dignitates per electionem hujusmodi fuerit quæsitum, eo ipso privatos, & deinceps sibi ineligibiles esse, ipsaque monasteria & alias dignitates ab eadem sede impetrari posse, qui verò similes electiones confirmare præsumperit, eo ipso superiores ordinum videlicet suis dignitatibus privatos, ordinarius autem locorum etiam si Archiepiscopali & majori præcellant dignitate, ingressum Ecclesiæ interdictum, eosque ab Ecclesiarum suarum regimine & administratione suspensos existere.

TITVLVS IV. DE CARDINALIBVS.

Eugenius III. ex Concilio Constant.

Cardinalis creato non prius rita & valida habeatur, donec Cardinalatus insignia acceperint.

CAP. I.

Quoniam ex libris Romani ordinis, aliàs ceremoniarum nuncupatis, & aliis Eccles. Romanæ libris seu antiquis Codicibus comprehendi possit, & ex illis resulset, quid nominis, tituli vel honoris per secretam pronunciationem de alicujus persona in ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalem per Romanum Pontificem pro tempore in secreto consistorio factam eidem personæ in Cardinalem sic pronunciatam per promotionem hujusmodi acquiratur. Quis tamen temporibus modernis quibus aliquotiens nonnulli in secreto consistorio in Cardinales assumpti fuerunt secreto, & eis ex bonis respectibus insignia Cardinalatus saltem omninimè assignata fuerunt, nonnullorum aliter sapere quam oportet sapere satagentium astutas considerationes & inductiones subtilis, juxta præmissa & eorum effectum nonnulla dubia prodierunt. Nos ad submovendum causam & occasionem quorumcunq; dubiorum, quæ quomodolibet super iis insurrexere hæcenus, & possunt insurgere, præfenti irrefragabili constitutione decernimus, hujusmodi pronunciationem sic in secreto consistorio de quibusvis per nos hæcenus factam, seu in po-

a Jus non acquiratur electo ante confirmationem gl. in ca. nostris. & in c. qualiter. & ca. transmissam, de elect. & ibid. Innoc. lac. And. in c. si electo, de in integr. restit. lib. 6. Et qui exercet munus in electione collatum ante confirmationem, jure suo privatur. DD. in c. avortia, de electione. in 6. Felinus in cap. de Des timorem, de simonia.

sterum faciendam alicui sic in Cardinalem in praxerium pronuntiato seu in posterum pronuntiando, licet per eum ad Cardinalatum initium dispositus videatur, nullum jus seu titulum re aut nomine acquisitum fuisse aut acquiri potuisse hactenus seu posse, neque aliquem per quempiam per scripturam, vel nominationem pro Cardinali reputari vel haberi debuisse seu potuisse hactenus vel debere seu posse quomodolibet in futurum, donec & quousque de similibus consilio & consensu sic pronuntiato in Romana Curia praesentis Cardinalatus insignia, videlicet per capelli tutei traditionem, ac tituli assignationem, annulique, juxta morem consuetum, in digito immisionem, absenti vero ab eadem Curia per hujusmodi capelli missionem realiter sint impensa, aut saltem in generali consistorio. Quodque in Cardinalem sic pronuntiatum, etiam postquam insignia hujusmodi omnia receperit, & etiam admissus fuerit, & receptus, ut praefertur, in electione Romani Pontificis pro tempore vocem activam aut aliquo alio actu habuisse vel habere debuisse, live posse vel debere minime censetur, donec, & quousque per Romanum Pontificem pro tempore existentem similibus consilio & consensu sibi in practicandis, consulendis & deliberandis negotiis consistorii antedicti, postquam in consistoriis aliquibus mores in talibus observari consuetos expertus, interrogatus consiliative aut consultive, responsum dandi expressa licentia tributus, seu ad hunc effectum (ut verbis utamur communibus) ei fuerit os apertum. Dat. Romae Calend. Novemb. 1431.

Leo Decimus.

In domos Cardinalium vs & impetu irumpentes & in eis aliquid suscipientes, panis a Pontifice pure decretis plebuntur.

CAP. II.

Temerariorum quorundam, qui S. Rom. Ecc. Cardin. praecipuas Catholicae Ecclesiae columnas ea qua convenit reverentia, observare contemnunt, & in eorum res, & bona, manus violentas a ausu sacrilego, injicere non verentur, effrenata libido nos admonet, & inducit, ut ad eorum audaciam, antequam longius prorepat, comprimendam, ea qua a praedecessoribus nostris in dictorum Cardinalium dignitatis conservationem provida sunt consideratione statuta, pro illorum observantia firmiori nostra innovationis munimine roboremus, extendamus, & ampliemus, prout temporum qualitas exigit, & tam eminenti in Ecclesia Dei dignitati conspiciemus in Domino salubriter expedire. Sane ab aliquibus citra temporibus damnabilis quidam in urbe inolevit abusus, & licentia delinquendi, quo dum Apostolica sede vacante, per Cardinales in conclavi existentes, de futuri Romani Pontificis electione tractatur, si qua de uno ex iisdem Cardinalibus quoddam in Pontificem sic electus, vox prodeat etiam non vera, illius domum vulgus armis aggreditur, & super ea diripenda cum ipsius Cardinalis, conclave nondum egressi familiaribus eam custodientibus, vi contendit, & sic etiam effractis foribus, aut pariete effosso, aditus pateat in praedam omnium bonorum quae ibi extant, hostiliter corrumpit, nisi armatorum praesidio defendatur. Nonnulli quandoque reperiuntur ita temerarii & audaces, ut aliis etiam temporibus praetextu rixarum domos Cardinalium hostiliter & cum armis aggredi non vereantur, in eaque morantes offendere & vulnerare, ex quibus Cardinalatus honori, quibus sacrosancta militans Ecclesia, tanquam purpureo rata decoratur amictu, non parum detrahitur, & eorum generatur contemptus, & homicidiorum & aliorum scandalorum occasio exhibetur.

a Clement. si quis suadente, de panis, 17. q. 4. Navarum, cap. 27. sum. q. 1. sum. Lat.

Nos igitur hujusmodi temerarios conatus debita volentes animadversione reprimere, sacro approbato Concilio, scilicet record. Honorii III. & Bonifacii VIII. Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, contra aliquem dictae Ecclesiae Card. hostiliter irumpentes, & illis praesentia, consilio, aut favore assistentes, eosve scienter receptantes, aut defendentes, & eorum domos & aedes, ut supra, invadentes, & eorum personarum bonas editas constitutiones auctoritate Apostolica, a more praesentium innovamus. Decretentes eas debere perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari. Et nihilominus constitutiones easdem omnibus & singulis in eis contentis censuris & poenis ad omnes & singulas personas cujuscunque status, conditionis & excellentiae existentes, qui aliquas dictorum Card. domum tam tempore dicti conclavis, etiam si Romanum tunc Pontificem sic electus, quam alias quocumque, & ex quacunque causa armata manus invadentes, & in ea violenter, hostiliter aliquid diripiunt, aut quatenus ex inibi existentibus vulnerant, & eorum socios, & eos qui id fieri mandaverint, vel facturos nomine ratum habuerint, ac ipsi in vaforibus constituti in praemissis vel favorem praestiterint, & defendentes, puniendimus & ampliamus. Romae in publica sessione. Lactan. Synd. 1466. 17. Cal. Aprilis.

Pius V. Ex Bonifacii noni Decretis.

Hostiliter offendens Cardinalem per se vel alium, si non ius iustitiae, & ponitur.

CAP. III.

In foelicis saeculi pericula miserati, dolorem accipere non valentes, quod nefarii homines, plerumque sanguinem sistentes, ad illum quoque periculis, hostio animo incumbant, quos Spiritus sanctus in praesentia constituit praecipua Ecclesiae Dei, quam suo iure dominum ne acquisivit. Magna igitur ratione post alia factis recordationis Bonifacii Papa VIII. de firmum futurum consilio perpetua constitutione sancimus, ut quae sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium fuerit hostiliter infectus, aut percussus, aut ceperit, aut mandaverit fieri, sociusque fuerit facientis, factumque eorum debuerit, seu dederit consilium, vel favorem, aut receptum, aut defendentem scienter eundem, tanquam lata auctoritate a reus, perpetuo sit infamis, & praeter de illis, bannitus, & interfectus. Omnia eorum iustitia, nullaeque perpetuae subiaceant, nullus eorum debet, nullusque ei in iudicio respondere teneatur, donec iustitia, vel republicae applicatis. Item eorum iustitia, bannitus, & officii spiritualibus, & temporalibus sit ipso iure privatus, sed & ipse interfectus, & eorum iustitia, tenentiam incurrat, quam solus Romanus Pontifex, excepto mortis articulo, valeat relaxare. Sed ne hoc quidem constitutio, propter addita consecrationum consilio, omnino satis esse noscitur ad huiusmodi sacrilegia in populo prohibenda. Qui enim alicui vim inferre solent, ponunt, id secreto, in occulto, ut maxime evadant, veluti impium illud factum indicat in personam electi filii nostri Caroli, tituli sanctae Praxedis Praebyteri Cardinalis b. Borromaei, Ecclesiam Mediolanensem sanctissimis institutis studioso informantis, proventum tentatum. Quae res nos gravias commovet, vehementiusque excitat, omnia exquirere, ut nobilissima corporis nostri partes undique protegamur. Quibus excita praesidio erimus, quibus suppeditaverimus, quibus

a Ioan. Andr. in cap. ad Apostolica, h. perperavit, de iure iud. in 6. in vers. Cardinales. Praepositi in e. in personam a persona, numer. 20. a. qui. Andr. in e. f. de panis, vel de Affili. in cap. 11. e. sum. 1. in vers. qui sine. b. de iure, de 1169. a. Monachus quibusdam, consuetudo: illa quibus sine illa fuit facta: illi 9. comprebens, a. g. ad illi, capite p. illa.

nique turabimur, si templi Dei bases, si clarissima Ecclesiarum lumina, si speciales filios, qui pro animabus populo- rum, pro fide, pro iustitia, pro unitate pervigilant, in- ultos deseramus? Itaque sanctioni predicta de simili- bus fratrum nostrorum consilio adjucentes, statuimus, ut quisquis, etiam a nudo consilio, aut simplici favore, aut omnino à ceteris predictis alienus quempiam autho- rum, administratorum, vel consistorum conjuracionis, sive conspiracionis, aut commissi, committendive cri- minis in personam Cardinalis, illorumve fautorum, re- ceptorum, vel occultatorum, sive exrenunciacione sibi protinus vel per interpositam personam aut literas facta, cognoverit, sive ex scripturis, cœtu, conatu, concur- su, insidiis, aliisve signis & indicis qualemcumque sci- entiam habuerit, vel etiam conjecerit, quivis horum quicquam intellexerit, quantumcumque res alias occulta sit, quamprimum id Rom. Pont. si in Curia fuerit, sin- autem, ordinatio loci, vel si Cardinalis ipse ordina- rius extiterit, propinquiiori Episcopo, & si crimen non- dum commissum fuerit, etiam ipsi Cardinali prope- ret revelare. Quicumque vero etiam non subditus, & om- nino extraneus defecerit, cuiuscumque dignitatis fue- rit, predicto sit excommunicationis laqueo inmodatus, pariterque majestatis reus infamiam, & omnes poenas predictas eo ipso incurat. Eadem nihilominus con- ditione quoad reliquas eius partes, ac ceteris omni- bus sanctionibus canonicis, & civilibus, ad talium co- coitionem editis, in suo robore duraturis. Porro si quis ad sanitatem revertens, rem adhuc incognitam re- tulerit, omni noxa penitus liberetur. Ceterum loci ordi- nationi secreto casum ad se delatum, predicto Pontifi- ciprimo quoque tempore nuntiare, & interim rem om- nem ab istis perquirere, & si necessitas tunc postulet, seculare quoque brachium adhibere. Dat. Rom. 14. Ca- lend. Jan. 1569.

Leo Decimus, in Concilio Latera- nensi.

Cardinales, qui sedi Apostolicae, & communis omnium Christi- fidelium Patri assident, praedicti virtutibus, & integris moribus illustrari debent.

CAP. IV.

Omnes in ipsa Ecclesia post summum Pontificem ho- nore ac dignitate praecedant, conveniens ac debitum est, ut vitæ munditia, ac virtutum splendore cunctis prae- fulgeant. Quapropter non modo hortamur eos ac mo- nemus, verumetiam statuimus, & ordinamus, ut de- cetero quilibet Cardinalium pro tempore existens, jux- ta doctrinam Apostoli, ita sobriè, castè, ac pie vivat, ac non solum à malo, sed ab omni etiam specie mali ab- stineat, coram hominibus luceat, Deumque in primis operibus honorificet. Sint omnes vigiles, ac divinis officijs, missarumque celebrationibus intenti, habeant- que capellas suas in loco honesto, prout facere consue- verant. Sitque eorum domus, familia, mensa, sup- pellexque non fastu, aut pompa, neque superfluis rebus, neque aliquo modo reprehensibilis, ne peccandi, ex- cendique modum licentia inde nascatur, sed ut aquum est, modestè & frugalitatis speculum tunc mereantur. Illis itaque sint contenti, quæ sacerdotalem præ se fe- rant modestiam, ac praelatos & quoscumque alios in- dignes viros ad Romanam Curiam venientes, benignè, honorificèque, tam publicè quàm privatim tractent, & apud nos & successores nostros gratiosè, liberaliter- que eorum negotia commendata suscipiant. Præterea ministerium indecorum Episcoporum, Praelatorumque in domibus non habeant, ne ceteris præesse inhiuant, & sacro charactere insigniti, in villa descendant mini- stria, passimque pastoralis officij contemptum indu- cant. Eos itaque quos vel nunc habent, vel in posse-

rum sunt habituri, honorificè, ut fratres, ac juxta eorum- status concedentiam, tractent. Cumque Rom. Ponti- fici communi omnium Christi fidelium patri assistant, personarum acceptatores, vel advocatos eos fieri, valde- inconveniens est.

Propterea statuimus, ne partialitatem suscipiant ali- quam, neque Principum, aut communitatum, vel quo- rumcumque aliorum contra quempiam, nisi quantum ju- stitia & æquitas postulat, eorumque dignitas, & condi- tio requirit, promotores aut defensores fiant, sed à priva- ta omni passione sejuncti, sedandis & componendis inter- quoscumque litibus, omni diligentia vacent, incumbant- que, Principum, & quorumcumque aliorum ac praefer- tim pauperum, & religiosorum iusta negotia pio promo- veant affectu, oppressos & iniuste gravatos juxta vires suas, & officij debitum adjuvent. Tituli sui loca, si præ- sentes in curia fuerint personarum, si verò absentes, per Vicarium idoneum semel saltem singulis annis visi- tent, clericos & populos Ecclesiarum titulo suo subje- ctarum, cum diligentia inquirent, vigilentque circa cul- tum divinum & bona dictarum Ecclesiarum, moresque in primis & vitam clericorum & parochianorum soler- ter explorent, eosque omnes & singulos ad rectè, hone- stè, & vivendum paternò moneant affectu. Pro augmen- to autem divini cultus, & salute animarum, quilibet Car- dinalis, vel in vita donet, vel in mortis articulo relin- quat suo titulo, quantum sit satis ad Presbyterum unum commode ibi sustentandum, vel si Ecclesia indigeat re- paratione, vel alia subventionè, tantum illi relinquat, vel donet, quantum conscientia sua videbitur. Et cum- minimè deceat, affines, & consanguineos praefestim bene- meritum, & ope indigentes negligere, sed illis providere- justum & laudabile sit, non propterea tamen vel bene- ficiorum multitudine, vel Ecclesiasticis redditibus ita eos- impleri convenire arbitramur, ut ceteri damnus ex ha- jusmodi largitionis intemperantia patiantur, & inde- scandalum nascatur.

Statuimus itaque, ut Ecclesiarum bona temerè non ef- fundant, sed ea in piis & sanctis operibus exponant, quo- rum causa magni, & optimi redditus per sanctos Patres sta- tuti, & ordinati fuerunt. Volumus etiam, ut Ecclesiis eisdem Cardinalibus commendatis, etiam si Cathedralibus, Abbatialesve, aut Prioratus, vel quacumque alia be- neficia Ecclesiastica fuerint, absque omni profus excu- satione procurent, ac omni conatu suo provideant debi- tè interiri: Cathedralibus dignos & idoneos Vicarios, seu sustentatores, prout consuetudo fuerit, cum digna & competenti mercede apponentes, reliquis autem suba commendatis Ecclesiis aut Monasterijs de iusto Clerico- rum, vel Capellanorum, seu religiosorum, aut Monacho- rum Deo sufficienter & laudabiliter servientium mune- re providentes, adificia quoque, possessiones, & jura qua- cumque in statu convenienti conservent, & diruta instaur- ent, sicut ad bonorum praelatorum & commendatariorum officium spectat.

Idem ibidem.

Familia Cardinalium quo magis personis illustratis subsunt, ad cultum illustrare modestè enutrire debent.

CAP. V.

Statuimus etiam, ut Cardinales circa numerum fami- liarium, equorumque, suis impensis aliendorum, usa- gna utantur circumspectione, ac diligenti providentia, ne majorem numerum quàm sua facultas, conditio, ac dignitas patiantur, habentes, luxus ac prodigalitatis vi- tio notari possint, nevé rursus avari, sordidique habe- antur, si in magnis & amplis redditibus paucissimis vi- ctum præbeant, cum domus Cardinalis patens hospiti- um, portusve ac refugium proborum & doctorum ma- ximè virorum, & pauperum nobilium honestarumque personarum esse debeat. Sint igitur circa modum

& numerum tenendi prudentes, ac de familiarium qualitate inprimis curiosi, ne ex alienis vitis turpem sibi contrahant infamiam notam, vulgoque obloquendi, calumniandi que iustas præbeant occasiones. Et cum maxime providendum sit, ut non solum coram Deo cui primam placere debemus, sed etiam coram hominibus opera nostra probentur, ut cæteris exemplo ad imitandum possimus esse, ordinamus ut quilibet Cardinalis se domus ac familiaris suæ optimum rectorem, præfectumque ostendat esse, tam circa ea quæ extrinseca omnibus apparent, quàm quæ intus latent abscondita. Habeat itaque eorum quisque Sacerdotes, & Levitas, honestis vestimentis indutos, attenteque provideat, ne quis in familia sua quoquo modo beneficiatus & in factis ordinibus constitutus, vestes portet versicolores, nec eo habitu utatur qui ordini Ecclesiastico parum conveniat. Quare in presbyteratus ordine constituti, vestes colorum quæ clericis à jure non prohibeantur, deferre debeant, usque ad talos saltem demissas & habentes dignitates in cathedralibus, & canonici etiam in collegiatis habentes, & Cardinalium capellani Missas celebrantes, capitium deferre in publico teneantur.

Scutiferis verò paulò supra talos concedantur, parafrenarii, quia in assiduo sunt motu, ministerioque funguntur laboriosiore, brevioribus, ac magis expeditis vestibus uti possint, etiam si fuerint clerici, dummodo in Presbyteratus ordine non sint constituti. Ita tamen, ut ab honestate non discedant, sed ita vivant, ut mores Ecclesiasticis suis ordinibus non discrepent. Reliqui verò clerici temperatè ac modeste omnia faciant, & tam ipsi clericis beneficiati, quàm in sacris ordinibus constituti, commam, neque barbam, non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisque ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum, aut corio simpliciter utantur.

Paulus IV.

Lites & causa Cardinalium evocantur, & Pontifici decisioni referantur.

CAP. VI.

Lites & causas inter quoscunque sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales super quibusvis rebus & bonis, tam Ecclesiasticis quàm secularibus, vel quorumvis ordinum regularibus, coram quibusvis iudicibus, in quavis instantia, ac etiam in negotio executorio, vel restitutionis in integrum, quomodolibet vententes & pendentes, ad nos in eisdem statu & terminis, in quibus reperiuntur, advocamus, cognitionemque & decisionem illarum nobis reservamus, decisionemque & terminationem per nos super illis faciendam, appellationem quacunque etiam alias de jure admittibili rejecta & postposita, standum, acquiescendum, & patienter omnino parendum & obediendum fore statuimus & ordinamus, ac similiter in titulis & causis, quæ de cætero inter eosdem Cardinales exoriri contigerit, observari volumus. Romæ 1555. 9. Ianuarii.

Leo Decimus, In Concilio Lateran.

Pompa funebri Cardinalium, quo sumptu perfolvi debeat.

CAP. VII.

Expense funebres Cardinalium computatis omnibus, centum & quinquaginta florenorum summam excedere non debent, nisi exequutorum providentia iustis allegatis causis ac rationibus, plus exponendum esse duxerit. Exequiæ & castrum doloris, prima & nona die fiant, infra octavam verò Missæ de more celebrentur.

^a Episcoporum domus (ait dicitur Hieronymus) omnium commune debet esse hospitium. Locus unum, aut duos, aut paucos recipiens, impletus hospitalitatis officium. Episcopus, nisi omnes receperit, inhumane est. Vide Can. 40. Apost. c. prohibetur. 23. dist. & Carthag. Synod. 4. c. cleric. de vita & honestate clericorum.

TITVLVS V.
DE ÆTATE ET QUALITATE
ordinandorum.

Pius Quintus.

Nemo ad sacros ordines admittatur sine titulis beneficiis, presbiteriis aut parochiis.

CAP. I.

Cum non deceat divino mysterio asserere ordinis dedecore a mendicare, aut secularem quicumque exercere, sacro Tridentino Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps ordinis secularis, quamvis alias moribus, scientiis, & exercitiis idoneus, ad sacros ordines promoveretur, nisi prout legitime constaret eam beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad vicium honestè sufficeret, pacificè possideret, vel alias ordinari non posset, nisi iuxta decretum Concilio de super editi formam & tenorem. Quam rem nulla in huiusmodi decreto religiosorum Clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli, quos collectè accipimus, ex eorum ordinum religiose, Canonici, vel Clerici, intra claustra monasteriorum, vel eorum more regularium in communi viventes, nunquam, seu non nisi ad certum tempus profectum emittunt, & ex claustro exire, & dimittit secularem libere & licite possunt, religionis præsertim obsequio ad sacros ordines se promovendi præstantiam, & nullis Episcopis passim promoveantur, ac quæ inde perituncque illud inconueniens eveniat, ut sic quædam claustra exeuntes, & per seculum vagantes, vel inerte, vel fordidum quatum exercere, non sine nota dedecore, ac ordinis vilipendio, & quàm plurimum Christi fidelium scandalo cogantur. Nos igitur, in singulorum Dei ministrorum honorem, & deus (quærum jura nobis est) sinceris exoptamus studium, ut propriis, & ex certa nostra scientia, de quibus plenitudine, hac perpetuo valitura sanctione decretum, & titulum de Clericis secularibus loquens ad tenorem, & singulos etiam cuiuscunque ordinis Clericos religionis seculares, more religiosorum viventes, in communi non professos, harum serie extendimus, & ampliamus, ac religiosi, & aliis prædictis non profecti, ut ad sacros ordines promovendi, nec non omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, gratiam, & communionem sedis Apostolicæ impendebimus, ut ordines ipsos huiusmodi religiose persequantur, nisi observata forma dicti decreti, non irritate sanctæ obedientiæ, & sub indignatione nostræ penæ interdiciamus, & prohibemus, ac cetera facientes peccatum à præstatione talium nullatenus ipso jure suspendimus. Romæ Idibus Octobris.

TITVLVS VI.

DE FILIIS PRESBYTERORVM
Clemens VII.

Filii Presbyterorum beneficiis, quibus eorum patres presbyteri, curaque dispensationi gratia intercedunt, non insistantur.

CAP. I.

Ad canonum conditionem non est debentur perferre, cum statuta à se vel prædecessoribus ad animarum Christi fidelium salutem, propter eorum abulum, qui successu temporum hominum succrescente, magis indies dignoscantur, se, quàm prodesse animaverit, ne alterius obedi-

^a Cap. Diaconi sunt, circa med. 91. dist. Concil. Trid. 24. c. cap. 2. s. 9. 7. 6. planum.

leant, providere. Sanè postquam foeli. recor. Alexander Papa III. prædecessor noster, filios præsertim Sacerdotum in Ecclesiis paternis succedere prohibuerat, & easque nihilominus, media intercedente persona, filios ipsos habere disposuerat, cum passim Sacerdotes, ut Ecclesiis suis eorum filii potirentur fatagentes, in Alexandri prædecessoris huiusmodi dispositione consisti, Ecclesias suas, quas ad eorum pervenire filios gestiebant, in favorem personarum, quæ Ecclesias ipsas, etiam illarum possessione non habita, in ipsorum resignantium filios, ex fornicatione genitos, illico eorum resignare, ipsique filii Ecclesias ipsas, dispensatione super defectu naturalium, quem ex dictis Sacerdotibus resignantibus geniti patiebantur, etiam patris nomine expresso, obtenta, consequi hæcenus consueverint, profecto perniciosum semper, & abominabile, ac in gravem divinæ majestatis offensam tendere, videlicet, quòd ipsi Presbyteri eorum crimen, quod erat occultum, non sine turpitudine, ad inordinatum spuriorum filiorum amorem detegere non erubescerent.

Judicavimus propterea, quòd ubi tempus, quod omnia palam facit, & præsentium ratio quid in futurum cavendum sit, admoneret, merito movemur, & ad tollendum huiusmodi abusum, necessarium arbitrati sumus ejusdem Alexandri prædecessoris canonem corrigere potius, quam talia, cum tanto hominum scandalo tolerare. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione, de eorum consilio & unanimi consensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statimus & ordinamus, quòd de cætero filii Presbyterorum ex fornicatione nati, Ecclesias cathedrales, etiam metropolitanas, ac monasteria, quibus eorum patres præfuerunt, seu illa, & illas dignitates etiam majores, & principales personatus, administrationes & officia etiam curata, & electiva, & alia quæcunque beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, quæ Presbyteri & clerici ac religiosi eorum patres in utrumque vel commendam, aut administrationem tempus, seu in perpetuum aliquando obtinuerunt, nullo unquam tempore quoquo modo obtinere possint, nec cum eis super hoc dispensare intendimus. Et si quas dispensationes per nos concedi contigerit, tanquam per præoccupationem & contra mentem nostram, in concessas eis nullatenus suffragari, talesque dispensationes nostris volumus suffragari temporibus, & quod nobis licere non patimur, nostris successoribus indicamus. Romæ 1533. 3. Non. Junii.

TITVLVS VII.

DE BONIS ECCLESIAE ALIENANDIS, VEL NON.

Paulus Secundus.

Bonorum Ecclesiasticorum alienatio, inconsulto summo Pontifici, & necessitate non urgente, nulla est.

CAP. I.

Ambitiose cupiditati, illorum præcipuè, qui divinis & humanis affectibus, damnatione postposita, immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesie, Monasteria, & pia loca reguntur, illustanturque, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, profanis usibus applicare, aut cum maximo illorum ac divini cultus detrimento, exquisitis mediis usurpare

^a Concil. 9. Tol. in cap. 10. graviss. animavit. Alexand. 3. part. 9. cap. 3. & in Concil. Lateranen. cap. 14. & ceteris à beneficiis suis, quibus olim patres præfuerunt, concord. concil. Trid. sess. 21. cap. 15.

presumunt, occurrere cupientes: omnium rerum & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum per quod ipsum dominium, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem, ultra triennium, nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in casibus à jure a permisis, ac de rebus & bonis in emphyteum ab antiquo concedi solitis, & tunc cum Ecclesiarum evidenti utilitate, ac de fructibus & bonis quæ servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, hæc perpetuò valitura constitutione fieri prohibemus, prædecessorū nostrorum constitutionibus, prohibitionibus & decretis aliis super hoc editis, quæ tenore præsentium innovamus, in suo nihilominus robore permanentis.

Si quis contra hujus nostræ prohibitionis seriem de bonis & rebus eisdem quicquam alienare præsumperit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductione, & infeudatio huiusmodi nullius omnino sit roboris vel momenti: & tam qui alienat, quam is qui alienatas res & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat, alienanti verò bona Ecclesiarum, monasteriorum, locorumque piorum quorumlibet, inconsulto Roma. Pontifice, aut contra præsentis constitutionis tenorem, si Pontificali vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesie sit penitus interdictus: & si per sex menses immediatè sequentes sub interdicto huiusmodi animo (quod absit) perseveraverit indurato, lapsis mensibus eisdem, à regimine & administratione suæ Ecclesie vel monasterii cui præfuit, in spiritualibus & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores verò prælati, commendatarii, & alii Ecclesiarum rectores beneficiati, vel administrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus, præposituris, præpositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, præbendis, aliisque Ecclesiasticis cum cura & sine, secularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienantur duntaxat, ipso facto privati existant, illaque abique declaratione aliqua vacare censentur: possintque per locorum ordinarios vel alios ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis quæ propterea privata fuerint) liberè de jure conferri, nisi alias dispositioni Apostolicæ sedis sint specialiter aut generaliter reservata: & nihilominus alienate res & bona huiusmodi ad Ecclesias, monasteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant, liberè revertantur Rom. Cal. Martii. 1467.

Julius Tertius, Simoni de Fuceo, & Joanni Baptista, Cardinalibus.

Alienationes contra formam à Paulo II. præscriptam factæ, revocantur.

CAP. II.

Indemnitati Ecclesiarum, ut ex debito nostri pastoralis officii tenemur, volentes providere, circumspeditioni vestræ, quorum eximia integritas, singularis prudentia, exacta diligentia, & in rebus gerendis dexteritas, ac aliarum præclararum virtutum, veteris experientie documentis nobis jam dudum cognita sunt, per præsentem committimus, & mandamus, quatenus per vos seu alios, quos ad hoc cum simili aut limitata potestate duxeritis deputandos, vocatis prout vobis videbitur, bonorum male alienatorum, contra formam & constitutionis per fact. recorda. Paul.

^a Iure conceditur certis urgentibus casibus necessitati, & majori utilitati alienatio. Cor. in 2. volum. consecrat. 8. Barb. in 1. volum. consecrat. 6. in 2. colu. & seq. Ludovic. Roman. conf. 36. Villegat. de rebus Ecclesie. in al. alienat. b. Dno copulaturū requirunt, videlicet, formam, id est, silentiam, & justam causam alienandi. c. 1. de rebus Ecclesie non alienand. in 6. gl. in verb. redire. in c. 1. extr. de in integ. resusit.

eorumque p[re]sules, & rectores nunc pro tempore existentes ullo unquam tempore p[re]missis se opponere, aut ab illis reclamare, vel beneficium restitutionis in integrum, sub l[es]ionis, vel alio quocunque p[re]textu petere, vel imperato uti non possentque debere. Romæ n. Calend. Ian. 1540.

Paulus Quartus.

Bonorum Ecclesiasticorum alienationes ipsi Ecclesie & p[re]i locis damnum & iniuriæ ab eis injuriarum afferentes, annullanda & revocanda sunt.

CAP. IV.

Rerum & bonorum Ecclesie illicitas alienationes conuictis oculis pertransire nequantes, quinimo cupientes eis, quantum cum Deo possumus, opportunum remedium adhibere, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, omnes & singulas alienationes, & in emphyteusim, seu censum perpetuum, aut tertium, vel aliam generationem, seu hominis vitam, aut aliud tempus ultra triennium locationes, vel concessiones, seu permutationes, hypothecas, & obligationes, de quibusvis castris, terris, oppidis, civitatibus, & locis, aut aliis bonis immobilibus, seu rebus & iuribus, tam spiritualibus, quam temporalibus, eisdem Romanæ, & quarumcunque cathedralium, etiam metropolitanarum & aliarum Ecclesiarum, necnon monasteriorum, domorum, & aliorum regularium locorum, & quorumvis beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & quorumvis ordinum regularium, necnon hospitalium, & aliorum piorum locorum quorumlibet, per quoscunque etiam Romanos Pontifices, p[re]decessores nostros, seu eorum auctoritate, vel mandato Camerarios suos, & clericos Cameræ Apostolicæ p[re]sidentes, ac quosvis Ecclesiarum, Monasteriorum, & domorum p[re]latos, & beneficiarios, necnon hospitalium, & aliorum regularium, & piorum locorum rectores, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentes, etiam si Cardinalatus honore pollerent, in damnum Ecclesie, seu non servatis solennitatibus à jure requisitis, aut aliis nulliter hætenus factas, & contractus superinde sub quibusvis formis, & verborum expressionibus habito & celebratos, etiam si juramento validati existant, & quantumvis longa temporis p[re]scriptione robur sumptisse dici possint, ac ipsius Romanæ Ecclesie favorem aut commodum concernant, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum inferrentur p[re]sentibus, pro expressis habentes, Apostolica auctoritate, tenore p[re]sentium rescindimus, irritamus, cassamus, & annullamus, ac viribus omnino evacuamus, ac pro rescissis, irritis, cassis, & nullis, ac penitus infectis haberi volumus. Ipsosque deventores ad castra, terras, oppida, civitates & loca occupata, ac bona, res, & jura p[re]dicta Rom. & cathedralibus, etiam metropolitanis, ac aliis Ecclesiis, necnon monasteriis, domibus, hospitalibus, & beneficiis, ac regularibus, & piis locis relaxandum, & destructibus, tam hætenus perceptis, quam in posterum percipiendis realiter satisfaciendum teneri, & ad id cogi & compelli posse omnibus iuris remediis. Romæ Prid. Idus Jul. 1555.

Pius IV.

Romana Ecclesia & Camera Apostolica bona alienata, in illius damnum aut sine parvi valoris recompensa, vel necessitate, seu evidenti utilitate, pro non alienatis habeantur & restituantur.

CAP. V.

Venditiones, cessiones, infeudationes, locationes, donationes, permutationes, hypothecas, concessionem, & alias omnimodas alienationes & contractus, quæcumque, quotuncunque, & qualescunque, ac in quorumvis

Principum ac Cardinalium, Patriarcharum, & aliorum P[re]latorum favorem vel eorum contemplatione per p[re]decessores nostros, ac nos, & sedem p[re]sartam, necessitate, vel evidenti utilitate sedis hujusmodi id non existente, seu sine aliqua vel saltem minimè correctiva neque competenti recompensa factos, & concessos, ac confirmatos, & approbatos, etiam si quantumvis longissima temporis p[re]scriptione robur sumptisse dici possint, auctoritate Apostolica tenore p[re]sentium perpetuè revocamus, rescindimus, cassamus, irritamus, annullamus, ac viribus omnino vacuamus. Declarantes venditiones, cessiones, infeudationes, locationes, donationes, permutationes, hypothecas, concessionem, & ceteras alienationes p[re]missas nequaquam tenuisse, nec tenere, nullumque emporibus, cessionariis, feudatariis, locatariis donatariis, aliisque rerum ipsarum detentoribus nec aliquem possidendi titulum per eas quæsitum esse, nec eisdem Ecclesie, sedi, & Camera p[re]judicium afferre potuisse. Ac civitatum, terrarum, & aliorum locorum eorundem habitatores, vasallos, & subditos, dictis illorum detentoribus nullum vasallagii, fidelitatis, vel subjectionis, aut aliud jus vel obedientiam alienationum hujusmodi, vel etiam juramenti per eos illis p[re]stiti, quod etiam eis harum serie relaxamus, p[re]textu debere, aut illis astrictos esse. Quinimo detentores ipsos ad eadem civitates, terras, castra, oppida, & loca sedi & Camera p[re]sartæ realiter, & cum effectu restituenda, & relaxanda, ac eorum detentores ad fructum inde post obitum concedentis hætenus perceptorum, & in posterum percipiendorum, restitutionem in utroque foro omnino teneri, & ad id etiam sententis, censuris & p[re]missis Ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis, necnon privationis quorumcunque aliorum feudorum Ecclesiasticorum per eos etiam legitime obtentorum, & inhabilitatis ad illa aliq[ui]q[ue] deinceps obtinenda, ac aliis iuris & facti remediis cogi & compelli posse. Ac decernentes p[re]sentes vim perpetuæ legis habere, neq[ue] de nullitatis vitio seu intentionis nostræ vel alio quovis defectu notari seu impugnari posse, sed illas omni exceptione remota, validas & efficaces fore, suosq[ue] plenarios & integros effectus sortiri, & inviolabiliter observari. Rom. 15. Cal. Decemb. 1565.

Pius V.

Infeudationem & alienationem bonorum Ecclesie per suscipiarios & mediatores excommunicantur.

CAP. VI.

Tractantes, consulentes, aut aliis verba facientes de infeudationibus aut alienationibus a de civitatibus & locis immediatè ad nos & sedem Apostolicam spectantibus & pertinentibus, etiam devolutis, etiam in feudum communiter & pluries dati solitis, sive ex causa permutationis, aut aliis quomodolibet, etiam contemplatione meritum erga sedem p[re]sartam, aut sub p[re]textu necessitatis, vel evidenti utilitatis faciendis, seu de postulandis à nobis & sede p[re]sartæ quibusvis personis cuiusvis dignitatis, in Ducem, Vicarios, Gubernatores seu quemvis alium titulum ad vitam, vel in perpetuum, vel longum tempus, civitatum, oppidorum, artium & locorum p[re]dictorum, ac propterea de eligendis oratoribus ad nos & successores nostros super p[re]missis, vel eorum occasione mittendis proponentes, tam ipsi quam oratores, munus hujusmodi recipientes, aut alii quicunque alienationes per se vel alium seu alios iniquantes vel suadentes, eo ipso sententiam incurrant excommunicationis, & sedis Apostolicæ rebelles etiam in primo capite læsæ majestatis, & proditores civitatum & lo-

a Spec. in tit. de emphyteus. §. nunc verò aliqua, vers. 114. prope fin. Bald. in l. cum verum. C. de fideicom. Barto. in l. ex diverso. §. etiam in gloss. ubi ea, qua. sol. mac. in l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. 12. q. 2.

phorum Columbum, virum utique dignum & plurimum
 commentandum, ac tanto negotio aptum, cum navigiis
 & hominibus ad similia instructis, non sine maximis la-
 boribus & periculis ac expensis destinasti, ut terras fir-
 mas & insulas remotas & incognitas hujusmodi, per ma-
 re, ubi haecenus navigatum non fuerat, diligenter in-
 quireret: qui tandem (divino auxilio) facta extrema di-
 ligentia in mare Oceano navigantes terras insulas remo-
 tissimas, & etiam terras firmas, quae per alios haecenus re-
 pertae non fuerant, invenerunt, in quibus quam plurimae
 gentes pacifice viventes, & ut asseritur, nudi inceden-
 tes, nec carnis vescentes, inhabitant, & ut praefati nun-
 cii vestri possunt opinari, gentes ipsae in insulis & terris
 praedictis habitantes, credunt unum Deum creatorem in
 coelis esse, ac ad fidem catholicam amplexandum, & bo-
 nis moribus imbuendum satis apti videntur, spesque ha-
 betur, quod si erudirentur, nomen Salvatoris Domini
 nostri Iesu Christi, in terris & insulis praedictis fateren-
 tur, ac praefatus Christophorus in una ex principalibus
 insulis praedictis, jam una in turri satis munita, in qua
 certos Christianos, qui secum iverant, in custodiam, & ut
 alios insulas ac terras firmas, remotas & incognitas in-
 quireret, posuit, construi & edificari fecit: in quibus
 quidem insulis & terris jam repertis aurum, aromata,
 & aliae quamplurimae res pretiosae diversi generis & di-
 versae qualitates repertiuntur, unde omnibus diligenter,
 & praesertim fidei Catholicae exaltatione & dilatione
 (prout decet catholicos Reges & Principes) consideratis,
 more progenitorum vestrorum clarae memoriae Regum,
 terras firmas & insulas praedictas, illarumque incolas &
 habitatores vobis, divina favente clementia, subicere, &
 fidem catholicam reducere proposuisti. Nos igitur hu-
 jusmodi vestrum sanctum & laudabile propositum plu-
 rimum in Domino commendantes, accipientes, ut illud
 ad debium finem perducatur, & ipsum nomen Salvato-
 ris nostri in partibus illis inducatur, hortamur vos quam-
 plurimum in Domino, & per sacri lavacri susceptionem,
 qua mandatis Apostolicis obligati estis, & viscera miseri-
 cordiae Domini nostri Iesu Christi attentè requirimus, ut
 cum expeditionem hujusmodi omnino prosequi & ab-
 sumere proba mente orthodoxae fidei zelo intendatis,
 populos in hujusmodi insulis & terris degentes, ad Chri-
 stianam religionem suscipiendum inducere velitis & de-
 beat, nec pericula nec labores ullo unquam tempore
 vos deterreat, firma spe fiduciaque conceptis, quod De-
 us omnipotens conatus vestros feliciter prosequetur. Et
 ut tanti negotii provinciam Apostolicæ gratia largitate
 donati, liberius & audacius assumatis, motu proprio, non
 ad vestram vel alterius, pro vobis super hoc nobis oblata
 petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, &
 ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine,
 deterritas & detegendas versus occidentem & meridiem
 fabricando & construendo unam lineam à Polo Arctico
 scilicet Septentrione, ad Polum Antarcticum scilicet me-
 ridiem, seu terra firmam, & insulas inventae & inveniendae
 sint versus Indiam, aut versus aliam quamcunque par-
 tem, quae linea distet à qualibet insularum, quae vulgari-
 ter nuncupatur, *de los Acores y cabo verde*, centum leucis
 versus occidentem & meridiem, ita quod omnes insulae,
 & terra firma reperta & repertienda, deterritae & detegendae,
 à praefata linea versus occidentem & meridiem per
 alium Regem aut Principem Christianum non fuerint ac-
 tualiter possessae usque ad diem nativitatis Domini nos-
 tri Iesu Christi proximi praeteritum, à quo incipimus
 praesens missivum quadragesimum nonagesimum
 tertium, quando fuerunt per nuncios & Capitaneos ve-
 stris inventae aliqua praedictarum insularum, & auctori-
 tate omnipotentis Dei, nobis in beato Petro concessa, ac
 Vicariatus Iesu Christi, qui fungimur in terris, cum omni-
 bus illarum Dominiis, civitatibus, castris, locis & villis,

juribusque & indictionibus ac pertinentiis universis, vo-
 bis, haeredibusque & successoribus vestris (Castellae &
 Legionis Regibus) in perpetuum tenore praesentium do-
 namus, concedimus & assignamus, vosque & haeredes
 ac successores praefatos illarum dominos, cum plena, li-
 bera & omnimoda potestate, auctoritate & iurisdic-
 tione, facimus, constituimus & deputamus: decernentes ni-
 hilominus per hujusmodi donationem, concessionem &
 assignationem nostram nulli Christiano Principi, quia-
 cunque praefatas insulas & terras firmas possiderit usque
 ad dictum diem Nativitatis Domini nostri Iesu Christi,
 jus quacunque, sublatum intelligi posse aut auferri debere.
 Et insuper mandamus vobis in virtute sanctae obedi-
 entiae (ut sicut poslicemini, & non dubitamus pro vestra ma-
 xima devotione & regia magnanimitate, vos esse factu-
 ros) ad terras firmas & insulas praedictas, viros probos
 & Deum timentes, doctos, peritos & expertos, ad in-
 struendum incolas & habitatores praefatos in fide catho-
 lica, & bonis moribus imbuendum destinare debeatis,
 omnem debitam diligentiam in praemissis adhibentes, ac
 quibuscunque personis, cujuscunque dignitatis, etiam
 imperialis & regalis status, gradus, ordinis vel conglu-
 tionis sub excommunicationis latente poena, quam eo
 ipso, si contra fecerint, incurrant, districtius inhibemus,
 ne ad insulas & terras firmas, inventas & inveniendas,
 deterritas & detegendas, versus occidentem & meridiem,
 fabricando & construendo lineam à Polo Arctico ad Pol-
 um Antarcticum, sive terra firmae & insulae inventae &
 inveniendae sint versus Indiam, aut versus aliam quam-
 cunque partem, quae linea distet à qualibet insularum,
 quae vulgari-ter nuncupatur, *de los Acores y cabo verde*,
 centum leucis versus occidentem & meridiem, ut praef-
 ferunt, pro mercibus habendis, vel quavis alia de causa
 accedere praesumant absque vestra ac haeredum & suc-
 cessorum vestrorum praedictorum licentia speciali. Non
 obstantibus constitutionibus & ordinationibus Aposto-
 licis, ceterisque contrariis quibuscunque. In illo à quo im-
 peria & dominationes ac bona cuncta procedunt confi-
 dentes, quod dirigente Domino actus vestros, si hujus-
 modi sanctum & laudabile propositum prosequamini, brevi
 tempore cum felicitate & gloria totius populi Christiani,
 vestri labores & conatus exitum felicissimum conse-
 quentur. Romae 4. Nonas Maji. 1493.

TITVLVS X.
 DE BENEFICIORVM COLLATIO-
 ne & impetratione.

Iulius II. In Concilio Lateranensi.
*Beneficiorum aut dignitatum tam regularium quam secularium
 administrationem neglecta expeditione literarum Apostolicarum,
 aut illis non expeditis suscipere, fraudis est restitutori fructus
 immemorata.*

CAP. I.
Romani Pontificis cum inspecta providentia ad ea
 libenter intendit, per quae animarum periculis,
 Ecclesiarum & Monasteriorum dispendiis obvieu-
 tur, Cameraque Apostolicæ (cui diversa impensarum o-
 nera, pro Ecclesiae Romanae statu conservando, quotidie
 incumbunt) indemnitati debite provideatur. Cupien-
 tes igitur, ne provisiones, concessiones & gratiae Aposto-
 licae sedis, & praecipue quae à nobis emanarunt, & pro
 tempore emanabunt, diu maneat in suspensio, sed per-
 fectè ad actum iuxta Apostolicas constitutiones, dedu-
 cantur. Et ne Ecclesiarum, Monasteriorum, & Eccle-

a Simili, in repetitio in verb. Gratia, debita forma gratia-
 rum literi non expeditis, sub poena excommunicationis & privationis
 Ecclesiarum & beneficiorum, nemo se intromittere debet admini-
 stratione eorundem.

fiasticarum dignitatum praelati quicumque, seu commendararii & administratores, absque titulo & literis Apostolicis in animarum suarum periculum regimini & administrationi eorundem se ingerere, aut alias illis se immiscere praesument, praesenti constitutione perpetuo valitura declaramus, quod constitutiones Bonifacii, Alexandri. Pii, & Innocentii, praedecessorum nostrorum iuxta illarum tenores perpetuis temporibus inviolabiliter observentur, quoad poenas & censuras etiam privationis in eis expressas. Dat. Rom. 5. Cal. Aug. Pontif. nostri an. 2. Dom. 1505.

Pius Quintus, In Concilio Tridentino.

Parochialium Ecclesiarum collationes extra formam à Concilio Tridentino praescriptam facta nullius sunt effectus aut juris.

CAP. II.

Statuit Synodus Tridentina a ut occurrente vacatione parochialium Ecclesiarum generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti in favorem sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, aut alias quomodolibet reservatae vel affectae, debeat Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fractionum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiae sustineat, donec ei de Rectore provideatur, & deinde Episcopus, & qui jus patronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo praescribendum, aliquos clericos ad regendum Ecclesiam idoneos, examinatoribus juxta formam ejusdem Synodi deputatis, nominet, & non nisi ab eisdem examinatoribus per cursum aliorum examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Episcopo judicato & electo de ecclesia provideatur: alias provisiones seu institutiones omnes praeter formam praedictam factae, surreptitiae censentur. Sed quoniam res humanae semper in deterius prolabantur, nisi sit qui eas retineat, ac debite executioni demandet, & verendum sit, ne propter constitutionum hujusmodi transgressionem, maximi abusus orientur: nos ad quorum notitiam non sine gravi nostra molestia pervenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris, Archiepiscopis & Episcopis, occurrente vacatione parochialium ecclesiarum, eas nullo aut minus rite servato examine, praesertim illo, quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam rite servato, personis minus dignis, carnalitatibus aut alium humanae passionis affectum, non rationis iudicium sequentes, contulisse & de eis provididisse, volentes quantum cum Deo possumus hujusmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem praedecessorum nostrorum constitutiones praefatas etiam innovando, auctoritate Apostolica tenore praesentium omnino & singulas collationes, provisiones, institutiones & quasvis dispositiones parochialium ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiepiscopis ac quibusvis aliis collatoribus, tam ordinariis quam delegatis S. R. E. Cardinalibus, ac sedis Apostolicae Legatis, vel nuntiis, praeter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, praesertim in examine per concursum faciendo praescriptam, factas aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumque provisis jus, aut titulum etiam coloratum possidendi praebere, & parochiales ecclesias hujusmodi, ut prius ante collationes hujusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes nostrae & sedis Apostolicae, seu eorum quibus jus conferendi eas, praeterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis juxta decretum Concilii habere debent, competet, dispositioni reservamus. Insuper ne parochiales Ecclesiae diu in suspensio ma-

neant in maximum animarum periculum, quatenusque parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, primos, & Patriarchas, & quosvis alios ordinarios collatores in mentibus ordinariis collatoribus, etiam per alios regulas assignatis provisio & collatio spectat, & per quibus idem Episcopi & ordinarii praedicti intra terminum spatium à die vacationis eorundem parochialium examine juxta formam Concilii Tridentini praescriptam provideant, ac illarum etiam, quarum collationibus, & dictae sedi generaliter vel specialiter & ex causa reservatae seu affectae existunt, aut alias examinae sedis Apostolicae competunt, ad quas occurrente vacatione Episcopi & Archiepiscopi praesenti personae examine, concursu multo habito, juxta dicti Concilii Tridentini formam approbatas, & magis idoneos elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris aut iis ad quos collatio spectabit, pro collatione habenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significaverint, nec non parochialium ecclesiarum similium, qui juris patronatus Ecclesiarum, vel aliorum seu clericorum & laicorum simul patroni, & praesentatus intra tempus eisdem patronis, & improprium praevio examine juxta formam dicti Concilii approbatus petatur, institutioque ipsa per duos menses praesentationis dilata fuerit, collationem, provisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem non ipsi sedi, ac personae indulta hujusmodi conferenda, seu instituendi obtinentibus respectu conservamus, data tamen in parochialibus jure patronatus optione ipsi patronis, ut si in futuro ad ordinem spectabit, ipsi ordinarii illam facere negligenter, & contra dictos duos menses differentibus, postquam hujusmodi institutione obtinenda habere recursum ad metropolitanum, vel viciniorum ordinariarum, & ad sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem ordinariis, & eisdem diebus eisdem ordinariis, & eisdem diebus eisdem clericis coram deputatis examinatoribus juxta formam, & contra alios decem dies prorogare a decessu, se praesentare, Districtius inhihentes, ne quis praeter Romanos Pontifices, aut alios indulta hujusmodi obtinentes, se praesentetur, quacumque sit super hoc auctoritate manus, de hujusmodi beneficiis sic reservatis (ut praesertim) suspensio, vel circa illa etiam per viam permutations, vel aliam renovare quoquo modo praesumat.

Idem ibidem.

Reclamare possunt electioni minus idoneae in Ecclesiis parochialibus licita appellations.

CAP. III.

VT non solum dignis, sed magis idoneis repetitis juxta Concilii decretum parochiales ecclesiae conferantur, volumus & decernimus, quod si Episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit, postquam si rejecti fuerint à mala electione hujusmodi ad metropolitanum, vel si ipsi eligens metropolitanum, aut metropolitanum fuerit, ad viciniorum ordinariarum, seu metropolitani & sedis hujusmodi delegatum, aut aliis ad ipsam sedem Apostolicam appellare, ac praesertim ad novum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinationibus provocare, & confitro de prioris eligentis inordinabili iudicio eorum revocato, parochialis auctoritate non per eundem iudicem appellationis auctoritate non (quatenus collatio ad Episcopum à quo appellatum est, spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo iudicem appellationis approbato conferendus remittatur ad eum, ad quem collatio, provisio, vel institutio spectabit. Hac tamen appellatio interposita interim non impediatur, aut suspendatur, quo minus electio per ordinariarum primo loco facta interim debite demandetur & execute-

a Concil. Trident. sess. 23. capit. 1. c. dudum. ext. de elect. c. licet canon. in 6. eod.

ni, & provisus ab eadem ecclesia causa appellationis hujusmodi dependente, non amoveatur. Et, si qui à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si fecus in præmissis omnibus & singulari actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane.

Paulus Quartus.

Beneficii cuiusvisque impetratio, qua suppositam dolo malo in examine prodit personam, & conditione quavisque pacificatur questus aut privati iuris gratia, est falsa, est & irrita.

CAP. IV.

Fraudibus & dolis, ac heresi simoniace quantum cum Deo possumus, efficaciter occurrere volentes, Apostolica auctoritate, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, atque decernimus, quòd de cætero omnes & singuli, qui occasione beneficiorum obtinendorum se alios esse simulaverint, & tanquam tales se in examine supposuerint, aut beneficia pro personis id ignorantibus, seu pro se, vel pro aliis cum a oblatione alicujus pensionis annuat, aut pro aliis, cum spe pensionem annuam, aut alius quantumvis modicum temporale commodum ab eis consequendi, vel pro se ipsis principaliter, animo & intentione ea postmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum, & benemeritorum, cum simili pensione, aut commodo, aut etiam sine eo resignandi obtinere procuraverint, cuiuscunque status, gradus, ordinis & conditionis existant, etiam si Episcopali, aut alia majori dignitate ecclesiastica, vel Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Regia, Ducali, aut Marchionati præminentia præfulgeant, excommunicationis & anathematis, ac maledictionis æternæ sententiam, à qua nisi à nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant, nec non privationis omnium & singulorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium, & quorumvis ordinum regularium per eos in titulum, vel commendam, aut alias quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda poenam eo ipso absque alia desuper facienda declaratione incurrant, ita ut constituto solum summarie & extrajudicialiter, quòd ipsi contra tenores præsentium, aliquid fecerint, per curiam causarum Camera Apostolicæ generalem adiutorem, seu viceadiutorem, vel ejus locum tenentem, pro talibus, & ut tales publicari possint. Et nihilominus, sicut præfertur, obtenta provisiones, & commende, atque dispositiones nulla sint, irritæ & inanes, nullumque jus alicui in ipsis beneficiis vel ad illa tribuant, & ab aliis liberè impetrentur. Volumusque præfens decretum etiam quoad Monasteria monialium, & alia beneficia per moniales aut alias mulieres obtineri solita, locum habere.

Iulius Tertius.

Qui retinet aut possidet beneficia Ecclesiastica priusquam Apostolice literæ sui possessionem probetur, beneficiis illis privantur, & ad alia obtinenda perpetuo sunt inhabiles.

CAP. V.

Iulius Papa tertius, cui nuper innotuit, quòd licet alias sæc. recor. Greg. X. b. sanciverit, quòd nullus extunc de cætero administrationem dignitatis ad quam electus esset priusquam celebrata de ipso electio confirmaretur, sub Oeconomatus vel procuratoris nomine, aut alio de novo quæsito colore in spiritualibus vel temporalibus per se vel per alium, pro parte vel in totum, gerere vel recipere, aut illis se immiscere præsumeret, o-

mnestillos, qui secus fecissent, iure si quod illis per electionem quæsitum foret decernens eo ipso privatos. Sanctiones ipsas ad inferiora beneficia Ecclesiastica quæcunque & quomodocunque qualificata amplians & extendens, hac sua perpetuo valitura constitutione statuit & ordinavit, quòd omnes & singula personæ Ecclesiasticæ, tam seculares, quàm quorumvis ordinum regulares, cuiusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut Patriarchali, vel alia majori dignitate præfulgeant, quòd de cætero literis, super dispensatione retinendi beneficia per eos antequam promoveantur, aut eorum electiones confirmantur obtenta, eis per sedem eandem pro tempore concessis minime confectis, beneficia ipsa retinere, aut possessionem alicujus, seu aliquorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura vel sine cura, secularium vel quorumvis ordinum regularium, quæcunque & qualitercunque qualificatorum, eisdem auctoritate Apostolica conferri, seu commendari, aut in eorum favorem & commodum uniri, seu alias disponi concessio. literis Apostolicis super collatione, seu commenda, aut unione, seu alia dispositione hujusmodi non expeditis per se, vel per alium, seu alios ejus nomine, etiam supplicationum seu sumptorum vel transumptorum hujusmodi, aut collationum eis postmodum de ipsis beneficiis, tanquam etiam tunc certo modo in supplicatione. expresso vacantibus, ordinaria vel alia quavis auctoritate factam, prætextu, apprehendere præsumperint, aut per alios apprehensam, ratam & gratam habuerint, ipsorum beneficiorum non possessores, sed meri & nudi detentores ac violenti, & sine aliquo titulo in eis intrusi censeantur, & pro talibus habeantur & reputentur, nec fructus suos faciant, sed ad illorum restitutionem, ut præfertur, teneantur, & obligati existant, constitutiones seu dictæ cancellariæ regulæ de annali & triennali possessore in illis locum non habeant, nec eisdem detentoribus, & intrusis in aliquo suffragentur, quinimò beneficia per eos tempore promotionis suæ, aut eorum electionis, confirmationis, obtenta, literis super dispensatione ea retinendi sibi concessa non expeditis retinentes, aut possessionem beneficiorum literis Apostolicis super illis non confectis apprehendentes, seu per alios apprehensam ratam & gratam habentes, beneficia sic retenta, aut apprehensa, & omne jus, quod in illis, vel ad illa pro tempore quomodolibet habuerint, eo ipso amittant, illisque & illo privari, ac ad illa de cætero obtinenda perpetuo inhabiles, nec illa ulterius, & prætextu novi tituli aut novæ commende vel unionis, sed alterius dispositionis, etiam Apostolica auctoritate factæ assequi valeant, sed beneficia ipsa tanquam de jure & facto vacantia aliis conferri, seu commendari, & per quosvis tam ab eorum ordinariis collatoribus, quàm à sede prædicta liberè impetrari possint, & si beneficia ipsa litigiosa fuerint, colligantes in omni jure, & ad omne jus quod beneficia retinentibus, aut possessionem apprehendentibus hujusmodi in eisdem beneficiis, vel ad illa quomodolibet competeat, aut competere poterat, eo ipso absque aliquo juris aut hominis ministerio surrogentur & surrogati esse censeantur, ac in eorum favorem causa desuper pendens advocata, & lis extincta fuisse, & similiter esse censeantur. Quodque de cætero supplicationes, etiam manu nostra, & motu proprio signatæ, nisi habuerint clausulam, quòd eorum sola signatura sufficiat, nullam aliam quam per literarum super illis conficiend. fidem aut probationem faciant, seu præsentent, nec illa eis in aliquo alio casu fides adhibeatur aut adhiberi possit.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Pluralitatis beneficiorum exercitissimus abusus extinguatur.

MMm 3

^a Beneficiorum impetratio libera esse debent, & ab omni contentione aliena. Cravet. consil. 122. Natta consil. 293. mon. 2. lib. 2. Rebuffus in præxi benef. tit. 1. quod modis beneficia acquir. num. 4. b. cavarissa. de Elib. & elib. potest. in 6.

37
 unius regressus seu accessus ad Patriarchalem, seu metropolitanam, vel aliam cathedralem ecclesiam concedi possit. Et qui ex eisdem Cardinalibus ad praesens regressum seu accessum ad plures cathedrales Ecclesias habent, si praesentes in curia existunt, infra quindecim dies, si vero extra eam in Italia degunt, infra unum, reliqui vero in Gallia, Germania, aut Hispania commorantes, infra duos menses proxime futuros unam ecclesiam cathedralem, ad quam vigore regressus seu accessus sibi ad illam concessi, in illius eventum regredi seu accedere malint eligere & nominare, electionemque & nominationem huiusmodi manu propria subscripam, & suo munitam Senecallo, seu custodi Cancellaria Apostolicae, per eum in quinterno ipsius Cancellariae de verbo ad verbum describendam transmittere, ac postquam regressus seu accessus praedicto locus fuerit, infra unum mensem extunc computandum, si alteri ecclesiae cathedrali praesuerint, aut aliam ecclesiam cathedralem in administrationem obtinuerint, eam vel aliam ad quam regressum seu accessum habuerint in manibus Romani Pontificis pro tempore existentis, absque ulteriori sibi desuper concedendo regressu vel accessu, ne haereditariam possessionem ipsius ecclesiae usurpare vellediderint, realiter & cum effectu dimittere omnino debeant: quod si non dimiserint, ambae ecclesiae ipso vacent, & utriusque earum de praesule idoneo per ipsum Romanorum Pontificem provideri possit. Revocans, cassans, & annullans exnunc omnes & singulos regressus & accessus ipsi Cardinalibus ad quamcunque, praeterquam per eos, ut praefertur, eligendam & nominandam cathedralem ecclesiam, sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusvis efficacissimis, etiam motus proprii, & certa scientia, ac plenitudinis potestatis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis quomodolibet concessis, ac decernens exnunc irritum & inane, quicquid illorum praeteritum contra praemissa scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et licet decretum ipsum per infra scriptum Secretarium nostrum eisdem Cardinalibus alta & intelligibili voce indictio confistorio lectum & publicatum fuerit, quia tamen postmodum recognovimus per illud inconvenientibus, quae occasione regressuum & accessuum huiusmodi contingunt, praesertim in eo, quod facultatem tribuunt possessionem, seu quasi, regiminis & administrationis ecclesiarum sub ipsi regressibus comprehendarum propria auctoritate apprehendendi, plene provisum non esse, cum sepius possessionem huiusmodi etiam inficio Romano Pontifice, ad quem ecclesiarum omnium universalis pertinet cura, apprehendant. Nos inconvenientibus praedictis occurrere, & decretum nostrum quoad hoc ampliare volentes, statuimus, decernimus, & ordinamus, quod nullus Cardinalis de cetero vigore cuiusvis regressus seu accessus ei ad quamcunque cathedralem seu metropolitanam, vel patriarchalem ecclesiam quomodolibet concessi, etiam si id sibi ex tenore ipsius regressus seu accessus libere permittatur, possessionem, seu quasi, regiminis & administrationis eisdem ecclesiae absque expressa nostra, seu pro tempore existentis Romani Pontificis licentia in scriptis obtenta, apprehendere praesumat.

Pius Quartus.

Beneficia in confidentiam, hoc est, certa simoniaca pravitatis spei collata quibusdam, aut ipso iure incapere, vel nondum ad hoc nati, vacant, eorumque dispositio sedis Apostolicae reservatur.

CAP. IX.

O mnes & singulas Ecclesias, etiam metropolitanas, & alias cathedrales, & monasteria, etiam confistorialia, prioratus, praeposituras, praeposituras, dignitates etiam majores, & principales, etiam conventuales, per-

sonatus, administrationes, & officia, caeteraque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis ordinum regularia, etiam de iure patronatus, etiam laicorum, etiam nobilium & illustrium, etiam ex fundatione & donatione existentia, per eisdem Romanae Ecclesiae etiam Episcopos, Cardinales, & quoscunque alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam eisdem Camera clericos in titulum, commendam, vel administrationem, aut alias, confidentiam, iure prohibitam, cuiusvis personae, ut praefertur, contemplatione vel intuitu, quovis modo recepta, illorum liberam collationem & dispositionem nobis & sedi Apostolicae harum serie reservantes, ipso iure a die receptionis eorundem vacavisse, & vacare, ac fructuum & pensionum reservationes, ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum concessionem, eis ut praemittitur factas, ac regressus, sive accessus, & ingressus concessos huiusmodi cessasse, & cessare, ac extinctos esse. Et eosdem Cardinales, seu quovis alios, a prima die receptionis beneficiorum huiusmodi, citra fructus, redditus, & proventus earundem Ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac pensiones praedictas indebitè percipere, suosque facere non potuisse, neque debuisse, sed illos omnes & singulos ad Camera eandem devolutos fuisse, & esse, illique deberi, ac ipsos Cardinales, & alios, ad quorum manus quomodolibet pervenerunt, & eorum haeredes ad integram illorum restitutionem in utroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remediis compelli debere, auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus & declaramus. Et insuper universis & singulis tam eisdem Rom. Ecclesiae Cardinalibus, etiam Episcopis, quam Praelatis, & clericis, & aliis praedictis, praesentibus & futuris, ne deinceps ullo unquam tempore aliquas Ecclesias, monasteria, dignitates, vel alia beneficia, etiam de dicto iure patronatus uti praefertur existentia, aut fructus vel pensiones, aut regressus seu excessus in confidentiam praedictam, aut ad effectum reservationum huiusmodi sibi postmodum cedentibus procurandum, recipere praesumant: Cardinalibus videlicet & aliis Praelatis huiusmodi, in virtute sanctae obedientiae, & sub interdicti ingressus Ecclesiae, reliquis vero sub majoris excommunicationis latae sententiae poena, per contrafacientes eo ipso incurrenda, a qua nisi a nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant, districtius inhibebimus.

Pius Quintus.

Causae beneficiorum in confidentiam collatorum, sedis Apostolicae discutenda reservantur.

CAP. X.

A daures nostras non sine animi nostri displicentia pervenit, ut nonnulli factos canones parvipendentes non vereantur in animatum suarum perniciem Ecclesias etiam cathedrales, & metropolitanas, monasteria, prioratus, & alia beneficia secularia & regularia, in confidentiam, quam simoniacam pravitatem sapere non ignorant, acceptare, & retinere. seu illa in vim regressuum sive accessuum & ingressuum sic, eis concessorum, & effectum, ut ajant, sortirentur consequi & habere velle. Nos, qui post nostram ad summi Apostolatus apicem divina favente clementia assumptionem inter alias nobis imminentes curas hoc praecipue & maxime cordi habuimus, prout habemus, huiusmodi confidentias de medio tollere, & in sua pertinacia circa huiusmodi Ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum retentionem, seu assecutionem, persistentes, nisi respiciant, debitis nobis visis poenis plectere, ac unicuique prout ex nostro universali & pastoralis officio tenemur, in

MMm

siam, vel monasterium, aut beneficium, & publicam resignationem, seu cessionem, captamque a successore possessionem sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se vel alium, seu alios de facto ingesserit, aut fructus percepserit, aut quicumque successor illi, vel ejus propinquos ipsos, aut partem aliquam remiserit eorumdem, si recipientes beneficium constitutum dimittentem, vel ejus parentes, aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit. Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensurorum ex parte dimittentis, expeditio que personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensis pro ea necessaria ab illo facta fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta, quacunque auctoritate de beneficio ecclesiastico per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel aliam in negotio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficii de facto, etiam per manus professoris, ac etiam simplicis donationis titulo percipit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quodcumque. Testes autem de quaque singulari re probare a valeant presumptiones, & conjecturas, pluresque hujusmodi presumptiones & conjecturas plenam probationem faciant in predictis. Ceterum criminosi, & ceteri omnes, qui ad perhibendum in casibus simoniae testimonium recipi solent, ad predicta omnia admittantur.

Idem.

Confidentia criminis rei, arcetur ab omni dignitate & beneficio Ecclesiastica jure, & excommunicationis sententia vincuntur.

CAP. XIII.

NE quis vana fiducia fretus non intendendi contra se iudicii in crimine confidentia beneficiorum perferret, utique hoc malum gravioris censura stimulo ulque ecclesie prohibeatur, omnes & singulos, qui huc utque ecclesias, monasteria, beneficia, fructus, pensiones, alias res, intercedente hoc confidentia vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reverti, & respicientes ceteri dimissione sibi prospexerint, & quicquid tale admiserint in futurum, etiam omnibus & singulis aliis ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, administrationibus, officiis, & beneficiis obtentis, quae pariter sub dicta reservatione comprehenduntur volumus, necnon fructibus, pensionibus, & aliis rebus Ecclesiasticis, ac etiam Romanae Curiae, & aliis officiis temporalibus presentium auctoritate privamus, & ad futura inhospites decernimus, & in juris subfidium excommunicationis sententia innodamus, a qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio quam a Romano Pontifice, ab solutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim advocacione causarum hujusmodi, & reservatione cognitionis illarum, reumque omnium inde emergentium, nobis, & predictis successoribus ut predictum est facta, causis illis duntaxat exceptis, quae jam coram nobis pendere noscuntur, ac etiam iis quas ratione ecclesiarum, & monasteriorum, quorum dispositio in consistorio fieri consuevit, aut debet, itaque contra ordinarios, collatores, Episcopos, & alios superiores prelatos, etiam Cardinales haberi contigerit, uti jam aliis nostris literis statutum est, audiendis, decidendis, & terminandis, harum serie prorsus relaxata, decernimus: ita deinceps quoscumque iudices ordinarios & delegatos etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac predictae Romanae Ecclesiae Cardinales subblata eis, & ipsorum cuiuscumque quavis aliter iudicandi & interpre-

a Singulare testimonium quod hoc loco Pont. approb. regulariter aliam non probat. c. nihilominus. Et ubi gl. q. p. Et in c. tam literis. de test. Anchar. in consil. 266. Hippolyt. in practica. in s. diligenter. Felin. in c. licet. de test. Cur. in cons. 266. vol. 3. Alexan. cons. 3. vol. 7. Jus. in repet. l. autemendi. ff. de iure iur.

tandi facultate, & auctoritate, ubi que iudicari, interpretari & diffiniri debere, necnon irritum & inane quicquid secus in predictis per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Quocirca omnibus locorum ordinariis districtius injungimus, ut in suis quisque Ecclesiis, civitatibus, diocesis, & locis etiam exemptis, ad predicta studiose attendant, & quatenus illis relaxavimus, in delinquentes severe animadvertant, si divinae majestatis iudicium, dictaque sedis censuram voluerint evitare. In ceteris vero causis & negotiis (nobis & predictis successoribus exceptis) eosdem locorum ordinarios presentium auctoritate delegamus, ut gratia & favore postpositis, pro se quisque, cum venerit usus, contra predictos omnes sub ipsa exceptione comprehensos diligenter inquirent, suoque inquisitiones omnes sigillo obfirmatas, ad predictam sedem quamprimum transferant, ut nos & predicti successores in causis hujusmodi procedentes, quod iustum fuerit, decernamus.

Idem.

Coadjutoria tolluntur, prohibeturque, ne his expeditiones Camerae Apostolicae suffragentur.

CAP. XIV.

Romani Pontificis providentia circumspicere nonnumquam gesta per praedecessores suos rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur & revocat, prout id ecclesiarum indemnitati conspici in Domino expedit. Hinc est, quod nos volentes omnem hereditariam a beneficiorum ecclesiasticorum successionem de ecclesia Dei tollere, ac libertati beneficiorum hujusmodi providere, & ut de persona magis utili & idonea, prout requiritur, facilius providere valeat, omnes & singulos regressus, accessus, etiam eventuales, aut penales, ac coadjutorias etiam de consensu, aut alias quomodolibet sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis efficacissimis, etiam motu proprio, & ex certa scientia ac de Apostolica potestate plenitudine, clausulis irritantibus, & aliis decretis quomodolibet per quosvis Romanos Pontifices praedecessores nostros, ad beneficia ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, etiam si secularia, canonica, & praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus, etiam metropolitansibus aut collegiatis ecclesiis, & dignitates ipsae in cathedralibus etiam metropolitansibus post Pontificales majores, seu collegiatis ecclesiis hujusmodi principales, regularia vero beneficia hujusmodi, monasteria etiam consistorialia, prioratus, praepositurae, dignitates etiam conventuales, personatus, administrationes, vel officia etiam claustralia, ac hospitalia, praepositoria etiam hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, etiam quae unquam aliarum militiarum quibusvis personis cuiuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, etiam Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali dignitate, aut Cardinalatus honore possidentibus concessos, super quibus literae Apostolicae integraliter hactenus expeditae non fuerunt, etiam si in plumbaria nostra aut penes summam nostram reperiantur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, auctoritate Apostolica tenore presentium revocamus, cassamus, abolemus. Mandantes dilectis filiis nostris Vicecancellario, & dicto Summatore, ceterisque officialibus tam Cancellariae Apostolicae, quam Camerae nostrae ad quos spectat, in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis nostrae poena, ne in futurum super dictis gratiis, accessibus, regressibus, & ingressibus, necnon coadjutoriarum literarum expeditarum aut relaxent. Roma prid. Id. Septembr. 1577.

a Concil. Trident. praed. sess. 25. cap. 7. M M M M 5

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Paulus Tertius.

Beneficiorum impetrationes vacantium vera rei totius narratione expediri debent, ne invalida ac irrita habeantur.

CAP. XV.

Attendentes malitiam hominum non esse indulgendam, sed potius obviandum, volumus quod de cetero impetrantes beneficia a ecclesiastica cujuscunque qualitatis, per privationem & amotionem vel alias propter commissam, excessus, & crimina vacantia vel vacatura, in supplicatione desuper porrecta excessus & crimina ipsa ac eorum qualitates, necnon modos & causas tales, ex quibus de jure privatio incurfa aut facienda censetur, & similiter impetrantes etiam per modum devolutionis beneficia, tanquam certo modo vacantia, & ab aliis etiam non sentio confectis, nec infirmitate aut impedimento detentis, tanquam nullo seu minus canonico titulo possessa, modum vacationis illorum in supplicatione desuper porrecta specificè & determinatè ac dispositivè exprimere teneantur, & antequam decretum citationis à iudice, cur causa commissa fuerit per se vel procuratorem eorum petant, eorum eo juramentum, quod credunt ea, quæ sic expresserunt, vera esse, & posse ea probare corporaliter præstare, & deinde excessus & crimina aut modum vacationis hujusmodi proponere, & deducere, & intra octo dies observationem termini ad articulandum, per eum vel per procuratorem suum, suo ordine & loco, ita quod si ipse terminus sic non servetur, dicti octo dies, post observationem termini, secundo loco servati, quicunque is fuerit, currissè censeatur, factam immediatè sequentes probare, necnon extrinsecus infra annum similiter à die impetrationis eorum computandum, causam contra eisdem possessores, utique ad diffinitivam sententiam prolationem inclusive prosequi debeant, & teneantur.

Quodque impetrationes de beneficio tanquam per privationem, & amotionem, vel alias propter commissam, excessus, & crimina vacantibus, vel vacaturis, absque causa seu causarum privationis & amotionis, aut excessuum & criminum vacationem hujusmodi causantium, necnon tanquam de certo modo vacantibus, etiam per modum devolutionis, absque modi vacationis specificæ expressione, etiam prætextu quarumcunque clausularum quomodolibet implicitarum, & quantumcunque prægnantium, etiam quod causa, & excessus, ac crimina, necnon modi vacationum hujusmodi in literis expressis habeantur, vel etiam dispositivè exprimi possint disponentium in supplicationibus insertarum eisdem impetrantibus nullatenus suffragentur, & quæcunque surrogationes per ipsos impetrantes de beneficiis, quæ etiam eam hujusmodi expressione impetraverint, tanquam litigiosis, in iure, vel ad ius eorum quos hujusmodi excessus & crimina perpetrasse, aut quos beneficiis per devolutionem, aut alias, certo modo vacasse narraverint, à sede Apostolica, vel legatis ejus quomodolibet impetranda, seu etiam motu proprio concedende, nisi quod impetrantes excessus & crimina, aut modum vacationis hujusmodi intra dictos dies observationem dicti termini ad articulandum factam, quoad excludendos post dictos dies ipsos impetrantes approbatione excessuum seu criminum, aut modi vacationis prædictorum nihil operari volumus contra possessores beneficiorum, quæ impetraverint, probaverint, etiam si alia excessus & crimina privatione aut privationis declaratione digna,

^a Beneficium impetratio canonica, & qua ab omni obreptione & surreptione aliena est, exprimit qualitatem vacationis, ut si vacat per obitum vel per resignationem. gloss. in Clement. 1. in verbo, quantum de præben. Ioan. And. & Gemm. in c. susceptum. de rescript. in 6. lapsu. alleg. 6. col. 2. Felin. in cap. in nostra. num. 27. de rescript. Rot. decr. 10. de rescript. in novu. Ioan. de Selya. tract. de benefic. parte. 3. q. 11. 20.

etiam ante lapsum dictorum octo dierum probaverint, nullius sint roboris vel momenti.

Quodque surrogationes hujusmodi, si in contrarium hujusmodi impetrationes fuerint, in iure propter defectum concepti, quod post executionem citationis, nec per dictum factæ, etiam si de dictorum citationum necnon aliter non apparuerit, propter attentionem præbenent, defuncti fuerint, etiam si lenes, aut valetudinis seu impediti, ut præfertur, non extiterint, aut contra quos hujusmodi impetrationes fuerint, morbo lenta decesserint, licet nullum penitus argumentum nulla conjectura habita fuerit, quod colligantur moritur, aut de tali morte culpabilis, seu confecta fuerint, cum non habeant. Et si post lapsum dicti anni, etiam eo durante, & istis octo diebus post dictum terminum articulandum, absque probatione prædictarum causarum seu criminum aut modi vacationis per ipsos impetrantes, vel eorum procuratores observationem contingat possessores dictorum beneficiorum, seu quos ex eis decedere, aut eorum beneficia surreptione, vel ex causa permutationis, aut alias quomodolibet, in Romana Curia, vel extra eam, vacare non cessant, propterea beneficia ipsa litigiosa, de hujusmodi beneficiis sic vacantibus provideri, & alias libere disponi sit in omnibus & per omnia, ac si contra dictos possessores aliquis modo præmissis mora non esset. Et nihilominus impetrantes prædicti ad ambitum beneficiorum hujusmodi obtinenda censeantur perpetuo inhabiles, non vexate parti omnia damna, interesse, & expensæ persolvere teneantur, ac omnibus & singulis beneficiis ecclesiasticis, per eosdem impetrantes obreptione termino suspensos invenerint. Quibus, si in eorum temeritate injecerint, ipso iure privati sint, ac calumniosè de perjurio, iuxta canonicas sanctiones, puniantur. Decernens novas provisiones super impetrationibus prædictis pro tempore, etiam antequam quædam dies elapsi fuerint, iis in quorum favorem emanant, in fraudem hujusmodi constitutionis non suffragari. Et si iis qui impetrationes modo prædictas fecerint, beneficia sic impetrata resignaverint, quando obierint, hereditant illis, quibus de beneficiis hujusmodi per resignationem de eis factam & admittam provisionem factam, presentem constitutioni subjacere, & in eisdem statu in quo dictis resignantibus tempore hujusmodi resignationum fuerint, quoad hoc censeari & esse.

TITVLVS II DE RESERVATIONIBVS.

Paulus II.

Beneficia sedi Apostolicæ reservata quæ nisi vacent & vacatura, semper manent assèta, & summi iurisdictioni subdita.

CAP. I.

Quoniam nonnulli Romani & Pontifices per diversorum constitutiones, quas suo tempore eduxerunt, exat durare voluerunt, quæcunque beneficiorum ecclesiastica quæ sui & sanctæ Romanæ Ecclesiæ vicerunt, & tunc existentium Cardinalium familiares, commensales obtinebant, & in posterum obreptionum, per obitum Cardinalium eorundem vel alias recesserunt, necnon quæ etiam fructuum & proventuum Curiarum Apostolicarum debitorum collectores, & qui ipsorum predecessorum temporibus suis officia exercebant, aut collectores durante eorum officia obtinebant, ac in

^a Hæc constitutio eadem est, quæ habetur in decretis Gregor. 1. de Romano. de concess. præben.

quibus vacaverint, cum irritantis appositione decreti & deinde prædecessoribus ipsis sublati de medio, ac eorum beneficiorum concurrentibus vacationibus, inter utriusque juris interpretes, etiam officiales Romanæ Curie sæpe numero habitatum extiterit, ad beneficia huiusmodi propter reservationem & decretum prædicta reservata vel affecta remanserunt, ita quod nullus præter Roman. Pontif. de illis disponere poterit sine post: reservatione & decreto obfistentibus prædictis. Ac propter ambiguitatem huiusmodi varias quoque juris peritorum opiniones & altercationes ipsas, adveniens periturque pro reservatione & effectione præmissis, interdum verò & contra pronunciarum & diffinitum fore. Nos qui vigilans more pastoris semper huiusmodi providendum esse consilio non indignè censuimus: & propterea in singulis causis super quibusvis beneficiis Ecclesiasticis eandem ambiguitatem quomodolibet concernentibus, usque ad nostrum beneplacitum superferre mandavimus: cupientes quemadmodum nostro incumbit officio, dubiis huiusmodi finem imponere subditorum dispendiis, & ne lites fiant penitus immortales, de opportuno remedio providere. Felicitis recordationis Urbani quinti, Gregorii IX. & Bonifacii VIII. Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum, qui ad submovenda altercationum fomenta & ambiguitates huiusmodi lucidandas declarationes similes per suas literas ediderunt, vestigiis inhaerendo, ac providè considerantes effectum per reservationem manusque appositionem eorumdem prædecessorum in dictis beneficiis inesse productum, per obitum nequaquam ceneri debere revocatum, Roman. quoque Pontificis manus appositionem prædictam, tantæ efficacitæ, tantæque virtutis existere, ut si & literæ Apostolicæ super provisionibus beneficiorum aut de providendo mandatis, in quibus decretum & reservatio huiusmodi opponuntur, ex aliqua causa suum debitum non sortiantur effectum, facultatem tamen providendi de beneficiis taliter reservatis quibuscunque aliis fuisse adeptam, huius perpetuæ & irrefragabilis constitutionis edicto, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, omnia & singula beneficia Ecclesiastica secularia & cuiusvis ordinis regularia, etiam si præpositus, canonicatus, præpositura & præbenda, dignitates, personatus, administrationes, vel officia fuerint, & ad illa consueverint qui per electionem assumi, eisque cura imminet animarum, ut præmittitur reservata, & per Romanos Pontifices successores nostros canonicè intrantes in posterum reservanda, actu quovis modo vacantis, & in antea vacatura, per huiusmodi reservationem & decretum remansisse & remanere semper affecta, nullumque de illis cumpnium hac re contigerit præter eundem Romanum Pontificem ea vice quovis modo disponere potuisse, sine posse, harum sententiarum patner & declaramus, quod tam in pendentiis etiam per appellationem quam in futuram super eisdem beneficiis ut præmittitur reservatis committendis causis per directos filios magistrorum Capellanos nostros, & causarum palatii Apostolice auditores, atque alios quoscunque delegatos & iudices ubilibet inviolabiliter observari, & secundum præmissa, nec aliter sententiarum & diffiniti volumus, atque mandamus eis & eorum cuilibet, quavis alia super præmissis interpretandi facultate sublata.

Pius Quartus.

Frustru beneficiorum reservationum seu affectuorum a die vacationis usque ad diem provisionis, Apostolica Camera adscribuntur.

CAP. II.

Cupientes malitiis nonnullorum, qui in possessione monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum dispositioni Apostolicæ reservationum pro tempore vacantium, sine iusto titulo, ac sine literis Apostolicis, ac illorum fructus durante vacatione huiusmodi usurpent, se intrudere non verentur, occurrere, & Camera nostræ Apostolicæ gravissimum oneribus in aliqua parte sublevandis quantum cum Deo possumus consilere, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine omnes & singulos fructus, redditus, & proventus, ac iura, obventiones, & emolumenta quæcunque quomodolibet & qualitercunque nuncupata omnium & singulorum monasteriorum etiam consistorialium, & beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, secularium, & quorumvis ordinum regularium nobis & sedi Apostolice tam per constitutiones Apostolicas, quam Cancellariæ Apostolicæ regulas editas & edendas, seu alias quomodolibet, & ex quavis causa generaliter, vel specialiter reservatorum, seu affectuorum in partibus Italix, in quibus collectores & subcollectores ipsorum, & iurium Camere Apostolicæ prædictæ esse consueverunt, ac earum civitatibus, & dioc. consistentiis, per obitum, & alias quovis modo præterquam per decessum illa obtinentium, pro tempore vacantium à die ipsorum monasteriorum & beneficiorum vacationis pro rata temporis usque ad diem provisionis seu commenda de eisdem beneficiis & monasteriis per nos faciendæ, de qua per literas nostras sub plumbo, & non aliter constare debere volumus, eidem Camere auctoritate Apostolica tenore præsentium reservamus, applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque ei reservata, applicata, incorporata, appropriata esse statuimus.

Gregorius XIII.

Menfis Apostolicæ sedis reservati, Episcoporum alternatim reservationem non obstant.

CAP. III.

Sacratissimus in Christo Pater & Dominus Gregorius divina providentia Papa XIII. cupiens pauperibus clericis, & aliis benemeritis personis providere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, qualitercunque qualificata, & ubicunque existentia, in mensibus Iulii, Augusti, Octobris, Novembris, Ianuarii, Februarii, Aprilis & Maji, usque ad quinquennium à die publicationis præsentis constitutionis computandum extra Romanam Curiam, alias quam per resignationem quocunque modo vacatura, ad collationem, provisionem, presentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem quorumcunque collatorum & collatorum secularium, & quorumvis ordinum regularium, (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut illorum sub concordatis inter sedem Apostolicam, & quoscunque alios iniuris, & per eos qui illa acceptare & observare debuerunt acceptatis, & observatis, quæ latere non intendit comprehensorum quomodolibet pertinentia) dispositioni suæ generaliter reservavit. Volens in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ in dictis beneficiis tunc vacantibus etiam motu proprio fieri debent, in quo vacaverint, dispositivè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse, ac privilegia & indulta Apostolica disponendi de huiusmodi reservationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, ac fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quibusvis personis & collegiis, cuiuscunque dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodolibet concessa, adversus reservationem huiusmodi interim frustrari.

Insuper sanctas suas ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intentas, ipsis, quamdiu apud Ecclesias aut dioceses suas personaliter resederint

duntaxat, de omnibus, & quibuscunque beneficiis ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus, & regularibus, & ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum eis, dispositionem, seu praesentationem, vel electionem pertinentibus, quae in antea mensibus Junii, Augusti, Octobris, Decembris, Februarii, & Aprilis, extra Curiam ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolica reservata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, quod si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in aliis sex mensibus, videlicet Iulii, Septembris, Novembris, Ianuarii, Martii, & Maji vacatorum (quae etiam dispositioni suae, ut praefertur, reservata) seu etiam aliorum dispositioni suae, & dictae sedis alia quomodolibet reservatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quo minus provisiones, & gratiae sanctitatis suae de illis debitum effectum consequantur, impedimentum quoquo modo praestiterint, ulu, & beneficio praedictae facultatis eo ipso privati existant, ac collationes, & aliae dispositiones de beneficiis illius praetextu deinceps faciendae, nullius sint roboris, vel momenti. Illi vero, qui gratiam alternativae praedictae acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per parentes literas suo sigillo munitas declarare, & literas ipsas huc ad datarium sanctitatis suae transmittere teneantur. Quibus ab eo receptis & recognitis, tunc demum, & non antea uti incipiant gratia supradicta.

Pius Quintus.

Reservantur sedi Apostolica beneficia omnia, propter crimen haeresis vacantia.

CAP. IV.

Utm ex Apostolatus officio nobis (meritis licet imparibus) credito, cura dominici gregis nobis immineret generalis, & exinde teneamur, more vigiliis pastoris, vigilare, & attentius providere, ut ecclesiis, monasteriis, & quibusvis aliis beneficiis ecclesiasticis nunc & pro tempore, propter crimen haeresis vacantibus & vacantibus, tales viri eis perficiantur idonei, qui detestandas ac nefarias haereses, diabolo disseminante contra veram & orthodoxam fidei puritatem exortas, de agro Domini extirpare, & populos sibi commissos ad catholicam ecclesiam veritatem reducere, doctrina, verbo, & boni operis exemplo valeant. Praemissorum itaque consideratione inducti, & aliis ad id suadentibus rationabilibus causis, nonnullis etiam praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerendo, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera nostra voluntate, & deliberatione, omnia & singula beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum etiam sancti Ioannis Hierosolymitani & aliarum quarumvis militiarum regularia, quaeque & quaeque sunt, etiam si secularia, canonicatus & praebeatae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus etiam metropolitans, vel collegiatis, & dignitates ipsae in cathedralibus etiam metropolitans postpontificales majores seu collegiatis ecclesiis huiusmodi principales. Regularia vero beneficia huiusmodi, monasteria etiam consistoralia, prioratus, praepositurae, praepositoratus, dignitates etiam conventuales, personatus, administrationes, vel officia etiam claustralia, ac hospitalia & praepositoria, & alia quomodocunque qualificata fuerint, ordinationi & dispensationi nostrae, & sedis Apostolicae hac perpetuo constitutione validitate auctoritate Apostolice tenore praesentium reservamus. Declarantes omnes & quascunque impetrationes de beneficiis, ut praefertur, quomodocunque qualificatis certo modo in futurum faciendas, & obtinendas, beneficia huiusmodi propter haeresim vacantia, & in futurum vacatura non comprehendere, nisi specialiter, & dispositivè vacationis modus propter crimen

haeresis expressus fuerit, & illum nullo modo sub rebusvis clausulis & decretis comprehendere quatenusque generalibus in quibusvis gratis & condonatis per nos & Roman. Pontific. successores nostrorum huiusmodi etiam per Fiat signatis & concessis, ac decretis, & quascunque impetrationes de quibusvis beneficiis, ut praefertur qualificatis haeresim factam habentibus, nisi eorum vigore in iudicio per impetrationem huiusmodi deducum fuerit, & super eo sententia vorabilem obtinuerint, vel dictorum beneficiorum sessionem assequuti fuerint, ad vacationem huiusmodi propter crimen haeresis se non extendere, & illam nem comprehendere decernimus. V. Calend. Febr.

Gregorius XII.

Dispositio beneficiorum personis prohibitis propter crimen haeresis, & a sede defestione remota est, & ad Praesentem reservationem reservata.

CAP. V.

IN ecclesiis praesertim insignibus, hoc magno tractandum est, ut Sacerdotes & personae sacrosanctorum institutis convenientes obtineant, quod quatenus in nobis est, enititur, atque eo ab illis regulariter primis contendimus, qui propter genus, aut haerem & a fide apostasiam sive proprio, sive litra, & exortorum vitio contaminati, per canonicas sanctiones & statuta ab hac sede firmata, aut Apostolica praesentibus praedictis ecclesiis prohibentur. Sed nobis respectu magnitudine distentis, huius generis nonnulli aliorum Sacerdotia frequenter obsequunt, inter quosque existimationis suae prodigi, et si se ab illis expressis sciant, spe tamen inconcessa praesentium, seditione, aut quid aliud exacturos. Nos qualem huiusmodi ecclesiae sapienter direxantur, penitus evitare volumus, praesentium auctoritate decernimus, omnes & quaeque Apostolicas, necnon legatorum dictae sedis, & aliarum omnium ab ea facultatem disponendi huiusmodi etiam ordinarias dispositiones dignitatum, personarum, beneficiorum, & officiorum quascunque in quacunque personam sic infectas, & per huiusmodi sanctiones, seu statuta, vel privilegia, ut praefertur, habiles, vires & effectum non habere, personarum huiusmodi, illarum proliis usu & commodo carere. Denique ipsa ut prius vacare, & quae ex illis temporariae dispositionis Apostolicae praedictae personae, si illae fuerint vel affecta, sub ea dem reservatione vel affectatione manere, & tam illa, quam cum omni alia conservata neque affecta, de quibus ipse sedes, & legatus & aliis facultatem habentibus praedictis in huiusmodi personam quomodocunque apostolicum fuerit ad normam Roman. Pontificis dispositionem duntaxat pervenire, & eaque ab aliis idoneis ab ipsa sede duntaxat libere impetrari posse. Impetrationes tamen ac etiam motu proprio concessiones, nisi modis vacationis, necnon illas ac decretum huiusmodi, non conditionaliter, aut per aliquem pollens, sed definite, nominatum, ac dispositivè in illis exprimentur, omnino non valere. Ab eorum vero, (cessantibus reservationibus vel affectationibus apostolicis) pro tempore collata, devolutiones, praesentium statutis Concilii subiacere, necnon irritas inane quicquid fecerit per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Reservantur itaque Apostolicis fructuum, pensionum, & aliarum rerum huiusmodi beneficiorum, in personas idoneas etiam de huiusmodi contaminatorum consensu factis, etiam si ab illis praesentibus vel solis nihilominus validitate. Datum Idib. Novemb. 1590.

Clemens V.

Provisi de beneficiis reservatis sedi Apostolicae reservationem habentibus.

CAP. VI.

A dmonet nos incumbens nobis pastoralis officii cura, ut non solum nobis, sed etiam cunctorum Christiani fidelium, & praesertim Ecclesiasticarum personarum profectibus diligenter intenti, illorum occurramus dispendiis, & quae in quocumque ipsorum praedictorum sine noxam quavis etiam auctoritate prodissse comperrimus, salubriter reformemus. Sane dudum ad nostram pervenit notitiam, qualiter nonnulli Archiepiscopi, & Episcopi, ac ecclesiarum praelati, nonnulli etiam Principes, & domini temporales inclitae nationis Germanicae, post miserabilem urbis direptionem collationes & dispositiones beneficiorum Ecclesiasticorum nobis & sedi Apostolicae etiam virtute concordatorum a inter sedem & nationem praefatas reservatorum temere usurpare praesumpserint, ac collationes & dispositiones nostras, & dictae sedis de illis factas admittere contempserunt, nedum in nostrum & ipsius sedis vilipendium, sed etiam in iurium nostrorum & ejusdem sedis, ac illorum quibus de ipsis beneficiis providimus, aut in quorum favorem alias disposuimus, seu provideri & disponi mandavimus grave praedictum. Nos qui a dictis concordatis, quae olim Romana Ecclesia & dictae nationis hominibus, pro ipsius Ecclesiae unione, ac pace & tranquillitate inter Ecclesiam & nationem praedictas, perpetuo solidandis & conservandis laudata, conclusa, & accepta fuerunt, nullatenus recedere intendimus, ne dicti praesumptores & contemptores, aut per eos in dictis beneficiis intrusi ex hujusmodi temeraria praesumptione gloriarivaleant, neve ipsi intrusi ex adulterinis eorum titulis aliquem fructum reportent, nec illis quibus de beneficiis praedictis per nos aut dictam sedem, seu ejus auctoritate provisum extitit, & in futurum providebitur, per alicujus temporis fluxum, seu aliquam patientiam vel tolerantiam praedictum fiat aut factum constetur, expastoralis officii debito providere volentes, ac concordatis praedictis firmiter inhaerentes, motu proprio, & ex nostra matura deliberatione, ac certa scientia, auctoritate Apostolica, de Apostolica potestatis plenitudine, tenore praesentium declaramus, praefatas collationes & alias dispositiones de quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis cura & sine cura, nobis & dictae sedi, ut praesertim, reservatis, per Archiepiscopos, Episcopos, Praelatos, ac seculares Principes, & dominos quoscumque, dictae nationis, seu ad eorum praesentationem vel nominationem, etiam per ordinarios ipsorum beneficiorum collatores a tempore dictae direptionis contra; tenorem & formam dictorum concordatorum quomodolibet factas, & in posterum faciendas, personis quibus aut in posterum fuerint, nisi sint per nos, aut nostra, vel dictae sedis auctoritate approbatae, nullum titulum vel colorem ipsa beneficia possidendi tribuisse, aut in futurum tribuere, sed & illos pro male fidei possessoribus & mere intrusis ab omnibus haberi & censeri, ac fructus per eos ex beneficiis hujusmodi perceptos & percipiendos, nullo unquam tempore suos facere, sed ad illorum restitutionem in utroque foro efficaciter obligatos esse, & ad illorum restitutionem, ad eorum quorum interest, seu etiam huiusmodi instantiam, omnibus viis juris, & remediis compelli posse & debere, & eos nullo unquam tempore beneficio regularum de annali & trienniali pacifico possessore gaudere potuisse aut posse: Illis vero quibus eadem beneficia per nos, aut auctoritate nostra vel dictae sedis, tenore & forma concordatorum hujusmodi servatis, collata seu commendata sunt, aut in futurum conferentur vel commendabuntur, necnon Ecclesiis & locis Ecclesiasticis, ac collegiis, quibus perpe-

tuo vel ad tempus eadem auctoritate unita sunt, aut in posterum unientur, ac omnibus illis qui in executione litterarum Apostolicarum eis concessarum per constitutiones, seu mandata Archiepiscoporum, Episcoporum, Praelatorum, Principum, vel dominorum praedictorum, haecenus quomodolibet impediti fuerunt, aut in posterum impediuntur, dictas regulas, quemcumque temporis fluxum seu patientiam vel tolerantiam minimè obstatere debere, quo minus contra dictos intrusos & intrudendos quocumque tempore judicialiter expediri valeant.

TITVLVS XII. DE PENSIONIBVS.

Leo Decimus, In Concilio Lateranensi.

Reservari pensiones non debent in diminutionem Monasteriorum & Ecclesiarum regularium.

CAP. I.

Quoniam Ecclesiis Monasteriorum absque aliqua fructuum diminutione provideri decet, ut tam dignitati praesidentium, quam Ecclesiarum & adificiorum necessitati consulatur. Decernimus pariter ac statuimus, ut super earundem Ecclesiarum fructibus pensiones minimè referentur, nisi ex resignationis causa, aut etiam alia quae in secreto nostro consistorio iusta, probabilis & honesta habita fuerint.

Pius V.

Laici, & qui celebratum sacris ordinibus annexum non colunt, beneficiorum pensionibus iure suo nequeant.

CAP. II.

Laici extra conjugium & in coelibatu viventes, ac bigami & clerici conjugati nullas novas pensiones aut fructus aut omnino alias res Ecclesiasticas habeant, nec ipsi, etiam qui conjugati non sunt, si ad primas aut alias nuptias transferant, antiquas deinceps percipere. Clerici vero & alii matrimonium etiam cum unica & virgine contracturi, postquam illud contraxerint, nec antiquas retinere, nec novas assequi possint, sed nec illi laici nec clerici privilegio transferendi pensiones, fructus, aut alias res hujusmodi de cetero potiantur. Decernentes omnes transferendi facultates ex nunc, antiquas vero pensiones, & alias reservationes tam laicis quam clericis concessas, & quas ipsos clericos habere contigerit, per futurum contractum matrimonium hujusmodi extinctas esse. Rom. 5. Id. Septemb. 1568.

TITVLVS XIII.

DE VNIONIBVS BENEFICIORVM.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Parochialium perpetuo unitarum parochiarum portio assignanda, & cuius non sit major centum, nec minor quinquaginta fuerint.

CAP. I.

Ad exequendum pastoralis officii debitum, vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quae cathedralium aliarumve Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum parochialium locorum prospero profectui, diviniq; cultus augmento, & opportune congruaeque sustentationi parochialium Ecclesiarum eisdem unitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercentium utilitati recta & provida moderatione consuli, & salubriter provideri valeat, libenter interponimus

a Concordata reservationum edidit Nicolaus V. in gratiam Germanorum 1447. 14. Cal. April. cum Frederico Imperat. aliisq; Ecclesiasticis & secularibus laicis Principibus.

a DD. in cap. praeterea, 23. de iure patron. tent. in c. successib. de desimis.

cuq; alia dispositiones, five temporales, five perpetuas, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacunq; forma, & quibuscuq; etiam sanctorum Romanae ecclesiae Cardinalibus, ac p[ro]p[ri]is locis quocunq; privilegio suffultis, facta, publicari debeant cum literis Apostolicis deluper confectis intra sex menses, si beneficii contra montes fuerit, ultra vero intra novem a data concessionis gratia, non autem a die praescripti super ea consensus numerandos, et iam si postea concessio gratiae hujusmodi ex quavis causa, diversisq; subsecquentib. datis, ac quotiescuq; & quovis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresq; & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsammet primum resignantem vel cedentem retrocessionem termino praedicto nondum elapso intercesserint, ita ut unicuique duntaxat terminus omnib. his successivis cessionibus ac retrocessionibus decurrat, ut qui postremam gratiam habuerit, publicationem hujusmodi facere, ceteraq; omnia hic praescripta intra eundem terminum praestare teneatur. Ipsa autem publicatio in cathedrali, & in beneficii Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, fiat, ibiq; dum frequens populus ad Missarum solemniam convenerit, palam omnibus, literis Apostolicis praedictis, etiamve transumptum authenticum exhibeatur, claraq; & intelligibili voce resignatio seu cessio hujusmodi, ac beneficii qualitas, & invocatio, nominisq; & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius in cuius favorem gratia hujusmodi facta est, pronuntietur, ita ut haec omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter pervenire, scriptoque de his omnibus exemplo collato vel vis dictarum Ecclesiarum affixum relinquantur. Si vero Ecclesia beneficii ruralis sit, aut populo conventuq; careat, eo casu in parochiali, intra cuius parochiam limites beneficii ipsum consistit, & in cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu peste, aliusve manifestis periculis subiacet, tunc in proxima parochiali, ac etiam in cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas sine utramvis imminere sit securus, in alia cathedrali vel parochiali viciniori periculorum immuni publicatione hujusmodi peragatur. Is quoque in quem dispo[n]it vel mandata de beneficii etiam litigioso vel accedente non possit sub quacunq; forma contigerit, possessionem beneficii intra dictum tempus vigore literarum Apostolicarum deluper confectarum, nec alias apprehendere debeatur, & si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequivit, saltem literas Apostolicas cum eorum publicatione, si tunc facta erit, iudici, seu executori illarum, vel aliis ad quos pertinet, per se vel procuratorem suum legitimum, intra idem tempus praesentare, & apud illum vel illos pro ipsarum literarum executione insistere, & possessionem hujusmodi instanti petere teneatur. Ceterum modus & forma hic tradita semper & ubique debeat observari, nec alia, vel aequipollens alio modo admitti in omnibus hujusmodi resignationibus, cessionibus, quorumcuq; beneficiorum tam regularium quam secularium. Quod si quicquam praedictorum omisum fuerit, dictis terminis utcuq; modo sumi iuris & iustitiae. Dat. Romae Non. Jan. 1583.

Pius Quintus.
Resignationi legitime de causis tantum admitti debere.
 C. A. P. III.

Quonia[m] Ecclesiae Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quoties magis afferat ministrorum in eam ingressu & vitiosa, jam late perspicant, & cum maxore expandant praesules omnes & Pastores, quando haec pernicies ceterarum omnium maxima, tam multas

a. Et mensis computari debent a die supplicantis, non a die consensu, quatenus Gomez. asserat a tempore consensus computandos. 97. Paris. conf. 143. Christoph. Rossin. de benefic. b. Martii suspensio non ambiguntur debent & ad beneficia & sacra. limina negati. s. nullus itaque. 1. quasi. c. inscript. l. q. 1.

orbis Ecclesiae impie violavit. Quia vero hoc malum cum ceteris frequens, tum maxime in beneficiarum, & officiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod perinde de reprimendis quotidianis fraudibus, quae haec in refragantiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem inveniatur, officii nostri partes in prohibenda omnibus intercessionum hujusmodi receptione paulo severius interposuerimus, omnesque beneficiarum intercessionum dispositiones quae fierent, in irritum revocaverimus, ac etiam decreverimus nullum per eas in illis jus, neque titulum, vel coloratum tam in petitorio, quam in possessorio ipsis provisis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo inhabiles fore: Collatores vero aliasan illorum dispositione etiam tanquam devolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis ut vere vacantibus sive per Romanos Pontifices, sive alios collatores eorumdem superiores, uti praeventura esset, liberè provideri.

Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo sanctuarum Domini cupimus illibatam auctore Domino persequi, ac simul quantum in nobis est cavere, ne resignationes ipsae dehinc pro cuiuslibet arbitrio, nullisque vel certe levibus causis passim & temere admittantur, prohibitionem, & alia praedicta ac cetera omnia nostris super his literis contenta eatenus relaxamus, ut posthac Episcopi, & alii facultatem habentes, eorum duntaxat resignationes recipere & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiosi, aut criminis obnoxii, censurisq; Ecclesiasticis irretiti, aut nequeant, aut non debent Ecclesiae, vel beneficio inservire, seu quae unum aliud vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promoveri; religionem quoque ingressari, vel matrimonium contrahere, si statim postea id re ipsa exequantur, denique cum quis ex aliis casibus acciderit, quae constitutione felicis recordationis Innocentii Papae III. de dimittendis cathedralibus Ecclesiis, edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt vel non audent in loco beneficii residere secuti. Sed ne horum ullus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus, valeat ullo modo beneficium vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in vitam possit commode sustentari. Ad haec beneficiarum permutationes admittere, quae canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caveant autem Episcopi, & alii praedicti, itemque omnes electores, presentatores, & patroni tam Ecclesiastici, quam laici quicumque sint, ne verbo quidem aur nutu, vel signo futuri in hujusmodi beneficiis & officiis successores, ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunq; intercedat. Ceteram praecipimus atque interdiciamus, ne ipsi Episcopi, aut alii collatores de beneficiis & officiis resignandis praedictis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinis vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant providere, quod si fecerit, ac etiam quicquid praeter vel contra formam praedictorum fuerit a quocunq; temere attentatum, id totum ex nunc vires & effectum decernimus non habere. Qui vero contrafecerint, ut in eo quo deliquerint puniantur, a beneficiarum & officiorum collatione, necnon electione, praesentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competerit, tandem suspensi remaneant, donec remissionem a Rom. Pont. meruerint obtinere, & qui talia beneficia seu officia receperint, eos praedictis penis volumus subiacere. Et nihilominus eos, qui sic suspensi conferre, eligere, praesentare, confirmare, vel instituire ausi fuerint, excommunicationis, quoad personas, quo verò ad capitula, & con-

ventus à divinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus. Romæ Cal. April. 1568.

Clemens VII.

Consensus qui præstari debet in beneficiorum resignationibus, quo pacto nascitur & computetur in libri Camera Apostolica.

CAP. IV.

Sanctissimus in Christo pater & D. N. D. Clemens divina providentia Papa VII. Constitutionem suam de consensibus in Cancellaria quoad materias Francie infra tres menses, in aliis vero infra quindecim dies à die extensionis eorumdem consensuum computandos in libris solitis & authenticis annotandos, ad obviandum fraudibus, quæ in retardatione annotationis consensuum huiusmodi committebantur, nuper editam declarando, voluit quòd dicta tempora non à die extensionis consensuum in dictis libris, cum ipsa constitutio sic nihil operaretur, nec per eam dictis fraudibus in aliquo obviaretur, sed à die præstationis eorumdem consensuum intelligi debeant. Et quoniam nonnunquam præstantur consensuum super supplicationibus nondum ad registrum missis, seu adhuc penes Datarium suum existentibus, & notarii non possunt tales consensuum in dictis libris annotare, nisi videant huiusmodi supplicationes registratas seu expeditas, & sæpe labuntur dicta tempora antequam ipse supplicationes ad registrum mittantur seu expeditur, voluit & declaravit, quòd tunc & eo casu dicta tempora à die quo Datarius huiusmodi supplicationes ad registrum vel summistam miserit, computari debeant, diem autem missionis huiusmodi de cetero annotabit Datarius pro tempore in calce supplicationum consensuum aliquem requirientium, per hæc verba videlicet: *Missa die tali N. Datarius.* quæ verba voluit ad plenam probationem missionis prædictæ sufficere. Præterea voluit, quòd notarii de talibus consensibus rogati in annotatione illarum in dictis libris faciendâ teneantur de die missionis huiusmodi, sicut de data supplicationum, expressam mentionem facere, ut die præstationis consensuum, & die missionis supplicationum huiusmodi simul junctis, ex illorum inspectione evidenter appareant ipsi consensuum infra tempora prædicta in dictis libris annotati: & notarii requisiti de cetero ad ponendum aliquos consensuum in libris prædictis, si ex inspectione aliorum præstationis consensuum ac missionis supplicationum, viderint dicta tempora ad annotandum consensuum, ut præfertur, præfixa esse lapsa, consensuum tales in dictis libris annotare nullatenus præsumant, sub penis in dicta priori constitutione contentis. Et nihilominus annotatio de illis sic extra tempora prædicta pro tempore facta, ipsique consensuum sic annotati, viribus omnino careant, nulliusque sint roboris vel momenti. Narrativa quoque per verbum *Hodie* vel *Nuper*, in literis Apostolicis super materiis, ad quarum expeditionem consensuum aliqui requiruntur pro tempore expeditis posita, contra præmissa minime attendi debeat, nec aliquem effectum operetur.

Pius Quartus.

Beneficium fraudulenter permutatum prohibetur.

CAP. V.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius divina providentia Papa IV. ad casus aures pervenit, nonnullos beneficia Ecclesiastica per eos obtenta, in amicorum aut aliis sibi gratarum personarum favorem, etiam in ordinatorum illorum collatorum manibus, contra juris dispositionem, resignare cupientes, certam scilicet permutacionis formam excogitasse, per quam se beneficia huiusmodi ex causa permutacionis, alias de jure approbata, pro quodam imaginario nec usquam reperibili beneficio (quod beneficium de

Pertica, seu alio nomine vocant) illud per seipsum compermutantem suum obtinerent, & nonnulli in dictis manibus resignant, talesque resignationes causa prætextu permutacionis admittunt, ac in his beneficiis, tanquam per dictas resignationes obtentis, eidem scilicet compermutacionibus, seu potius ob hoc compermutantes sibi providere procurant, hæc via beneficia in aliorum favorem simoniacè recipiendo, in sacrorum canonum fraudem, & animarum periculum.

Proinde considerans illud scilicet de Periculis nuncupatum, incoertum, incorporeum & inanimabile reperibile re vera non esse beneficium, præterea veram cum eo permutacionem fieri non posse (tamen non desunt qui subtili potius quam veritate cinatione contrarium pertinaciter assertore tenent ac propterea Ecclesiam sanctam cura sui divitiarum missam hoc pravo abusu, fraudulenter committunt, lubriter emundare volentes, hæc perpetua valent constitutione prohibuit, ne quis de cetero talia permutaciones simulatas facere, neque beneficium dictum aut aliud huiusmodi fingere, neve locorem mutare seu quivis alii resignationem alicujus beneficii, vel prætextu permutacionis cum beneficio de Periculis huiusmodi, seu quovis alio quocumque nomine sito, & in fraudem nominato facere, vel facere, quod meram fraudem sapientem, tanquam verè de Periculis in favorem alterius factam, ac propterea illius mutare præsumant. Decernentes omnes huiusmodi beneficiorum resignationes, prætextu permutacionis huiusmodi, eorumque subsecutas admittentes provisiones, & alias dispositiones, quasvis auctoritate faciendas, nullas esse irritas, nulliusque roboris vel momenti, irritum quoque & inane, irritum super his à quoquam quavis auctoritate factis vel ignoranter contigerit attentari.

TITVLVS XV. DE FRVCTVVM BENEFICII RESERVATIONE.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Suscipere fructus, clericus amittens dum suum officium debet.

CAP. I.

Servimus & ordinamus, quòd quilibet habens beneficium cum cura vel sine cura, si post se fructus ab obtento beneficio omnium officiorum suorum legitimo impedimento cessante, beneficium officii & temporis, sed eos tanquam in parte perceptos in fabrica Ecclesiarum ejusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosynas erogare teneatur: si vero aliter dictum tempus simili negligentia contumaciter permiserit, legum monitione præcedente, beneficium ipso privetur, quod per officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittit, quoad hoc quòd est de beneficiis vari posse, qui per quindecim dies illud saltem non dixerit, Deo tamen ultra præmissa debita consideranda ditioni rationem. Quæ pena in habentibus beneficiis reiterabilis totiens sit, quotiens contra factum contumaciter.

Pius Quintus.

Fructus amittit de negligenti huiusmodi amittit per seipsum præteriti officii perperam.

CAP. II.

EX proximo Lateranensi Concilio a pia & salubri sanctione emanavit, ut quicumque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, divinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus, pro rata omissionis officii & temporis, suos non faciat, sed eos tanquam injuste perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum vel pauperum elemosynas erogare teneatur. Verumtamen multorum animi suspensione tenentur, cujusmodi rata predicta ratio sit habenda. Nos huic rei evidentiis atque expressius providere volentes, statuimus, ut qui horas omnes canonicas uno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficii seu beneficiorum suorum fructus, qui illi vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur: qui vero matutinum tantum, dimidiam: qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam: qui harum singulas, sextam partem fructuum ejusdem diei amittat: tametsi aliquis choro adscriptus non recitans omnibus horis canonicis cum aliis praesens adsit, fructusque & distributiones forte aliter assignatas, sola praesentia juxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrificasse praetendat. Is etiam praeter fructuum & distributionum amissionem. Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat admisisse. Declarantes praesentia, praesentiales portiones, & qualiacumque beneficia, etiam nullum omnino servitium habentia, obtinentes, cum praedictis pariter contineri. At quicumque pen-

a Cencil. Later. sess. 9. Dominicus de Soto q. 3. art. 6. lib. 10. hoc decretum prudenter interpretatur. Menochius vero de arbit. jud. cent. 5. cas. 439. certis modis hanc panam minuire contendit.

sionem, fructus aut alias res ecclesiasticas ut clericus percipit, cum modo praedicto ad dicendum officium parvum beatae Mariae virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium. Romae 12. Cal. Octobr. 1572.

Iulius Tertius.

Tempore obitus, beneficii fructus transeunt ad successores, non ad heredes.

CAP. III.

Nostrae intentionis nunquam fuit, quod quivis quoruncumque beneficiorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum Praelatorum, etiam Cardinalium, ubilibet, etiam in Romana Curia, aut districtu, pro tempore decedentium, sive ex testamento, per ipsos beneficiatos etiam vigore facultatum quoruncumque; eis in specie vel in genere, etiam praetextu quoruncumque; capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum, sub quibusvis tenoribus & formis, ac alias quomodolibet concessorum condito, sive ab intestato heredes, fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipsos sic defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios Praelatos ac Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum hujusmodi decurso debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viventibus advenierit, & per ipsos beneficiatos & Cardinales non steterit quod minus illos exegerint, quin imo omnem pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam judicialiter agendo fecerint, quoquo modo exigere, aut etiam sponte oblatos percipere.

a Vacantium beneficiorum fructus debent converti in Ecclesiae utilitatem, vel reservari futuro successori. text. in c. quata saepe. de elect. in 6. c. si propter. de rescript. eod. lib.

F I N I S .

**SEPTIMI DECRE-
TALIUUM
LIBER SECUNDUS.**

TITULUS I.

**DE FORO COMPETENTI ET JURISDICTIONE
NIS ORDINARIAE POTESTATE.**

MARTINUS QUINTUS.

Laici in clericos nulla potestas, & ideo Ecclesiasticorum cause in foro jurisdictionis ordinariae debent decidi.

CAPUT I.

AD reprimendas insolentias transgressorum, eorumque praesumptionem reprimendam, si nervus Ecclesiasticae disciplinae lentescat, eorum voluntas proclivior sit ad peccandum, & exemplum impunitatis periculosius in alios derivatur. Propter quod ad praesentis officium pertinet, sic

debitam executionem adhibere justitia, quod commissam puniat, & committendorum in posterum audaciam interdicit. Sanè, sicut displicenter accepimus, nonnulli diversorum regnorum & terrarum judices, aliique officiales laici, & laicales personae, jurisdictionem in temporalibus exercentes, exerceri facientes, non attendentes, quod laici in clericos & Ecclesiasticas personas, & illo-

NNnn

libertatis juris, & impunitatem seclerum simulantes, quamobrem eorum causa jurisdictionis Ecclesiastica discutenda tradantur.

CAP. III.

Regimini universalis Ecclesie (disponente Domino) presidentes, juxta pastoralis officii debitum, libenter intendimus utilitatibus subditorum, & ad conferendam libertatem Ecclesiasticam, & removendam scandalam, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiarum prelatos & eorum subditos, eo propensius Apostolica sollicitudinis studium adhibemus, quod dissensionem talium fore dispensiosam experimento comprobatur, necnon indulta pariter & privilegia eisdem subditis in ipsorum prelatorum dispensium, tam per predecessores nostros, quam sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamus, ne exinde scandala procedant, neve ex his ulli detur materia malignandi, & personae Ecclesiasticae a bono obedientia, necnon divini perseverantia servitii nullatenus retrahantur. Sane nuper ad nostrum relatio fide digna pervenit auditum, quod Canonici Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium, & collegiarum Ecclesiarum, & alii clerici seculares plura presumunt, quae ipsis in famiam non parvam patiunt, & aliis inferunt laesionem, praetextu exemptionis & libertatis a dicta sede obtenta, ordinariorum correctiones & ordinationes subterfugunt, ac eorum forum sive judicium declinant, nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per privilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos, nisi per exemptionem qua gaudent, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri.

Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui praetextu privilegii exemptionis impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multotiens committant enormia, per quae plurimum distamatur Ecclesia, & scandala gravia generantur, potissimum autem cum talia per eos, ad quos horum spectat correctio, in correctam remaneant, seu illi ad quos spectat illa punire, negligunt. Nos volentes, ne eo praetextu delicta remaneant impunita, morbo hujusmodi necessarium adhibere medelam, sacro approbante Concilio statimus, ut de cetero illi, quibus exemptorum correctio & puniitio a dicta sede mandata est, circa illam vigilanter intendant, & diligent officii sibi commissi debitum exequantur, & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eosdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu poenae a suis arceantur insolentis, & alii eorum exemplo petterint proficere ad similia merito perhorrescant.

Et si circa hoc negligentes fuerint dioecesani & alii locorum ordinarii, eosdem, quibus exemptorum correctio hujusmodi competit, personaliter, si illorum copia & notitia haberi poterit: alioquin, vel si nullus in partibus exemptorum ipsorum certus iudex fuerit, eos quorum sua in praemissis interesse putaverint, per edictum publicum, cathedralium seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptorum iudices hujusmodi residere, seu nullis eorundem exemptorum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valvis affigendum, moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes & criminosos puniant & castigent, infra competentem terminum, momentum ipsorum arbitrio moderandum. Et si ipsi moniti in hoc negligentes fuerint, & id adimplere neglexerint, seu recusaverint, tunc ut in eo in quo deliquerint puniantur, cognitione hujusmodi ea vice sint privati, & se non intromittant ullatenus de eisdem: sed dioecesani & alii locorum ordinarii hujusmodi, contra tales exemptos delinquentes & criminosos, auctoritate nostra ad inquisitionem, vel per accusationem, sine aliquibus tormentis, procedere, & testes per seiplos examinare possint, ac processum ipsum (quem ratione so-

lennitatis juris, praeterquam ratione citationis omisit, dummodo delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse prohibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad sedis Apostolicae examen, ipsorum exemptorum delinquentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad quarum solutionem ordinarii ipsi possint eosdem inquisitos & accusatos compellere, per proprium vel alium nuncium quantum citius destinare procurent) apud eandem sedem, per Romanum Pontificem vel alium, cui duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles reprobos quod ad condemnationem, vel propter sufficientia indicia, propter quae ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos dioecelanos seu ordinarios, per eos auctoritate nostra in causa inquisitionis seu accusationis ulterius legitime procedendum, & causam ipsam, prout iustum fuerit, terminandam remittendum. Notarii autem dictae sedis, quorum officium in ipsis primitivae Ecclesiae initiis, a felic. record. Clem. Papa I. ad sanctorum gesta perquirenda atque conscribenda noscitur institutum, ad Protonotariatus officium assumpti, habitum & rochetum deferentes, & alii nostri & dictae sedis officiales, actu sua officia exercentes, tam in civilibus quam criminalibus, ab omni ordinariorum jurisdictione sint exempti. Alii vero Notarii habitum Protonotariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre, post praesentium publicationem assumpserint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum & rochetum hujusmodi continere non gestantes, atque alii nostri & dictae sedis officiales officia sua actu non exercentes, tam in criminalibus quam in civilibus, ratione causae summam 25. Ducatorum auri de Camera non excedentis duntaxat, eorundem dioecelanos & ordinariorum jurisdictioni subiacent. In civilibus vero causis summam hujusmodi excedentibus plena gaudeant exemptione, & a dictorum dioecelanos & ordinariorum jurisdictione penitus sint exempti.

Dignum quoque & etiam congruum arbitrans, quod ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium familiaribus illi duntaxat privilegio exemptionis gaudeant, qui actu domestici & continui sunt commensales, vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus a Romana Curia absentes fuerint, ceteris vero etiam familiaritatis literas habentibus, quod minus coertioni dioecelanos & ordinariorum eorundem subiacent, familiaritatis hujusmodi privilegium nullatenus suffragetur, & cum eisdem dioecelanis, ut monasteria monialium sedi Apostolicae immediate subiecta, in eorum dioecibus consistentia, semel in anno visitare possint, per constitutionem in Concilio VViennensi editam, qua incipit: Attendentes, plena fuerit data facultas, illam innovamus, ac exemptionibus & privilegiis quibuscumque non obstantibus, districte servari praecipimus & mandamus. Per praemissa quoque eisdem dioecelanis & ordinariis, casibus quibus in exemptos a iure jurisdictionis concessa est, nullatenus praedictum generetur. Exemptiones autem de cetero absque rationabili causa, & quorum interest minime citatis, pro tempore concessas, nullius roboris & momenti esse decernimus.

Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique jurisdictioni non servetur, ordinariorum jurisdictioni (quantum cum Deo possumus) favere, ac litibus finem celerius imponi, & litigantium immoderatis sumptibus & expensis parci satagentes, statimus & or-

a Protonotariatus officium in principio Ecclesiae primitivae a beato Clemente ad sanctorum Martyrum gesta perquirenda atque scribenda sui institutum, ut legitur in historia S. Clementis Papa & Fabiani. Vide Luc. de Perna, in rub. de magistris Scribarum, Cod. lib. 22.

CAP. V.

Romanus Pontifex, præcipuus æquitatis & religionis assertor, facultates & gratias ab Apostolica sede concessas, ex quibus tempore procedente animarum pericula, & inter catholicos scandala provenire animadvertit, pro sui pastoralis officii debito maturè revocare confuevit. Sanè nonnulli locorum ordinarii super ad audientiam nostram referri curarunt, quòd in quàm pluribus Regni Siciliae citra & ultra Pharam, & aliis Christiani nominis civitatibus & locis magna Græcorum tam religiosorum & secularium clericorum, quàm laicorum multitudo reperitur, qui Ecclesiæ Græcæ mores & ritus observantes, seque suos proprios ejusdem nationis Prælatos habere, ac illis, non autem locorum ordinariis subesse, sed immunitatum, aliorumque privilegiorum sibi per secl. rec. Leonem X. Paulum III. Julium etiam III. & forsàn alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, & dictam sedem antiquitus concessorum prætextu, se ab eorundem ordinariorum jurisdictione & superioritate exemptos esse prætendentes, impunitate sibi proposita, in diversis hæreticas, nefariasque opiniones, & absurda deliramenta passim prolabantur, asserentes inter alias eorum blasphemias, nullum esse defunctorum purgatorium, Rom. Pont. aliquam in eos jurisdictionem vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo concessas damnantes, Ecclesiasticas sententias & censuras ab eo latas spernentes, sanctissimæ Deigenitricis virginis Mariæ, beatorum Apostolorum, & aliorum Dei sanctorum festivitates ab Ecclesiâ Rom. sanctisque Patribus ordinatas non observantes, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suis infantibus in Baptismo exhibentes, inhumata defunctorum cadavera superstitione quadam impia, & plus quàm barbarica sepulchris eruentes, igneque comburentes, ordinariorum locorum, quos habitant, visitationem, jurisdictionemque contemnentes, & Ecclesiasticam disciplinam perturbantes; ac demum hujusmodi aliisque suis opinionibus erroneis atque sacrilegis populos Latinos inficientes, correctionem legitimam lux prætextu exemptionis clypeo repellentes, in suis impietatibus, abususque consensunt & immorantur, in suarum, vicinorumque populorum, præsertim simplicium animarum perniciem, & scandalum plurimorum. Nos igitur providè considerantes, ejusdem sedis intentionem nunquam fuisse, exemptionem, aliudve privilegium à se concessum iri, ut inde seclerum impunitas & animarum periculum emerget, abusus & periculis hujusmodi, quantum cum Deo possumus, tempestivè obviare volentes, ac quarumcumque exemptionum, aliorumque privilegiorum dictis Græcis, eorumque Prælati, Rectoribus, Abbatibus, & aliis tam sancti Basilii & alterius ordinis regularibus, quàm secularibus, ac etiam laicis personis quocumque nomine nuncupatis, per præfatos & alios quoscumque Rom. Pont. prædecessores nostros, ac nos, & sedem præfaram, correctionem vel in specie hæcenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus approbatorum, & innovatorum, literarumque desuper confectarum, & inde secutorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & exacta scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas exemptiones, ac prout illas concernunt, desuper confectas literas præfatas, ad hoc videlicet, ut ipsi locorum ordinarii quascumque Græcorum Ecclesiæ, Monasteria, prioratus, & alia pia loca, tam secularia quàm cujusvis ordinis regularia, eorumque Prælatos, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, ac majori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, Ministros, & qualvis alias ejusdem nationis personæ in suis civitatibus & diocæ. consentiant, quoties opus fuerit, visitare, ac in illis suam ordinariam jurisdictionem, plenamque & omnimodam superioritatem, in iis quæ Dei cultum, Sacramentorum administrationem, & animarum

salutem, hæresumque extirpationem concernunt, exercere & exequi liberè & licitè valeant, reliquis ipsorum Græcorum in divinis celebrandis, aliisque ritibus à sedè Apostolica approbatis, necnon privilegiis & gratiis Apostolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus, ac revocatas, cassatas, & annullatas esse, nec ipsis Græcis clericis vel laicis, eorumve prælati, Ecclesiis, cœnobiis, aut aliis piis locis in aliquo suffragari, sed illos omnes & singulos locorum, in quibus motam traxerint, ordinariorum visitationi, correctioni, punitioni, jurisdictioni, & omnimodæ superioritati in præmissis subesse, illisque tanquam superioribus suis, suarumque animarum pastoribus humiliter obedire. Datum Rom. 16. Febr. 1564.

TITVLVS II.

DE INVASORIBVS ET OCCVPATORIBVS BONORVM ECCLESIAE.

Clemens VI.

Præter excommunicationis & interdicti penas, beneficii & privilegii arecent occupantes & detinentes bona Ecclesiæ.

CAP. I.

ET si solerter adhibere vigilantiam, ne quarumlibet Ecclesiarum jura deperant, ex debito nostri officii teneamur: in manutendis tamen, defendendis, recuperandisque occupatis juribus Ecclesiæ Romanæ, sponsæ nostræ, quæ, disponente Domino, caput omnium & magistra, cæteris altiori dignitate præcellens, majoribus est iuvanda prædiis, & amplioribus honoribus attollenda, esse debemus solliciti & attenti. Ad obviandum igitur perveris illorum conatibus, qui sibi commoda, non se commodis patrimonii beati Petri in Tuscia, quod juris & proprietatis ejusdem Ecclesiæ fore, ac eidem immediatè subesse dignoscitur, applicantes, temerè civitates, castra, & villas ejusdem patrimonii ad eandem Ecclesiam pertinentia, eorumque dominium, superioritatem, advocacionem, capitaneatum, & jurisdictionem in ipsius Ecclesiæ grave præjudicium contra constitutiones & ordinationes, olim per secl. record. Urbanum IV. & Ioannem XXI. ac diversos alios Romanos Pontifices prædecessores nostros editas, non verentur diversis exquisitis coloribus occupare, & sibi in eisdem dominium, superioritatem, & præminentiam vendicare: hac perpetua constitutione sancimus, ut nulla civitas, vel communitas, nullaque singularis persona, cujuscumque conditionis vel status existat, deinceps in aliquibus civitatibus, castris, seu villis ipsius patrimonii ad prædictam Romanam Ecclesiam spectantibus, dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, seu aliquam præfidentiam seu præminentiam, prætextu cujusque venditionis, submissionis, recommendationis, concessionis, recognitionis, obligationis, contractus vel pacti, aut cujusvis alterius commercii absque auctoritate sedis Apostolicæ specialiter audeat, vel sibi dominium, præfidentiam, capitaneatum, seu jurisdictionem in prædictis civitatibus, castris, seu villis, ex quavis occasione seu causa quomodolibet vendicare: quodque civitates & singulares personæ, submissiones, suppositiones, & subjectiones, quascumque jam in eas factas & receptas, seu de facto, cum de jure non teneant, quomodolibet attentatas, dimittere teneantur, nec civitates, castra, seu loca alia quæ se eis, ut præmittitur, submitserunt, vel quomodolibet subjecerunt, virtute submissionis & suppositionis alicujus, vel cujusvis contractus titulo valeant retinere, nullaque universitas, seu communitas civitatis, castri, seu villæ Ecclesiæ Romanæ subiecta, in terris patrimonii constituta, alicui

randem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Rerumque publicarum, vel potentatum mandato sequestrari occupativè, aut modo aliquo detineri, ipsique huiusmodi Ecclesiis, monasteria, ac beneficia obtinere. sub pretextu fabricæ, instaurationisque, sine Romani Pontifici. pro tempore existentis expressa licentia, aut elemosinarum, seu quovis alio colore aut suo impediri non debeant, quo minus de illis, ut antea, liberè, ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint occupativè, aut detenti, integrè, libereque, ac sine exceptione vel mora, pralatis ad quos de iure, legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nusquam reperiri possint, eorum iusta aestimationis facta, dictis pralatis satisfieri volumus per eos qui dictas sequestrationes, applicationes, dissipationesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub poena excommunicationis aut interdicti Ecclesiastici talium Principum terris & dominio eo ipso incurrendis, & ut eorum ac eisdem subiectorum bona ubique reperta, si moniti parere noluerint, capi & retineri possint; Ipsi vero contrafacientes, tam supradictis poenis, quam privationis feudorum & privilegiorum, quæ à nobis & à Romana vel aliis Ecclesiis nunc & pro tempore obtinuerint, & aliis contra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiam per extravagantes & alias constitutiones, etiam incognitas & forsan in usu non existentes, impositis, quas eorum omnium tenores pro expressis & inferis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus & declaramus, ac secundum eas per quoscunque iudices, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Car. sublata & adempta eis aliter iudicandi declarandique potestate, sententiarum, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus. Et cum à iure tam divino, quam humano laicis potestas nulla in Ecclesiasticis personis attributa sit, innovamus omnes & singulas constitutiones fœderis Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Fœlicis. & Clemens. quæ incipit, Si quis suadente. necnon quascunque alias Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores quomodolibet editas, & poenis etiam contra talia præsumen. in bulla quæ legitur in cœna Domini, eegentis, in suo robore permanfuris. Et cum in Lateranensi pariter ac Conciliis generalibus sub excommunicationis poena prohibuit fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Reipublicæ, & alii potentatus quicunque, regnis, provinciis, civitatibus, ac terris quoquo modo præsiden. collectas, decimas, & alia huiusmodi onera, clericis, pralatis, & aliis quibuscunque personis Ecclesiasticis imponant, exigant que, nèvè à sponte etiam dantibus & consentientibus etiam recipiant, atque in præmissis auxilium, favorem, consiliumve palam vel occultè præstantes, in excommunicationis lata sententia poenam eo ipso incidant, & ipsi quoque Reipublicæ, ac communitates & universitates circa hoc quomodolibet delinquentes Ecclesiastico eo ipso subijciantur interdicto, pralati etiam præmissis absque Rom. Pont. expressa licentia ultra consentientes excommunicationis & depositionis poenam ipso facto incurtant. Statuimus & ordinamus, ut de cætero talia præsumentes, etiam si (ut præfertur) qualificati fuerint, ultra supradictas poenas, quas contravenientes eo ipso incurtere volumus, ad omnes actus legitimos inhabiles & intestabiles habeantur.

Paulus Quartus.

Occupatores bonorum & reddituum Ecclesiasticorum sub poena excommunicationis restituere debent singula ablata & detenta.

CAP. IIII

Quacunque prescriptione etiam centenaria & ultra præsentia vel præteritanda non obstante statuimus

quod nisi occupatores seu detentores bonorum a Camera & sedis Apostolicæ ac Romanæ Ecclesiæ infra duos menses à publicatione præsentium ea restituerint, & feudatarii, vasalli, emphyteutæ, censuarii, ac monasteriorum, etiam consistorialium, & prioratum commendatariorum, libellarii, conductores, & alii præfate Camere respondentes, seu alii etiam ratione exemptionum, libertatum, & immunitatum eis concessarum, vel annatarum, seu quinquenniorum, aut aliter qualitercunque & quomodocunque aliquid solvere obligati, seu in aliquo debitorum de eo in quo Camera, sedi, & Ecclesiæ præfatis tenentur, integrè satisfecerint, & præmissa, seu conventa, aut aliàs ab eis debita non adimpleverint, omnes & singulas sententias & poenas, tam Ecclesiasticas, quam temporales, & etiam privationis feudorum, & aliorum bonorum, & monasteriorum etiam consistorialium, quorum occasione, etiam propter eorum exemptionem & immunitatem solvunt, ac eorumdem monasteriorum commendarum cessationis eo ipso incurtant, & absque alia declaratione desuper fenda incurrisse censentur, feudaque & bona ad nos devoluta, & monasteria ipsa per alios à nobis & dicta sede liberè impetrari possint, prout etiam nos tenore præsentium eos omnes sententias, censuris, & poenis prædictis expressè innodamus, ac privatos esse, commendasque cessasse ex nunc decernimus & declaramus, & nihilominus ad satisfactionem Camere Apostolicæ omnino teneantur. Decernentes eos ab alio quam Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constitutos, & prævia debita satisfactione, absolvi non posse. Publicata Romæ, XXVI. & XXX. mensis Octobris 1556.

Pius Quartus.

Tana detinentium bona Romana Ecclesiæ & palatii Apostolici.

CAP. IV.

Pastoralis officii auctoritas nos admonet, & ordo rationis exposcit, ut circa ea potissimum versemur, per que res & bona Rom. Ecclesiæ, præsertim usui & ornatui Rom. Pont. pro tempore existentis, & sacri palatii Apostolici deputata, ab impiorum insultibus & rapinis præserventur, & ab eis ausu sacrilego, aut aliàs quomodolibet abinde asportata & districta nostræ operationis ministerio, cum animarum salute eorum, qui cæca cupiditate ducti, in non parvam sanctæ matris Ecclesiæ injuriam, & ipsorum animarum perniciem, Dei timore postposito, ea surripere, seu sibi appropriare, aut istinc divertere ausi fuerint, eidem Romano Pontifici pro tempore existente restituantur, & taliter in præmissis provideatur, quod cæteris cedat in exemplum. Cum itaq; sicut non sine gravi animi nostri molestia accepimus, tam tempore in firmitatis diversorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ex qua, sicut Domino placuit, ab humanis decesserunt, quam exinde diversarum sedium vacantium, quamplura etiam prætiosa jocalia, ornamenta, & alias res & bona usui præfate ut præfertur, deputata, & aliàs ad eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, & cameram Apostolicam spectantia & pertinentia, tam ex dicto Palatio, quam aliis quibusvis locis ablata & distracta fuerint, & à diversis eorum protervia invalescente detineantur, in nostrum & ejusdem Pontificis pro tempore existentis non solum detrimentum, sed etiam sedis Apostolicæ ignominiam, & ipsius auctoritatis diminutionem, necnon illa detinentium animarum perniciem atque periculum non modicum. Nos huiusmodi inconvenientibus & animarum periculis quantum in nobis est, obviare, & aliàs in præmissis, prout par est, providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia omnes & singulas

a Bonorum appellatione intelligi tam mobilia quam immobilia. l. bonorum. ff. de verb. signif. relatum 2. de test. & leg. And. e. si quis exigentibus.

nos Pontifices prædecessores nostros contra talium per-
petratores, ac aliàs bonorum Apostolicorum usurpato-
res, raptores, receptores, & possessores, ac detinentes &
non restituentes, ac scientes & non revelantes, sub qui-
busvis verborum formis promulgatas, quarum & lite-
rarum Apostolicarum desuper confectarum tenores, ac
si de verbo ad verbum infererentur præsentibus, haberi
volumus pro expressis, auctoritate Apostolica tenore
præsentium approbamus & innovamus, ac ad infra scri-
ptos extendimus & ampliamus. Et nihilominus motu
& scientia similibus, omnes & singulas tam seculares
quàm Ecclesiasticas, ac etiam militiarum & ordinum,
quorumcunque religiosas, etiam quacunquè Episcopali,
Archiepiscopali, & Patriarchali, seu superiori Ecclesiasti-
ca, etiam Cardinalatus honore, ac etiam Comitali, Mar-
chionali, aut Ducali dignitate fungentes, ac aliàs mun-
danas personas, nullas penitus excipientes, cum digni-
tate qualiscunque sit in peccatis nemini excusationem
præbere debeat, quæ jocalia, ornamenta, aurum, argen-
tum monetatum & non monetatum, gemmas, margari-
tas, lapides pretiosos quocunque nomine nuncupatos,
pecunias, vestes, pannos, & tam manuscriptos, quàm
quosvis alios libros, scripturas, necnon equos, mulos,
mulas, imagines aureas, argenteasque, ac aneas, & mar-
moreas, ac supellectilia, & alias quascunque res & bona,
mobilia & immobilia, spiritualia & profana, cujuscun-
que generis, qualitatis, & quantitatis, seu pretii existen-
tia, pro usu & commoditate Romani Pontificis pro tem-
pore existentis, & ornamento palatii hujusmodi deputa-
ta, ac ad eundem Romanum Pontificem pro tempore
existentem spectantia & pertinentia, tempore infirmita-
tis cujusvis Romani Pontificis prædecessoris nostri, ex
qua postmodum decessit, ac etiam dictæ sedis propterea
vacantis, necnon per annum ante obitum & vacationem
hujusmodi, & dicto palatio & aliàs undecunque & quo-
cunque asportantur, subtraxerunt & occultarunt, seu
præsenso titulo donationis vel remissionis quietantia,
vel alio quovis præterea detinent, seu sciunt ea per alios
possideri, usurpari & detineri, aut occupata fuisse, & ad
eorum manus pervenisse, requirimus & monemus, eis-
que districte præcipiendo mandamus, quatenus infra sex
dierum spatium, quorum duos pro primo, duos pro se-
cundo, & reliquos duos dies pro tertio & preceptorio
termino eis & eorum cuilibet pro canonica monitione
assignamus, omnia & singula jocalia, ornamenta, au-
rum, argentum, gemmas, margaritas, lapides pretiosos,
pecunias, vestes, pannos, libros, equos, mulos, mulas,
imagines, supellectilia, & alias res & bona hujusmodi
dilecto filio Francisco Odelcalco dictæ Camere præfiden-
ti cum effectu restituant & consignent, & si donationem
vel remissionem, aut quietantiam desuper sibi factam
præterdant, illam seu illas vivendas, ut decet, & exami-
nandas exhibeant & producant, ac illorum raptores, u-
surpatores, seu detentores vel occupatores scientes revel-
lent. Alioquin lapsis diebus hujusmodi omnes & sin-
guli præfati Episcopali vel Archiepiscopali, aut Patriar-
chali, ac etiam Cardinalatus honore seu dignitate præ-
diti, interdicti ingressus Ecclesiæ pœnam, alii verò ex-
communicationis & maledictionis æternæ sententiam,
quam aliàs in eos his scriptis ferimus, & à quibus nisi à
nobis & eodem Romano Pontifice pro tempore existen-
te, ac satisfactione prævia, præterquam in mortis articu-
lo constituti, relaxationis & absolutionis beneficium ob-
tinere non possint, eo ipso incurrant: & si Pontificali
aut Cardinalatus honore seu dignitate præditi sub inter-
dicto hujusmodi per octo dies præfatos, sex immediate
sequentes, permanere, alii verò inferiores ab eis eandem
excommunicationis sententiam animo, quod absit, indu-
rato sustinere non formidaverint, extunc elapsis dictis
octo diebus, Pontificali & etiam Cardinalatus honore
seu dignitate præditi à regimine Ecclesiarum eis com-

missarum, eo ipso suspensi, actam ipsi si illa beneficia
Ecclesiastica obtineant, quàm inferiores ab eis nominibus
& singulis Monasteriis, prioratibus, dignitatibus, ad-
ministracionibus, canonicatibus, & præbendis, quicun-
que beneficiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, lita-
laribus ac ordinum quorumcunque regularium, quàm
titulum vel commendam seu admistracionem aut aliam
quomodolibet etiam ex quibusvis concessionibus seu
suspensionibus Apostolicis obtinent, ac etiam aliam
Romanæ Curie per eos obtentis: Seculares vero
vicariatus, dominiis & aliis iuribus, ac privilegiis, quibus-
cunque, eis per Romanam Ecclesiam aut sedem apo-
statam seu alios quocunque etiam quocunque, alia iurisdictione,
etiam Imperiali vel Regali eis concessis, etiam
ipso privati existant, & ad similia beneficia, feudis, pri-
vilegia, vicariatus, dominiis & jura obtinentis, non
ad quoscunque actus legitimos exercendos inhabiles, ac
etiam intestabiles similiter eo ipso fiant, possintque be-
neficia, officia, ac vicariatus & feuda, aliisque iura ho-
jusmodi tanquam vacantia ab eis, alia declaratione desu-
per faciendâ à nobis & sede præfata, ac aliis ad quos
tinet illa concedere & dare, libere impetrari, si ipsi
si ipsi, aut eorum aliqui suæ salutis immemorati in præ-
missis morosi fuerint, seu præmissa adimplere non vo-
verint, aut contempserint, hoc eis pro gravi criminali
delicto imputabitur, & iustitia mediante contra eos
graviore & tales pœnas absque ullo respectu imposi-
tur, quòd illorum coercio eis perpetuo cedat ad vitam,
& aliis in exemplum, absque spe alicujus veniæ in-
sequendæ: si vero se humiles, & ad satisfactionem
constitendum promptos exhibuerint, cum omni
suetudine & respectu excipientur, & ex eorum
pœna restitutione seu confessione eis salutatis immemoria
& gratia amplexus exuberanti sedis præfate in sin-
gulis pietate provenient. Ac singulas donationes
super factas, prout iustitia suadebit & ordo ad restitu-
tionis, admittemus. Ac ut præferatur sicut præterea
res ultra coeleste premium à nobis condignam merito-
dem & retributionem recipiam, cum eorum constanti
grata satisfactione. Rom. 3. Non. April. 1590.

TITVLVS III
DE ANNATIS

Innocentius VIII.

Excommunicationis & privationis beneficiorum pœna
tur, non solventes debitu temporis annu.

CAP. I.

Apostolica Camera, ex qua non modo S. R. E.
sed etiam magnum totius Christianæ Reip. sub-
sidium provenit, iura illa servare (ut veni-
mur) modis omnibus cupientes, his, qui propterea à
prædecessoribus nostris emanarunt, libenter aditus
muniminis nostri firmitatem, ac aliàs desuper probato-
mus, prout in Domino conspicimus salubriter erpedit-
Dudum siquidem per fœl. re. Pium Papam II. prædece-
sorem nostrum, accepto quòd numerus debitorum in
dicit Camera nimis auctus erat, & quòd obligati pro
natis beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ auctoritate
Apostolica affecti fuerant, excommunicationis senten-
tiam in eos latam (quam non solvendo in præfatis
termino ipso facto incurrebant) minimè curare videri
bantur, & per hoc animabus sic illaqueatis periculum
imminebat, & continua dictæ Camere damnâ sublevari
bantur. Idem prædecessor cupiens tam saluti animarum
quàm ipsius Camere indemnitate salutem provi-
dere, providè ordinavit, quòd omnes, qui de cetero
pro annatis quorumcunque beneficiorum in dicta Camera
se obligarent, si infra eis præfixos terminos dictæ Camere

aut collectoribus fructuum & proventuum, eis in partibus existentibus, satisfacere deberent, ipso facto, lapso termino, non solum in sententiam excommunicationis incidere, sed etiam beneficium suum, pro quibus se in dicta Camera obligassent, omnino privati forent; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut Principales, se pro annatis hujusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis hujusmodi, essent ipso facto omnibus benefic. Ecclesiasticis quae obtinerent, privati; possentque talia beneficia per quoscunque liberè impetrari, prout in ejusdem praedecessoris litteris desuper concessis plenius continetur. Cum autem (sicut accepimus) ex ordinatione praedicta, ab aliquibus temporibus citrà, ideò optati fructus non provenerint, qui nonnulli quae beneficia Ecclesiastica per hujusmodi privationem vacantia pro tempore postmodum impetrarunt, super illis agendo atque excipiendo, privationem hujusmodi in iudicium deduxerunt, coram palatii caularum Apostolici auditoribus, & aliis iudicibus Romanae Curiae, auditi non fuerunt ab eisdem auditoribus & iudicibus, asserentibus ordinationem eandem praedecessoris praefati non fuisse receptam, & moribus utentium comprobata, crevitque & crevit indies numerus debitorum eorundem, in animarum non solventium quae debent, periculum, & praefata Camerae ac Christianae Reip. praefata non leve praedudicium. Nos igitur volentes super praemissis opportunè providere, ejusdem praedecessoris ordinationem, & litteras praedictas, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica praesentium tenore approbamus, & robur perpetuae firmitatis obtinere debere decernimus, juxta illarum continentiam & tenorem; ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quòd haecenus obligati Camerae eidem ex causis praedictis, qui non solverunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & juxta ejusdem praedecessoris litterarum continentiam, privationis poenam praedictam incurrerunt (si curiales, infra unum; citra montani infra tres, & ultramontani, infra novem menses, à die publicationis praesentium in Cancellaria Apost. computandos) dictae Camerae de his quae debebant satisfecerint, ex tunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus propterea juxta ordinationem praedictam privati existunt, plenarie restituti censentur; & si non solverint in terminis praedictis, privationis poenam praedictam de novo incurrant eo ipso: Quodque illi, qui in posterum se obligabunt, excommunicationis & privationis poenas praedictas, juxta ejusdem praedecessoris ordinationem, omnino incurrant; & impetrantes beneficia per hujusmodi privationem vacantia; & similiter contra illos sic privatos, de privatione hujusmodi excipientes, possint & debeant per quoscunque auditores & iudices audiri; nec eo praetextu, quòd constitutio praedicta non fuerit recepta, & moribus utentium comprobata, repelli; teneanturque auditores & iudices quicumque, in causis cognoscendis in Romana curia & extra, secundum eandem ordinationem judicare. Rom. 13. Cal. Mart. 1484.

Clemens VII.

Annata non debentur Camerae Apostolicae, nec exiguntur de beneficiariorum pensionibus, annuum valorem 24 Ducatorum non excedentibus.

CAP. II.

Cum sicut nobis innotuit, licet ratione fructuum, beneficiorum Ecclesiasticorum, valorem annuum viginti quatuor ducatorum auri de auro communia estimatione non excedentium, annata Camerae Apostolicae non debeantur, nec solvi aut exigi consueverint, & minus ratione pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum auri similium non excedentium annata aliquae retroactis temporibus exactae aut solutae fuerint, nihilomi-

nus, à certo tempore citrà, praesidentes dictae Camerae & alii officiales Romanae Curiae, ad quos exactio annatarum pertinet, sub praetextu, quòd in provisionibus & aliis dispositionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, super quorum fructibus, &c. valorem viginti quatuor ducatorum excedentibus aliquae pensiones annuae cujuscunque etiam minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum reservatae existunt, illorum medietas deduci ac defalcari consueverit, annatas ex pensionibus quantitatem octo ducatorum excedentibus, & viginti quatuor non excedentibus aut attingentibus de facto exegerint & exigunt. Nos qui unicuique in iustitia debitores sumus, super iis congruis remediis providere volentes, ac ratione pensionum, quarum quantitas viginti quatuor ducatorum auri de Camera non excedit, nullas annatas Camerae aut officialibus praedictis deberi declarantes, ex certa nostra scientia & deliberatione statimus, quòd de cetero ex quibusvis pensionibus quantitatem viginti quatuor ducatorum hujusmodi non excedentibus nullae annatae quovis praetextu exigantur, nec per illos, quibus pensiones ipsae resignatae fuerint, solvantur, neque solvi debeat, sic tamen quòd in pensionibus & aliis dispositionibus beneficiorum, super quorum fructibus similes pensiones annuae minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum, & quantitatem viginti quatuor ducatorum similium non excedentes resignatae fuerint, ex talibus pensionibus nihil deduci debeat. Districtius inhibentes Camerae praesidentibus, ac aliis officialibus praedictis sub excommunicationis, & à perceptione emolumentorum officiorum suorum ad nostrum & Apostolicae sedis beneplacitum suspensionis in eorum singulos latae sententiae poenis, ne de cetero ratione hujusmodi pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum non excedentium aliquas annatas quovis praetextu exigere, seu quomodo minus litterae resignationis illarum expediantur impedire, vel differre quoquo modo praesument, alioquin litterae ipsas tam per Cancellariam, quam Camerae Apostolicam per eos ad quos litterarum expeditio pertinet, absque manu illorum appositione liberè expediti posse decernimus, ac ad id eis liberam facultatem concedimus.

Julius Tertius.

Constitutionum editarum in non solventes annatas à variis Pontificibus ampliatio & confirmatio.

CAP. III.

Cupientes Camerae Apostolicae, ex qua non modò S. R. E. verum etiam toti Reipub. Christianae subsidium provenit, & collegii fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium ac officialium sedis Apostolicae indemnitati consulere, & eorum jura, ut tenemur, illata preservare, his quae à praedecessoribus nostris ad hoc providè emanarunt, libenter adjuvamus nostri munimis firmitatem, aliasque desuper disponimus prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Pius Papa II. praedecessor noster, accepto quòd numerus debitorum dictae Camerae plurimum auctus erat, & quòd obligati pro annatis beneficiorum Ecclesiasticorum, quae Apostolica auctoritate assecuti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam, quam non solvendo in termino eis praefixo ipso facto incurrerent, minime curare videbantur, unde animabus sic illaqueatis periculum imminerebat, & continuè eidem Camerae damna subsequerentur: Cupientem saluti animarum, quam indemnitati Camerae hujusmodi salubriter providere, per suas ordinaverat, quòd omnes, qui ex tunc de cetero pro annatis quorumcunque beneficiorum dictae Camerae se obligarent, si infra terminos eis praefixos dictae Camerae, aut collectoribus fructuum & proventuum eidem Camerae debitorum

a Idem habetur sup. d. de annatis, ex Innoc. VIII. 878 3

in illis partibus existentibus, satisfacere deficerent, ipso facto lapsis terminis predictis non solum sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis pro quibus se in ipsa Camera obligassent, omnino privati essent: ii vero qui se pro annatis hujusmodi non pro se sed pro aliis ut principales obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis hujusmodi, essent omnibus beneficiis Ecclesiasticis per eos obtentis, eo ipso privati, possentque talia beneficia per quoscunque liberè impetrari.

CAP. IV.

Annata sibi debet singulis quindecim annis Camera Apostolica de beneficiis & Monasteriis unius de cetero non vacantibus.

Et pia memoria Paulus etiam Papa II. predecessor noster, cum tam ipse quam dictus Pius predecessor, ac recolenda memoria Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus etiam V. & Calixtus III. Romani Pontifices predecessores nostri, tunc sui, quamplura diversorum ordinum Monasteria, prioratus, praeposituras, & praepositus conventuales, necnon dignitates majores in cathedralibus, etiam metropolitanis & principales in collegiatis Ecclesiis, administrationes quoque, officia, & beneficia Ecclesiastica, etiam dispositioni Apostolicae generaliter reservata invicem, vel aliis cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, ac earum, sive capitularibus mensis, aut Monasteriis, dignitatibus, collegiis, universitatibus, & beneficiis, ac congregationibus canonicorum regularium S. Augustini Lateranensium, & de Scopeto, seu S. Salvatoris nuncupatorum, Monachorum S. Iustini Paduan. & Montis Oliveti, S. Benedicti Cisterciens. Vallis Umbrosae, & Carthusien. ordinum Presbyterorum quoque S. Gregorii in alga Venetiarum, atque aliis Monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, & piis locis utriusque sexus personarum, sub diversis modis & formis dicta auctoritate univissent, annexissent, incorporassent, & submississent a. Et propterea monasteria, prioratus, praeposituras, dignitates, administrationes, officia, & beneficia unita hujusmodi amplius vacare non speraretur, & exinde Camera, ac Collegium hujusmodi & officiales sedis Apostolicae detrimentum non modicum paterentur: volens, ut par erat, quod uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones praedictae, si aliis rite & rationabiliter praecesserant, ita in sua firmitate permanerent, quod eorum quibus unum cum suis oneribus unita fuerant, commodis deservirent, & aliorum jura propterea non laederentur, per suas statuerat, & ordinaveratque decreverat, quod omnia & singula Monasteria, illa videlicet, quorum fructus, redditus, & proventus ad summam centum florenorum auri de Camera secundum communem estimationem ascendebant annuatim, sive in libris ejusdem Camera taxati reperiebantur, communia & minuta servitia, ac alia jura debita & consueta, tam Camera & collegio, quam officialibus praedictis, reliqua vero Monasteria, prioratus, praeposituras, praepositus, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia, ut praefertur, unita, pro quibus praedicta Camera annata seu alia jura solvi consueverant vel debebant temporibus retroactis, & de solvendo singulis certis futuris temporibus obligatio in eadem Camera per inadvertentiam facta non fuerat, annatam sive medios fructus unius anni in posterum, & singulis quindecim annis perpetuo securis, eidem Camera omnino solvere tenerentur & deberent. Et quod de omnibus monasteriis, prioratibus, praeposituris, praepositibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, & beneficiis supra dictis, ut praefertur, unitis, à quorum unionem temporibus postquam illa fuerant sortite effectum,

a De beneficiorum unionibus habet sup. in fine r. lib.

anni quindecim effluerant, infra annum postea tracturum communia minuta & alia jura, seu annata, & medios fructus hujusmodi solvere astingerentur, etiam singulis r. annis in futurum, prout multis & similibus unionibus & gratias obtinentes faciebant, & factae consueverant, & ad id quorum intererat infra jura uniti spatium se in eadem Camera efficaciter obligare deberent cum effectu, alioquin si à solutione aut obsequio praemissis cessare praesumpserint, uniones, annata incorporationes, applicationes, & submissiones non haberentur penitus pro infectis: & sic unita Monasteria, prioratus, praeposituras, praepositus, dignitates, personatus, administrationes, officia, & cuiuslibet qualitatis generis beneficia, tanquam vere vacantia, possent à se libere impetrari, & canonice obtineri, ac unum postea, & super eis confectae litterae, ac processus haberi eisdem, & quaecunque inde secuta nullatenus emanarent.

CAP. V.

Ordinationem Pii Secundi, cuius neglectus summum detrimentum imminabat Camera Apostolica, confirmavit Innocentius III.

Ac similis memoria Innocentius Papa VIII. similiter predecessor noster, accepto, quod ex codicillis Pii predecessoris hujusmodi à tunc certo tempore optatus fructus non proveniret, quia nonnulli beneficia Ecclesiastica per hujusmodi privationem impetraverant super illis agendo, & alii impetrandi privationem hujusmodi in iudicio detestati coram causarum palatii Apostol. auditoribus, & Rom. Curiae iudicibus, assertis hujusmodi ordinationem hujusmodi receptam, & moribus tantum compuncti non fuisse, auditi non fuerant, & quod crevit obstabatque in dies numerus debitorum eorumdem, annuorum non solventium periculum, & praedicta Cardinalis Christianae praedictae ordinationem & decreta Pii predecessoris hujusmodi, ac omnia & singula a se contenta per suas approbaverat, & persequi praesertim obur obtrine decreverat. Ac voluerat & statuerat, quod illi qui extunc in posterum se obligarent, excommunicationis & privationis poenas praedictas non oblationem Pii predecessoris hujusmodi omnino praesertim, & impetrantes beneficia per hujusmodi privationem vacantia, & similiter contrarios sic peritos de privatione hujusmodi expientes, possent & deberent per quoscunque auditores audiri, nec praeter quod ordinatio hujusmodi non fuisset recepta, & multis annotationibus hujusmodi in dicta Camera, quae extra eam secundum ordinationem hujusmodi, nec per iudices quicunque tam in dicta Camera, quae extra eam, desissent eidem obligationis conditiones, quas à rectoribus vel sub collectoribus habebant, quae publico non probarentur instrumento.

CAP. VI.

Tanta & censura sancitum cum privatione beneficii, non excommunicationis inculcatis legi rigore servare voluit Julius II. in non solventes annatas, cuius ut prius respiciatur & constantissimi servandum Juliano III. confirmat.

Sanctae memoriae Julius similiter Papa II. & predecessor noster eorundem predecessorum vestigia inherendo, motu proprio, & ex certa scientia ordinationes, statuta, decretum, & voluntatem praedictorum hujusmodi per quasdam innovans, per constitutionem suam perpetuo validam decrevit, declaravit, innovavit, & ordinavit, quod ordinationes, statuta, decretum, & voluntates praedictorum hujusmodi, & quoad censuras & poenas etiam privationis in eis expressas, quoad statuta in omnibus & per omnia jura illorum tenore servari violabiliter perpetuis futuris temporibus observentur. Et quod illi quos pro annatis hujusmodi dicta Camera tenebat, etiam si illas solvere non possent,

mitterent, seu ad illarum solutionem se specialiter non obligarent, dummodo beneficia ipsa realiter assequerentur, ad solutionem annatæ, & jurium prædictorum efficaciter tenerentur. Et deinde accepto, quod ex prædictis & quæ postea tam per dictum Innocentium, quam per similes memoriz Sixtum I V. & Alexandrum VI. Romanos Pontifices pariter prædecessores nostros, tunc suos, eatenus factæ fuerant, perpetuis unionibus & applicationibus, ac ex negligentia sive malitia multorum, qui dictis literis parere eatenus contempserant, dicta Camera in suis iuribus non mediocriter patiebatur iacturam, tam statutum, ordinationem, decretum & declarationem Pauli prædecessoris huiusmodi, quam omnia & singula alia in illius prædictis literis contenta per alias suas literas approbavit, & innovavit, ac inviolabiliter observari debere, ac omnes & singulos, cuiusvisque conditionis, gradus, & conditionis forent qui postea obligaverant, aut alias ratione Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum sic unitorum ad valorem centum florenorum similium communi estimatione ascendendum, vel quorum fructus, redditus, & proventus, in eisdem libris ad similem summam taxati reperiebantur, eidem Camere solvere tenebantur, ad integram solutionem eidem Camere de præmissis faciendam infra certum tunc expreßum tempus juxta tenorem litterarum Pauli prædecessoris huiusmodi, & sub penis in illis contentis, ut patet, omnino teneri, obligarique decrevit, prout in singulis literis prædecessorum huiusmodi plenus continetur. Cum autem, sicut accepimus, malitia & avaritia hominum in dies crescente, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declaratio Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii prædecessorum huiusmodi ad præsens plene non observentur, & à tempore ipsius Alexandri prædecessoris citra, tam per ipsum Iulium, quam etiam Joëlic recor. Leonem X. Adrianum VI. & Clementem VI. ac Paulum III. Romanos Pontifices prædecessores nostros ac nos, diversæ alia uniones, annexiones, incorporaciones, & applicationes perpetuæ factæ & concessæ fuerint, ac ex incuria agentium pro Camera prædicta, seu alias obligationes de solvendis communibus, & minutis servitiis, ac annatis, seu mediis fructibus, aut aliis iuribus solvi debitis & conluetis, factæ non fuerint, & quæ factæ sunt, executioni non demandentur, in eorum ad quorum commodum uniones, annexiones, incorporaciones, & applicationes prædictæ factæ fuerint in animarum periculum, & Camere, ac collegii Cardinalium, & officialium detrimentum, necnon Reipublicæ huiusmodi non leve præjudicium.

Nos volentes in præmissis opportunè providere, prædecessorum huiusmodi vestigiis inherendo, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de mera deliberatione, & certa scientia nostris, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationem Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii prædecessorum huiusmodi, necnon deluper confectas literas, ac omnia & singula in eis contenta, Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac robur perpetuæ firmitatis obtinerè, & à quibuscuquetam in eisdem literis nominatis, quam non nominatis, virorum & mulierum, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, congregacionibus, ac omnibus aliis & singulis prædictis & præsentibus nostris literis comprehensis personis, tam pro præterito, quam futuro tempore inviolabiliter observari, eaque omnia, ac censuras & penas in singulis literis huiusmodi contentas contra omnes congregaciones & personas prædictas, quoad omnia & singula Monasteria & beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis ordinum regularia quomodolibet qualificata, quæ congregaciones prædictæ quomodolibet communiter possident, etiam si de jure patronatus laicorum, etiam Imperatoris, Regum, Du-

cum, Marchionum, Baronum, Comitum, & aliorum Nobilium, etiam illustrium, aut dummodo per ipsas congregaciones possideantur, tam in Romana Curia, quam extra eam, inter quoscunque litigiosa existant vigere, & locum habere, totalique & plenarie executioni demandari debere, decernimus. Necnon ea omnia quæ singuli prædecessores prædicti voluerunt, eisdem auctoritate & tenore volumus, ac præmissa omnia prout per ipsos prædecessores ordinata, statuta, decreta, & declarata fuerunt, de novo ordinamus, statuimus, decernimus, & declaramus, eaque omnia ad quoscunque, tam seculares, quam regulares virorum & mulierum congregaciones, quantumvis privilegiatas & exemptas, auctoritate & tenore prædictis extendimus & ampliamus. Ro. 15. Calend. Januar. 1553.

Pius V.

Annatarum, quindenniorum & reliquorum jurium solutioni obligantur Monasteria, quorum fructuum taxam Camera Apostolica non latet auctoritas. Beneficiorum quoque annuum valorem proderi & fateri debent Ecclesia cathedrali, ne annatarum jus detrahatur.

CAP. VIII.

Apostolica sedis posuit auctoritas, ut quæ providè per Rom. Pont. statuta fuerunt, debite executioni demandentur. Cum autem, sicut accepimus, ut annatarum communium, & aliorum jurium semel tantum, vel de 15. in 15. annos ob perpetuas beneficiorum Ecclesiasticorum uniones per solvendum, quæ aliis scilicet recor. Iulius III. & Paulus IV. Rom. Pontif. prædecessores nostri per eorum literas in forma motus proprii desuper editas ex præterito duntaxat Camere Apostolicæ applicaverunt, eo celerius quò poterit exactio & executio fiat, plurimum interit: & necessarium existat ut tam Iulii III. & Pauli IV. prædecessorum literas prædictas, quam alias quascunque constitutiones, statuta, decreta, & declarationes per scilicet mem. Pium II. Paulum etiam II. Innocentium VIII. Iulium similiter II. ac Iulium & Paulum præfatos, aliosque diversos Roman. Pontif. prædecessores nostros, contra pro tempore in Camera Apostolica aut alias ratione annatarum communium, & aliorum jurium prædictorum semel tantum aut de 15. in 15. annos solven obligatos, aut alios quoscunque, beneficia Ecclesiastica, absque eo quod annatas, communia, & quindennia prædicta solvissent pro tempore possidentes, editas & factas, per nos innoventur, approbentur, & confirmentur.

Nos igitur singularium literarum, & cuiuslibet motus proprii à prædictis Rom. Pont. prædecessoribus nostris, ut præfertur, quam etiam forsitan à nobis hætenus emanati veriores tenores, ac si de verbo ad verbum hic inserti essent, pro plene & sufficienter expressis & insertis haberi volentes; illas & illos, necnon omnia & quæcunque per quoscunque iudices, executores & commissarios in illis deputatos, & ab eis subdelegatos, ac alios ministros in præmissis & circa ea quomodolibet gesta & exacta reperiantur, ac inde sequuta quæcunque ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine approbamus & confirmamus, ac rata & grata habemus, nec non illis perpetuæ & irrefragabilis firmitatis robur adjicimus, illaque inconcusse observari debere decernimus & declaramus, omnesque & singulos tam juris quam facti, & solemnitatum forsitan omisarum, & alios quoscunque defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, & qui necessario exprimi deberent, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus supplemus, illasque & illa, quatenus opus sit, innovamus. Et insuper quoniam sicut etiam nobis innotuit, à nonnullis huiusmodi scrupulosis & plusquam oporteat sapere contententibus hæsitatur, an monasteria quorum fructus, &c. in libris Camere Apostolicæ taxati reperiantur, necnon prioratus quorumvis or-

dinum regularia & regulares, ceteraque beneficia ecclesiastica quocunque titulo nuncupata, quorum fructus, redditus, & proventus in distributiones quotidianas convertuntur, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendatur.

Nos considerantes quod annatarum communium & aliorum jurium prædictorum exactio in recognitionem universalis dominii introducta est antiquissima. Quindecim annorumque usus & solutio ideo adinventi sunt, ne Camera prædicta ex monasteriorum, prioratum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum unionibus, que amplius vacare non sperabatur, detrimentum aliquod pateretur. Volentes Camera nostræ Apostolica, ac venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non dilectorum filiorum Rom. Curie officialium participantium jura præservare, illorumque indemnitati consulere, ad omne dubium omnemque disputandi & excipiendi occasionem tollendum motu simili, &c. omnia & singula monasteria tam secularia quam quorumvis ordinum regularia, dummodo in libris ejusdem Camera taxata reperiantur, reliqua verò monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, tam seculares quam quorumvis ordinum regulares, nec non dignitates, personatus, administrationes, officia, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, etiam si manualia, & de jure patronatum existant, quorum fructus, &c. summam 24. ducatorum auri de Cam. se. co. ast. val. annum excedunt, à quocunque tempore citra, etiam antefec. re. Martinum Papam VII. similiter prædecessorem nostrum, & per nos & successores nostros quibuscunque cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, aut capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, nec non collegiis, universitatibus, congregationibus quorumvis ordinum, monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, ac utriusque sexus personarum piis locis, quantumvis privilegiatis & exemptis, sub quibuscunque tenoribus & formis Apostolice auctoritate unita, seu alias quomodolibet & quovis titulo obtenta & possessa, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendere & includi. Et propterea omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum, Ecclesiarumque collegiatarum capitula, congregationes, universitates, collegia, hospitalia, & pia loca, & quivis alii in quorum favorem uniones, annexiones, incorporationes, applicationes, & submissiones hujusmodi factæ & privilegiate existant, etiam si se superinde in Cam. Apost. non obligaverint, dummodo monasteria & beneficia ipsa possideant, ad solutionem communium annatarum & aliorum jurium prædictorum eidem Camera pro tempore præterito (salvis collegiis & officialium juribus quoad futura remanentibus) ratione unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, & submissionum prædictorum singulis 25. annis à die qua illæ suum sortitæ fuerunt effectum, & alias juxta tenorem literarum in forma motus proprii à Julio III. prædecessore prædicto super applicatione quindecim annorum eidem Camera facta, de super emanatarum faciendam teneri & obligatos esse, & ad id per sententias, censuras, & poenas in singulis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi literis contentas, cogi & compelli posse, sicque & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscunque, iudices & commissarios quavis Apostolice auctoritate fungentem, etiam palatii nostri Apostolice causarum auditores, necnon S. R. E. Cardinales, ac venerabilem fratrem nostrum Hieronymum

Episcopum Maceraten. præfatæ Camere clericum, cum omnes & singulas causas occasione præmissarum pendentes committimus in quavis instantia, sub literis ejusdem cuilibet aliter iudicandi facultate, iudicandi diffiniti debere irritumque, &c. decernimus & decernimus. Mandantes eidem Hieronymo Episcopo, ut omnes singulas causas coram eo inter dilectum filium ejusdem Camere collectorem ex una, & quocunque congregacione capitula, collegia, & qualvis alias personas ex altero partibus, super solutione annatarum communium & aliorum jurium, quindenniorum eorumdem, vel occasione nunc & pro tempore pendentes juxta tenorem tenorem terminet & deciderit. Et pro facultate indagacione unionum prædictarum omnia & singula thedralium etiam metropolitanarum & collegiarum Ecclesiarum capitula, collegia, necnon tam rursusquam mulierum seculares, & quorumvis ordinum regulares congregationes seu collegia, & pia loca eorumdemque prelatos & procuratores ad iudicandum & proficendum in medio juramento omnia & singula monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, parochias Ecclesiis, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, quæ ipsa capitula, congregationes, & alia pia loca prædicta possideant, & quo titulo illa possideant, illorumque valores sub privationis, & aliis in literis in tenore motus proprii Pauli IV. prædecessoris hujusmodi contentis sententiarum, censuris, & poenis in Romana Curia & Camera moneat & requiratur.

TITVLVS IV.

DE IVRE PATRONATVS

Adrianus VI.

Beneficiorum electivorum concessiones per personam ipsorum factæ à primo anno Pontificatus Innocentii octavi, quædam innovatas sunt præter idus Septemb. 1414. renovatas.

CAP. I.

Sanctissimus D. N. Adrianus VI. accepit per facultatem suam, quod nonnulli Romani Ecclesie, eorumque prædecessores diversis personis & collegiis instituerunt a jure patronatus, & facultates & indulgentias prædictas diu nominandi personas idoneas ad Ecclesias, etiam metropolitanas, Monasteria, & beneficia Ecclesiastica, secularia ac regularia, ac hospitalia, & alia pia loca, & tunc deinceps vacatura, etiam in rebus & formis redditibus & successoribus aliis sub eorum modis & formis per diversas eorum literas in premissis vel ad certum tempus resecerunt & concesserunt, considerans quod per hujusmodi facultates & indulgentias Romanis Pontificibus per hujusmodi personas qualificatas, etiam sæpius impeditur, quò minus personas qualificatas, etiam & necessarias ad Ecclesias & Monasteria promoverent, & de beneficiis Ecclesiasticis similibus personis providerent, de hospitalibus quoque & pia loca hujusmodi personarum hospitalia quoque & pia loca hujusmodi personarum hospitalibus, & Monasteriis committere, & aliis de illis disponere liberè possit. Ideo ut per sanctitatem suam & sedem Apostolicam liberius de personis bene meritis & ceteris cathedralibus Ecclesiis & Monasteriis promoverent, & de illis ac aliis dignitatibus, beneficiis, hospitalibus, & piis locis hujusmodi disponant, oportune provisiones & piis locis Innocentii VIII. Pontificis, &c. recordationis Innocentii VIII. Pontificis, &c. sanctitatis prædecessoris in hactenus vigentibus, etiam singulari reservationes & concessiones jure patronatus ac facultates & indulgentias prædictas seu nominandas personarum hujusmodi, ad Ecclesias, Monasteria, prioratus, &c.

^a Introdotta fuit annata ad subventionem Papæ & Cardinalium indigentium, sicut & charitativum subsidium, ut tradit Bernard. Cordub. in tractatu suo de annat. quem refert Gomez. in præfatione. reg. canonic. de valore exprimentis. n. 8.

^a Vid. Mar. Socin. de præb. tit. col. Felin. in tract. quæstio. 1. qu. 1. art. 2. Rebuff. in tract. de nominib. Rectorum in tract. de patronat. verb. beneficiorum q. 1.

posituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & prebendas, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia, & ordinum, quorumcunque regularia, qualitercunque qualificata, ac hospitalia & alia pia loca per nostros predecessores & sedem Apostolicam, aut ejus legatos, nuncios, executores, & subexecutores ab anno primo Pontificatus ejusdem Innocentii predecessoris citra, quibusvis Regibus, Reginis, Ducibus, & Marchionibus, ac aliis Principibus & personis, necnon communitatibus, universitatibus, confraternitatibus, & collegiis secularium personarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, etiam ex motu proprio & ex certa scientia, ac de potestate Apostolica plenitudine, aut etiam consistorialiter, & alias tam simpliciter, quam sub quibusvis conditionibus & promissionibus, & alias quomodocunque & qualitercunque & ex quibusvis causis, praterquam ratione ereptionis locorum, in quibus Ecclesie, monasteria, & beneficia predicta consistunt, ex infidelium manibus & potestate factas, concessa, quorum omnium formas & tenores eadem sua sanctitas haberi voluit pro expressis, quoad metropolitan. ac alias cathedrales Ecclesias & monasteria, necnon prioratus, & praeposuras, ac alias dignitates conventuales, & alia electiva etiam si in quibus reservationes & concessiones, facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, quascunque conditiones eis propterea quomodolibet impositas, & promissiones per eos propterea factas adimpleverint.

Quo vero ad alia beneficia ac hospitalia & pia loca hujusmodi si illi quibus reformationes & concessiones ac facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, ut praefertur, illorum occasione fructus proximè dictorum beneficiorum, hospitalium, & piorum locorum ad medietatem unius anni valoris fructuum eorundem, secundum communem estimationem de propriis eorum bonis non auferunt, vel eorum Ecclesias aut hospitalia & pia loca hujusmodi de novo fundamentaliter non adificiant, seu funditus diruta non reedificiant, seu fundos in quibus adificiantur adificia in praesentiarum subspecto non concesserint, ad quorum augmentum, adificationem, reedificationem & concessiones respective probationem eos, qui tali jure patronatus, seu praesentandi & nominandi directè vel indirectè uti voluerint, eadem sua sanctitas teneri decrevit, etiam si conditionem ad quas alias quam modis praemissas tenebantur, executioni demandatae fuissent, & in literis reformationum & primo dictarum concessionum seu facultatum & indultorum hujusmodi cautum sit, quod dictum jus simpliciter vel sub certis conditionibus, modis & formis ex fundatione vel dotatione pertineat aut pertinere censeatur, vel perinde habeatur, ac si ex fundatione vel dotatione predicta pertineret, & quod reservationes, & primo dictae concessiones, facultates, & indulta hujusmodi revocari non possint, & clausula etiam derogatoriarum & derogatoria, fortiores, efficaciores, & insolite in dictis literis pro illarum perseveratione desuper adjecta sint, illarum formas & tenores pro expressis habendo revocavit, cassavit, annullavit, ad Ecclesias, monasteria, prioratus, praeposuras, dignitates, & beneficia hujusmodi ad eorum primariam naturam praemissis non obstantibus, redixit.

Paulus IV.

Jure praesentandi privatur qui apostatam praesentat ad beneficium jure patronatus.

a Confratratione, dotatione, vel fundatione, ut jure acquiratur, sic & istem tribus modis conservatur, cap. 3. de jure patronatus, cap. pra. mensu. & ibi gloss. 16. quasto. 7. cap. Abbatem, in 2. r. quasto. 2.

CAP. II.

Si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex apostatis & extra claustra vagantibus ad beneficium de eorum jure patronatus existentem vacans praesentaverit, praesentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vicetantum privati existant.

Pius Quartus, ex reformationis poenitentiarum Apostolicæ decretis.

Jus patronatus concedendi legitima causa qua sit.

CAP. III.

Poenitentiarum ac poenitentiarum Apostolicæ regens abstineat à concessione juris patronatus, seu praesentandi ad beneficia Ecclesiastica propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis vel dotationis illud concedere possit.

TITVLVS V. DE CONFESSIS.

Paulus Quartus.

Confessi crimines aut probatissimi iudicis quaestione torquendi carcerati non relaxentur nisi in scio, nisi praesentia fuerit cautio.

CAP. I.

Licet ex juris communis dispositione satis provisum sit, ut de aliquo crimine inquisitus, dum super iudicis contra eum existentibus discutitur, aut tortura in ejus persona jure locus sit, personaliter in carcere detineatur, & ut crimen confessus in quem nihil, nisi ut poenam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur: tamen ut nuper accepimus, rei criminum tortura supponendi, sub cautione de se repraesentando, & confessi sub simili cautione, seu etiam sub cautione de stando juri, & iudicatum solvendo, plerumque relaxantur, quo fit ut illis extra carcerem positus expeditionem non procurantibus, causa hujusmodi differatur, & demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestatas liberari procurent, sicque ipsi poenas debitas effugiant, & delicta remaneant impunita, in grave scandalum, & pessimum ceterorum exemplum. Nos itaque huic abusu occurrere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, tenore praesentium decernimus, statimus & ordinamus, ut nullus, qui ex iudicis contra eum laborantibus jure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de iudicis hujusmodi, an ad torturam sufficientia sint, disputatur, quo usque aut per torturam indicia ipsa purgaverit, aut cum tortura subjiciendum non esse, cognitum fuerit, nisi procuratore filici nostris ad haec omnia citato & interveniente, sub quavis cautione à carcere relaxetur, neque super iis extra carceres audiat. Nullus etiam qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nulla sunt partes iudicis, nisi in exequendo, etiam si pro crimine hujusmodi pecuniaria poena plestendus veniat, & quaecunque cautionem de illa solvenda praestare offerat, à carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praestata filici procuratore de super audito, debite per soluta, sicque per quoscunque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicari, diffiniri, & observari debere, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & diffinendi facultate, irritumque & inane quicquid contra praesentium tenorem à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, decernimus.

a Tam. in cons. 76. & 106. lib. 2. Cass. ad decis. 7. de jure patron. n. 27. 6.

Pius V.

Rei confessi à vinculis carceris non solvantur nisi executione sententia paruerint.

CAP. II.

Cum sicut accepimus, visitatores carcerum almæ urbis nostræ, homicidii, aliorumq; capitalium criminum reos carceratos, ad illorum absolutionem & liberationem nimia humanitate proni atq; proclives, sæpe à carceribus liberari faciunt sub cautione de se presentando, aut alias sub aliis obligationibus & conditionibus eis bene visis, & ita processus debilitantur, & causarum expeditiones differuntur, vel (quod molestius fecimus) eos quandoq; liberant, aut leviori pœna, quàm iustitia exposcit, afficiunt, ac propterea delicta impunita remanent contra jus & utilitatem publicam. Nos considerantes impunitatem scelerum esse incentivum malorum, nolentesque in futurum reos homicidii, ac aliorum delictorum capitalium, nisi in casibus à jure expressis à carceribus liberari, & extra carceres audiri, ac levius puniri, tenore presentium, eisdem visitatoribus sub pœna indignationis nostræ inhibemus atque interdiciamus, ne posthac reos carceratos, ut pramittitur, arbitrio suo relaxent & liberent. In levioribus autem delictis reos confessos aut convictos non relaxent, neque liberent, nisi prius sententiæ, aut condemnationi, quam eis infligendam & imponendam duxerint, paruerint, & illius executione facta fuerit. Volumus autem, quoriscunque viderint æquitatem juris rigori attentam facti qualitate præferendam esse, cum ad solum Principem jus decernendi inter jus & æquitatem non scriptam spectet & pertineat, tunc facti qualitas diligenter inspecta consideretur, & si quid ab eis de jure relaxandum videbitur, nobis unus ex visitatoribus unâ cum iudice causæ referat, præsertim procuratore fiscali, vel Advocato fiscali ejusdem Camere & fiscali, ac etiam pauperum advocato, ut à nobis quid statuentum & deliberandum sit, intelligant.

Idem.

In causis criminalibus confessi appellare nequeunt.

CAP. III.

In confessos iudices procedere possunt, non obstantibus b appellationibus & inhibitionibus, & absq; aliquarum pœnarum incurfu.

TITVLVS VI.

DE DOLO ET CONTVMACIA.

Pius Quartus.

Defensio condemnatorum in contumaciam, infra semestre exigi debet.

CAP. I.

Quoniam sæpe contingit, ut qui ex aliquo crimine in contumaciam condemnati fuerint, perdurant ad multos annos in contumacia, expectantes occasionem, ut per temporis diuturnitatem criminis probatio impossibilis reddatur, & tunc quarunt contumaciam sibi remitti, & super defensionibus audiri, cum criminis probandi facultas est fisco sublata, causam plerumque vel coram iudicibus in ipsos propensis, vel in locis ubi jura fisci deduci non possunt, introducunt, statumus, quod rei in contumaciam condemnati, ad suas defensiones faciendas admitti non possint, nisi infra sex menses e, quoad faciendas videlicet à die condemna-

a L. cum quidam. ff. de liberis & posthumis. c. ut fama. de sent. excommuni. b Propria voce confessus appellare non potest. l. 2. c. quorum appell. ubi gloss. Bart. Bald. & Oldrad. communem dicunt. c Pius V. in sequenti constitutione, contumacem infra annum ad defensionem admitti posse docet.

tionis, quo vero ad jam factas condemnationes, vel publicationis præsentium computandos, nec illi quoniam in loco ubi condemnatio secuta est, vel in eam generali Provincie ubi delictum fuerit commisit. Et si secus fieri contingat, quæcumque absolutiones, vel obtinentiæ, etiam si vigore commissionis signata, nonnulli sunt roboris vel momenti, sed ad hanc condemnationem jam factam executionem deesse possint, & debeat. Quo termino sex menses in sententiæ in contumaciam late crimen non ortum fuerint, & tanquam in rem iudicatam transierint, non & personaliter executioni demandentur. Nec in casibus proficit minor ætas viginti annorum, dum non majores quatuordecim annorum extiterint. Quibus banniti hujusmodi in contumacia condemnati, non aut postmodum absolvendi, iudices, sub pœna malefactorum, & infamie perpetuæ, illos gratia, & benevolentiarum solutione, absolvere debeant. Publicum Rom. 26. Maji 1565.

Pius V.

Semestre spatium concessum Pii IV. decreto contra alios de primendis causa defensionibus, ad annum extenditur, & pro parte tamen, ut sponte comparentibus dantur, non capto tempore faveat & patrocinetur.

CAP. II.

Dvidum postquam fidel. recordi. Pius Pape IV. processor noster, cupiens subterfugis delatationibus obviare, per quasdam suas in forma motus presentatas literas, sub dat. Romæ apud sanctum Petrum. 22. Junii. Ann. 6. inter alia statuit, quod rei in contumaciam condemnati ad suas defensiones facienda non possint, nisi infra sex menses, quoad faciendas licet à die condemnationis, quo vero ad jam factas condemnationes à die publicationis extrahendos computandos, per alias nostras, etiam in forma vocati proprii emanatas literas, die 20. mensis Junii, postificatus nostri anno primo publicatus, unius sex mensium hujusmodi ad annum progressum, in contumacibus hujusmodi defensiones non nisi post unum elapsi terminum denegari debere decrevit. Causas, sicut accepimus, à nonnullis ordinationibus & dispositionibus hujusmodi, nostræque de dictis prædictis in illis edendis intentionem variis calumniis eludent, & super earum limitibus interpretationibus agere proprio fisco & Camera Apostolica fatigare, & causas in longum protrahere, & illas intricare, & contrarietate executionem evitate satagentibus, & contra nos (sicut in) an scilicet tam sponte comparentes, de quibus loquuntur motus proprii præfati prædecessoris, quam etiam capti intra dictum tempus, in diffinitum admitti debeant ad faciendum suas b defensiones, maxime siantibus in eodem nostro motu proprio appellati supra relato verbis, videlicet. *Si contumacia alio tempore de fine non potest anni elapsi terminum denegari debet, qui in diffinitum prolata sunt, & videntur posse comprehendere, etiam sponte comparentes, quam captos, nihilominus extendentes, quod verba ipsa nihil aliud disponunt quàm prorogationem terminum, his quibus ex forma motus proprii prædicti prædecessoris denegari non possint. Nos igitur ad tollendum omne dubium, & ablitum evitandum, quod capti, & sponte comparentes*

a Contumacia in criminalibus accusanda. l. absque. c. 1. de par. Bart. in l. inter. ubi. col. ff. de public. iud. & in capitulo ad reprimendum. in verb. negaverit. b Contumacia dicitur non auditur, nisi contumacia fuerit expressa. gl. in l. sed & ff. de test. col. 2. de iudic. l. q. observatur tam in articulis quam in criminalibus causis.

essent conditionis, necnon calumniis & aliis inconveni-
entibus hujusmodi, quantum cum Deo possumus, ob-
viare, omnemque disputandi materiam tollere, & in his
opportune providere volentes, necnon singularum lite-
rarum praedictarum, ac indiciorum, inquisitionum, pro-
cessuum, condemnationum, & sententiarum desuper
formatarum, & litarum, ac formatarum & promul-
gandarum hujusmodi, aliorumque forsitan latius expri-
men. tenores, continentias, formas, & compendia, ac
reorum delictorum, criminum, & excessuum, ac poena-
rum hujusmodi, & judicum nomina, cognomina, gra-
dus, & qualitates, ac quantitates, & loca, pro plenè &
sufficenter expressis habentes, & decernentes, necnon
singulas praenarratas literas confirmantes & innovantes,
motu simili, &c. quod banniti & in contumaciam con-
demnati in poenam capitis & ultimi supplicii, si capti ad
manus Curiae venerint, per iudices ad novas sive alias
defensiones faciendas, etiam intra dictum tempus non
admittantur, nisi habita à nobis vel signatura nostra de-
super gratia speciali, nec litera ipsa quae in eorum odi-
um edita sunt, eis in aliquo suffragentur, aut illis se
juvare live defendere possint. Quinimo, quod iudices
praefati sententias ipsas condemnatorias, tam in urbe,
quam extra eam latis & ferendas, si tamen legitimis
precedentibus indicis ad inquirendum promulgata fu-
erint, executioni realiter & corporaliter suis loco & tem-
pore congruis respectuè totaliter & integrè contra sic
captos demandent, & demandari faciant, hac nostra per-
petuo valitura declaratione declaramus & decernimus,
& quatenus opus sit, de novo statuimus & ordinamus, &
ita mentis & intentionis nostrae fuisse & esse attestamur.
Rom. Id. Septemb. 1571.

TITVLVS VII.
DE SEQUESTRIS.

Pius Quartus.

Indicibus decernendis sequestra fructuum beneficiorum lite pen-
dente conceditur facultas.

CAP. I.

Antiquissimus in Christo Pater & Dominus noster Do-
minus Pius divina providentia Papa IV. cupiens,
sicut suo pastoralis incumbit officio, unicuique quod
suum est tribui, iustitiamque inter omnes a qua lance mi-
nistriari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum qui
passim beneficia Ecclesiastica in mensibus, in quibus illo-
rum collatio & provisorio per constitutiones suas, seu Can-
cellariae Apostolicae regulas desuper editas, dispositioni
suae pro tempore reservata existunt, vacantia, seu alias
eisdem & sedis Apostolicae dispositioni generaliter refer-
vata, aut ex generali reservatione Apostolica vel alias af-
fecta, ordinaria, seu alia auctoritate, contra dictarum
constitutionum tenorem aut alias indebitè sibi conferri,
& de illis etiam provideri procurant, & in eis praetextu
collationum & provisionum hujusmodi se intrudunt, ad
hoc ut illorum fructus suos faciant, & ex eis impetrantes
Apostolicos seu alias iusto titulo provisos molestant, &
interim lites adeo in longum protrahant, ut impetran-
tes & iustum titulum habentes, aut cum eis concordare,
aut eorum juri cedere & renunciare, aut in prosecutione
litarum hujusmodi omnes ferè eorum facultates dissi-
pare, & tandem in illarum prosecutione mori cogantur.
Quique beneficia in Romana Curia vel extra eam liti-
giola resignant, aut eorum juri cedunt simpliciter vel in
favorem tertii, in memorialibus cum parvis datis & con-
sentibus desuper praestitis, quae penes se retinent, & ni-
hilominus lites hujusmodi prosequuntur, & dum cog-
noscat nullum jus sibi in hujusmodi beneficiis litigio-
sis competere, ad effugiendum sententiam, & expensas,

vel fructuum restitutionem, in quibus condemnandi ve-
niant. Supplicationes desuper signari, ac datas, & con-
sensus parvos hujusmodi extendi faciunt, asserentes se
jam diu illa dimisisse, partes foventes bonum jus, & iudices
iustitiam ministrantes deludendo, quantum in eo est
obviare, ac omnem penitus talia praesumendi occasio-
nem tollere, hac sua perpetuo valitura sanctione statuit
& ordinavit, quòd quoties in antes aliquem super quo-
vis beneficio Ecclesiastico, ut praefertur, reservato seu af-
fecto, & dicta auctoritate vel alias nulliter collato tam
in dicta Curia quam extra eam litigare contigerit, & ju-
dici ordinario, seu cui causa desuper commissa fuerit,
etiam summarie & extrajudicialiter, quantum sibi pro
rei qualitate sufficere parte legitime citata videbitur,
confiterit beneficium ipsum in dictis mensibus vacavisse,
se, aut alias, ut praefertur, reservatum seu affectum, &
nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate nulliter col-
latum, & indebitè detentum existere, idem iudex repro-
ducta citatione fructus, redditus, & proventus beneficiorum
sic nulliter collatorum, & indebitè detentorum seque-
strari a mandet & faciat, ac alia exequatur in praemissis
necessaria & opportuna. Super quo eidem iudici omnia
potestatem & auctoritatem impertitus est. Idemque sancti-
sua in causis nunc in quavis instantia coram eisdem iudi-
cibus pendentibus similiter observari mandavit. Praete-
rea decrevit & declaravit sic resignantes seu cedentes, &
nihilominus lites hujusmodi prosequen. ne eorum ma-
litia illis prodesse, & foventibus bonum jus nocere vale-
at, ad fructuum, reddituum, & proventus dictorum
beneficiorum per eos perceptorum restitutionem, ac ex-
pensarum in liris hujusmodi factarum refectionem,
omniaque & singula damna & interesse in quibus con-
demnati fuerint, si non cessissent vel resignassent, per ju-
dices tam ordinaria quam delegata, vel alia auctoritate
fungentes, coram quibus lites ipsas pro tempore pendere
seu moveri contigerit, condemnandos fore, & conde-
mnari debere, ac ad id teneri & obligatos esse, ipsosque,
ac etiam in dictis beneficiis successores quoscumque ad
partitionem sententiae, seu sententiarum, ac literarum
executorialium pro tempore latis, seu litarum, & decre-
tarum, à quibus appellare non liceat, ad restitutionem,
seu relaxationem possessionis, ac fructuum, reddituum, &
proventus, necnon refectionem expensarum, ac dam-
norum, & interesse hujusmodi, perinde ac si contra
eisdem successores sententia seu sententia lata, & litera
executoriales hujusmodi decreta fuissent, cogi & com-
pelli. Sic tamen, quòd postquam alter ipsorum senten-
tia, seu sententia, ac restitutioni, vel relaxationi posses-
sionis, & fructuum, reddituum, & proventus, necnon
damnorum & interesse hujusmodi refectioni, aliisque
praemissis realiter & cum effectu paruerit, alter desuper
molestari non possit.

Pius Quintus.

Lite pendente fructus & distributiones beneficiorum Ecclesiasti-
corum fidei sequestro debent deponi.

CAP. II.

Ordi nobis est lites minuire, & à laboribus subdi-
tos, maxime personas Ecclesiasticas divino cultui
deditas, relevare. Sanè cum (sicut accepimus) in ple-
risque cathedralibus & collegiatis Ecclesiis, earum con-
stitutionibus & statutis etiam à sede Apostolica appro-
batis & confirmatis cautum sit, quòd occurrentibus li-
tibus & controversiis inter provisos de dignitatibus, of-
ficiis, canonicatibus, & praebendis, portionibus, & prae-
bendis, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis qualitercunq;

a Sequestrum non debet concedi, nisi jus illud petentis appareat.
l. cum proponas. C. de bon. auth. jud. postd. l. si in quo. ff. ut in
poss. lega. Nam si in qui peti sequestrum nil iuris habeat, seque-
strum non fiet.

in eis contenta de novo facimus & ordinamus. Roma Cal. Junii 1559.

TITVLVS IX. DE APPELLATIONIBVS.

Pius II. in Mantuana Synodo.

Appellationes & preuocaciones à summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, schismaticæ & erroneæ sunt.

CAP. I.

Execrabilis, & p̄st̄it̄is temporibus inauditus, tempestate nostra inoleuit a bulus, ut à Romano Pontifice Iesu Christi Vicario (cui dictum est in persona beati Petri, Paſce oves meas, & Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis nonnulli spiritus rebellionis imbuti, non sanioris cupiditate iudicij, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare præsumant: quod quantum sacris canonibus adverteſtur, quantumque Reipubl. Christianæ noxium sit, quifquis non ignarus iurium intelligere potest. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifestissimi- quæ refragantur) quis non illud ridiculum iudicaverit, quod ad id appellatur, quod nulquam est, neque scitur quando futurum sit? Pauperes à potentioribus multipliciter opprimantur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam sedem rebellio, libertas delinq̄uendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur. Volentes igitur hoc pestiferum virus à Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nobis commissarum saluti contulere, omnemq; materiam scandali ab ovili nostri Salvatoris arce, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque Prælatorum, ac divini & humani iuris interpretum, curiam sequentium, consilio & assensu, ac certa nostra scientia, huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si quæ hæcenus taliter interpositæ reperiantur, easque tanquam inanes ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus ac declaramus: præcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæstro colore, ab ordinationibus, sententiis, sive mandatis quibuscunque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellacionem interponere, aut interpositæ per alium, ad hæzere, seu eis quomodolibet uti.

Iulius Secundus.

Pii secundi in appellante à sedis Apostolica sententiis ad futurum Concilium constituto confirmatur & interpretatur.

CAP. II.

lect olim scel. record. Pius Papa II. prædecessor noster, de fratrum suorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque prælatorum, ac divini & humani iuris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dieta seu congregatione Mantuana existentium, approbatione, maturæ prius & gravi præmissa discussione, & de eorundem, congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia provocaciones ad futurum Concilium efficacissimis & palpabilibus rationibus, tanquam erroneas & detestabiles à damnaverit, ac sub excommunicationis lata sententiæ & interdicti poenis præcepit, ne qua persona cuiusvis dignitatis, sive etiam universitatis, aut collegij, quovis quæstro colore ab ordinationibus, sententiis seu mandatis quibuscunque, suis ac successorum suorum, appellacionem huiusmodi interponere audeat, & contrafacientes unâ cum fautoribus suis, & consiliis, auxiliisve præstantibus (sive hi tabelliones essent, sive testes, sive advocati,

à Proximo c. sup. execrabilis, de appellacionibus.

sive alij quicunque) non solum poenis & censuris prædictis, sed etiam iis quæ læsæ majestatis & hæreticæ prævitatibus reis imponuntur, obnoxius esse statuerit. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogati, ac generale Concilium, & commune Venetiarum, omnesque & singuli patritij, & cives communis ejusdem, unâ cum provisoribus, potestatibus, commissariis & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, opera, aut favore, civitates, oppida, castra & arces, ad nos & sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupata fuerant, aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, à nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub poenis tunc expressis, nos & sanctam Apostolicam sedem plenè & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate, cum obedientia recognoscere & reintegrarent, ac Ravennam, Serviam, Ariminum, Faventiam, Sarsinam civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Cesenaten, Forliviens. ac Immolens. territorijs, castris, oppidis, terris, & locis quæ occupabant, integre & expedite, nobis & dictæ Romanæ Ecclesiæ, cujus juris esse noscebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent quo minus illorum cives & habitatores ad pax matris suæ Romanæ Ecclesiæ obedientiam reverterentur: omnes eorum fautores ab auxiliis in talibus præstatione deterrendo, ita quod requisitioni, monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententia, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, à qua, præterquam in mortis articulo constituti, per alium quàm per Romanum Pontificem, etiam prætextu cujuscunque facultatis, cuiuscunque pro tempore concessæ, absolvi non possent (quam quidem excommunicationis sententiam in huiusmodi non partitionis eventum iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis & salutaribus iussis obsequi, prout debebant, indebitè recusantes, seu qui juri proprio dissidunt, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut quæ minus justè usurpant, indebitè, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant: ad prohibitum atque damnatum remedium confugientes, à requisitione, monitione & mandato, ac sententiis censuris, & poenis prædictis, nulla constitutionis Pii prædecessoris, hoc expressè verantis, habita ratione, ad futurum concilium temerè (ut accepimus) provocarunt: prout etiam perditionis filij, quondam Ioannes Bentivolus, & ejusnati, cum eos à tyrannica oppressione dilectæ civitatis nostræ Bononiæ expellere decrevimus, damnabiliter fecisse dicuntur: videlicet ad futurum Concil. prædictum appellasse & provocasse. Nos igitur quàm detestanda sit eorum perversitas attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum iussa spernentes, inconsultem Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam præbere contendunt, & Ecclesiæ unitatem dividere, prædictæ S. sedis Apostol. principatum tollere, & contra tot sanctorum Patrum, & sacrorum Concil. decreta temerè & damnabiliter, magna audacia venire non erubescunt, & contrafacere non verentur: asserentes inter cætera, consules, persuadentes, determinantes, seu determinationi huiusmodi interessentes, sola consilij præstatione seu persuasione, deliberatione aut determinatione, quod aliquibus casibus à Rom. Pont. seu ejus sententia vel decreto ad futurum Concil. generale appellari possit, dicta Pii prædecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellacione, & illius interpositione, vel scripturæ compositione, se immiscuerint: ne de catero tali assertione se excusare, ac tale quid in posterum præsumere impune valeant, opportunam tam immani & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hæc generalis & in perpetuum valitura constitutio, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabil.

OOOO

fratrum nostrorum sancte Roman. Eccles. Cardinalium consilio promulgata, sancimus, constitutionem Pii predecessoris præfatam, tam citra quam ultra montes, & in ultramontanis partibus, quoad omnes, tam Ecclesiasticas quam seculares personas, capitula, universitates, communitates, & collegia, congregationes & synodos, ac parlamenta, valuisse, valere, & perpetuo valitura declaramus, cum suppletionem solennitatis cuiuslibet, etiam publicationis omittimus, (cujus in illa edenda vel publicanda defectus præteriri posset, quæ juxta illam fieri requirebatur) eamque ex præterito nunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus, ipsius violatores, cuiuscunque dignitatis existant, pœnis & censuris in eadem expressis, quocunque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine seu potius corruptela non obstante: Decernentes & declarantes ultra pœnas impositas (quas ipso facto dictos violatores & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet, pro veris & indubitatis schismaticis, & in cõsuetis tunicæ Domini nostri Iesu Christi violatoribus & dissipatoribus, ac de catholica fide male sentientibus, habendos & reputandos, pœnisque canonicis & legalibus contra tales impositis subjacere, & cum Dathan & Abiron partem & damnationem habere, ipsasque etiam pœnas & earum quamlibet omnes illos incurrere volumus, cuiuscunque conditionis existant, & gradus prærogativa fulgeant, qui in senatu, consiliis, parlamentis, congregationibus etiam Synodalibus & provincialibus, vel alias quomodolibet, tacite vel expresse, voce vel scripto, perse vel alium (cuiuscunque timoris vel reverentiæ velamine, vel præsentia executione, & superioris mandato non obstantibus) decreverint, seu deliberaverint, vel aliorum dicta approbaverint, ut ad futurum universale Concil. à nobis vel successoribus nostris Rom. Pontificibus contra prædictam constitutionem appellare liceat, possit vel debeat: dictas pœnas ad ipsos eorum quemlibet contravenientem in præmissis, tenore præsentium extendentes, & locum habere declarantes, omni ambiguitate cessante. Et nihilominus provocaciones & appellaciones, tam per Leonard. Ducem, rogatos, consilium & commune Venetiarum, factas hujusmodi, quam per quoscunque alios prædictos pro tempore faciendas, & inde secuta quæcunque (utpote contra Pii prædictam ac præsentem constitutionem attentas) nullas, prout sunt, & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fuisse, & pro tempore fore, autoritate, scientia & potestate similibus, statui-mus, decernimus, & declaramus: ac pro portiori cautela, cassamus & annullamus. Et ultra supradictas pœnas (quas contra constitutionis hujusmodi violatores in suo robore permanere decernimus) loca quæcunque ad quæ violatores ipsos declinare, & in quibus scienter stare permitti contigerit, Ecclesiastico supponimus interdicto: decernentes illud, quamdiu ipsi violatores inibi scienter steterint, ut præfertur, & per triiduum post eorum inde discessum, firmiter observari. Romæ 9. Calend. Julii. 1509.

Pius Quintus.

Appellaciones in causis criminalibus infra sex menses expediri debent, ne hinc diuturna pœna mora, delictorum impunitas exoriantur.

CAP. III.

Cum remedium appellacionis contra iudicium injuriam à legibus introductum minime tollere intendamus, saltem cum eo homines abuti, & illud in calumniam versus prospiciamus, illius tempus limitandum & restringendum duximus, ut eo magis hominum malitiis occurratur, & bene vivere volentium quieti & securitati consulatur. Hac igitur perpetuo valitura con-

stitutione decernimus, ut lata in causis criminalibus sententia, continente pœnam pecuniariam fisco nostro applicandam, appellantes ab ea (in casibus tamen quibus aliàs de jure communi permittitur appellari, & servatis iis, quæ ex forma constitutionum Apostolicarum circa depositum faciendum, seu cautionem præsentium sunt servanda) teneantur infra sex menses, à diebus interpositæ appellacionis computandos, ita cõstitutæ appellacionis causam suam prosequi, ut eam conditionem reportent, quibus elapsis, & expeditione iudicis à quo non reproducta, teneantur præfatum quo, ad quamcunque fieri instantiam, etiam si abierint transportata, sententiam præfatum debita cautioni, omni mora postposita, demandare, ita ut effectus incarcerationis subsequatur. Verum ne malitia iudicis litigatorum efficiatur deterius, in virtute sanctæ obedientiæ, ac indignationis nostræ, ac privationis officiorum, etiam si illa ex causa onerosa obtineant, ac refectionis omnium damnorum & interesse, quibuslibet quocunque totius status nostri Ecclesiastici, quocunque dignitate & præminencia fulgentibus, etiam legatis, in celegati, ac provincialium gubernatores existant, committimus & mandamus, ut appellantes sine mora & processu quocunque effectualiter tradantur ad iudicium, & ipsi iudices ad quos respectivè, bona fide & omni versutia remota, ad causarum legitimam expeditionem procedant: scituri nos acriter vindicatos, si eorum quempiam in præmissis fuerit appellacionis præjudicium generatum. Dat. Romæ. Octobris.

Pius Quartus, ex decretis reformationis iuguræ iustitiz.

Ab excessu taxa semel appellandum.

CAP. IV.

Sancimus quòd ab excessiva taxatione experientibus semel tantum appellatio committatur, & duas tantum habeant vim trium. Dat. Rom. Cal. Ian. 1560.

Idem, ex reformat. Rotæ Apostolicæ iudicioribus.

A fructuum liquidatione unica conceditur appellatio.

CAP. V.

A liquidatione fructuum & expensarum taxationis semel tantum appellare licet, ita quòd duas rationes rem iudicatam faciant.

Idem.

A decretis ordinariorum ante sententiam diffinitivam, et illi agitur de morum & disciplina Ecclesiastica operibus, appellatio prohibetur.

CAP. VI.

Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Roma. Pontifices predecessores nostros, ac sedem Apostolicam & generalia Concilia, & cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam à dicta sede delegati in quibuscunque civilibus, criminalibus vel mixtis causis contra quoscunque clericos, seculares, particulares, ac etiam contra eorum monasteria seu regularia loca degentes regulariter quomodolibet exemptos auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, & quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes iuxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaq; alia & singula in præmissis, & circa quomodolibet necessariis & opportunitatibus nosmet facere, exercere, & exequi libere & omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi libere & licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem auctoritate & tenore prædictis concedimus & indul-

genua, decernentes ab eorum ordinationibus, inter locutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivam habentem, & ubi agetur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quasque contra presentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agetur etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis huiusmodi ligari aut irritari censere. Romae prid. Non. Septembr. 1506.

Iulius Secundus, Thesaurario Marchiae Anconitanæ.

Appellationum suffragia propensiores reddunt ad lites faciendas animi & sagitta audenda, cum sententia prorogantur, & indecisa remanent, p̄cō non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria multa summa.

CAP. VII.

Acepiamus fisco Cameræ Apostolicæ, istius nostræ provincie, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex praxtru appellationum, quæ in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio causæ ipsa transferuntur, indecisa, & minus pro ipso fisco defensa remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicujus maleficii, aut fractæ pacis, induciarum, vel treugæ (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti sinas per aliquem judicem vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de pœna in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam presentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscunque officialibus ipsius provincie, quocunque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittere nullo modo audeant vel præsumant, nisi per te eis prius confiterit de effectuali deposito ut præmittitur factō. Rom. 16. Jun. 1506.

TITVLVS X.

**DE DILATIONIBVS, ET CESSIO-
NIBVS BONORVM.**

Clemens VII.

Cessio sine discussione bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinquennalem, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Cum ex multorum relatione non sine animi nostri displicentia accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnam æs alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habe-

a C. irrefragabili, de offic. ord. c. ad nostram, & c. reprehensibili, in fin. eod. Specul. eod. tit. §. in quibus. vers. si. a correctione.
b Nullus homicidarum, veneficorum, malefactorum, adulterorum, item, eorum, qui manifestam violentiam commiserunt, argumentis convictus, testibus superatus, etiam xca. propria scelus, vitiumq. confessus, audiatur appellari. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. fin. §. nullus. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinquennalis, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam à sede Apostolice impetrant, quibus impetratis ad expeditionem earundem minime incumbunt, & dictis gratis se tutos cognoscentes, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant in eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut sæpius venire solet moriantur, & hæredes eorum, non ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconvenientiis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore presentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum prædictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, hætenus impetraverint, à die publicationis presentium, & qui in futurum impetrabunt, à die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usque ad sententiam inclusivè causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso jure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare continget, sive ordinarii, sive delegati, etiam si sint causarum palatii Apostolice auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cujuslibet creditoris procedere possint & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsis talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis justitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicibus prædictis visum fuerit dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensum & non amplius, prorogandi licentiâ per presentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.

Extensio precedentis decreti ad discutendas cavillationes suffragiorum beneficiorum, Odoardus, & c. pervenit.

CAP. II.

Cum nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum à sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere teneantur, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandaverimus, ut si qui talia impetraverant, extunc, qui vero talia in futurum impetrarent, à die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum si eis videretur ad unum mensum prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extunc iudex coram quo causa penderet, ad executionem contra debitores, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quod una via prohibuimus, alia cavilloso debitorum præfari consequuntur; alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli, Pervenit, à prædicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconvenientiis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad prædicta beneficia applicantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquod dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, à nobis, seu sede Apostolica hætenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, extunc, aut à die impetrationis respectivè, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensum, juxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

O O O O 2

nicipali statuto plecti solent, puniri debeat. Mandantes
 tam urbis prefatae Gubernatori, & Curiae causarum Cam-
 erae Apostolicae generali auditori, quam omnibus &
 singulis nostris & sedis Apostolicae in quibuscunque pro-
 vinciiis legatis & vicelegatis, necnon quarumcunque ci-
 vitarum, terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
 dem sedi tam mediate quam immediate subsectorum,
 Gubernatoribus, Pratoribus, Capitaneis, Commissariis,
 & aliis quibuscunque iudicibus, quavis etiam subdele-
 gata potestate fungentibus, ut praesentes nostras invio-
 labiliter in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi
 illarum forma servata, procedere audeant vel praesumant.
 Distinctius quoque inhibentes quibuscunque terrarum,
 oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
 tute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis, &c.
 poenis, ne sic in praemissis iudicantes eorum seculari au-
 ditoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
 audeant vel praesumant.

TITVLVS XI.
 DE CAMBIIS.

Pius Quintus.

Commutationi rerum ad res, sive pecunia ad pecuniam, quam
 Cambium mercatorum vulgus vocat, prohibito iudicio, & decla-
 ratio concessa.

CAP. I.

Incam pro nostro pastoralis officio curam diligenter
 incumbimus, ut Domini nostri ovis opportuna pro
 animarum salute remedia adhibere minime differa-
 mus. Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legiti-
 mum a cambiorum usum, quem necessitas, publica que
 utilitas induxit, saepenumero ob illiciti quatuor cupidi-
 tatem sic depravari, ut sub illius praetextu usurae praesi-
 tas a nonnullis exercetur: Nos petitionibus, quae super
 his nuper nobis factae sunt, hac perpetuo valitura decre-
 tali respondendum esse duximus, ut neque dolosis sua
 fraus suffragetur, neque ignaros perdat inlicita: sic enim
 pastoris officium exequimur, dum gregem nobis com-
 missum ab aeterna damnationis periculo exipere modis
 omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea om-
 nia cambia, quae sic nominantur, & ita confinguntur,
 ut contrahentes ad certas nundinas, seu ad alia loca cam-
 bia celebrare simulant, ad quae loca illi, qui pecuniam re-
 cipiunt, literas quidem suas cambii tradunt, sed non mit-
 tuntur, vel ita mittuntur, ut transacto tempore unde
 procefferant, inanes referantur, aut etiam nullis huius-
 modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
 repositur, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
 dantes & recipientes usque a principio ita convenerat, vel
 certe talis intentio erat, neque quisquam est, qui in nundi-
 nis, aut locis supradictis huiusmodi literis receptis solu-
 tionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pec-
 unia, sive depositi, sive alio nomine ficti cambii tradun-
 tur, ut postea eodem loco, vel alibi cum lucro restitu-
 antur. Sed & in ipsis cambiis, quae realia appellantur,
 interdum (ut ad nos pertinet) Campsores praestitutum
 solutionis terminum lucro ex tacita vel expressa con-
 ventione recepto, seu etiam tantummodo promisso, dif-
 fiant distinctius prohibemus. Porro ad tollendas quo-
 que in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones
 peccandi fraudesque foeneratorum, statuimus, ne dein-
 ceptus quisquam audeat sive a principio, sive alias, certum

^a De cambiis & cambiorum institutis ac abusu vide Ant.
 2. part. tit. 1. c. 7. §. 47. Laur. de Radulph. de usura. c. consilium. p. 2.
 q. 26. Ang. Sylv. Tab. Cajet. 1. art. de camb. Soto de iustit. & iure.
 lib. 9. c. art. 4. Navar. c. 27. Ioseph. Angles. de camb.

& determinatum interesse, etiam in casum non solu-
 tionis, pacisci, neque realia cambia aliter quam pro pri-
 mis nundinis, ubi illa celebrantur, ubi vero non cele-
 brantur, pro primis terminis iuxta receptum locorum
 usum exercere, ab usillo profus rejecto, cambia pro se-
 cundis & deinceps nundinis, sive terminis exercendi.
 Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur lon-
 ginitatis & vicinitatis locorum, in quibus solutio de-
 stinatur, ne dum longiores praesuntur, quam loca desti-
 nata solutionis desiderant, foeneratori detur occasio. Qui-
 cunque contra hanc nostram constitutionem commiserit,
 poenis a sacris canonibus contra usurarios inflictis se no-
 verit subiacere. Eos vero, qui conspirationes fecerint, vel
 congestam undequae pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
 si monopolium pecuniae facere videbuntur, poenis, quae
 iure contra exercentes monopolia constituta sunt, tene-
 ri sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XII.
 DE FORMA CONTRAHENDI
 censum.

Pius Quintus.

Census est rei immobilis fructifera in pecunia numerata contra-
 ctus, nec super fructibus census auferri vel creari potest, cuius pres-
 tum semel constitutum immobile permanet.

CAP. I.

Cum onus Apostolicae servitutis obeuntes, cogno-
 verimus innumeros celebratos fuisse, & indices
 celebrari censuum contractus, qui nedom non
 continentur intra limites a nostris antecessoribus eisdem
 contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
 contrariis omnino passionibus, propterea ardentem ava-
 ritiam stimulum, legum etiam divinarum manifestum con-
 temptum praese ferunt, animarum, prout tenemur, saluti
 consulentes, ac piarum mentium petitionibus etiam sa-
 tisfacientes, tam gravi morbo, lathiferoque; veneno salu-
 tari antidoto non mederi.

Hac igitur nostra constitutione statuimus a, censum
 seu annum reditum creari, constitutive nullo modo pos-
 se, nisi in re immobili, aut quae pro immobili habeatur,
 de sui natura fructifera, & quae nominatim certis finibus
 designata sit.

Rursum nisi verè in pecunia numerata, praesentibus re-
 sibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti,
 non autem prius recepto integro, iustoque; pretio.

Solutiones quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
 in pactum deduci prohibemus.

Conventiones directè aut indirectè obligantes ad cas-
 sus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non te-
 netur, nullo modo valere volumus.

Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringens
 facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volu-
 mus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudem-
 mii, seu quinquagesimae, aut alterius quantitatis vel rei,
 tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.

Vbi autem vendenda sit, volumus dominum censum a-
 liis omnibus praeferi, eique denunciari condiciones qui-
 bus vendenda sit, & per mensum expectari.

Pacta continentia morasum censum debitorem teneri
 ad interesse lucri cessantis, vel ad cambium, seu certas
 expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

^a Census variae significatione explicantur apud Castidor. lib. 3.
 variar. epist. penult. & l. 2. §. post deinde. ff. de origine iur. Theo-
 phil. in §. ult. instit. de Libertinis, quomodo vero differat a pen-
 sione emphyteutica, & aliis similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
 constitutus, de rebus fructibus. & Bal. in tituli. de pace Const. in
 verb. persolvere.

dio juramento creditoris liquidandas, aut rem censui subiectam, sive aliquam ejus partem amittere, aut aliud jus ex eodem contractu sive aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sunt & nulla.

Imò & census augeri, & novum creari super eadem vel alia re in favorem ejusdem, aut personæ per eum suppositæ pro censibus temporis vel præteriti vel futuri, omnino prohibemus.

Sicut etiam annullamus pacta continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem aliis de jure, & ex natura contractus non spectarent.

Postremò census omnes in futurum creandos non solum re in totum vel pro parte perempta, aut infructuosa in totum vel pro parte effecta, volumus ad ratam perire, sed etiam posse pro eodem pretio extingui. Non obstantibus longissimi temporis, ac immemorabili, imò centum & plurium annorum præscriptione, non obstantibus aliquibus pactis directè aut indirectè talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis aut clausulis concepta sint.

Cum verò traditio pretii redditus extinguendus erit, volumus per beneficium ante id denuntiari ei, cui pretium dandum erit, & post denuntiationem, intra annum tamen, etiam ab invito pretium repeti posse, & ubi pretium nec volens intra annum exigat, volumus nihilominus quocumque redditum extingui posse, prævia tamen semper denuntiatione, de qua supra, & non obstantibus his, de quibus supra: idq; observari mandamus etiam quod pluries ac pluries denunciatum fuisset, nec unquam effectus secutus fuisset.

Pacta etiam continentia pretium census extra casum prædictum ab invito, aut ob poenam, aut ob aliam causam repeti posse, omnino prohibemus.

Contractusque sub alia forma post hæc celebrandos hæneratitios judicamus.

Et ita illis propterea non obstantibus, quicquid vel expressè vel tacite contra hæc nostra mandata dari, remitti aut dimitti contingat, à fisco volumus posse vendicari. Hanc autem salutiferam sanctionem nedum in censu noviter creando, verum etiam in creato quocumque tempore alienando, modo post publicationem constitutionis creatus sit, perpetuò & in omnibus servari volumus.

Declarantes pretium semel censui constitutum nunquam posse ob temporum, aut contrahentium qualitatem, seu aliud accidens, nec quoad ultimò contrahentes, minui vel augeri.

Et licet legem ipsam ad contractus jam celebratos non extendamus, illos tamen omnes in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in Domino, ut singulos contractus, censuræ bonorum religiosorum subijciant, & animarum saluti consulant. Rom. 14. Calend. Feb. 1568.

TITVLVS XIII.

DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLUNTATIBUS.

Paulus Tertius.

Piis locis qui testandi facultatem non habent Prælati jure legati vel donationis decimam tantam partem bonorum relinquere possunt.

CAP. I.

Romanus Pontifex, qui ex assueta sedis Apostolicæ benignitate in favorem Ecclesiarum, hospitalium, & aliorum piorum locorum diversa privilegia concedere consuevit, si processu temporis tendunt in abusum, illa moderari, ac desuper opportunè provi-

dere solet, prout rerum & temporum qualitate penitus conspicit in Domino salubriter expedire. Sane non absque animi molestia accepimus, quòd nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, aliæque personæ secularis tam seculares, quàm diversorum ordinum & regularium regulares, non habentes de eorum rebus actibus testandi & disponendi facultatem, & Ecclesias, hospitalia, & alia pia loca, quibus dicta sede Apostolica capiendi res & bona ex testamento, vel alia dispositione illorum, qui aliis de rebus & bonis eorum disponere non possent, facultas est concessa, hæredes instituant in testamentis sive eorum dispositionibus plura leges seu ordinationes in favorem diversarum personarum & alios usus, in quos bona & res hujusmodi transire non possent, faciunt: Hospitaliaque, Ecclesias, & alia pia hujusmodi, sive eorum rectores fidem testamentum sua dispositionum insequen. legataria, & in testamentis, seu aliis etiam inter vivos dispositionibus ordinata adimplent, ex quo Camera Apostolica circa res & bona ipsorum nuncupata, per obitum Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum hujusmodi, absque testandi & disponendi facultate decedentium, remanentia in suis iuribus decedentium patitur, & facturam. Et quia nostrum est in præmissis taliter providere, quòd ipsius Camera ratione debita ratio habeatur, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium, omnia & singula privilegia, facultates, potestates, literas, & indulgentias, quibusvis Ecclesiis, etiam Archiepiscopalis, hospitalibus, etiam Archiepiscopali sancti Jacobi in Augusta de urbe dependentibus, seu causam habentibus, ac aliis piis locis hujusmodi constitutis, per quoscumque Romanos Pontifices successores nostros, ac nos & sedem præfatam, super capendis seu acquirendis hæreditatibus, rebus, ac bonis in testamento, donatione inter vivos, vel alia quocumque dispositione quoruncumque Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum, secularium vel regularium, necnon etiam, ut præferatur, qualificatarum, quocumque presentium, ac dignitate, & auctoritate fulgentium, eorum si h. l. Cardinalis fuerit, de hæreditatibus, rebus, & bonis hujusmodi facultatem disponendi non habentium, vel aliam quomodolibet concessa, etiam si usu recepta sint, necnon presentium, decernimus, & declaramus, quòd Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, & personæ hujusmodi de rebus ac bonis eorum, à nobis vel à dictis secularibus personis testandi seu disponendi non habentes, decemant partem tantum rerum & bonorum eorumdem mobilium & immobilium, & se moventium, ac pecuniarum Ecclesiis, hospitalibus, & aliis locis capendis & accipientibus, sive locis hujusmodi tantum, non quirendi facultatem hujusmodi habentibus tantum, vel leper viam institutionis hæredum, seu donationis, vel legati in vita seu in morte relinquere, & Ecclesias, hospitalia, & pia loca hujusmodi, seu illorum rectores non nisi decimam partem hujusmodi capere seu acquirere possint, & ad hoc Ecclesiarum, & hospitalium, ac aliorum piorum locorum hujusmodi privilegia, facultates, concessionem, gratias, literas, & indulgentias, quocumque aliter in præmissis, ac illa quomodolibet concessas, etiam in & quoad privilegia, facultates, gratias, indulgentias, etiam in forma brevis in futurum concedendas, per quocumque tam ordinaria, quàm delegata, & missa auctoritate legatos, iudices, & personas, etiam dictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ubiq; iudicari, cognosci, ac decideri debent, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandum agnoscendi, ac decideri facultate, necnon iterum & iterum auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Pius V.

Testamenta & donationes a quibuslibet ex bonis Ecclesia in favorem illegitimos, etiam legitimorum, non tamen hospitalibus expositorum & orphanorum, informantur & annullantur.

CAP. III.

Quia ordini Ecclesiastico noxia esse, & scandalum obicere perhibentur, necesse est de medio submovere. quod nos pro nostris muneris officio, inter alia incommoda, quae in oculos nostros incurrunt, de Christi peculio, ne ab indignis & relictis ignominiosè consumatur, neve illorum causa Ecclesiis & pauperibus praeiuratur, curam praecipuum habere volentes, de nobis attributa potestatis plenitudine, revocamus & abolemus omnia & quaecunque privilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamenta, donationes, sive inter vivos, sive causa mortis, legata, & quaecunque alias dispositiones, de dominis, terris, castris, domibus, & quibuslibet aliis bonis & rebus immobilibus, mobilibus, & semoventibus, necnon pecuniis, iuribus, & actionibus, ex beneficiis, fructibus, pensionibus, & aliis rebus Ecclesiasticis qualibuscunque consecratis, acquisitis, & aliis quomodocunque provenientibus, necnon de peculio, & aliis etiam sola industria, labore, muneribus, aut quocunque alio modo partibus, cuiuscunque qualitatis, quantitas, (speciei, naturae, & valoris existentibus, in quocunque illegitimos, sive suos, sive extraneos, etiam legitimatos, eisdemque ex toto, vel in parte heredes instituendi, & substituendi, seu quod ipsi in praedictis ab intestato succedant, ceterasque huiusmodi facultates & permissiones, ac etiam habilitationes, & capacitates succedendi in bonis & rebus feudilibus & emphyteuticis, ab Ecclesiis, monasteriis, & piis locis profectis, quibuscunque personis secularibus, & quoruncunque ordinum, necnon militiarum, & hospitalium, regularibus, ac Romanae Curiae officialibus, & aliis curialibus, curiamque ipsam sequentibus, & etiam urbis Romae civibus, ac palatia, aedes, census, aliaque bona, in ea eiusque districtu habentibus, nostris quoque & aliorum Romanorum Pontificum familiaribus, Ecclesiasticarum praelatis, etiam sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, & aliis cuiuscunque dignitatis, ordinis, & conditionis existentibus, holorumque, & aliis Ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, militibus, hospitalibus, collegiis, officiis, & locis, ac praedictae urbi, aliisque civitatibus, provinciis, & dominis, eorumque dominis, populis, civibus, & incolis, tam per foel. record. Sixtum IV. Innocentium VII. Alexandrum VI. Iulium II. Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Iulium III. Paulum IV. Pium IV. & qui ante illos fuerunt alios quoscunque Romanos Pontifices, ac nos, & sedem Apostolicam, eiusque legatos, etiam de latere, nuncios, notarios, comites, collegia, officia, & loca, etiam per modum statuti perpetui, generalis legis, iuribus & stipulationibus seu qualibus, & aliis sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusvis relictivis, perservativis, mentis attestativis, derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolentibus clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, ac praedictorum Cardinalium consilio, & matura deliberatione in consistorio habita, necnon consideratione, intuitu, contemplatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, etiam ob remunerationem laborum & obsequiorum nobis & dictae sedi impensorum, refectionem damnorum, compensationem iurium cessorum vel abiatorum, navatae militum contra haereticos & infideles, seu praedictae urbis ornatu, & frequentatione, ac quibuscunque aliis usibus, ac etiam necessariis & piis causis concessa, & multiplicatis vicibus confirmata, innovata, extensa, & moderata, & quocunque tempore pacifice observata, quoad eam partem,

quae illegitimos praedictos tangit duntaxat, etiam si illa contineant, quod omnes Curiales Curiam sequentes, & alii, sive Ecclesiastici, etiam Cardinales, sive mundani, qui palatia, domos, & praedia urbana vel rustica edificaverint, aut census, aliaque bona acquisiverint, aut alias acquisita habuerint in dicta urbe, & circum eam ad milliaria decem, ex bonis, seu fructibus Ecclesiasticis, hi tamen de illis, necnon iuribus & jurisdictionibus omnibus, in favorem illegitimos, ac quomodolibet inhabilium & incapacium, sive inter vivos, sive causa mortis disponere, eosque heredes & successores universales, vel particulares instituire & substituere, & si intestati decesserint ipsi illegitimi & incapaces, in illis succedere possint, quodque per quascunque revocationes, derogationes, aut alias contrarias dispositiones illis, quorum interest, praedictari nequeat, & si nullo unquam tempore praedictarum, aut derogatum quoquo modo apparuerit, jus quascunque ablatum, & literae revocationum & derogationum huiusmodi juris quascunque ablatae censentur. Sicque per quoscunque iudices iudicari debeat, & etiam diffiniri. Ac pariter tollimus & abrogamus omnes & quascunque facultates similia concedendi, legatis, nunciis, notariis, comitibus, collegiis, officiis, & aliis supradictis, quorum omnium tenores, ac si ad verbum inferrentur, habemus praesentibus pro expressis. Ita ut privilegiorum, dispensationum, facultatum, habituum, capacitarum, indulgentiarum, & aliorum supradictorum sic revocatorum, aut etiam literarum legitimationis praetextu, nullus omnino de huiusmodi bonis, rebus, pecuniis, iuribus, jurisdictionibus, & actionibus, in commodum & favorem illegitimos utriusque sexus, sive eorum filiorum, sive consanguineorum, affinitivum, sive extraneorum, etiam in statu seculari procreatorum, ac legitimatione quacunque, auctoritate donatorum, & ad huiusmodi res & bona, eiusque successores, testato vel intestato, idoneorum & capacium effectorum, sive a testamento, sive donatione, sive legato, sive elemosyna, sive alio quocunque titulo, & pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conventionem, seu compositionem cessante, Hospitalibus expositorum, & orphanorum) disponere, nec illegitimi ipsi in eis ab intestato, sive proteritis, sive per interpositas personas, ac quomodocunque succedere, aut illa alias ad eos, etiam per quemcunque circuitum multiplicatarum in alios capaces successorum, ullo tempore devenire possint. Ac etiam nulla esse, & profectis habere volumus omnia & quaecunque facta hucusque testamenta, legata, donationes, & alia disposita huiusmodi, quae viventibus adhuc testatoribus, aut aliis, locum non habuerint, ac pariter ab intestato successiones, non tamen litigiosas, quae plenarium non sunt effectum sortitae. Dehinc vero districtius prohibemus, ne talia sive in praedictos illegitimos utriuslibet sexus, sive in illorum conjuges, sive ipsorum patentes, filios, descendentes, ascendentes, vel alios cognatos, sive viventibus, sive defunctis ipsi illegitimi, etiam paupertatis, doris, aut alterius cuiuscunque pii operis intuitu fiant, neve ipsi unquam in rebus, bonis, pecuniis, iuribus, jurisdictionibus, & actionibus praedictis, sive totis, sive in parte succedant, aut illa ad ipsos, quavis dispensatione suffultos, etiam per praedictum circuitum deveniant, neve de eis ulla in alium seu alios concessio, donatio, translatio, aliaque dispositio fiat, ut alia bona similia vel dissimilia, illegitimi aut aliis supradictis concedantur. Quod si praedictorum quisquam fuerit praesentium, violator, testamentum, donatio, legatum, & dispositio,

a C. fin. de pecul. cler. Abb. in c. cum esset. in relecl. colum. 14. Barb. in tract. de prest. Card. 1. part. quest. 4. Ioan. Mat. in 4. sent. distind. 24. quest. 20. Ang. in verb. clericus. 2. §. 13. Sylvest. verb. Clericus. 4. quest. 2. Atuar. Pelag. de planif. eccl. 2. part. art. 28. col. 3. Archid. in sum. 22. q. 5.

omnino non teneat, nec etiam quoad alios capaces, & res alias valeat, sicque disponens privilegio, dispensatione, facultate, & indulto praedicto, ejusque usu & commodo, etiam in ceteris omnibus ipso iure privatus. Nemo quantumvis capax illius praedicti fructus, res, pecunias, aut prorsus alia bona sua faciat, nec illa detinens praescriptione, aut ullo alio iuris praesidio adjuvetur, sed ad integram illorum restitutionem, quocumque temporis lapsu non obstante, debeat coerceri. Ita ut omnes in Ecclesiis, monasteriis, beneficiis successores, tam conjunctim, quam divisim, quisque videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus ceteris ab eo monitis & negligentibus iudicium intendit, ei soli res tota merito vendicetur. Nullis vero huiusmodi successoribus, pro praedictis insistentibus, ac etiam de peculio aliis quam ex rebus Ecclesiasticis confecto, locorum ordinarii, tam concessorum & relictorum illegitimis, eorumve causa, quam quorumcumque aliorum bonorum immobilium, mobilium, & se moventium, nec non pecuniarum, fructuum, rerum, & iurium, aliis sub dictis testamentis, donationibus, legatis, & dispositionibus comprehensorum, corporalem possessionem, amotis inde & expulsis quibuscumque detentoribus, sive incapacibus sive capacibus, per se vel alium, seu alios, libere apprehendant, & apprehensam huius sedis nomine custodiant, donec ipsa sedes de illis, uti tum tulerit piorum operum necessitas, duxerit providendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non existentibus) eo ipso devoluta, & iuri ac proprietati suarum Ecclesiarum & locorum restituta, & cum reliquis eorum bonis consolidata esse declaramus.

Pius IV.

Bona Ecclesiastica sine indulto Apostolice ultima voluntatis arbitrio non relinquuntur.

CAP. IV.

Grave nobis & molestum accidere solet, cum de personarum Ecclesiasticarum actionibus, quae integritatis exemplo ceteris praestare debent, ea nobis deferuntur, quae & eorum fama sinceritatem denigrare, & Camerae nostrae Apostolicae in commodum ac detrimentum afferre videntur: unde nos ut malitiosorum pravis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodum remedia in medium afferre, & peniciosi fraudibus, prout ex universalis nostrae Curiae sollicitudine tenentur, obviare cogimur. Cum itaque (sicut ex proborum & fide dignorum hominum relatione nuper accepimus) quamplures Praelati, Presbyteri, & aliae Ecclesiasticae personae diversarum provinciarum, locorum, & dominiorum, & praesertim regni Neapolis, nulla à nobis, seu sede Apostolica facultate testandi suffulti vel muniti, sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunam suggestionem impulsu, in eorum ultimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diversimode, licet id facere nullo modo a possint, neque debeant, disponere audeant, ipsaque bona sub diversis confictis praetextibus & coloribus hospitalibus, ac piis locis, & forsan cum promissionibus clandestinis, quod eorum consanguineis vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitum ab ipsis hospitalibus & locis de certa seu quora portione bonorum huiusmodi subveniantur, testari, relinquere, legare, codicillari non erubescant, in dicta Camera grave damnum & praedictum maximum, dictae Camerae indemnitate opportunè consulere, & inconvenientibus huiusmodi pro officii nostri debito congruum remedium adhibere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, non ad

a *Ut in c. quia nos. & c. relatum. 2. de testi.*

tuum vel alterius pro te nobis super hoc obtinere petitionis instantiam, auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus & declaramus, omnia & singula testamenta, donationes in illis, vel mortis causa facta, codicillos, legata, & quaecumque alia in ultimis voluntatibus per quoscumque Ecclesiarum praelatos, eorum Praetoriarum, Archiepiscopali, vel Episcopali praescripta dignitate, ac quorumvis monasteriorum, conventuum, ordinis Abbates, seu commendatarios, ac presbyteros, alios quilibet Ecclesiasticas personas praedictas, & quocumque alias, quae ex bonis & redditibus Ecclesiasticis beneficiorum fructus percipiunt, ab ipsis nota seu eadem sedis speciali licentia & facultate quomodolibet, quae in futurum ab illis quocumque praestata, aut praestito colore, etiam in favorem hospitalium, & aliorum piorum locorum huiusmodi de dictis redditibus fieri, reddi, & testari, seu relinquere, aut quovis ultimum voluntatum titulo disponi contingit, nulla, irrita, inania, invalida, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, ac irrita, neque etiam hospitalibus, & piis locis praestari. Item ad Camerae ipsam solium fraudandum, prout ex multis fraudibus deluper commissis & reperitis nobis constat, praemissa fieri clare appareat, ullatenus deinceps sustineri, neque subsistere, aut testamentis suis huiusmodi quemquam iurare, aut tueri, nec effectum aliquem a ratione habere, vel sortiri.

TITVLVS XIV.

DE NAVTIS ET NAVFRAGIIV
patientibus.

Iulius Tertius.

Navfragata bona occupantes, & nauas impediendo committuntur, qui vero eis opitulantur condonatione Praescripta committuntur.

CAP. I.

Ordinamus, statuiamus, firmiterque & inviolabiliter observari mandamus, in verum laicis obedientia, & sub excommunicationis nota decem millium ducatorum auri laicorum camerae Apostolicae applicandorum poenis, quatenus in urbe Roma, suisque portibus & ripis aliisque omnibus & singulis civitatibus, terris, castris, ripis, portibus, & plagis, Romanae Ecclesiae mediare vel immediate subiectis, eorum Praelatorum, dominorum temporalium, & Baronum diatarum terrarum in quibus est commercium maritimum, persona aliqua cujuscumque gradus, Ecclesiastica vel secularis, communiter vel divisim, officio aut privatus, etiam Cardinalatus honore fulgens, deinceps non audeat vel permittat praebere impedimentum, aut genus aliquod molestiae praestare, dictis navitis & mercum conductoibus sub dictis Imperatoris, qui cum bono ac iudicio quo tempore infortunium aut naufragium patiantur in dictis ripis, aut prope ripas, vel intra mare seu in aliqua parte illius aut portibus seu plagis (quod Deus avertat) aut quovis alio voluntario aut necessitato, infortunio aut pacifico modo eos inibi applicare contingat, in quantumcumque ripam, portum, aut plagam diatarum terrarum, quinimo illi favore & opere gratiosius recipiantur, & benignè tractentur, restituendo & restitui faciendo res & bona eorum in talibus navigis conducta, si ea per aliquem vel aliquos detineri & occupari contingat, vel si posterum occupabuntur aut detinebuntur, ad effectum ut stante huiusmodi bona comparatione eorum quae ut praedicta se & eorum merces. Et ut Christi fideles ad praedicta se & eorum merces, ac ab eis naufragium huiusmodi patientibus promptiora subsidia praebentur, omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, qui aut illius

consilium, & favorem naufragium patientibus in reparatione & conservacione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1554.

Paulus Tertius.

Excusatur res qua jacens post naufragium in ripis aut portibus locorum maritimarum diripitur, repulso omni consuetudine praxentis, nisi restituatur.

CAP. 11.

Vilius Papa 11. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impunè colligere, ac iacta in mari, allevandi oneris causa, recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliante, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminique suffragari debere, cujuscunque temporis cursu munitam: Volensque (sicut ejus incumbat pastoralis officio) omnium mari terraque, ad aliam urbem nostram venientium securitati & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad aliam urbem ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessariis cum opulencia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicujus sibi super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de ejus mera delibera-

tionem, & ex certa scientia, consuetudinem capiendā & retinendi bona, per naufragium vel jactum, levandā navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesiae mediatē vel immediatē subjeclorum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas tam à lege, quam à canone contra tales spoliante bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptore in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesiae mediatē vel immediatē subjeclorum, haecenus inflictas, quas pro potiori cautela innovavit & confirmavit, talium spoliantium cujuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & iura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camera Apostolica confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Distosque raptore in flagranti crimine repertos, ut latrones & grassatores puniri posse, alias ut fures: praterquam si nautis in manifesto naufragii & submerfionis periculo constitutis, eorum opem & auxilium implorantibus & exposcentibus, non absque vitā discrimine, in personarum & rerum conservacione auxilio fuerint, vel alias ab imminenti & praesentanei naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bona jam deperdita recuperaverint.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS I.
DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxus ornatum fugientes, sub poena benedictionum quae possident.

CAPUT I.

Clerici temperatē ac modestē omnia faciant, & tam beneficiati quam in sacris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisq; ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanferit, beneficiis omnibus quaecunque haber privatus sit & esse censetur, eaque sic vacantia à sede Apostolica liberè impetrari valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum interna vita munditia, verumetiam exterius decenti habitus ornatu & modestia vita integritatem & gravitatem probent.

0000 5

a Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthagenfisi 4.

CAP. II.

Nos pro pastoralis officii nostri sollicitudine, Ecclesiasticam disciplinam temporum difficultate ac hominum malitia licentiaque in deterius labentem, quantum nobis ex alto conceditur, in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere cupientes, considerantesque conveniens esse, ut clerici, maxime qui in sacris ordinibus constituti aut beneficiati existunt, cujuscunque gradus existant, non solum interius vitæ munditia ac virtutum splendore, cæteris præfulgent, verum etiam exterius in eorum habitu & vestibus gravitatem & morum honestatem quam ipsos decet præ se ferant, statuiamus, decernimus, & ordinamus, quod omnes & singuli clerici, qui dignitates, personatus, canonicatus, & præbendas, parochiales Ecclesias, aut alia quæcunque beneficia Ecclesiastica qualiacunque sint obtinent, vel qui in quibusvis sacris ordinibus constituti sint, qui in hac alma urbe nostra permanent & moram trahunt, & in illo indultu incedant cum debita & congrua tonsura, vestibus exterioribus antè infra genua se extendentes, ita ut à vestibus & sagis laicorum omnino distent, gestent, sub poena excommunicationis, ac sub aliis, ac etiam crescente eorum contumacia beneficiorum privationis, arbitrio nostro, seu dilecti filii nostri Jacobi tituli S. Mariæ in Cosmedin. in hac alma urbe ejusque districtu Vicarii generalis, imponen. poenis in eventu contraventionis incurren.

Nicolaus Quintus.

Concubinarius privantur officio, & inhabiles ad officia & beneficia declarantur.

CAP. III.

Sidiliger attendimus vitia singula, quæ in conspectu populi decus villescere faciunt clericale, quam odibilis sit incestus in clero, crimen incestus hujusmodi, quod plerique propter illius impunitatem sibi blanduntur minime verendum, imò quali non fore peccatum, non immerito cohibere compellimur, & præsertim eo propensius in curia nostra, quò illud ibidem videtur scandalosius, & ab aliis periculosius trahitur in exemplum. Hinc est, quòd nos præsentis constitutionis edito, universis & singulis sedis Apostolicæ officialibus, necnon quævis Romanæ curiæ officia exercentibus, etiam ratione officiorum hujusmodi ipsius sedis officiales non censentur, & aliis quibuscunque clericis eandem curiam sequentibus, districtius inhihemus, ne quisquam ex eis concubinam publicè in domo sua, aut alibi, ut illius turpi commercio liberius utatur, teneat: seu quicumque mulierem ad aliorum turpem usum hujusmodi, aut quamcunque mulierem in præsentiarum tennerit, nisi post præsentium publicationem in valvis Basilicæ Principis Apostolorum de urbe, & in cancellaria nostra faciendam (quam etiam vim habere volumus monitionis premeritoria) infra novem dies ab hujusmodi excessu realiter & cum effectu destiterit, ac concubinam seu mulierem ipsam penitus & omnino dimiserit, quodq; quisquis in antea concubinam vel mulierem talem tenere præsumpserit, omnibus beneficiis suis Ecclesiasticis, necnon quæ in dicta curia obtinent vel exercent officia, sint ipso facto privati, illaque extrunc possint per quoscunque alios liberè impetrari, idemque privati, necnon quicumque alii concubinas & mulieres hujusmodi contra præ-

a Ex Concilio Carthag. cap. 45. & ex generali Synodo Sept. can. 29. 21. quasi. 4. cap. omnis iactura. Concil. Trident. sess. 14. cap. 6.
 b In Presbyterorum lasciviam & libidinem sanctiones varie editæ sunt a summis Pontificibus & Conciliis, Nicæno canon. 3. 32. dist. cap. interdict. & Narretens. cap. 3. quas refert Burchardus. lib. 2. decret. cap. 116. Leco. part. 6. cap. 192. Adde Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 14. & l. eum qui. C. de Episcop. & cler. v. Concil. Trident. sess. 25. c. 14.

sentem prohibitionem tenere præsumptos, etiam si censentur ad beneficia obtinenda, & in dicta officia hujusmodi exercenda, nec illorum capere officia, nisi inhabilitatem suam antea, per dicta beneficia obtinuerint aboleri, & interim per eos in prædicta habeantur pro infectis.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.
 Incontinentes clerici, & sceleris contra naturam horridi sacris canonibus & juris æquissimi statuto placentur. Menas bennos decoritur.

CAP. IV.

Vt clerici præsertim castè continentique juramento præcepta vivant, statuiamus, ut contra factum acriter secundum canones puniantur. Si quis vero laicus quàm clericus de crimine, propter quòd venia Dei in filios diffidentia, convictus fuerit, poena per sacros canones aut jus civile respectivè impolito puniatur. Concubinarii autem, sive laici sive clerici, eorumdem canonum poenis multentur, neque legatorum tolerantia, seu prava consuetudo, quæ per nos in potela dicenda est, à multitudine peccantium alio excolibet excusatio, eis aliquo modo suffragetur, sed iura juris censuram severe puniantur.

Pius Quintus.

Clerici nefandi criminis contra naturam rei, degradati & in laicos privilegio excommunicati, seculari jurisdictioni, parantur in laicos iure statuta sunt recepturi, ordantur.

CAP. V.

Horrendum illud a seculis, quo polluta, immundissima civitates tremendo Dei iudicio castigantur, nobilissimum nobis dolorem inurit, graviterque commovet, ut ad illud, quantum potest, remediandum, studia nostra conferamus. Sane Concilio & dignoscitur constitutum, in quo præsertim illi incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentia, depulsi fuerint laborare, à clero deiciantur, vel ad agendam monasterii penitentiam detradantur. Verum ne ut sagittæ contagium impunitatis spe, quæ in somno peccati illecebra est, fidentius in valescat, clericos in valescat, criminis reos, gravius ulciscendos delibetimus, ut quæ animæ interitum non horrescunt, hoc ceteris decreta ovillum legum vindex gladius secularis. Itaque quod non jam in ipso Pontificatus nostri principio hæc de re decrevimus, plenius nunc, fortiusque persequi incertemus, omnes & regulares, cujuscunque gradus & dignitatis, tam clericum nefas exercentes, omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate privamus. Itaque per iudicem Ecclesiasticum degradati, potestatem statim seculari tradantur, qui de eis illud idem caput supplicium, quod in laicos hoc in exitio devolarum legitimum reperitur sanctionibus constitutum. Rom. 3. Cal. Sept. 1568.

TITVLVS II.
 DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS
 in Ecclesia vel præbenda.

Pius Quartus, ex Concilio Tridentino.
 Episcoporum non residentium in diocesi, omnia & eorum capitulum poena.

a Iure hoc scelus vocat horrendum & execrandum, post illud. Mens. 2. part. 9. 147. Thom. 22. 114. Ales. l. 1. tit. 64. de re. part. tit. 5. cap. 4. Vauguer. cap. 7. §. 3. Arg. Dyb. Tab. 100. de re. Peral. tit. de luxuria. b C. clerici. de excessibus præb. & tit. 608. cap. 6.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

CAP. I.

DE salute gregis Domini nobis ex alto commissi attentius cogitantes, eo libenter intendimus, per quæ grex ipse continua suorum cum eo residentia a pastorum præservetur à noxiis, & in devium prolabens ad rectitudinis tramitem reducat, ut pastores ipsi residentiam ipsam, prout tenentur, commodius facere, ac circa ipsius gregis curam libentius ac ferventius invigilare, & illum ab errorum præcipitiis præservare, ac in fide orthodoxa, & devotione nostrâ continere valeant, opem & operam efficaces impendimus, prout rerum & temporum qualitate pensata conspicimus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quod nos motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, universos & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas ab Ecclesiis & diocesis suis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub interditi ingressus Ecclesiæ poena, eo ipso absque alia declaratione incurrenda, districtè percipiendum monemus, ut omnibus postpositis quanto citius, in Romana Curia videlicet moram trahentes, intra unum, extra eam verò in Italia, intra duos, extra verò Italiam existentes, intra 4. menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis faciendum computandos, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu dioceses suas proficisci, & sese personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, residere, & pastorale officium exercere debeant. Si quis autem à Patriarchali, Primatiali, metropolitana seu cathedrali Ecclesiâ sibi quocunque titulo, nomine seu jure commissa, quacunque illa dignitate, gradu & præminencia præfulgeant, legitimo impedimento, seu iustis rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso jure incurtant: Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso amittat: erefcente verò contumacia, ac severi sacrorum canonum censuræ subiciatur, metropolitano verò absentem, suffraganeus, Episcopos absentes metropolitanam verò absentem, suffraganeus, Episcopus antiquior residens, sub poena interditi ingressus Ecclesiæ ipso jure incurrenda, infra tres menses per literas vel nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumacia exegerit, sua supremæ sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAP. II.

Privilegia & facultates concessa Episcopis ingratiam pastoralis residentia.

Eosdem autem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in earum diocesis personaliter residentes, specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, ut liberius & commodius eorum officio fungi valeant, eis, & eorum cultibus ut quando residerint, etiam prætextu quorumcumque delictorum & excessuum atrociorum, etiam hæresis & læsæ majestatis criminum per eos quomodolibet commissorum, ad comparandum personaliter in Romana Curia per quoscunque iudices ordinarios vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostrâ vel Ro-

mani Pontificis pro tempore existentis signata, trahi aut citari non possint nec debeant, atque aliter factas citationes & censuras in eis appositæ, ac inde secuta quacunque, nulla & irrita, ac nullius roboris ac momenti fore, ac eos minime afficere aut arctare statumus & ordinamus. Nec non eos & eorum quemlibet ab omnibus & singulis decimis, subditis, & aliis oneribus ordinariis & extraordinariis quomodolibet nuncupatis, penos & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad instantiam Regum & Principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, justissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidei Catholice, ratione declaram Ecclesiarum nunc & pro tempore impositis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex simili scientia penitus & omnino eximimus & liberamus, nec ad id dilectis filiis modernis & pro tempore existentibus, S. R. E. Cameraario, nec non Camera Apostolicæ Thesaurario, præsentibus & clericis, ac decimarum, subsidiarum, & aliorum onerum hujusmodi collectoribus & subcollectoribus, seu exactoribus & commissariis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quorumcumque privilegiorum, indulgentiarum, & literarum, etiam præsentibus derogantium, ac illarum tenorem de verbo ad verbum exprimentium, eis quomodolibet concessorum & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem, hujusmodi aliquas sententias, censuras, & poenas incurtere posse decernimus, illisque & quibusvis aliis in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub nostra indignationis, nec non excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis sanctorum officiorum & beneficiorum, quæ obtinent, & pro tempore obtinebunt, eo ipso incurrendis poenis, eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primates & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel earum diocesis residentes, quamdiu in illis residerint, ut præfertur, ad solutionem decimarum, subsidiarum, & onerum præfatorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommunicationis aut alias sententias, censuras, & poenas promulgare quoquo modo audeant seu præsumant, districtius inhibemus. Et insuper eisdem Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis, sic ut præmittitur, residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam dicta sede delegatis in quibuscumque civilibus, criminalibus, vel civilibus causis contra quoscunque clericos seculares particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regularia loca degentes regularis quomodolibet exemptos, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, ac quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes juxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna, quæ nosmet facere, exercere, & exequi libere licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem, auctoritate & tenore prædictis concedimus. Decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivæ habentem, & ubi ageatur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque contra præsentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvî, aut etiam per qualvis inhibitiones etiam quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illa-

^a Residentia pastoralis commendatur Conc. Triden. sess. 6. Canon. 17. & 24. Antioch. Can. 17. Agathens. can. 39.
^b Extat can. 20. 7. q. 1. quo Episcopus in Ecclesia non residens, sed per diversa loca vagatus redire recusavit, in monasterium detrahitur. Greg. lib. 3. Epist. 23.

CAP. VII.

tentiam privationis, & depositionis pralatorum inobedientium hujusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes usque ad sententiam inclusive procedat, & exequatur juxta formam & tenorem dicti Concilii, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, ut supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis live bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à divinis, declarandi, interdicens, aggravandi, regravandi, carceraandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna, contrariis quibuscunque non obstantibus.

Pius Quintus.

Ecclesiasticum ministerium nequaquam committendum nisi personæ quæ residere in loco & curam Ecclesiæ per se ipsam valeat exercere.

CAP. VI.

Cipientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum soluti quantum cum Deo possumus salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debere & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certa que scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, hac nostra perpetuò vailitura constitutione omnes & singulos rectores parochialium Ecclesiarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentis fuerint, in quibuscunque regnis, provinciis, civitatibus, diocesisibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem seu Principalem in quibusvis Patriarchalibus, aut metropolitans vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dispensationum à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hæctenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsentis constitutione aboleamus & revocamus, seu quocunque alio prætextu obtinerent, cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deservendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus, omnes & singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonicos sui, vel dignitatis, seu alterius cujuscunque beneficii, exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis quæ ex justa causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscunque, & commissarios, etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, interpretari, judicari, & diffiniri debere: Nec non irritum & inane, quicquid fecus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan est hæctenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Rom. 8. Id. Jul. 1568.

Idem.

In beneficiis curatis & parochialibus residere tenentur quibus creata est animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis residentia amittant, & pœnis canonici subiciantur.

In suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus divina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantia nostræ commissos dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficaciter operamque sedulam ad hoc omnino statimus adhibere, ut quemadmodum operosum sacri Concilii Tridentini progressum, foelicemque exitum Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim quæ in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati, apud Ecclesiæ sponas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri mœrore referimus) adeo sui, gregumque, quos olim deperditos Salvator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum oblitii sunt, ut etiam nunc in alma urbe vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonii inter eos suasque Ecclesias solemniter contractura confundentes, sponas suas in longa quasi viduitate relictas, & prædictas Ecclesias quocunque modo sibi concessas invadere, & apud illas, ut probos & providos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicujus etiam temporalis pœnæ metu frangendam seu convincendam esse censentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, primatibus, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præminentia præfulgentibus, dictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui juxta decretum super Residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenerentur, in virtute sanctæ obedientiæ, ultra pœnas in dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis eorum à regimine & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostris, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis pœnis, distinctè præcipiendo per Apostolicam scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis juxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter resident, & nihilominus, si quos mandato nostro hujusmodi (quod ablit) non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hæc parte conditionis, quam ceteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò vailitura sanctione per præsentis statuimus & ordinamus, quod deinceps omnia & singula, mobilia & immobilia, etiam in urbe vel eius districtu existentia, & se moventia, res & bona, jura & actiones, cujuscunque qualitatibus, valoris, & ubicunque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu & præminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam sive administrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiarios curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias ac dioceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & juxta decretum & formam Concilii hujusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcunque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec

non pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & preventibus reservatarum, & assignatarum occasione quaesita: etiam si facultatem specialem de illis, aut earum parte testandi, & alias liberè disponendi à nobis & à quibuscunque aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus & successoribus nostris, etiam cum clausulis quòd facultates hujusmodi revocari non queant, aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum literarum desuper confectarum de rebus & bonis hujusmodi jamque deposuerint, tanquam spolia ad Camera[m] Apostolicam legitime pertineant. Liceatque dilectis filijs modernis, & pro tempore existenti commissario nostro generali, & suis dictæ Camerae deputatis, in eventu decessus hujusmodi solitum inventarium super rebus & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis clericorum spoliis fieri solet, ad dilecti filii nostri moderni, & pro tempore existents generalis Thesaurarii manus reddere, dictaq; Camerae applicare, cujusvis licentia desuper unanimè requisita. Ac facultates desuper confectas literas prædictas etiam motu & scientia similibus etiam in recompensam laborum & obsequiorum etiam nobis, & Ecclesie Romanæ dictæque sedi imperforum quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in eventu obitus hujusmodi, etiam si in urbe, aut ejus districtu, vel à libi extraneis Ecclesiis (ut præfertur) contigerit, & nunc prout ex tunc, & contra in dicta contumacia poenam ejusdem potestatis plenitudine, & tenore revocamus, cassamus, & annullamus, & tam eas, quam earum prætextu quomodolibet pro tẽpore condita factaq; testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet etiam ad pias causas, vel in remuneracionem servitorum, nulla & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore, neque cuiquam præsentium tenorem suffragari, & sic per quoscumque iudices & commissarios quavis auctoritate fungentes, & S. R. E. Cardinales in quavis instantia, sublata eis & eorum cuilibet quavis alias judicandi & interpretandi facultate, iudicari & diffiniri debere, ac quicquid secus à quoquam quavis auctoritate scienerit vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reservationibus, & decretis, quoad Prælatorum, & aliorum beneficiorum etiam in suis Ecclesiis aut diocesi, residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in urbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Camerae Apostolicæ applicata hæcenus emanatis, nullatenus præjudicare, neq; quicquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, ut antea, manere volumus, præterquam quoad eos qui in suis Ecclesiis juxta formam prædicti Concilii resederint, & specialem licentiam testandi habuerint: hæc enim tantum salvam eis esse volumus, ita ut generalis licentia testandi eis quanquam residentibus minime suffragetur, sed sola specialiquam habuerint tueri se possint. Rom. 7. Calend. Dec. 1564.

TITVLVS III.
DE SPOLIIS CLERICORVM

Paulus Tertius.

Bona Prælatorum sine facultate testandi decedentium ad reverenda Camera Apostolica solum pertinent.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumspicita, dubia quæ litium dispendia afferre possent, in sua declarationis arbitrio tollit, ac desuper statuit & ordinat, prout rerum qualitate pensata, conspici in Do-

mino salubriter expedite. Cum itaque, sicut etiam à nonnullis nimium curiosis, qui jura Camerae Apostolicæ usurpare, ac Camera[m] præfatam illis detrahere velent, in dubium redigatur, an res & bona spoliata Prælatorum, etiam Pontifici vel alia in illis legitime fulgentium, caterarumq; personarum secularium & regularium, tempore obitus ipsorum remanentia, ex eo quòd Romano Pontifici pro tempore existenti, & Camera præfata relecta fore, à generali Apostolica constitutione fofan non carere Camera[m] prædictam jure legitime spectare, & remanere debeant. Nos, & si satis evidenter constet de ipsorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum nostram indubiam intentionem & voluntatem fuisse, ut spolia hujusmodi ad dictam Camera[m] deo ad alias spectarent & pertinere, & quòd pro eadem Camera exigere, & recuperarentur, cum prædecessorum præfati diversos dictorum spolorum, ut ad Camera[m] prædictam spectantium & pertinentium, collectores in variis provinciis & locis deputatos & constituerint, & deputaverimus, & confirmaverimus, variaz quoque literæ ab eisdem prædecessoribus à nobis super exactione aliquorum eorundem spolorum, à quibus spolia hujusmodi ad præfatam Camera[m] spectare expressè continebatur, emanaverint, ac semper illi dicti prædecessores & plerique alii literas, scriptas de rebus ad Camera[m] prædictam pertinentibus, quòd vel transgendo, aut aliis diverfimo de spoliis nos disposuerimus, necnon ea ab antiquissimis temporibus, dictæ Camerae nostræ nomine exactione, & impio prædecessorum veritas deprimi, & mendacium deliquit in præfata Camera præjudicium locum sibi vindicare ratione attendentes quod iniquum esset, si ex Apostolicæ benignitate, vel alia rationabili causa, ad irregularia loca collectores non destinantur, jura ipsorum Camerae preterea depreceant, dubium hujusmodi evitetur, ac in præmissis oportune providere volentes, nos propius, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ plenitudine declaramus, res & bona hujusmodi spolia, ut præfertur, nuncupata, in quibusvis regibus, ac principibus tam citra, quam ultra montes & maria constitentibus, pro tempore post obitus Prælatorum & personarum prædictarum, quantacunque etiam ut præfertur, vel alia quomodolibet qualificatarum, qui vel nullo conditio redemptorum, vel absq; sufficienti facultate, aut alia exemptione, de qua facultatem habuerint, conditio, & remanentia, decedent, remanserint, remanent, & remanentia etiam quòd ad illa recuperandum aliqui collectores deputati non fuerint, ad Camera[m] Apostolicam, & eorum ad alios, etiam ad eadem, & collegiis, & aliis secularibus, etiam metropolitanis, & collegiis, & aliis Ecclesiis, monasteriis, & ceterisq; beneficiis ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus, & quovismodo ordinantur, & regulis, utcumq; qualificatis successores, illa in titulis commendam, ad ministracionem, & alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa vigore præfati tituli, jus regrediendi, seu accedendi, vel ingrediendi concessum fuerit, spectasse & spectare, illas, ut supra ad Camera[m] ipsam spectantia, perperuo colligi & recuperari potuisse & posse, atque debere, ac ita, ut præfatis eorundem prædecessorum, & nostram intentionem & voluntatem semper fuisse fidem facimus, & attendimus per presentes.

Pius Quintus.

Sacra spoliata ornamenta & res divexa cultus divini pertinent sub nomine spolorum pervenit ad Camera[m] Apostolicam, & Ecclesiis tempore obitus illius obtinentur solum.

CAP. II.

Romani Pontificis providentia circumspicita ad sollicitudinis suæ partes potissimum convertitur, &

caeterisq; beneficiis Ecclesiasticis cum cura, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis successores, illa in titulum, commendam, administrationem, commissionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, vigore prioris tituli jus regrediendi seu accedendi aliquibus concessum fuerit, spectare, ac sub nomine spoliatorum venire, illaq; uti spolia ad Cameram ipsam pertinentia perpetuo colligi & recuperari potuisse, posse ac debere, & ita per quoscunq; iudices quavis auctoritate fungentes in quacunque instantia, sublata eis quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere. Rom. Non. Novembr. 1560.

TITVLVS IV.

DE COMITIBVS PALATINIS.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Doctores laurea magistratus à Comite Palatino quæ olim conferebatur in quavis facultate candidatis, Concilio Tridentino decreto nullius nunc est auctoritatis & juris.

CAP. I.

Quamvis à sede Apostolica, ad quam negotiorum multitudo undique confluit, curis omnino plena innumeris, nonnulla interdum ex iustis causis concedantur, quæ successibus temporibus in publicum detrimentum, & alieni juris præiudicium tendere noscuntur, non debet reprehensibile videri, si Roman. Pontifex, ad cuius providentiam pro debito pastoralis officii spectat super his debet providere, illa rationabilibus & iuridicis superveniens causis deinde cognitis quandoque revocat & annullat, ac in statum redigit rationis. Sane cum fide digna plurimorum relatione non sine animi nostri molesta intellexerimus, nonnullos Comites Palatinos, & diversos alios, prætextu facultatum sibi à Romanis Pontificibus & sede Apostolica concessarum, quam plurimos, tam laicos quam clericos, tam iure civili, quam canonico, & Theologia, nullo, aut non debito examine prævio, indoctos & inhabiles, Doctores, Licentiatos, & Magistros creasse & promovisse, uti ad dignitates ceterasque beneficiis Ecclesiastica facilius accesserunt, & de eis providerentur in animarum suarum iacturam, & quam plurimorum scandalum. Nos huiusmodi scandalis quantum in nobis est obviare, & aliis ne de cætero inhabiles ad huiusmodi gradus admittantur providere volentes: Motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & ex cætera scientia nostris, ac de Apostolica potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione omnia & singula facultates & indulta eisdem Comitibus, ac etiam quibusvis officialium Romanæ Curie collegiis, singulisque aliis personis cujuscunque status, gradus, ordinis, & præminentie existentibus, ad Doctoratus, Licentiarum, & Magisterii gradum promovendi per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, & sedem Apostolicam, ac etiam nos, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo revocamus, cassamus, & annullamus: Ac decretis Concilii Tridentini a inhaerentes decernimus & declaramus, eos qui à Comitibus & aliis præfatis promoti fuerunt, quoad dignitates, ceterasque beneficia Ecclesiastica, nulla gradus prærogativa frui & gaudere posse vel debere. Rom. Calend. Jun. 1568.

^a Concil. Tridentin. sess. 22. c. 2. de reformat. & sess. 24. cap. 11. de reformat.

TITVLVS V. DE MAGISTRIS, ET DOCTORIBUS.

Julius III. Rectori universit. Almar urbis.

Instituto & promotio ad Doctoratus insignia in favorem pauperum gratis fieri debet.

CAP. I.

Pauperes & egeni qui ad susceptionem Doctoratus graduum habiles reperientur in utroque seu altero iurium promoveri, & gratis pro Deo abique aliqua pecuniarum solutione ab eis facienda assumi seu Doctores creari debent.

Pius Quartus.

Cujusmodi facultatis Doctores & Professores promoti sine promovendi, tam electi quam eligendi, ad officiorum exercitia non se ingerant, nisi prius solemne fides professionis iuramentum emiserint, forma hic præscripta.

CAP. II.

In sacrosancta beati Petri Principis Apostolorum cathedra, meritis licet imparibus, hinc procellosis militantis Ecclesie tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse sollicitos, ut Domini gregem cura nostræ commissum non solum ab apertis rapacium luporum, undecunque caulis obstreptentium insultibus, sed etiam à magis formidolosissimis pestiferarum vulpecularum domi latentium insidiis, per providum pastoralis officii ministerium, ipso Domino cooperante præstaremus, ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, ubilibet auferamus. Cum itaque juxta notum sanctissimi vatis oraculum, timor Domini, sine quo vera religio, & catholice fidei puritas nullibi reperitur, sapientie sit initium, & qui vel in scientiis proficere, vel eas alios docere parant, supremam illum sapientie parentem, benignumque largitorem devoto sanæ fidei obsequio demereri, veraque sincere religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hanc fidei puritatem scientiis, doctrinisque quibuslibet tum tradendis, tum addiscendis, tanquam necessariam basim, constituere, & ne simplicia nonnullorum adolescentium, res novas audiendi cupidorum, ingenia in naufragos blandientium hæresum scopulos impingerent impingant, occurrere cupientes; motu proprio, & ex cætera scientia nostra, ac de Apostolica potestatis plenitudine; quod deinceps nullus Doctor, Magister, regens, vel alius cujuscunque artis & facultatis professor, sive clericus, sive laicus, aut secularis, vel cujuscunque ordinis regularis sit, in quibusvis studiorum generalium Universitatibus aut Gymnasiis publicis, aut alibi ordinariarum vel extraordinariarum lectoris cathedram assequi vel jam obtentam retinere, seu alias, Theologiam, canonicam vel civilem censuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberales artes, in quibuscunque civitatibus, terris, oppidis, ac locis, etiam in Ecclesiis, monasteriis, aut conventibus Regularium quorumcunque, publice vel privatim quoquo modo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere: Neque Doctores ipsi, aut Universitatum, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarii, vel alii superiores, sed nec etiam Palatini à Comitibus, aut alii particulares, facultatem eruditos viros ad eisdem gradus promovendi, etiam à nobis, & Apostolica sede, vel alias undecunque habentes, scholares, tam laicos, quam clericos, & cujuscunque ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet eruditione præditos, ad illum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere & admittere; neq; Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem alicujus in Rectorem vel Cancellarium Universitatis, aut Gymnasii procedere; Nec ipsi Scholares, vel alii quan-

^a Vid. sup. c. 4. de sum. Trin. & sid. cat. & ibid. notat.

tumlibet docti, & alioqui habiles, gradus hujusmodi, vel eorum aliquem palam vel privatim recipere valeant, nisi Doctores videlicet, ac Regentes, Magistri & alii Professores jam ad cathedras & lecturas recepti, in Italia infra tres, extra verò illam infra sex menses à die publicationis presentium computandos: reliqui verò ad cathedras, & alias lecturas ibidem in posterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris, vel aliorum superiorum: Eligendi autem in Rectores vel Cancellarios ante illorum electionem, aut saltem admissionem in ordinarii loci, vel ejus in spiritualibus vicarii; Ac promovendi Scholares, & alii præfati ante illorum promotionem in ejusdem ordinarii, seu ejus vicarii, aut Doctorum aliorumve promoventium manibus, prævio etiam processu, vel debita informatione, quantum eis sufficere videbitur, super religione fideque catholica, Rectorum, Cancellariorum, Doctorum, Lectorum, & promovendorum eorumdem per ipsos locorum ordinarios, vel eorum Vicarios rite facta præcedente, eandem catholicam fidem, verbis juxta formam infra scriptam tenorem conceptis palam & solemniter profiteri teneantur. Et de super instrumentum publicum confici, ac de processu, seu informatione, & fidei professione in privilegio Doctoratus vel alterius gradus hujusmodi, specialis ac de verbo ad verbum mentio & relatio fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore presentium perpetuò statuimus & ordinamus. Forma autem * dictæ professionis fidei hæc est: Ego N. firma fide credo & profiteor omnia & singula quæ continentur in Symbolo fidei, quo S. R. E. utitur, videlicet: Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli, & terra, visibilibus omnium, & invisibilibus. Et in unum Dominum Iesum Christum filium Dei unigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus Regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, filioque procedit. Qui cum Patre & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et unam sanctam, catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi, Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item, sacram scripturam, juxta eam sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi juxta unanimum consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse vera & propria Sacramenta novæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ catholice ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnè administratione recipio & admitto. Omnia & singula quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium

pro vivis & defunctis, atque in sacrosancto Eucharistia Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, una cum anima, & divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conversionem catholica Ecclesia non instantiationem appellat. Fateor etiam sub altera specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constantè teneo purgatorium animasque ibi detentas fidelium suffragiis, ut aliter & Sanctos, unà cum Christo regnantes, verè acque invocandos esse, eosque orationes Deo præferre, atque eorum reliquias esse venerandas. Inter assero imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis necnon aliorum Sanctorum habendas & revereandas, atque eis debitum honorem ac venerationem impertendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo Ecclesiæ relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sacram Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium ecclesiarum matrem & magistram agnosco. Romanæ Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo a juro. Cætera item omnia à sacris canonibus, & concilio Concilii, ac præcipue à sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita, & declarata, indubitè recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, & hæreses quæcumque ab Ecclesiâ dominatæ & reprobæ anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & damnatio. Hanc veram catholicam fidem, ex quo nemo salvus esse potest, quam in presentia profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & intactam usque ad extremum vitam spiritum conservabo. Deo adjuvante retinere, & confiteri, atque à mendacibus, seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in meo fuerit, Deo adjuvante, & hæc sancta Dei Evangelia.

TITVLVS VI DE MEDICIS

Pius Quintus.

Fidei professionem præscriptam ex jura spontanea formam prædictam emittere debent Medici, nec ultra deinceps præscribentur infirmis spiritualia remedia quævis unquam, placeat admittunt.

CAP. I

Supra gregem Dominicam nostræ vigilantia divinitus creditum vigilis speculantis, proz nobis delictis per conceditur, exerceat officium, adeo, per quæ animarum salutem cum divini nominis gloria consiliis valeat, libenter intendimus, ut Christi fideles post Baptismum in peccata lapsi, per Sacramentum penitentia Deo reconcilientur. Sanè, cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccatis proveniat, dicente Domino Iuditha quem sanaverat: Vade, noli amplius peccare, quod deterius tibi contingat: ac propterea provide facere. Innocentius a III. prædecessor noster Medicis præcepit, ut, cum eos ad agrotos vocari contingeret, ante omnia moneant, ut animarum Medicis vocentur, cum eis hoc in extrema ægritudine constitutis saltem in desperationis articulo incidant. Nos igitur volentes hoc tam salutarem præceptum nulla temporis periclitatione aboleri, sed semper observari, constitutionem prædictam auctoritate Apostolica tenore presentium innovamus, & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statui-

a Decreto magni Concilii Lateranensis sess. 11.

mus, & decernimus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua juxta ritum S. R. E. confitentur, neq; tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi, ut pramittitur, peccata sua confessi fuerint. Coniunctos vero, ac omnes familiares & domesticos infirmi in Domino rogamus & moneamus, ut de infirmitate parochum certiores faciant, ac tam parochus, quam conjuncti & familiares prefati infirmum ad confessionem peccatorum suadent & inducant. Quod si qui Medicorum praxiiffa non observaverint, ultra poenas in dicta constitutione contentas, quas incurere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicinz, quo insigniti erant, omnino priventur, & à Collegio seu universitate Medicorum ejiciantur, ac poena etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, ubi deliquerint, multentur. Et, ut hæc omnia inviolabiliter observentur, volumus, & eadem auctoritate precipimus & mandamus, ut nullus posthac ubique locorum Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quovis collegio & universitate concedatur, nisi omnia in presentium nostra constitutione contenta medio eorum juramento, coram Notario publico & testibus, observare in eorum manibus, vel ordinarii joverint, & de hujusmodi juramenti in privilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si collega & universitates prefate non recepto à promovendis juramento hujusmodi, eosdem ad gradum prædictum promoverint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, poenam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocæcesibus propriis, presentes nostras literas publicari faciant, ac juramentum prædictum à Medicis jam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus juris remediis exigant, neque aliquos ad medendum in civitatibus & diocæcesibus prædictis admittant, nisi eis constiterit eisdem juramentum hujusmodi præstitisse, & contumaces, & jurate ac juramentum hujusmodi præstitisse, & contumaces exhibere reculantibus, gradu medicinz, & omnibus privilegiis eisdem Medicis, tam conjunctim, quam divisim eis & eorum cuilibet concessis per quosvis etiam Romanos Pontifices privent, ac ab ingressu Ecclesiæ arceant donec resipuerint. Rom. 8. Martii 1566.

Gregorius XIII.

Medici Judæi & infideles ad Christianorum curandos morbos non admittantur.

CAP. II.

Alia pax mem. Paulus Papa quartus prædecessor noster edita perpetua constitutione inter alia sancivit, ne Medici Judæi etiam vocati & rogati ad Christianorum agrotantium curam accedere, aut illi interesse possent: quam constitutionem postea Pius Papa quintus etiam prædecessor noster per suas literas approbavit, innovavit, & confirmavit, & robur perpetuæ firmitatis obtinere decrevit: ac voluit, & sub imitatione divini iudicii præcepit & mandavit, omnia in eadem constitutione contenta in posterum firmiter observari, non solum in terris & dominiis sanctæ Romanæ Ecclesiæ subjectis, sed etiam ubique locorum. Quia tamen nobis non sine magna animi nostri molestia innouit, ea minime observari, sed multos adhuc ex Christianis hominibus esse, qui dum Indorum ac aliorum infidelium opera sanari cupiunt, veram salutem animarum suarum & corporum simul immemores sunt, & (quod valde dolendum est) in damna-

tionis æternæ maximum sepe discrimen incidunt, medicis Judæis & infidelibus hujusmodi ad ipsorum curationem vocatis & adhibitis: unde fit, ut & Judæi ac alii infidelibus magna detur delinquendi occasio, & simul salutare præceptum negligatur ab Innocentio Papa III. similiter prædecessore nostro in Concilio generali quondam emisum, & deinde à prædicto Pio V. innovatum, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati essent, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua juxta ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ confitentur, neque tertio die ulterius eos visitarent nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientia onerabatur, concessisset, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constaret, quod infirmi peccata sua confessi fuissent. Idcirco nos tam Judæos, qui adversus mandata hujusmodi Apostolica committere audent, quam Christianos qui illos ad se accersunt, vel medendi licentiam concedunt, & viam ad delinquendum eidem aperiant, coercere volentes, supradictas prædecessorum nostrorum constitutiones, auctoritate Apostolica tenore presentium approbamus, confirmamus, & innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus, atq; hæc nostra in perpetuum valitura constitutione, eidem constitutionibus & præceptis pro firmiori illorum observatione adhibemus, universis utriusq; sexus Christi fidelibus districtè inhibemus & interdiciamus, ne posthac Judæos vel alios infideles ad ipsorum Christianorum agrotantium & infirmorum curam vocent, seu admittant, aut vocati, admittive faciant, concedant, vel permittant.

TITVLVS VII. DE CONCILIIIS.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Summi Pontificis auctoritas supra Concilium esse multis exemplis & pragmaticis sanctionibus in Concilio Basiliensi decreta abolitis ne probatur.

CAP. I.

Post æternus gregem suum usque ad consummationem seculi nunquam desertus, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expiando primi parentis inobedientiæ peccato seipsum humiliaverit, factus obediens usq; ad mortem, migraturus verò ex mundo ad patrem, in soliditate petreæ Petrum ejusq; successores vicarios suos instituit, quibus ex libro Regum e testimonio ita obedire necesse est, ut qui non obedierit morte moriatur, & ut alibi legitur, in Ecclesia esse non potest qui Romani Pontificis cathedram deserit, quoniam d. Augustino e, Gregorioq; auctoribus, sola obedientia est mater, custosq; omnium virtutum, sola fidei meritum possidens, sine qua quisq; infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Itaque nos eodem Petro docente solliciti esse debemus, ut quæ à Rom. Pont. prædecessoribus nostris, præsertim in sacris Conciliis pro obedientiæ hujusmodi auctoritatis, libertatisque Ecclesiæ, & sedis Apostolicæ defensione mature, & ex legitima causa inchoata sunt, nostro studio mature, & diligentia debite absolvantur, cura, & diligentia simplicitate quoque animæ quarum etiam rationem Deo redditi sumus, à dolis & laqueis tenebrarum Principis liberentur, sane scilicet. rec. Iulius Papa secundus prædecessor noster, post indictum ex legitimis tunc expressis causis, de venerabilium fratrum suorum sanctæ Rom. Eccles. Cardin. de quorum numero tunc eramus,

a C. cum infirmis, de poenitent. & remission. b Philipp. 2. c 1. Reg. 15. d Augusti. in opere Monachorum. e Gregor. 31. moral.

consilio & assensu, sacrum Lateran. Concilium, providè considerans cum eodem sacro Lateran. Concilio, Biturice. Regni Francia corruptelam, quam illi pragmaticeam sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo & scandalo, ac dignitatis sedis Apostolicæ detrimendo & vilipendio retroactis temporibus viguisse & adhuc vigere, ejusdem pragmatice sanctionis negotium eodem approbante Concilio discutendum certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus & Prælatibus certæ congregationis commisit. Et quanquam sanctio præfata ex multis nullitati notoriæ subjaceret, schismatique manifestum foveret & contineret, & propterea citatione aliqua minimè præcedente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisset: ex abundantia tamen cautela idem Iulius prædecessor Gallicos prælatos, capitula Ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta, & laicos illis faventes, & dicta sanctione utentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret accessus, in Mediolan. Asten. & Patien. Ecclesiarum valvis affigendum monuit, quare sanctio præfata, illiusque corruptela & abusus, in concernentibus auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & sacrorum canonum ac Ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & invalida declarari non deberet. Cumque dicto Iulio prædecessore in humanis agente diversis impedimentis causantibus citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis hujusmodi plenè discuti, ut intentio ipsius Iulii prædecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Iulio prædecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executæ, & per procuratorem sitalem sacri Concilii promotorem reproduca, ipsorumque citatorum non comparentium contumacia accusata, & ad ulteriora procedi petentium fuisset, nos divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti, omnibus ritè penatis, petitioni prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per dictos monitos & citatos diversa impedimenta allegarentur, quare in termino eis (ut præfertur) præfixo comparere non potuissent, ut omnino iusta excusationis & quærelæ occasio eis auferretur, terminum citationis & monitionis hujusmodi præfixum eodem sacro approbante Concilio ad alium tunc expressum terminum jam diu effluxum in diversis sessionibus pluries prorogavimus.

Cum autem moniti & citati prædicti sublati jam omnibus impedimentis, effluxisque omnibus terminis, coram nobis & dicto Concilio non comparuerint, nec comparere curaverint ad allegandum causam quare sanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita ut excusationi ultra locus non sit, possintque merito contumaces reputari, prout eos exigente justitia reputamus: Nos mutare attendentes pragmaticeam sanctionem, vel potius ut dictum est corruptelam, schismatis tempore à non habentibus potestatem editam, reliquæ Christianæ Reip. Ecclesiæque sanctæ Dei nullatenus conformem, & à clame. Ludovico XI. ** a Francorum Rege Christianissimo revocata, cassatam, atque abolitam, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ sedis violare, ac diminuire facultatem Romani Pont. pro universali Ecclesiâ assidue laborantium, virorumque doctorum personis, quibus abundat Curia, & quorum consiliis sedis Apostolicæ, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesiæ auctoritas & potestas conservatur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu confoventur, Ecclesiis & monasteriis, eisdemque personis de reliquis beneficiis Ecclesiasticis jus-

ta eorum status exigentiam providendi penitus auferre: Prælati vero Ecclesiasticis illarum partium causam præbere, ut ipsi nervum Ecclesiasticæ disciplinæ obedientiæ sanctum frangant & violent, ac contra se sedem prædictam eorum marem, cornu erigant, hoc ad præmissa audendum viam aperire, ipsamque notoriam nullitati subjacere, nulloque nisi alicujus temporis, fortius tolerantia cujusdam adminiculo fulciti, eisdem Pont. prædecessores nostri præfati, prout ipsi suo summo opere optare demonstrarunt, corruptelam sanctionem hujusmodi, vel malignitate temporum, nisi illi providere, & in totum occurrere non valentes, a temporibus tolerasse visi fuerunt: considerantes tamen ab ipsius Biturice. sanctionis editione vix anno sexaginta fluxisse, nullumque infra hoc temporis spatium præter hoc Lateranense Concilium legitime fuisse celebratum, quo cum (disponente Domino) constituti limas ab eisdem improbe sanctionis extirpatione & totæ translatione sine nostra & tantorum parum in præfati Concilio congregatorum noia, ac nostra & dictorum utilitatum animarum periculo abluerent, seu delictum posse, Augustino teste, judicamus, atque censuimus.

Et sicut pia memoriæ Leo Papa I. prædecessor nobis, cujus in hoc liberet quoad postsumus veltigia immutata, ea quæ in secunda Ephesina Synodo temere contra libertatem & catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum à Calcedonen. Concilio mandavit ac fecit pro dicta firmitate revocari: ita & nos à tam nefaria sanctione & contentorum in ea revocatione retrahamur debet salva conscientia, ac nostro & ipsius Ecclesiæ bonum posse aut debere censuimus. Nec illud nos movere debet, quod sanctio ipsa & in ea contenta in Basiliensi Concilio edita, & ipso Concilio instante, à Biturice congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia translationem ejusdem Basiliensi Concilii per sacrum Eugenium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum factam, à Basiliensi concilio abulato, seu potius innovata, quæ præfertur post hujusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta essent, ac propterea nullum robur habere poterint, cum tantum solum Rom. Pont. pro tempore existentem, super auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenum jus & potestatem a habere, ex clarè scripturæ testimonio, dictis sacrorum patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum, sacrorumque causarum omnino manifestè constet: quorum aliqui coram placuit, reliqua vero utpote notoria, silentio prætere.

In Alexandrina enim Synodo Athanasio ibidem existente Felici Romano Pont. in eadem Synodo scriptum fuisse legitimus, Nicenam Synodum hanc illi, non debere absque Romano Pont. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet etiam eundem Leonem Pontif. Ephesinam secundam Synodum ad Chalcedonen. translationem Martinum etiam Papam quintum præfatis in Concilio Senen. potestatem transferendi Concilium præfata confessione ipsius Concilii mentione habita decessisse, Ephesinam quoque primam Synodum Chalcedonen. præced. eidem Leoni VI. Agathon VII. Hadriano VIII. Nicolao VIII. etiam Constantino. Synodum Hadriano Romano Pont. prædecessoribus nostris maximam reverentiam præhibuisse, eorundemque Pontif. in sessionibus & mandatis in sacris conciliis per eos editis & factis reverenter & humiliter obtemperasse. Unde Damasus Papa & ceteri Episcopi

a Ludovicus XI. Francorum Rex per legatos missos ad Pium II. liberam Ecclesiæ & Pontifici regno obedientiam præstitit, abrogationem pragmatice sanctionis, & magna in Turcas auxilia pollicetur. Remus Senatus Parisiensis. Caguin. libro 10.

a Vnde facilius innotescunt vnde Constantinus in præfata translatione Pape & Conciliorum, Dominicus Jacobus de de Concilio, artic. 7. Petrus de Marea in libro de præfatis Concilio.

scopi Romæ congregati scribentes de Concilio Arimæno. Episcopis in Illyrico constitutis, præjudicium ali- quod per numerum Episcoporum Arimæni congregato- rum fieri non potuisse testantur: Quamquidem constat Roman. Pontific. cæjus ante omnia decebat spectari de- cretum, talibus non præbuisse consensum, eundemque Leonem Pontificem universis Siciliæ Episcopis scriben- tem idem noluisse apparere: conserueruntque antiquo- rum Conciliorum Patres pro eorum que in suis Conci- liis gesta fuerunt corroboracione, à Romano Pontific. subscriptione, approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Ephesina ac Chalcedonen. hujusmodi, & VI. Constantinopolitana & VII. eadem Nicæna, ac Romana sub Symmacho Synodus habitis ean- demque gestis, necnon in annali libro de Synodis manifestè colligitur, quod etiam novissimè Constantinens. a Pa- tribus fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricens. Basiliens. secuti fuissent, hujusmodi mole- stia proculdubio careremus.

Cupientes quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum hæctenus à nobis & præfato Julio præde. effore ex abundantè emana- tarum, quam aliorum præmissorum, que ita notoria sunt, ut nulla valeant excusacione aut tergiversacione celari, etiam ex nostro pastoralis officio procedentes, omnesque & singulos tam juris quam facti defectus si qui forsitan in præmissis intervenerint, suppletæ, ex certa nostra scientia & de Apostolicæ potestatis plenitudine eodem sacro approbante Concilio tenore præsentium præfatum pra- gmaticam sanctionem seu corruptelam, ejusque appro- bationem quomodolibet emanatam, omniaque & sin- gula decreta, capitula, statuta, constitutiones sive ordi- nationes in eodem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, necnon consuetudines, stylum, usus, sive potius abusum, ex ea in hanc usque diem quomodolibet emanatos, seu observatos, nullius roboris vel momenti fuisse & esse decernimus & decla- ramus. Necnon ad abundantiorè cautelam eandem Bituricensem sanctionem sive corruptelam, ejusque appro- bationem tacitam vel expressam, ut præfatur, & in ea contenta omnia & singula etiam inserta quæcunque revocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus, ac damnamus, & pro infectis, revocatis, cassatis, ab- rogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus. Et cum de necessitate salu- tis existat, omnes Christi fideles Romano Pontifici b subesse, prout divina scriptura & sanctorum Patrum testi- monio edocemur, ac constitutione sceli. mem. Boni- facii Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri, quæ inci- pit, Vnam sanctam, declaratur, pro eorundem fidelium animarum salute, ac Rom. Pontif. & hujus sanctæ sedis suprema auctoritate & Ecclesiæ sponse suæ unitate & potestate, constitutionem ipsam sacro præsentis Con- cilio approbante innovamus & approbamus, sine tamen præjudicio declarationis sanctæ mem. Clementis Papæ V. quæ incipit, Meruit. Inhibentes in virtute sanctæ obe- dientie, ac sub penis & censuris infra dicendis omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis, secularibus, & quorumvis ordinum etiam medicantium regularibus, & aliis quibuscunque personis, ejusqueque status, gradus, & conditionis existant, etiam sanctæ Ro- manæ Ecclesiæ Cardinal. Patriarchis, Prælatibus, Archi- episcopis, Episcopis, & quibusvis aliis Ecclesiasticæ vel mundana, vel quavis alia dignitate fulgentibus, omni- busque aliis & singulis Prælatibus, clericis, capitulis & con-

ventibus secularibus, & ordinum prædictorum regularibus, etiam monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, parlamentis, officialibus etiam Regiis, iudicibus, advocatis, notariis & tabelionibus Ecclesiasticis vel secularibus, & quibusvis aliis personis Ecclesiasticis regularibus & secularibus, ut præfatur, quæcunque dignitate fulgentibus, in præ- fato Regno Franciæ, Delphinatu, & ubicunque prædicta pragmatica directè vel indirectè, tacite vel expresse vi- gerei, quomodolibet existentibus vel pro tempore futuri- tis, ne de cætero præfata pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet ex quavis causa, tacite vel expresse, directè vel indirectè, aut quovis alio quæ- sito colore vel ingenio, in quibuscunque actibus judicia- libus vel extrajudicialibus uti, seu etiam eam allegare, vel secundum eam judicare, aut quovis actus judiciales vel extrajudiciales secundum dictam pragmaticam tenorem vel capitula in ea contenta per se vel alium seu alios nul- latenus facere præsumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec præfatum pragmaticam sanctionem aut in ea contenta capitula seu decreta ulterius in domi- bus suis, aut aliis locis publicis vel privatisteneant, quinimò illam ex quibusvis Archiviis etiam Regiis, seu ca- pitularibus & locis prædictis infra sex menses à data præ- sentium computandos deleant, seu deleri faciant, sub majoris excommunicationis lætæ sententiæ, necnon quo- ad Ecclesiasticas & regulares personas prædictas, omni- um etiam Patriarchalium, metropolitanarum & aliarum cathedralium Ecclesiarum, monasteriorum quoque & Prioratuum etiam conventualium, & quarumcunque dignitatum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum secularium & quorumvis ordinum regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quo verò ad seculares præfata excommunicationis, necnon amissio- nis quorumcunque feudorum tam à Romana quam alia Ecclesia ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabili- tatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes & singulos actus legitimos, quomodolibet faci- endos, infamiamque ac criminis lætæ majestatis in jure ex- pressis poenis eo ipso & absque ulteriori declaratione per omnes & singulos prædictos, si (quod absit) contrafe- cerint, incurrendis, à quibus vigore ejusqueque factatis, ac clausularum etiam in confessionalibus quibusvis personis sub quibusvis verborum formis concessis con- tentarum, nisi à Rom. Pont. canonicè intrante vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant.

Paulus Tertius.

Ecclesia in assiduo & maxime turbata Christiana reipublica re- bus presentissimum remedium ex Conciliorum æconomorum in- ditione experta est.

CAP. II.

Majores nostri sapientia admirabili & sanctitate præ- diti sæpe in summis Christianæ reipublicæ pericu- lis remedium optimum atque opportunissimum œcu- menica Concilia, & Episcoporum generalis conventus adhibuerunt. Ex diplomate indictionis Tridentini Concilii. Cal. Junii 1542.

Pius IV.

Conciliorum canones interpretantur & confirmantur Pontificis maximi declaratione.

CAP. III.

Sicut ad sacrorum Conciliorum decreta ac canones auctoritas atque confirmatio Apostolicæ sedis & debet & solet accedere, ita si qua super eis exorta sit dubitatio, ejusdem sedis iudicio & declaratione tollenda est,

a Pragmatica sanctionis abolitio, ejusque sequentium pena.

a Vide Nicolaum Sanderum lib. 7. de visibili monarchia, ubi agit de Const. Constantinensi pag. 540. b Les Epist. &c. ad Anast. in sin. Gelas. in Epist. ad Episcopos Dardania Nicol. I. in Epist. ad Michælem. Innoc. III. serm. de consec. Pontific. Bonifac. VIII. in extravag. iii. de major. & obed.

Idem.
 Concilii decreta non prius rata & firma habentur quam eis accesserit Pontifici maximo confirmatio, cuius est ea & sancire & declarare, tum sancte interpretari. Idq. unico Concilii Tridentini exemplo ex antiquo Ecclesiastica jurisdictionis ritu probare licet.

CAP. IV.

Benedictus a Deo, & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam, tot procellis & tempestatibus agitatum atque vexatam, & gravius indies laborantem, apto tandem ei subvenit, optatoque remedio. Ad plurimas & perniciosissimas hereses extirpandas, ad corrigendos mores, & restituendam Ecclesiasticam disciplinam, ad pacem & concordiam Christiani populi procurandam, indictum jam pridem in civitatem Tridentinam œcumenicum & generale Concilium b à piæ memoriæ Paulo III. prædecessore nostro, & sessionibus aliquot habitis ceptum fuerat. Ab ejus autem successore Iulio in eandem urbem revocatum, post alias sessiones celebratas, variis impedimentis & difficultatibus obstructis, ne tum quidem peragi poterat. Ita que diutius intermissum fuerat, non sine maximo morore piorum omnium, cum quotidie magis Ecclesia ejusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum sedis Apostolicæ regimen, tam necessarium ac salutare opus, sicut pastoralis sollicitudo monebat, divinx misericordiæ fiducia perficere aggressi, adjuti pio studio charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem consecuti sumus, quod nec diurnis nec nocturnis curis laborare destitimus, quodque à patre luminum assidue precati sumus. Cum enim eam in urbem undique ex Christiani nominis nationib. convenisset nostris convocata literis, & sua etiam ipsorum pietate excitata Episcoporum & aliorum insignium Prælatorum maxima, & œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, & sacrarum literarum scientia, diviniq. & humani juris cognitione præstantes viros, præsidentibus ipsi Synodo sedis Apostolicæ legatis, nobis adeo Concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus sedi Apostolicæ propriæ reservatis liberum ipsi Concilio arbitrium per literas ad legatos nostros scriptas ultro permiserimus, quæ de sacramentis, & aliis rebus, quæ quidem necessariz vixæ sint, tractanda, definienda, & statuenda restabant, ad confutandas hereses, ad tollendos abusus, & emendandos mores à sacrosancta Synodo summa libertate diligentiaque tractata, & accuratè ac maturè admodum definita, expliata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis Concilium tanta omnium qui illi interfuerunt concordia peractum fuit, ut consensum eum planè à Domino effectum fuisse constiterit, idque in nostris atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac urbe indiximus, quæ magna Cleri & populi pietate celebratz fuerunt, laudesque & gratias divinz majestati merito persolvendas curavimus, cum ejusmodi Concilii exitus spem magnam & prope certam attulerit, fore ut majores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, constitutionibusque perveniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro sua erga sedem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inhaerens, decretorum suorum omnium, quæ nostro & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem c à nobis petierit, decreto de ea re in publica sessione facto. Nos ex legatorum literis prius, deinde post reditum eorum ex iis quæ Synodi nomine diligenter retulerunt,

postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cæ. deliberatione matura, sanctique Spiritus in primis auxilio invocato, cum ea decreta omnia catholica, & populo Christiano utilia ac salutaria esse cognovissemus, vobis omnipotentis laudem de eorundem fratrum nostrorum consilio & assensu, in Consistorio nostro secretissimo & singula auctoritate Apostolica hodie credidimus; & ab omnibus Christi fidelibus suscipiendam esse decrevimus: sicut harum quoque litterarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus suscipi observarique decernimus. Mandamus autem virtute sanctæ obedientiæ, & sub penis à sacris canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis arbitrio nostro infligendis, universis & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibuscumque Ecclesiarum Prælatibus, quosque status, gradus, ordinis, & dignitatis sine, citius Cardinalatus honore præfulgeant, ut eadem decreta & statuta in Ecclesiis suis, civitatibus & diocesis in obsequio & extra iudicium diligenter observent, & libenter quisque suis, ad quos quomodolibet pertinet, ut inobedienter faciant observari, contradictores quolibet contumaces per sententias, censuras, & penas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellacionibus postposita compescendo; invocato etiam, si opus fuerit, brachii secularis auxilio. Ipsum vero charissimum filium nostrum Imperatorem electum, ceterosque Reges, Principes, ac Principes Christianos monemus, & precipue misericordiz Domini nostri Iesu Christi obtestamur, ut qua pietate Concilio per omnes susceperunt, eadem pietate, ac pari studio dum hanc, & populorum suorum salutis causa, pro sedis quoque Apostolicæ, & sacre Synodi reverentia ad eundem Concilii exequenda & observanda decreta prælati, cum obsequerit, auxilio & favore suo adjuvant, neque adversum eandem ac salutari Concilii doctrinæ opinionem à populo nationis suæ recipi permittant, sed eas penas inobediencie Ad vitandum præterea pervertitorem & contumacem quæ oriri possent, si unicusque liceret pro se et libertate decreta Concilii commentarios & interpretaciones sub edere; Apostolica auctoritate inhibemus omnibus, tam Ecclesiasticis personis quicunque; sancto enim concilio, & gradus, quàm laicis quocunque honore & prestate præditis, Prælati quidem sub benedictis impressis Ecclesiæ, aliis vero quicunque fuerint sub curatorem, cationis late sententiæ penis, ne quis sine autoritate nostra audeat ullos commentarios, præfatos autem nos, scholia, ullumve omnino in præsentibus hinc, aut per ipsius Concilii decretis, quocunque modo edere, aut quicquam quocunque nomine, eorum sub preterito majoris decretorum conturbacionis vate executionis aliove quaesito colore statueret. Sicuti vero in eis aliquod obcurius dictum & statutum fuisse, tamq. ob casum interpretacione aut decisione aliquo egero solum fuerit, alieno dat ad locum quem Dominus elegerit, ad sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cuius auctoritatem etiam ipsa sancta Synodus tam reverentis apparuit. Nos enim difficultates & controversias si que ex decretis ortæ fuerint nobis declarandas, quocumque modo ipsa quoque sancta Synodus decreta referamus, præclarum, sicut ea de nobis merito confisa est, omnium presentiarum necessitatibus, ea ratione que commodior nobis visa fuerit, providere. Rom. 7. Cal. Febr. 1564.

TITVLVS VIII.
 DE CELEBRATIONE MISSARVM
 & Sacramento Eucharistiæ, & divinis officiis.

a 2. Corinth. 1. b à Pio IV. tandem in Tridentina civitate confirmatum & absolutum fuit die Mercurii, 26. Ianuar. anno 1564. c Sess. 25. cap. ultimo.

Pius Quintus.

Clerici sub poena suspensionis a divinis Missa sacrificium non celebrarent vesperino tempore.

CAP. I.

Sancitissimus in Christo pater & dominus noster, dominus Pius divina providentia Papa V. ad cuius notitiam pervenit, quod nonnulli cathedralium etiam forsitan metropolitanarum, collegiarum, & aliarum Ecclesiarum, necnon monasteriorum, conventuum domorum, & aliorum piorum locorum secularium, & diversorum ordinum, ac militarium regularium, Praelati, capitula, clerici, fratres, alique superiores & personae antiquum sanctae Romanae Ecclesiae ritum institutum Missarum celebrandarum temporibus pervertere satagentes, diversas licentias & facultates Missas, quae media nocte, & seu in aurora natiuitatis ac de mane resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, & forsitan aliarum festivitatum iuxta praedictum ritum celebrari consueverant, de sero etiam forsitan circa solis occasum vigilia festiuitatum earundem in suis Ecclesiis & capellis celebrandi, seu celebrari faciendi ab Apostolica sede vel eius legati, ac etiam maiori poenitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetraverunt, illisque jam pridem utuntur: hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerans, ac propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei submovere volens, omnes ac singulas licentias & facultates huiusmodi, haecenus etiam motu proprio, vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter expressis habens, Apostolica auctoritate, ex certa scientia revocavit, ac omnino cassavit, & annullavit: hac praesenti perpetuo valitura constitutione quibusvis Praelatis, capitulis, clericis, fratribus, aliisque superioribus, & personis eorundem Ecclesiarum, monasteriorum, conventuum, domorum, & aliorum piorum locorum in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis suae, ac perpetuae suspensionis a divinis poena districtius inhibens, ne deinceps Missas vesperino tempore nomine licentiarum & facultatum huiusmodi, aut alio quovis praetextu celebrare, vel celebrari facere praesumant: ac mandans locorum ordinariis, ut eandem praesentem constitutionem sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscunque Praelatos, capitula, clericos, fratres superiores, & personas huiusmodi inviolabiliter observari faciant, contraditores quoque libet auctoritate Apostolica compescendo. Rom. 28. Martii 1566.

Idem.

Divini cultus & templorum Deo dicatarum religio omnino deo-rem exposulat, ut hinc accendant colloquia, confabulationes, deambulationes, socii, & ea omnia, quae vel scandalo sunt, vel devotionis impedimento: nam dicitur Domini deest sanctitudo.

CAP. II.

VT Deo optimo maximo, gloriose virgini, & sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorii X. praedecessoris nostri constitutionem innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus & ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis & devotus ingressus, quieti conversatio, devotis orationibus insistent, & omnes genibus flexis sanctissimum Sacramentum adoret, ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentiae caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat, cessent vana, foeda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quaecunque quae divinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat sive praesumat, dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia divina officia. Qui vero praedicta petu-

lanti animo contemplerint, praeter divinae ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrii poenas incurrent, quae omnia locorum quoque ordinarii in suis Ecclesiis facient observari. Quicumque vero in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missae, & divina celebrantur officia, aut verbum Dei praedicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimum irreverenter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut divina perturbet officia, facere praesumpserit, poenam vigintiquinque ducatorum incurret, praeter alias arbitrio nostrae imponendas & moderandas poenas, & qui non habebit in aere luet in corpore, aut exilio multabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis sive etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum poenam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut supra, obscenis & inhonestis verbis aut signis usus fuerit, aut alia foeda colloquia cum personis quibuscunque habuerit, decem aureorum poenam multetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus praeterea omnibus & singulis cathedralium, collegiarum, & parochialium Ecclesiarum capitulis, Rectoribus, vicariis, sacristis, ostiariis, & aliis ipsarum custodibus, quatenus praefatos omnes in Ecclesiis delinquentes admonerant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis ordinariis vel officialibus nostris puniendos deferant: quod si facere neglexerint, poenam duorum aureorum vice qualibet incurrent, ducatorum incurrat, pro secunda poena duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, & ignominia notatus exilio multabitur. Qui vero plebeius fuerit nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiae constituetur per diem integrum, pro secunda sustigabitur per urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes Quicumque clericus in hoc blasphemiae crimen incurrit, pro prima vice fructibus unius anni omnium & quorumcunque beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, poena pecuniaria, vel corporali, pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiae atque personae arbitrio iudicis puniatur.

Idem.

Facultatis concessa Graecis Latino more, & Latinis Graeco ritu Missae & alia divina officia celebrandi, revocata.

CAP. III.

PROVIDENTIA Romani Pontificis plurimum circumspicienda nonnunquam ea quae certis suadentibus causis per eius praedecessores gesta sunt, ex aliis non minus rationabilibus causis alterat, & ad vritinum statum reducit, prout aequitas suadet, & in Domino conspicit expedire. Sane cum ad notitiam nostram pervenerit, quod nonnulli Presbyteri tam Graeci, quam Latini antiquum S. R. E. ritum tamen celebratione Missarum, quam aliorum divinarum officiorum pervertere satagentes, diversas licentias & facultates, Missas, & alia divina officia Graeci Latino more, ac Latini Graeco ritu celebrandi ab Apostolica sede, vel eius legati, ac etiam maiore poenitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetrarunt, illisque jam pridem utuntur, hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerans, ac propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei extirpare & submovere volens, omnes & singulas licentias & facultates huiusmodi haecenus etiam motu proprio vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter

expressis habentes, Apostolica auctoritate ex certa scientia hac praesenti nostra perpetuo valitura constitutione revocamus, cassamus, annullamus, & irritamus: quibusvis Presbyteris tam Graecis, quam Latinis in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis nostrae, ac perpetuae suspensionis a divinis poenis districtius inhiabentes, ne deinceps Presbyteri Graeci, praecipue uxorati, Latino more, & Latini Graeco ritu, huiusmodi licentiarum & facultatum, aut alio quovis praetextu Missas & alia divina officia celebrare, & celebrari facere praesumant. Mandantes in virtute sanctae obedientiae omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocesis propriis praesentes nostras literas publicari, & sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscumque Praelatos, Capitula, Clericos, Fratres, Superiores, & personas quolibet inviolabiliter observari faciant. Contradictores quolibet auctoritate Apostolica compescendo.

TITVLVS IX.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE Sanctorum.

Paulus Quintus.

Sanctorum festa & solennes memoria sub die eorum obitus celebrantur.

CAP. I.

Gloriosus in sanctis suis Deus, qui omnia operatur in omnibus, quosdam in Ecclesia sua posuit Apostolos, quosdam Prophetas, quosdam Doctores, quosdam Martyres, & quosdam Confessores, quos per anni circuitum, die ut plurimum qua eos ad caelestia regna migrare contigit, sancta veneratur universalis Ecclesia, ut Christi fideles eorum venerationi per exercitium bonorum operum vacantes, piis ante thronum divinae maiestatis eorum suffragiis adjuvari, & exinde Deo propitio vitam aeternam facilius consequi valeant. Rom. Id. 6. August. 1. 58.

Pius Quintus.

Religiosa festorum dierum renovatio, in quibus nihil agendum quod sanctitatem, charitatem & pietatem non speret.

CAP. II.

Cum dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, & in lege divina a praecipitur, cupientes abusus praevidere, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omnino corrigere, & antiquorum canonum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies dominici, & praecipue in honorem Dei, beatae Mariae virginis, sanctorum Apostolorum feriant, cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus praefatis Ecclesias frequentent, divinis officiis devota intendant, ab omni illicito & servili opere abstinere, mercatus non fiant, profanae negotiationes & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui vero in diebus praefatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, praeter divinam ultionem, & amissionem animalium quibus ad vecturam utitur, etiam graves poenas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in urbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum magistratum, ita ut praeventio- nis locus sit. Quibus omnibus districte praecipimus, ut haec diligenter observari procurent, illas etiam festivitates, quae iuxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueverunt, iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reverentia observari faciant, sub poenis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis. Romae Cal. Aprilis 1566.

a Deuter. 6. Exod. 21. & 30. Eccl. 20. Luc. 16.

Gregorius XIII.

Calendae Octobris perpetuo solennes festa Rosarii beatae virginis ad devotam classis Selimi Turcarum imperatoris in sua Urbe apud Naupactum.

CAP. III.

Monet Apostolus in omnibus gratias agere, necnon quoque sacrarum literarum historiae insignia Dei beneficia, tum ut ei a quo accepta sunt, merito referant gratias, tum ut fideles quibus collata sunt, illorum memores ad divinum cultum magis indies incitentur. Illi- lemibus annuis festivitatibus celebranda esse. Quae cum multoties institutum fuerit, tum vero maxime in Deus patrum nostrorum populum suum a servitute Aegyptiaca per manum fortem liberavit. Notandum non minima beneficia quotidie a Deo optimo maximo accipimus, inter quae illud singularissimum imperatoris no- ab ineffabili ipsius clementia nobis concessum fuit, ut Turcarum classis & numero longe superior, & poterit elata victoris, a Christianorum classe virtute Domini nostri Sabbatho decerante, die septimo Octobris non longe a Corinthiaco sinu penitus devicta & quanta fuerit, qua nempe victoris universum populum Christianum ab impiissimi Tyranni sanctibus divinis manibus ereptum fuisse, indicari nemo potest: Apostoli praecipere, & sanctorum patrum exempla sequi volumus, ut huius ingentissimi beneficii universaliter habendam memoria, instituire omnino decreverimus.

Quia vero preces ad Deum oblati, eo gratiores et efficacius conspectum ascendunt, quo dignioribus muneribus, & pio aliquo orandi modo offeruntur, necnon beatum Dominicum ordinis praedicatorum institutum, cum & Gallia & Italia a pernicioso praeterea virentibus, ad iram Dei placandam, & beatissimi virginis intercessionem implorandam, piissimum illius quoad modum instruisse, quod Rosarium & Hilarum beatissime virginis Mariae nuncupatur: annuatim quoque eadem die septima, quae tunc fuit die Dominica prima dicti mensis Octobris, frater noster quoslibet Christi Rosarii nuncupatione militantem, per universum orbem iuxta earum laudabilia instituta & consuetudines processionaliter procedentes, pias ad Deum preces effundere, quas per intercessionem beatissime virginis ad eandem victoriam consequendam multum proficere pie credendum est, opere pretium nos facere esse existimamus, si ad tantae victoriae caelitus proculdubio concessa memoriam conservandam, ad gratias Deo & beatissimae virgini agendas, festum solenne sub nuncupatione Rosarii in prima Dominica mensis Octobris solemniter celebrandum institueremus. Quae nota proprio & de Apostolica potestate plenius, ad laudem Dei & Domini nostri Iesu Christi, quoque gloriosae virginis matris, tenore praesentium decreverimus, ut de cetero perpetuis futuris temporibus, quolibet prima die Dominica mensis Octobris, per universi orbis partes, in his videlicet Ecclesiis in quibus altare vel capella Rosarii fuerit, ab omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, sub festum solenne sub nuncupatione Rosarii praedicti, sub duplici majori officio, ad instar altorum solennium festivitatum celebratur & sanctificetur, eademque die officium de beatissima virgine novem lectionum more Ecclesiastico persolvatur & recitetur. Decretum praesentium, quas perpetuo valere volumus, nullo unquam tempore de surreptionis vel obreptionis, aut nullius in alio vitio, vel intentionis nostrae, aut alio defectu irritari, argui, vel impugnari posse, sed plenarios effectus haberi debere: & ita per quoscumque iudices, quavis auctoritate fulgentes, etiam causarum palatii Apostolicae auctores, & sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, libellata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi aut interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & interpretari, & definiti debere. Cal. April. 1573.

TITVLVS X. DE IVRAMENTIS, ET IVRISIV. RANDI obligatione.

Gregorius XIII.

Impossibilia & illicitorum juramentum inane & prohibitum.

CAP. I.

Inter Apostolicas & alias canonicas sanctiones, quae de jurisjurandi religione variis temporibus prodierunt, scilicet record. Nicolaus Papa tertius, intelligens in nonnullis Ecclesiis de earum consuetudine observari, ut cum earum Praelati ad Ecclesias ipsas primo accedunt, vel cum de recipiendis ibidem novis canonicis agitur, nec Praelatos admitti, nec canonicos aliter recipi in dictis Ecclesiis, nisi jurato ab eis, statuta & consuetudines ipsarum Ecclesiarum scripta inviolabiliter observare: inter laicos etiam multarum civitatum, castrorum, & terrarum eum consuetudinis morbum in assumendis potestatibus, rectoribus, vel officialibus suis irrepuisse, ut ipsi potestates, rectores, & officiales ad hujusmodi potestarias, rectorias, & officiales ad hujusmodi potestarias, rectorias, & officiales, nullo modo admittantur, nisi prius se statuta ipsorum locorum clausa juraverint servaturos. Et quia in statutis, consuetudinibusque supradictis interdum aliqua reperiebantur illicita, seu impossibilia, vel obviantia Ecclesiasticae libertati, idcirco ne sub tali generalitate jurandi sic in jurantibus peccandi occasio praeberetur, cum juramentum non fuerit institutum, ut vinculum esset iniquitatis, praedictus Nicolaus Papa animarum periculis obvisare cupiens, frugifera & salubri constitutione praecipit quibuscunque statutis, contineri in praedictis consuetudinibus & statutis illicita, impossibilia, vel libertati Ecclesiasticae obviantia, hujusmodi juramenta ab eis nullo modo praestari, & juramenta ea intentione faciendi vel facta, ut etiam illicita, vel impossibilia, seu libertati Ecclesiasticae obviantia observentur, cum etiam sub tali intentione praestari non possent absque divinae majestatis offensa, decrevit in hujusmodi illicitis, impossibilibus, seu libertati Ecclesiasticae obviantibus non servanda: quin potius pro animarum salute si sub forma praedicta vel simili aliquos ignorantem praedicta illicita, seu impossibilia: vel libertati Ecclesiasticae obviantia jurare contingeret, ad observanda duntaxat licita, possibilia, & libertati Ecclesiasticae non obviantia juramentorum intentio referri deberet: declarans juramenta sub hujusmodi generalitate qualitercunque, & sub quacunque verborum forma praestata vel praestanda, ad licita, possibilia, ac libertati Ecclesiasticae non observantia duntaxat extendi, ipsosque jurantes ad alia per praestationem juramenti hujusmodi non teneri. Verumtamen multis infirmi, cupidique sensus sese in hujusmodi juramenta cum animarum suarum periculo precipitant.

Nos, quoniam haec sanctorum quoque Patrum instituta, & salubria rerum Ecclesiasticarum directioni ad venerationem, & tanquam de radice ambitionis procedentia omnino bona in Ecclesiis rebusque publicis perveniunt, ea non provisionis subsidio prohibere volentes, praesentium auctoritate innovamus praedictam constitutionem Nicolai Papae, iridemque alias omnes canonicas sanctiones de abusu & reprobatione hujusmodi juramentorum promulgatas, volumusque eas ubique ab omnibus etiam quoad praeterita inviolabiliter observari. Ac etiam praecipimus, & interdiximus Praelatis, Canonicis, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum, ceterisque conventibus, civitatibus quoque, castrorum, & terrarum communitatibus, & personis quacunque dignitate praeditis, ne ulla omnino juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticae, aut decretis Concilii Tridentini obviantia, sive ante sive post electiones, confirmationes, provisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus, ubicunque ac

quocunque tempore, etiam praetextu cujusvis consuetudinis quocunque tempore observata, quae potius corruptela est censenda, sive in genere, sive in specie praestare, reddere, vel exigere, neve super praestitis, redditis, vel exactis hucusque quocunque in iudicio vel extra in quietare audeant quoquo modo, vel turbare, illos enim qui juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticae libertati, aut decretis dicti Concilii obviantia exigere contenderint, Episcopos videlicet, & alios quocunque Pontificali dignitate praeditos, suspendimus a divinis, capitula vero & conventus, eorumque Ecclesias: & loca omnia interdicto Ecclesiastico supponimus, ac singulares personas excommunicationis sententia innotamus, inhabilesque facimus ad obtenta & alia obtinenda eo ipso, nobisque & Romano Pontifici pro tempore existenti relaxationem suspensionis & interdicti, necnon absolutionem ab excommunicationis sententia hujusmodi perpetuo reservamus. Decernentes eos, qui talia juramenta scienter praestiterint, usu & commodo rei & gratiae, cujus causa juraverint, eo ipso privatos esse: alios vero ignorantem ad praestitorum juramentorum hujusmodi observationem servaturos. Necnon irritum & inane, quicquid secus per quoscunque scienter vel ignorantem attentatum est haecenus, & deinceps contigerit attentari. Rom. Non. Sept. 1584.

TITVLVS XI. DE TREVGAE ET PACE.

Pius Quartus.

Tacis & treugae fidei iuraciones stipulantur, ne novis causis rumpatur conventio.

CAP. I.

Quoniam eo hominum protervitas devenit, ut quibus homicidium vel maleficium aliquod committere deliberarunt, prius quarant eos quos pro hostibus habent, treugae vel pacis praetextu affecundo, decipere, quo facilius postea delicti perpetratio reddatur, expeditque propterea ut quos Dei timor non retinet, poenarum rigor detinendo coerceret, populorum quieti consulere, & flagitiosos scitiorum ac scandalosorum ausus deprimere, necnon cavillationibus, quas ad solutiones poenarum effugiendas hominum malitia in dies excogitat, subvenire volentes, quod poenae conventionales pacis & treugae ruptae, & fidei iuraciones de non offendendo, stipulantur in futurum per Notarios in favorem Camerae Apostolicae, & non communitatum, vel alterius, & si aliter factae fuerint, in ipsius Camerae favorem stipulatae censentur. Quodque in causis treugarum pacisque fractarum ipsi fractores, vel eorum fidei iuratores allegare non possint, quod offensa ex nova causa processit, nec allegata cuiquam suffragetur. Et quia in cautionibus de non offendendo partes intendunt, ut sibi eo quo melius fieri potest modo cautum sit ne offendantur impunè, & ideo promittunt non solum pro se ipsis, sed etiam pro aliis eorum conjunctis, quod non offendent, neque offendi faciant: sed aliquando Notariorum imperitia sensum & intentionem partium pervertente, contingit eos scribere, quod partes promittunt non offendere per se & alios, ubi scriptum oportuisset pro se & aliis, differentiam videlicet inter has voces, per & pro, nescientes, vel confundentes; ac propterea praebentes tantam cavillosam & delinquentibus praetendendam, quod facta offensione per unum ex comprehensis in fidei iuracione, non sit commissa stipulatio poenae, nisi constet quod ille qui offendit, de mandato Principalis offenderit, unde etiam infinita scandala eveniunt, illaque remanent impunita. Idcirco quod si quis Notarius errorem hujusmodi commiserit, mille ducatorum auri Camerae Apostolicae applicando.

PPpp 5

rum poena plectatur; & nihilominus siue ex dictione per, siue ex dictione pro, stipulatio concepta & offensio sequuta fuerit, principales promittentes ad poenam conventionalem perinde teneantur, ac si ipsi mandantibus offensio emanasset, & de eorum mandato legitime constaret; iidemque Notarii sub simili poena in instrumentis fidei iuramentum de non offendendo apponant clausulam: Quod data contraventione alicujus comprehensi in stipulatione, si contingat talem contraventionem verè & realiter confiteri, vel fictè propter contumaciam in non comparèdo, poena conventionalis committatur, & exigi possit à fidei iuramentis, nulla excusatione vel exceptione penitus admittenda: imò habeantur crimen & contraventione, ac si per testes vel alias legitime probatum vel approbata fuissent. Et si clausula in stipulatione omissa fuerit, illa nihilominus pro appposita, & contraventione pro legitime approbata habeantur. Et similiter si per principalem siue alicuius in fidei iuramento comprehensum, stipulationi contraventionem, & offendens se contraveniens contumax, isque in meram contumaciam condemnatus fuerit, fidei iuramentum statim ad solvendum poenam conventionalem cogatur; nec possit audiri, siuam principalem offendisse ex causa necessaria defensionis allegando & deducendo, ne videlicet delinquentes indirecè per procuratorem & interpositam personam audiantur: & quod dictum est in exemplo dicto exceptionis huiusmodi, id etiam ad omnia alia extendatur. Et si talis clausula fuerit in predictis stipulationibus omissa, nihilominus appposita similiter intelligatur; Quod & ad legem teneantur, etiam si eorum filii in meram contumaciam de aliquo delicto condemnati aut banniti fuerint, non obstante quocumque statuto, aut forsan consuetudine in contrarium existente, quibus omnibus nos per presentes in ampliori forma derogatum esse censuimus & decernimus.

Præventio inter iudices ordinarios & seculares.

In causis clericorum criminalibus merè Ecclesiasticis, ordinarii Ecclesiastici privative ad seculares iudices cognoscant, sed in aliis mixtis sit locus præventioni inter ordinarium & iudicem secularem, dataque præventionem ex parte ordinarii Ecclesiastici, non nisi contra clericos tantum procedere possit. Et si prætenderetur ratione contumacitatis, ad iudicem, vel alias quomodocumque, laicum ejus forum sortiri debere, iudex tamen secularis ita præveniens, quavis inhibitione sibi facta non obstante, abque censurarum vel aliarum poenarum incursum procedere possit. Necnon quibuscumque appellacionibus, provocacionibus, nullitatibus dictionibus, commissiõibus, inhibitionibus, & aliis decretis contra formam superius traditam per quoscumque, etiam iudices præfatos pro tempore quomodolibet emanatis & factis non attentis, liberè & licite per ipsos iudices, à quibus ad suam condemnationem totalem executionem, aliàs tamen legitime, sub simili indignationis & excommunicationis poena, procedi possit, & omninò debere, ac ut procedant præcipimus & mandamus. Et insuper tam iudicibus præfatis, quam Notariis sub eadem excommunicationis ac indignationis nostra, privationisque officii poena, ne contra præmissa aut quicquam præmissorum facere & attentare præsumant, districtius inhibemus.

Pius Quartus.

Moderatur & ad juris terminos reducitur præcedens rescriptum Pii IV. de allegatione novæ causæ in causis pacis & treuga factæ. Et præventio juxta Concilii Tridentini decretum observatur.

CAP. II.

Cum ob innumeratas Rom. Pont. occupationes, ac particularium rerum quarumlibet status ignorantiam, contingat ab eo quandoque literas emanare, quæ in magnum aliquorum præjudicium redundare noscuntur, minime reprehendendum esse videtur, si tandem præ-

judicio cognito literas huiusmodi, etiam si per eius prædecessorem emanaverint, tanquam per inadmirationem editas, revocet & limitet, aliasque deliquit, prout rerum & temporum qualitate penita cunctis in Domino salubriter expedire. Dudum liquidem hinc record. Pius Papa IV. prædecessor noster, capientissimè & excessibus qui in dies oriebantur provisionibus per quasdam suas in forma motus proprii editas literas inter alia statuit, quòd in causis treugarum & præfatarum ipsi fractores vel eorum fidei iuramentis allegari possent, quòd offensio ex nova causa processisset, delegata cuiquam suffragarentur. Et etiam quòd in mixtis inter iudicem Ecclesiasticum & laicum locum præventionis, ita tamen quòd iudex Ecclesiasticus in causis præventionis non possit procedere contra laicum, sed illud debeat remittere ad iudicem laicum, & alia prout in eisdem literis plenius continetur. Nos considerantes à ratione & juris debito alienum esse, eos qui criminis innoxii fuerint, eorumque fidei iuramentis, si treuga seu fidei iuramentum de non offendendo postea ex nova emergente occasione fracta fuerint, eorum occasione gravari debere, cum præcipue paces, treugæ, seu fidei iuramentum huiusmodi de non offendendo non ad offensionem futuris causis, sed ex præteritis tantum oriuntur, litteras præfatas quoad præmissa revocantes, cassantes, & inane habentes, effectumque suum fortitè in præmissis non possit decernentes: Motu simili, & novam causam in pace treugarum, seu fidei iuramentum huiusmodi fratione præmissis tantum, videlicet qui fuerint causa pacis, treugæ, seu fidei iuramentum de non offendendo huiusmodi factum, seu faciendum, præfatarum seu præfatarum, ipsi aliquo modo, seu aliquis eorum in dictis fractiõibus intervenerint seu intervenerint, videlicet si aliquis dictis principalibus aliquem ex comprehensis in treuga, seu fidei iuramento de non offendendo offendit, vel ipse ab aliquo ex ipsis comprehensis offendatur excusare.

Si verò supradicti principales, seu aliquorum, in fratione pacis, treugæ, seu fidei iuramentum huiusmodi supra non intervenerint, seu intervenerint, ipsos eorumque consanguineos & fidei iuramentis, ceterosque in pace treuga seu fidei iuramento de non offendendo comprehensos, & quemlibet eorum novam causam huiusmodi allegare possit, & ea probata excusari debere, & quoque modo gravari, perturbari, aut inquietari non possit, nec debere: idque tam in causis motis, & in quibus sita processio, quam etiam finitis, & in quibus sita processio non tam fuit (dummodo sententia deliquit non sit) non tam fuit executioni demandata, locum non vendicare possit, & debere declaramus. Cumque etiam sæpe contingat, partes ipsas, contra quas in contumaciam processum contumaciter, vel ita negotiorum mole gravari, vel ita longe abesse, ut ipsorum contumaciam lex mensuram spatio huiusmodi expurgare minime queant, terminum lex mensuram huiusmodi ad annum prorogamus, ac eorum actibus huiusmodi defensionis non nisi post anni lapsi terminum denegari debere. Ac quoscumque aliter quam ut summo iure ferendas sententias, inanes, nulliusque roboris & momenti fore & esse, prout nos eas ex nunc traqueamus, contra juris debitum, & de facto lasas nullamus, cassamus, & irritamus. Quo verò ad præventionem inter iudicem Ecclesiasticum & laicum, declaramus illam habere locum in terminis & statu, prout ante dictum motum proprium erat, ac ipsum ad terminos juris in hoc ducimus, & volumus, ut in præventionibus procedatur iuxta formam juris, & factorum decretorum Concilii Tridentini, & non aliàs aliter, nec alio modo.

TITVLVS XII. DE VOTIS ET VOTORVM PROFESSIONE.

Pius Quintus.

Disciplina regulari institutum semel professus, extra solemne votum religionis, tribus substantialibus votis consilio Evangelica debet obligari, ut perpetuo liberis Deofamiliares.

CAP. I.

Libricum vita genus eorum veriti, qui regularium formam pra se ferentes, nec propriis renunciant, nec ullam proficuntur ex regulis approbatis, quando horum plerique proprio instinctu obsequentes, alii odio incendi, alii dum quod ambiunt minus consequuntur, alii vel dilapidatis, vel interversis rebus, & ad sese, vel propinquos transitus ut rationia effugiant, quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri praesentes, quasi impunitatem adepturi, e sodalicio suo, ut lubet, exiunt, eiectione illius insignibus, vestem recipiunt secularem. Hinc graves & periculose quotidie offensiones in populos concitantur, dum quos disciplina regulari perpetuo mancipatos credunt, rursus eos, etiam ubi conueverint, contempto possit tot annos, & relicto indignis saepe modis, eius cui sese dederant vitam instituto, liberos vident, & solutos in seculum evagari. Cum igitur conveniat, ut cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de praedictis rationem capere institutum, ut vel permanendi vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps & immobilis disciplina regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuo observari. Itaque de nobis attributa potestatis plenitudine statuimus, ut omnes & singuli Priores, Praepositi, & alii praesidentes generales, provinciales, & conventuales, necnon canonici, & fratres sancti Georgii in Alga Venetiarum, & eremitarum sancti Hieronymi, alii ad beati Petri Pifatum, & omnium ac quarumcunq; aliarum congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum & conventuum in communi, & sub obedientia voluntaria, & extra votum solemne religionis viventes, quorum habitus a secularibus presbyteris est distinctus, qui religionem amplecti, & professionem regularem solemnem emittere voluerint, id in suis quisque conventibus & domibus, intra vigintiquatuor horarum spatium, postquam delegatus noiter praesentes literas eis significaverit, palam & sponte deliberent & declarent: inde convocato quamprimum per singulas huiusmodi congregationes generali vel alio supremo, iuxta morem cuiusque congregationis, capitulo, ibique electa una sub qua degant ex regulis approbatis, in quam major pars vocum ipsius capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem regularem intra mensem solemniter emittat, & in ea tam ipsi, quam illam deinceps ingressurum: professuri, perpetuum ferant altissimo famularum. Sicq; professi vel in suis quisq; prioratibus, praepositis, praesidentibus, administrationibus, & officiis confirmantur, vel ad alia transferantur, prout cuiq; congregationi & superioribus suis videbitur utilius expedire. Qui vero excursu jam anni spatio in ipsa congregatione morati, refugerint intra tempus praedictum profiteri, detracto religionis habitu, ac redditus etiam in vinculis, si opus sit, receptorum & administratorum omnium rationibus, ejiciantur, nec deinceps patientur in ullis ejusdem congregationis domibus seu conventibus amplius conversari. Romae 15. Calend. Decembr. 1568.

TITVLVS XIII.

DE GRATIIS ET DISPENSATIONIBVS.

Pius V.

In dispensationum & aliarum gratiarum impetratione rei gesta veritas reserua paxa falsi damnat impetrantes.

CAP. I.

Quoniam sicut accepimus nonnulli suae conscientiae prodigi ac propriae salutis immemores, ut facilius a nobis & sede Apostolica dispensationes matrimoniales a & alias gratias & concessiones obtineant, gradus consanguinitatis vel affinitatis, aut cognationis spiritalis, ac scientiam illorum aliter quam eis a principio ab ipsis partibus significatum vel narratum fuerit, exponunt, & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint pro contractis narrant, ac alias diversimode veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus matrimonialibus, quam pro aliis quibuscunq; gratias & concessionibus obtinendis immutant, ac propterea cum non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verum etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur. Nos igitur huiusmodi abusus & erroribus obviare cupientes, omnes & singulos qui veritatem facti a narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantialia & qualitates necessario exprimentas, diversam faciunt seu quoquomodo invertunt, aut immutant, depravant, & per subreptionem & obreptionem gratias a nobis extorquent, poenam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus. Romae 5. Decembris 1566.

Idem.

Exprimendi sunt gradus propinquiores in dispensationibus matrimonialibus pro conjunctu in diversi gradibus.

CAP. II.

Plus divina providentia Papa V. attendens, per quamdam constitutionem dudum per felic. recordat. Pium Papam I V. sanctitatis suae praedecessorem editam, qua cauteretur, quod in dispensationibus matrimonialibus, pro diversis consanguinitatis seu affinitatis ex eodem stipite provenientes gradibus conjunctis, non remotioris solum prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispensationes, ac desuper confecta licere nullius sunt roboris vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, a dispositione juris communis, & laudabili, ac antiquo Ro. Cu. stylo nimium recedi, ac favore matrimonii debitum restringi: volensque propterea juri & stylo praedictis, necnon pie mem. Gregorii XI. & Clemens. VI. Rom. Pontif. etiam sanctitatis suae praedecessorum vestigiis inherendo, sacramento & libertati matrimonii, quantum cum Deo potest, favere, statuit & ordinavit, quod de cetero in quibuscunq; dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis aut contrahendis inter viros & mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinitatis seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicunque illi sint, dummodo primum quoquo modo & non attingat cum in eo sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus conjunctos ab eadem sanctitate sua & pro tempore existente Romano Pontifice, aut sede Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac literis, commissionibusq; desuper etiam locorum ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahaturque secum propinquior, ac ob id sufficiat remotiorem tantam gradum exprimere, obrentis tamen postea super propinquiore literis declaratoris, juxta Gregorii & Clementis praedecessoris huiusmodi constitutiones, quas quoad hoc innovavit, & inviolabiliter observari mandavit, dispensationesque seu dis-

a Dispensatio est determinatio superioris, qua declarat legem communem non esse in aliquo particulari casu servandam. Nec dispensatio est pura declaratio, ut definitum est de voto, cap. venientis, sed est quaedam juri relaxatio. Vid. Sanchez. de caus. matrim. b Vide Concil. Trident. sess. vigesima quarta, cap. tertio & quinto. Alphonsum Castrenf. lib. 1. de leg. pan.

TIT.

Apensandi commissiones, ac desuper concessas literas, & processus habitos per eandem dispensatis, seu his cum quibus dispensari mandatur propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem, de surreptionis vel obreptionis vicio, seu intentionis defectu notati non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari, perinde ac si in literis seu commissionibus huiusmodi de proximioris seu utroque gradu, specialis & expressa mentio facta fuisset.

TITVLVS XIII.
DE INDVLGENTIIS.

Pius Quartus.

Christi passio est veluti labrum ex quo omnia bona effluunt, indulgentiarum quoque & gratiarum dona consistunt, quamobrem gratis expendantur, nec pretio mercentur.

CAP. I.

Decet Romanum Pontificem, quem Dominus noster Iesus Christus Vicarium suum caelestibus thesauris dispensandis in terris constituit, providere, ut sicut ipse thesauros huiusmodi & gratias caelestes gratis acceptas ad honorem Dei, & illius Sanctorum, animarumque Christi fidelium salutem absque lucro dispensat, idem quoque à Romanæ Curie officialibus, quibus literarum Apostolicarum super gratis à sede Apostolica pro tempore concessis expeditio incumbit, observetur. Quapropter inconveniens esse censentes, pro concessionibus indulgentiarum, quæ in solis meritis passionis eiusdem Domini nostri Iesu Christi, & eius gloriosorum Martyrum, & Sancti consistunt, aliquid temporale exigere: nos præmissis prout nostro incumbit officio de remedio oportuno providere volentes, metu proprio, & ex certa nostra scientia, dilectis filiis modernis, & pro tempore existentibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancell. ejusque in Cancellaria Apostolica Locumtenen. necnon summissæ, scriptoribus, illorumque pro tempore Rescribendario, Computatori, Receptori, & defensoribus, necnon Secretariis literarum Apostolicarum, illarumque tam majoris, quam minoris præsentis Abbreviatoribus, ac sollicitatoribus, plumbicis & registri magistris, collectoribus, earundemque literarum Apostolicarum registratoribus, Bullatoribus, fratribus barbatis nuncupatis, & illorum famulis, necnon in registro supplicationum, manu & in præsentia nostra signatorum, magistris & scriptoribus, aliisque Romanæ Curie officialibus & personis, etiam eorum officia ex causa quantumvis onerosa obtinentibus, cujuscunque qualitates & conditionis existant, ac quocunque nomine appellentur, in virtute sanctæ obedientiæ, necnon amissionis ad semestre omnium emolumentorum eorum officiorum, quæ ipso jure, quoties contrafecerint, fabricæ basilicæ Principis Apostolorum de urbe applicata esse censentur, & crescente inobediencia etiam privationis eorundem officiorum ipso facto incurrendis poenis, Apostolica auctoritate tenore præsentium præcipimus & mandamus, quatenus videlicet in registro supplicationum magistris & scriptoribus huiusmodi ultra salarium inibi pro signaturis ordinariis exigi solitum, alii verò officiales literas Apostolicas sub plumbo, quàm in forma brevis super gratis indulgentiarum, & peccatorum remissionem, etiam plenariam tam pro vivis quam defunctis, tam ad tempus quam perpetuò, ad futuram seu perpetuam rei memoriam, vel alta forma, ac cum quavis narrativa pro quibusvis particularibus personis, seu Ecclesiis etiam cathedralibus, & collegiatis, monasteriis, prioratibus, capellis perpetuis, cancellariis, oratoriis, hospitalibus, capitulis, collegiis, conventibus, confraternitatibus, societatibus, universitatibus, & quibuscunque aliis piis locis à nobis & successoribus

nostris Romanis Pontificibus, etiam facultatem exigendi confessorem cum votorum commutatione inter continentibus, pro tempore, citra tamen clausulam porrectionis manuum adiutricum, concessis & concedendis conficiend. gratis pro Deo ubique eorum officia ubique aliqua taxa regularum seu joacium, aut cujuscunque generis solutione vel exactione, quantumvis ordinaria vel extraordinaria, omnibus recusatione & commutatione cessantibus, illico nullo alio à nobis auctore desuper expectato mandato expediant, & pro omnibus illarum expeditionem, etiam si partes, quantum tuitu fuerint concessæ in Rom. Curia non sint præterea, sed longe ab illa abint, expeditas tradant & consignent Romæ Calend. Ianuar. 1562.

TITVLVS XIV.

DE QVAESTORVM TOLLENDO ABUSU.

Quæstorum abusus, spirituales thesauri Ecclesiæ largientur, & varum lucrum convertens, extinguitur.

CAP. I.

Etsi Dominici gregis salutem semper intenti, singulis cum humilitate poscentibus ea benigne concedere nos & prædecessores nostri studuerunt, per nos peccatorum mole deposita salus ipsis succedat, & illis humani generis servitute ereptas animas luculentissimum, qui eas nobis sua bonitate commisit, ad nos propensiori studio nos præcavendum esse censentes, cujuscunque indulgentiæ, remissionis, vel facultatis obsequium Christi fideles procliviores ad illicita in posterum committenda reddantur, aut facilitas venie in peccata committenda inducant, & exinde clavium auctoritate decedat incentivum, & Christi fideles quæstorum scandalizentur. Sane cum ad auditum nostrum etiam diversis mundi partibus quamplurimæ querelæ perire fecerint, quòd vigore diversarum indulgentiarum & facultatum, per prædecessores nostros, ac etiam nos vel auctoritate nostra, tam fabricæ nostræ basilicæ Principis Apostolorum, & Ecclesiæ S. Iohannis Lateranensis de Tribus ipsiusque Ecclesiæ, necnon S. Iohannis S. Lazari Hierosolymitani, ac S. Spiritus in Saxa, & S. Iohannis Lateranensis, ac S. Iacobi Incurvabili, de eadem Vice, necnon S. Elmi, & S. Bovis, ac S. Gothardi, & S. Longarum, necnon S. Nicolai, & S. Bernardi Montis Jovis, necnon S. Leonardi, ac S. Marthæ, necnon sanctissimi Cruxifixi Siracusani, ac S. Mariz de Monte Serrato, hospitalibus, ac etiam S. Sebastiani prope Serram mare dictæ urbis, necnon S. Antonii de S. Antonio Vienn. diocesis, & redemptionis captivorum super Neapoli instituto monasterii, illorumque ac diversis aliis Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, militiis, confraternitatibus, societatibus, & piis locis concessarum, multo quæstorum ex eisdem modis indulgentiis, lucrum temporale tantum quærentes, monasteriis fabricæ Ecclesiæ, hospitalium, monasteriorum, militiarum, confraternitatum, societatum, & pærorum locorum in diversis civitatibus & diocesis quas fabricæ, confratres describere, capellis & oratoriis erigere, & in diversis gradibus à jure prohibitis dispensare, & in diversis concedere, quàm eis vigore factarum prædictarum licitum sit, ipsique lucro quærentes, ac potius quàm Christi fidelium salutem quærentes, eisdem indulgentiis sic abutentes, quæstum ex illis partibus larem facere conantur, variosque & diversos Quæstos, Commissarios, Procuratores, Receptores, Thesauros, Factores, Nuncios, & alios ministros constituant, qui non solum prædicta, sed etiam plura alia eis usquam concessa facere & concedere, necnon locorum redemptio-

sententiam excommunicationis incurrant à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Romæ 4. Non. Jun. 1569.

TITVLVS XVI.

DE DECIMIS.

Sixtus V. Ex Bulla coena Domini.

Ecclesiasticis personis decimas & alia onera imponentes absque licentia Pape, excommunicantur.

CAP. I.

Excommunicamus & anathematizamus omnes eos qui aut collectas, decimas, tales, praestantias, & alia onera clericis, praetatis, & aliis personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & ventibus huiusmodi absque Rom. Pontific. speciali & expressa licentia imponunt; & diversis etiam exquisitis modis exigunt; aut imposita etiam à sponte dantibus & concedentibus recipiunt: necnon qui per se, vel alium, seu alios, directè vel indirectè praedicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem, aut votum, seu suffragium palam vel occultè praestare non verentur, cuiuscunque sint praeminètie, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Regali praefulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, Respublica & alii potentatus quicunque, etiam regni, provinciarum, civitatum, & terris quoquomodo praesidentes, aut quavis etiam Pontificali dignitate insigniti: Innovantes decreta super his per sacros canones tam in Lateran. novissimè celebrato, quam aliis Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris & poenis in eis contentis.

TITVLVS XVII.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET MONTIBVS pietatis.

Pius IV.

Piorum locorum & monasteriorum exemptio ab onere hospitandi militum.

CAP. I.

Cum, sicut non sine gravi dolore nobis innotuit, omnia & singula, seu quamplurima huius almae urbis, ac etiam nostrae Ecclesiasticae conventus & monasteria, & alia Ecclesiastica & pia loca, tam secularia quam regularia, & à personis religiosis quomodolibet inhabitata, eo tempore, quo equites & milites ejusdem almae urbis ac status Ecclesiastici praefati pro defensione ipsius urbis & status ad versus infestissimum Turcarum tyrannum, vel ob alias, quae pro tempore sese offerunt, causas expediti, & ad diversa ejusdem status loca transgredi contingit, ab eisdem equitibus & militibus perturbentur & molestantur, ipsiq; conventus, monasteria, & alia Ecclesiastica, & pia loca in eorundem equitum seu militum distributione nonnullos eorundem equitum & militum intra eorum domos & monasteria hospitio excipere & recipere cogantur, in maximum eorum detrimentum, divini cultus perturbationem, gravissimum religionis dedecus, Dei optimi offensam, & non solum praeter omnem nostram intentionem, verum etiam intolerabilem animi nostri amaritudinem. Qua propter nos in praemissis quantum cum Deo possumus de optimo remedio ecclesiarum manu providere, ac monasteriorum, & aliorum Ecclesiasticorum & piorum locorum huiusmodi personarum Deo altissimo die noctuque famularium quieti, integritati, & decori consulere volentes, motu simili, & ex

certa nostra scientia, ac de Apost. potestate plenè edocuit, universis & singulis tam dictae almae urbis, quàm totius status praefati Gubernatoribus, Potestatibus, Ducibus, & Capitaneis, communitatibusque & universitatibus, & aliis ad quos spectat & pertinet, ac spectabit & pertinebit quomodolibet in futurum, ne deinceps perpetuo futuris temporibus in eorundem militum, & equitum distributione, tam in transeundo, quam inibi commorato, communitatibus, & universitatibus, videlicet in illis equites ac milites in eisdem monasteriis, cœnobii, domibus, & aliis Ecclesiasticis & piis locis (sub domo millium ducatorum auri Camerae Apostolicae) distribuendi, & aliis arbitrii nostri poenis quovis quocunque colore, causa, ingenio, sive praetextu distribuere, assignare, vel ad illos recipiendi, & hospitio excipiendi cogere; ipsi vero Capitaneis & Ducibus ne eosdem equites & milites sub indignationis nostrae, ac privationis officiorum suorum, aliisque etiam arbitrii nostri poenis in dictis monasteriis, cœnobii, domibus, & aliis Ecclesiasticis & piis locis, cum communitatibus & universitatibus ipsarum eadem loca eisdem assignarent, distribuunt, Gubernatoribus vero, & ipsarum civitatum & locorum Praetoribus, ac aliis officialibus quibuscunque, quod nihil praemissa ab ipsis communitatibus & universitatibus, ac Capitaneis, & Ducibus fiant, sub eisdem indignationis nostrae, ac etiam privationis officiorum suorum praetextu respectivè poenis auctoritate Apostolicae finiri permittant, inhibemus, praecipimus, committimus, & mandamus. Et insuper tam illis, quam equitibus & militibus praefatis, ne monasteria, cœnobii, & alia huiusmodi in personis, rebus, & bonis, aut aliis aliis quomodolibet molestant, perturbare, impetire, inquietare, seu molestant, perturbare, vel alias inquietate facere audeant, seu praesument, in virtute sacrae obedientiae, & sub jam dictis poenis eadem auctoritate inhibemus, praecipimus, committimus, & mandamus, quod monasteria, cœnobii, domos, & alia Ecclesiastica & pia loca ex nunc ab eisdem militibus & equitibus, ac universitatibus, illis hospitio excipiendi, motu, & auctoritate familiaria faciendi.

Idem.

Ordinis mendicantium cœnobii, monasteria, & praedia à cultu, subsidio & hospitio militum exempta.

CAP. II.

Dum ad uberes, quos facti mendicantium ordinum agro dominico quotidie faciunt, fructuositate respicimus, & attentè consideratione impense percontamur ipsorum religionis sinceritatem, & robustitatem paupertatis habitum, in quibus sapientissimè spiritum devotum altissimo praestant famulatum, dignum, equum potius debitum reputamus, ut illis ea libenter concesserimus, petique se motis quibuscunque gravaminibus promptiores, & iisdem altissimi inhaerent terribis. Hinc est quod non volentes eisdem mendicantium ordinem, & dilectos filios eorum fratres, & Monachos, ceterasque personas, etiam moniales quilibet ejusdem ordinis sub illorum cura degentes, specialibus favoribus & gratiis protegi, motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia ac de Apostolica potestate plenitudine, quod ex nunc deinceps perpetuo futuris temporibus omnes & singuli mendicantium ordinum huiusmodi fratres, Monachos, & filios in Christo moniales seu totos, ac alios quoslibet sexus personarum regulares, ubilibet per totum Christum orbem diffusi & constituti, illorumque monasteria, cœnobii, domos, conventus, ecclesiae, capella, oratoria, & alia loca etiam unita, ac membra, & dependentia, recessa, tetrae culta & inculta, possessiones, praedia, agri, & alia omnia & singula mobilia & immobilia, ac se

quibus si non omni, saltem vel media ex parte, huiusmodi montium ministrorum solventur impensa, ut ad leviores aris solvendi portionem, medio hoc pauperes gravari contingat; ad quos cum huiusmodi censura signatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christi fideles majoribus indulgentiis invitandos esse decernimus. Omnes autem religiosos & Ecclesiasticos ac seculares personas, qui contra presentis declarationis & sanctionis formam de cetero predicare, seu disputare, verbo vel scriptis, ausi fuerint, excommunicationis latae sententiae poenam, privilegio quocumque non obstante, incurrere volumus. Romae in Concil. Lateran. 4. Non. Maji 1515.

Pius Quintus, ex Concilio Tridentino.

Licentia hactenus concessa mulieribus ingrediendi monasteria ac domos Carthusiensium, & aliorum quoruncumque regularium ordinum, etiam mendicantium, revocantur.

CAP. IV.

Regularium personarum quae relicto seculo Dei se obsequio dedicaverunt, pro commisso nobis officio quieti consulere cupientes, ad ea removenda, quae religiosum earum propositum impedire possunt, curam nostram libenter impendimus, ut nulla re, quae eas à divino cultu avocet, praecepta, secundum sacri Tridentini Concilii, regularia instituta, & decretum sacri Tridentini Concilii, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularium vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus, perturbari, propterea quod mulieres, modestiae matronalis oblita, domos ac monasteria eorum contra ipsorum instituta, praetextu confessionarium, aut aliarum literarum Apostolicarum, ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Praepositis, Prioribus, & aliis praesidentibus aliquando recusantibus & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine gravi laecorum etiam offensione ac scandalo, si quando admitti nimis facile videantur: huic rei providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, omnes & singulas facultates ac licentias ingrediendi monasteria ac domos Carthusiensium & aliorum quoruncumque regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac praemiis, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibuscumque etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus & efficacioribus & insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis ab Apostolica sede quomodocumque concessas, quarum tenores perinde ac si de verbo ad verbum praesentibus infererentur, haberi volumus pro expressis, tenore praesentium revocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districte prohibentes mulieribus quidem praedictas facultates & licentias praesentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, postquam harum literarum notitiam habuerint, à qua non possint, nisi à nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolvi, praeterquam in mortis articulo, ac dictas domos & monasteria ingredi audeant. Iplis vero monasteriorum & conventuum Abbatibus, Praepositis, Prioribus, & aliis Praesidentibus quocumque nomine vocentur, & eorum Monachis, canonicis, & fratribus, sive mendicantibus, sive non mendicantibus, sub privationis officiorum, quae in praesentia obtinent, & inhabilitatis in posterum ad illa & alia omnia, & suspensionis à divinis, ipso facto sine alia declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere, admittere, vel praesumant.

Gregorius XIII. Ex Concilio Tridentino.

Ingressi intra septa monasteria nemini liceat, cujuscumque sexus,

conditionis aut aetatis fuerit, sine licentia Episcopi aut Superioris in scriptis obtenta, quae nec uti conceditur nisi in articulo mortis.

CAP. V.

Vbi gratia & indulta ab hac sede concessa, licentia temporis incommodum afferere non poterat, expedit illa salubri praesidentis consilio subverti. Praeterea, Sanctimonialium quieti & tranquillitati considerari, ac omnia quae illas à spirituum reum cogitatione & exercitio avocant impedimenta tollere, periculosa scandala ab eis remove cupientes, auctoritate praesentium revocamus & abolemus omnes & quascumque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca ipsorum Sanctimonialium quocumque viris, etiam ejusdem status & dignitatis, nisi praedecessoribus nostris, quam etiam à nobis, & sedis Apostolicae Legatis, aut aliis ex quibusvis quantisvis urgentibus causis sub quibuscumque tenoribus, & cum derogatoriis, revocatorum retractoris, autique efficacioribus clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolica potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Principum, aliorumque Principum contemptum, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam tenoribus renovatas, & annuam monasteriorum de super concessas & processas habito per easdem habentes eisdem qui illas obtulerunt, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, super qua à Romano Pontifice (praeterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impetiri, nisi ipsorum licentiarum praetextu monasteria huiusmodi quomodocumque ingredi audeant. Abbatibus vero, necnon Abbatibus, conventibus, ac aliis monasteriorum vel conventuum superioribus, & personis, quocumque nomine vocentur, districte praecipimus sub eadem excommunicationis poena, necnon privationis dignitatum, beneficiorum & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illam & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca huiusmodi praetextu huiusmodi licentiarum & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quia etiam sub eodem tenore ipso facto incurrendis poenis, necnon excommunicationis poenis omnibus & quibuscumque personis Ecclesiasticis & secularibus, ac etiam ordinum quoruncumque etiam mendicantium regularibus, quibus illas concessas ab Episcopis vel superioribus, quibus illas concessas in casibus necessariis tantum ex decreto Concilii Tridentini tribuitur, ne monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus urgentibus dumtaxat ingredi solent, ne moniales sub eisdem poenis illas admittant, praesumant. Romae Idibus Junii 1575.

TITULUS XVII. DE REGULARIBUS ET RELIGIOSIS extra claustra vagantibus.

Paulus Quartus.

Tene eorum qui in aetate legitima religioni votum emittunt à professo vita instituto deficiunt & ad alios ordines vagantur.

CAP. I.

Postquam divina bonitas nos sicut immerito summum Apostolatus fastidium a sumere dignum est, nunquam cessavimus abusus, qui in Ecclesia Dei, seu nimia sedis Apostolicae indulgentia, seu bonum malitia irrepressibile cernuntur, pro viribus tollere, & Ecclesiam ipsam in pristinum candorem restitueret, & a veteras ad hoc saluberrimas constitutiones edocendo, & a-

violabiliter observari mandando. Verum cum non omnia uno & eodem tempore excogitari, ne dum perfici poterint, quinimo circa ea sit nobis singulis ferme diebus aliquid enitendum, abusu apostatiz, quæ per regulares personas sub diversis falsis prætextibus quorundam incurritur, ulterius parcendum non esse. censuimus. Nam licet diversis Rom. Pont. prædecessores nostri, per eorum constitutiones complura contra apostasiam hujusmodi ediderint statuta & ordinationes, nondum tamen est plenum contra eam adinventum remedium. Quinimo diversis diversorum etiam mendicantium ordinum religiosi, propria saluti inmemores, Deique timore postposito, sub prætextu, alii videlicet quod religioni & ordini in genere ob varias confictas causas stricti non sint, & superinde sententiam declaratoriam obtinuerint. Alii quod beneficium Ecclesiasticum curatum assecuti sint: Alii quod extra regularia sui ordinis loca stant, & alicui beneficio Ecclesiastico deserviendi à suis superioribus licentiam habeant, & alii diversis aliis confictis coloribus. Alii verò nullo suffulti prætextu, sed temeritate propria contra proprium juramentum per eos in eorum professione præstitum, & regularia sui ordinis instituta, extra claustra suorum regularium locorum degunt, & in seculo aliqui habitu sui ordinis retento, aliqui illo objecto in habitu Presbyterorum secularium, & complures in habitu laicali temerè vagantur. Et postquam Deo fidem fallere non sunt veriti, cætera omnia quantum vis gravissima & detestanda, & levia & licita reputantes. Alii parochianos eorum curæ commissos falsam doctrinam docere, & pravos opinionibus, ac hæresibus replere, alii uxores ducere, alii sine paupertate eos cogente, sive diabolico in instinctu secularibus & mechanicis negotiis se dare. Alii seditionibus populis conjurationibus contra Principes, & alios, ac quibusvis aliis levis actibus se implicare, & cætera omnia nequissima facere præsumunt, in gravissimam divinæ majestatis offensam, & religionis opprobrium, ac animarum suarum perniciem, & aliorum Christi fidelium scandalum.

Quamobrem considerantes Apostatas hujusmodi infinitis et oribus in eadem Dei Ecclesia causam præstare, & propterea volentes contra apostasiam ipsam plenius providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos, qui post professionem per eos in ætate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam militari ordine purè & liberè emissam, vel si ante ætatem legitimam professi fuerint, post illam per eos in ipsa ætate legitima constitutos purè & liberè, ratam & gratam habitam, temeritate propria, aut quovis prætextu, vel causa, etiam si se religioni & ordini non strictos esse sine cause cognitione, & his quæ à jure requiruntur, servari omisissis, vel non legitime probatis, declarati obtinuerint, aut beneficium Ecclesiasticum, etiam curatum, non procedente legitima dispensatione possideant, vel alicui beneficio Ecclesiastico, etiam curato alterius nomine deserviant, extra claustra suorum regularium locorum degunt, aut in posterum degent, omnibus & singulis beneficiis Ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus, aut sui vel cuiusvis ordinis regularibus, per eos quomodolibet obtentis, & de cætero obtinentibus cuiuscunque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & proventibus Ecclesiasticis, eis quomodolibet reservatis, seu assignatis, nec non Baccalaureatus, Licentiatum, Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis in jure Canonico, vel Civili, Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate gradibus, per eos etiam antequam religionem ingredi decesserint, seu assecutis, necnon quocunque mini-

steria Ecclesiastico, Apostolica auctoritate, tenore præsentium penitus & omnino privamus, ac ad illa & alia quæcunque & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos percipiendos, aut gradus assequendos perpetuò inhabilitamus, & ab executione quorumcunque Ecclesiasticorum, etiam sacrorum, & præsertim Presbyteratus ordinum, necnon omnium ministerio Ecclesiastico prædicto, perpetuò suspendimus, privatosque & inhabiles ac suspensos esse, necnon ordinarii collatores ea aliis liberè conferre possint, & nisi ea infra tempus à Lateranensi Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum eorundem ad immediatum illorum superiorem, & demum ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pont. devolvatur, Patroni quoque eorundem beneficiorum personas idoneas infra tempus à jure statutum ad ipsa beneficia præsentare possint, & nisi præsentaverint, eorum libera collatio ad ordinarium spectet & pertineat vacare, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum hujusmodi expirare decernimus, ita ut de cætero ipsi apostatæ, quamdiu vixerint, aliqua beneficia Ecclesiastica obtinere, vel aliquod officium Ecclesiasticum exercere, aut fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos, seu super illis pensiones annuas percipere vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium Ecclesiasticum exercere, aut sacramenta Ecclesiastica ministrare, seu missam celebrare, aut prætextu ordinum in quibus constituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & provisiones, seu commenda, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta auctoritate, etiam cum præsentium, toto earum tenore inserto, plenaria derogatione pro tempore facta nullæ sint, & irrita, ac viribus omnino careant, nec aliquid eis jus, aut titulum beneficia possidendi, aut fructus, redditus, & proventus, seu pensiones hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuant. Ipsique sic privati, inhabiles, & suspensi fructus suos non faciant, sed ad illorum restitutionem teneantur. Et nihilominus si curam animarum exercere, vel Ecclesiastica Sacramenta ministrare, seu Missam celebrare, aut prætextu ordinum suorum prædictorum aliquid facere, aut aliquod ministerium Ecclesiasticum exequi præsumserint, tanquam suspensi ab executione ordinum suorum, & in illis contra suspensionem ipsam, & in contemptum clavium ministrantes condignis poenis omnino puniantur.

Et ut omnis vagandi occasio apostatis hujusmodi tollatur, volumus & sancimus, quod quævis tam Ecclesiastica, quam secularis persona, cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, etiam si Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori auctoritate, seu excellentia præfulgeant, aliquem apostatarum eorundem receptare, seu nutrire, vel illis quò minus ad eorum monasterium, seu domum, vel alium locum regularem redeant favorem aut auxilium, seu consilium præstare non præsumant, & si eos receptaverint, vel illis ut præferatur, favorerint, aut auxilium, seu consilium præstiterint, & per ordinarium loci sub quo moram trahent communiter à præmissis non destiterint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant. Et si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex eisdem apostatis ad beneficium de jure patronatus existens tunc vacans præsentaverint, præsentationes hujusmodi sint eo ipso nullæ, irritæ, & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure præsentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant. Quodque superiores ordinum quos ipsi professi fuerint, & ordinarii locorum in quibus ipsi apostatæ pro tempore degent, tam conjunctim, quam divisim eisdem apostatas, ut ad eorum monasteria

Adde ea quæ in c. 27. Concilii Agathensis & Tridenti. sess. 14. cap. 11. de reform. & sess. 24. c. 17. de regular.

redeant, requirere, & si ad dicta monasteria redire celsaverint, distulerint, vel reculerint, eos secundum ordinis disciplinam, monitione prævia, per censuras Ecclesiasticas, & poenas etiam corporis afflictivas ad redeundum cogere & compellere possint invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod si regularis ordo hoc non patiatur, auctoritate nostra providere valeant, ut talibus apud eadem monasteria in locis competentibus, si absque gravi scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religionis domibus ejusdem ordinis ad agenda inibi poenitentiam vitæ necessaria ministrantur. Si verò apostata hujusmodi se in his inobedientes præstiterint, sint etiam auctoritate nostra majoris excommunicationis sententia eo ipso innodati, & superiores sui eos excommunicatos esse declarent, & nuncient, ac ut tales ab omnibus suis subditis nunciari & publicari faciant. Teneanturque ipsi apostata cujuscuque ordinis congregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum, duas lineas albis ex tela confectis, & digito humano latis, ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductus distinctum, & per totam eius circumferentiam simili linea alba suffultum, ita ut omnes lineæ præfatæ oculis inventientium manifeste appareant, continue gestare. Et si sine bireto hujusmodi deprehensi fuerint, possint pro hujusmodi inobedientia non solum per suos superiores, verum etiam per quoscuque, tam Ecclesiasticos, quam seculares iudices & magistratus condignis poenis puniri, & ad delationem ipsius bireti, ut præfertur distincti & suffulti, omnino compelli. Decernentes quod de cetero, qui aliquem ordinem approbatum, ut præfertur, tacite vel expressè professus fuerit, & se illi ordini non astricturn esse contenderit, vel alias quovismodo, sive retento, sive dimisso habitu, extra regularia loca ipsius ordinis de jure aliquo casu stare posse putaverit, vel quavis ratione aut prætextu super hoc postulaverit, seu supplicaverit, literas quas à nobis seu officio poenitentiarie nostræ obtinebit, Cardinali, protonotario, seu viceprotonotario ipsius ordinis in curia residenti, & procuratori generali ordinis dirigi, & præsentari facere, ac coram eo in hoc negotio, cum plena causæ cognitione procedere teneatur, alias omnia & singula, per ipsum professum in præmissis gesta, nullius sint roboris vel momenti, literæque aliis directæ nullam jurisdictionem tribuant. Quodque omnes & singulæ translationes de apostatis ipsi ad alium ordinem, etiam per nos, aut prædecessores nostros, vel per officiam poenitentiarie hujusmodi hæcenus factæ, & quas deinceps fieri contigerit, nisi ad arctiorem, vel parem ordinem factæ fuerint, & ipsi sic translati in monasteria, in quibus regularis observantia vigeat, actu maneat, nulla sint, & irrita, ipsique sic translati ad pristinum ordinem, etiam si in ordinem ad quem translati fuerint professionem in eo emitti solitam emiserint, redire teneantur. Et si post unam & secundam monitionem, sibi à Prælati seu superioribus ordinum à quibus translati sunt, factam, redire distulerint aut neglexerint, liceat ipsis Prælati, seu superioribus procedere contra eos, modo & mediis contra apostatas statutis. Et nihilominus præfatos sic translatos, & ut præfertur, non redeuntibus administratione cujuscuque Ecclesiastici beneficii seu officii & prælaturæ perpetuo privamus.

Pius Quartus.

Apostatarum causa, & religiosorum extra claustra vagantium vite, ad Apostolicam decisionem evocantur.

CAP. II.

Singulas lites & causas, hæcenus coram quibusvis ordinariis vel delegatis iudicibus etiam in Roman. Cur. introductas, & in quacumque instantia contra dictos apostatas vel translatos, vel alias inter quasvis personas præmissorum occasione pendentes, etiam si instructæ sint, ad nos advocamus, ac causas tam ad nos advocatas in statu & terminis quibus reperimus reassumendas, nec-

non quam & quas quacunque persone Ecclesiasticæ & regulares, ac etiam seculares, necnon contentas, collegia, & universitates dicta occasione sua in præmissis communiter vel divisim interesse putantes, contra dictam apostatas, vel translatos, aut alios quoscumque, active vel passivè, civiliter vel criminaliter, ac realiter & personam vel mixtam, habent & movent, aut habere velint, volent & intendunt, cum omnibus & singulis incidentibus, de penden. emergent. annexis & connexis, totius negotio principali, quoad profectos videlicet alibi abbe & ejus districtu, alios in ea præfatos dilecto illustro la covo tituli S. Mariz in Coimedin. presbytero Cardinali Sabello nuncupato, nostro in dictis urbe & suburbu Vicario generali, seu ejus locum tenenti, extra Curiam verò ordinario loci, ac superiori monasterii in quibus prima & originaria Professio per quoslibet apostatis & translatos prædictis emissæ fuerint, necnon obtinenti primam dignitatem in Ecclesia cathedrali, seu metropolitana, vel alio superiori loci hujusmodi, seu antiquiori canonico pro tempore residenti, per eos cognoscendum, visis in primis & diligenter inspectis & examinatis dispensationibus, facultatibus, licentiis, & indultis per eoldem apostatas & translatos quomodolibet obtentis, ac processibus de super habitis, & causis in eis allegatis mature discussis, ac prout justum & equum fuerit, verificatis & probatis, summarie simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, ac sola veritate in petita appellatione postposita audient. cognoscend. & iustitiam & sacramentum constitutionum dispositionem sine dilato terminand. committimus & mandamus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Regulares non possunt audire confessiones secularium nisi approbatione & indulto ordinarii.

CAP. III.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, non nunquam gesta per eum rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Super liquidem quasdam declarationes & moderaciones, cum nonnulla Concilii Tridentini decreta, regulares poenitentiarum ordinum mendicantium eorumque instituta concernentia, edidimus & promulgavimus. Et quia, ut accepimus, illarum vigore sacerdotales regulares prædictorum ordinum quandoque facientes ab eorum superioribus confessionibus secularium audiendis ab eorum superioribus præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistris ordinis generalis, aut provincialium mensuram approbatione admittuntur. Nos super his pro debito pastoralis officii prout tenemus salubriter providere volentes, tenore præsentium hæc nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus & declaramus, decretum Concilii Tridentini de approbatione regularium, audiendis confessionibus secularium præpositorum, ab Episcopis faciendâ observari debere, etiam in omnibus regularibus, quorumvis ordinum etiam mendicantium, etiam sub regulari disciplina viventibus, etiam si sint Lectores, aut in Theologia etiam de superiorum locorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris generalibus vel provincialibus, ministris secularium conneralibus vel provincialibus, ministris secularium confessionibus audiendis expoliti. Volumus tamen ea qui semel ab Episcopo in civitate & districtibus suis prout examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem de novo poterunt in hiis confessionibus quiete examinari de novo poterunt. In hiis confessionibus quiete examinari de novo poterunt. In hiis confessionibus quiete examinari de novo poterunt.

a Concil. Trident. sess. 14. c. 7.

postum

statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus ordinariis & superioribus earum, ut curent colligi fidelium eleemosynas per conversas, quæ non sint professe, vel si professe fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguas extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia ordinarii, vel earum superiorum. Et de cætero nulla alia conversæ professe recipi amplius etiam de consensu suorum superiorum vel prælatorum possint. Quod si adversus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit prout ex nunc nullam irritam facimus & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium & mulierum terrarum prædictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis ordinariis & superioribus earum, ut ipsi provideant de aliis personis piis, & Deo devotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel aliàs eò meliori & commodiori modo, quò fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum monialium & mulierum prædictarum, arbitrio ordinariorum & superiorum earundem, prout eis congruentius expedire videbitur, provideatur & succurratur. Et ne propter monialium numerum excessivum clausuræ observatio violetur, inherentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacii, & Concilii Tridentini decreto, monialibus prædictis, & illorum superioribus & ordinariis districtè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipiant & admittant, si ve recipi & admitti permittant, quàm ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ sub obestatione divini iudicii & interminatione maledictionis aeternæ universis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & dioc. propriis nostras publicari faciant, ac in monasteriis monialium sibi ordinario jure subjectis, in his verò quæ ad Roman. mediatè vel immediatè spectant Ecclesiam, sedis Apostolicæ auctoritate, unà cum superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, ut præmittitur, quamprimum poterint servari procurent, contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Ac, ut hoc tam salutare decerem facilius observetur, omnes Principes seculares, & alios dominos, & magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordie Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum injungentes, quòd in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis monialium superioribus assistant, ac suum favorem & auxilium præstent, ac impediendes poenis etiam temporalibus afficiant.

Idem.

In eandem infirmitatis, lepra, vel Epidemica necessitate, monialibus egrediendi à clausura non denegatur postulata facultas.

CAP. III.

DEORI & honestati omnium sanctimonialium, quarum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, ut in puritate & castitate super adificantes in ipso feliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quæ illarum existimationi detrudere possent, decet nos consultò summo vere. Sanè periculo & scandalo plena res est, ac regulari observantiæ vehementer adversatur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos vel cognatos, nec non monasteria, & alia filiariones nuncupata etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa, aliove prætextu à monasteriis exire, & per secularium

personarum domos discurrere & vagari, quo vel colore eximium quoque honestatis & pudicitie decus in discrimen committunt. Unde nos malo hæc proposita pastoralis officii debito salubriter occurrere volumus, inherentes etiam decreto sacri Concilii Tridentini, de clausura monialium disponenti, ac aliis nostris literis, per huiusmodi clausuram editis adiacentes, volumus, facimus, & ordinamus nulli Abbatisarum, Prioratarum, aliarumve monialium, etiam Carthusien. Cisterciensium, sancti Benedicti, & mendicantium, & quorumcumque aliorum ordinum, etiam militiarum, ac statuum, palatum, conditionum, dignitatum, ac præminentiarum, assensuum, etiam à Regia vel illiusi prospiciantur, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam reis subjectorum, aut domorum, parentum, aliorumve consanguineorum visitandorum, alia occasione, & prætextu, nisi ex causa magis incensurabili, vel infirmitatis, lepræ, aut Epidemice, quæ tamen infirmitas præter alios ordinum superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium locum ordinarium, etiam si prædicta monasteria ab Episcoporum & ordinariarum jurisdictione exempta esse reperiantur, cognita & expresse in scriptis approbata sit, a monasteriis præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extralla, nec ad necessarium tempus stare licere. Alter autem, quam ut præfertur egredientes, seu licentiam excedendi quomodocumque concedentes, nec non comitantes, ac aliam receptantes personas sive laicas, aut seculares, vel clericales, consanguineas vel non, excommunicantur, & majoris late sententiæ vinculo statim eo ipso obliquaque declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi nequeant. Et insuper tam egressas, quam præfidentes & alios superiores prædictos, eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitates, officia, & administrationibus, per eos eos tunc obtentis, privamus, & illas & illos ad obtinendas, & alia in posterum obtinenda inhabiles, nec non licentias & facultates seu indulta & privilegia extensim monasteriis, & extralla standi, à nobis, seu alio Romano Pontifice prædecessore nostro, ac sedis Apostolicæ Nunciis & Legatis, etiam de latere, ac maiore potestate, aut ordinum prædictorum superioribus, aliove personis sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusvis, restitutivis, præfativis, mentis autelatis, etiam novam gratiam & datam concedentibus, aliq; effectibus, & efficacissimis ac insolitis clausulis irritum, & aliis decretis in genere vel in specie, etiam novo proprio, & ex certa scientia, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S. R. E. Cardinalium nominum, & contemplatione, ac instantia, vel alia quomodolibet concessa (quæ prorsus abolemus) ac literas de super concessas, & in posterum concedendas & confirmandas nullas & invalidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus & habituris iustitiam posse, & usque quoscunque iudices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere, irritum quoque & inane quicquid super his à quoquam quavis auctoritate licenter vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Rom. Cal. Febr. 1569.

Gregorius XIII. ex Concilio Tridentino.

Prælati & alii monasteriorum monialium non habentes in casibus tantummodo in gentium necessitate parvo comitatus ingrediuntur.

CAP. IV.

DVBIIIS, quæ emergunt, declaracionis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quòd optima principum ratione Concilium sancti Tridentinum, decernit de in constitutione sac. rec. Pii Papæ V. prædecessoris nostri Nonis Iulii Pontificatus sui anno tertio, atque

item nostra Idibus Junii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provifum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse, sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officii nituntur, an liceat eis prohibito suæ voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hæsitacionis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si

id faciant in casibus necessariis, & à paucis iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca univèrsos & singulos Episcopali, seu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumvis ordinum Abbates, Priores, ministros, & alios quoscunq; superiores regulares serió monemus, ut facultate hujusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, ut præfertur, necessariis, neutiquam utantur. Quòd si contrafecerint, eadem auctoritate Apostol. statuimus atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali & à divinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio ac ministerio privatos excommunicationi similiter subjacere. Rom. 23. Dec. 1584.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER QUARTUS.

TITULUS I.
DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui spe obtinenda dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontificia gratia per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiamsi ex copula sequatur sit proles.

CAPUT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (licet tanto oneri impares) regenda universalis ejus Ecclesiæ præficere dignata est, nunquam cessavimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerentur, diversas superinde constitutiones, juxta eam exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quòd cum (sicut nobis nuper innotuit) à nonnullis annis citra introductum sit, ut qui matrimon. in secundo consanguinitatis vel affinitat. gradu contrahere anhelant, scientes se dispensationem à sede Apostolica super hujusmodi matrimon. contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimon. postquam contractam fuerit, reportandi, matrimon. ipsum de facto contrahant, & carnali copula consumment, excommunicat. sententiam in Concil. Vien. contra matrimon. in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnabiliter incurrendo. Et deinde sub prætextu, quòd si divortium fieret inter eos, gravia exinde inter eos & eorum consanguineos & affines scandala possent verisimiliter exoriri, & mulier perpetuò diffamata remaneret, absolutionem necessariam, & dispensationem opportunam, quas sibi debitas concedi exposulent,

sicq; absolutionem, dispensationem (quas aliàs non obtinerent) eo prætextu ut plurimum reportent in scandalum plurimorum. Nos considerantes præmissa causam tribuere delinquendi, & incestum committendi, & ex delicto, loco pænæ, commodum, & appetitus satisfactionem reportari, malitiis hominum occurrere volentes, per has nostras omnibus innotescere volumus, quòd nos lapsò tempore, infra quòd notitia præsentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti continget, verisimiliter haberi poterit, absolutiones, & dispensationes hujusmodi ex prætextu prædicto, etiam si proles ex matrimon. sic contracto subsequuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgèntissima pro bono publico, & à jure considerata, per nos tantum, & non alium approbanda, cõcedemus, & quòd dispensationes ex alia causa nostri temporibus perpetuò exulabunt, quòd nobis licere non patimur, nostris successoribus indicantes. Rom. Idib. Dec. 1555.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. scripsit, quam habes infra eod. cap. 3.)

Pius Quintus.

Publica honestatis qua ex sponsalibus contrahitur impedimentum nullus aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia de futuro

quàm rarissime sunt, longeque major sit prohibitionis ratio in matrimonio per verba de presenti contracto, quàm in sponsalibus de futuro.

CAP. II.

AD Romanum spectat Pontificem sua sollicitudine diligenter providere, ut sacrorum Conciliorum decreta ita luce declarationis adminiculo dilucidentur, quòd nulla desuper dubitandi occasio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures nostras pervenit, multos esse, qui dubitent, an decretum ecumenici Concilii Trident. sessione vigesima quarta de reformatione matrimonii cap. 3. quo cavetur impedimentum publica honestatis, ubi sponsalia a valida non fuerint, proflus tolli; ubi verò valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in ulterioribus gradibus non possit huiusmodi prohibitio servari, de sponsalibus per verba (ut ajunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de presenti contracta, non tamen consummata, quæ interdum sponsalia appellantur, comprehendat, ita ut etiam eo casu impedimentum inde proveniens sublatum fuerit.

Nos itaque ut omnis difficultas, dubitatioque tollatur, attententes, quòd sponsaliorum appellatione, qua dictum Concilium utitur, non nisi improprie matrimonium verbis de presenti conceptis contractum continetur, quòdque agitur de correctione juris veteris, quo casu secundum proprietatem verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longe majorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de presenti contracto, quàm in sponsalibus de futuro vigere à nemine dubitetur: idcirco non proprio auctoritate Apostolica tenore presentium declaramus & diffinimus, decretum Concilii huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sic (ut præfertur) contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, & gradibus, quibus de jure veteri ante prædictum decretum Concilii introductum erat.

Clemens VII.

Qui intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpsit, spe dispensationis consequenda carere debet.

CAP. III.

QVia plerumque in futurorum eventibus imbecillitas humani iudicii adeò fallitur, ut quòd utile non solum conjectura, sed etiam attempta & provida consideratio pollicebatur, id proflus inutile, ac animarum salutis maxime damnosum reperitur, propterea nonnunquam expedit, ut gratiæ, quæ olim consultò, & rationabili de causa concedi videbantur, multo consultius in posterum denegentur, id quòd necessitas presentis provisionis evidenter ostendit. Sanè postquam scilicet recor. Clemens b. Papa V. prædecessor noster in Concilio Viennensi eos, qui divino timore postposito, in gradibus consanguinitatis & affinitatis contra canonicas sanctiones matrimonia scienter in suarum peccatorum contrahere præsumissent, excommunicationis sententiæ ipso facto decreverat subjacere, præcipiendo Ecclesiarum prælatis, ut tales tam diu excommunicatos publicè nunciarent, seu nunciari facerent, donec separarentur ab invicem, & beneficium absolutionis obtinerent. Sedes Apostolica & Romani Pontifices prædecessores nostri, considerantes gravia oriri posse scandala, si matrimonia huiusmodi scienter contracta & carnali copula consummata per divortium ditimerentur, ad obviandum huiusmodi scandalis,

a Philip. Franc. c. ex sponsalibus de sponsal. in 6. b Clem. V. in Conc. Vienn. ut habetur in Cl. tit. 1. c. 1. de consan. & affinit. decretum tulit, quo scienter contrahens matrimonium in gradibus consanguinitatis vel affinitatis prohibito, vel cum moniali, excommunicatur ipso jure, & publicari debet & vitari. de hac re vide Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 3. & Beat. Antonin. tract. de excommunic. disp. 34. Covarr. lib. 4. part. 2. c. 3. §. 2. num. 8.

& ne mulieres perpetuò diffamate remanent, adhibebantur ad dispensandum cum illis qui in gradibus huiusmodi prohibitis, matrimonia ipsa scienter contraxissent. Propter quòd multi volentes in gradibus prohibitis matrimonia contrahere, ac sperantes veniam solutionem ac dispensationem à sede prædicta facilius obtinere posse, illa passim contrahere, & carnali copula sub ea se consummare præsumpserunt. Quæ ab aliis corruptela, cum tandem propter inveteratam hominum malitiam & nimiam dicte sedis in abolendo ac dispensando facilitatem adeo creverit, ut cupientes in gradibus prohibitis huiusmodi contrahere, nullo pacto vitæ vereantur, & unde scandalis remedia petebant, inde scandalorum materia & occasio nata videretur. Nos quorum interest agrum Domini ita colere, ut virtutibus eo crescant, abusiones verò quæcumque tollantur, ac malis moribus via & aditus omnis præcludatur, huiusmodi fraudibus & dolis, per quos multi dispensationes in præjudicium animarum à nobis extorqueant, ac clementia & misericordia Apostolica sub spe veniæ, ut experientiarum magistratæ docerent, peccandi viam pandit, ab usibus cessant, obviare volentes, habita super his cum fratribus nostris matura deliberatione, de ipsorum fratrum consilio, omnibus denuntiandum seu injunctum duximus, quòd in posterum cum illis, qui in gradibus prohibitis matrimonia scienter contraxerint, etiam si illi consummaverint, non intendimus dispensare, sed illi (scandalis quæ oriri posse formidaretur, minime evitatis) omnino separari mandabimus, absolutionem tantaxat petentibus misericorditer concessuri, cum quia dignus non sit, qui canonum conditorem coartent, & liq. cum animæ suæ detrimento injuriam facit. Ann. Calend. Septemp. 1524.

TITVLVS II.

DE CONSANGVINITATE ET AFFINITATE.

Pius Quartus.

Gradus consanguinitatis, qualitates remotionis & propinquitatis sunt exponenda in dispensationibus.

CAP. I.

SANCTISSIMUS in Christo pater & dominus Pius divina providentia Papa IV. ad cuius nominis personam, quòd multi viri, mulieresque in sacris dispensationibus consanguinitatis seu affinitatis gradibus excommunicati seu ab eodem stipite surgentibus contraxerint, matrimonii vinculo copulari cupientes, dispensationem super remotione tri gradu à sanctitate sua. & Rom. Pontificis pro tempore existente, vel sed. Apostol. solent impetere, ubique quoque dispensanti aliquam gradus propinquitatis, qui forsitan expressius Pontificem aut sedem à dispensando vel averteret, vel certe retardaret, cognitionem suggerent, literas postmodum super gradu propinquitatis decessoriarum, juxta constitutiones scilicet rec. Greg. XI. & Clem. VI. Rom. Pont. sanctitatis suæ prædecessorum desuper respectivè editas, inficte dispensante expediri procurant. Circumspectius deinceps in huiusmodi dispensationibus concedendis procedere, ac propterea tantia præfata obstatula, & quicquid dispensationi concedenda verumtunc literè obesse posset, ne videlicet aliquid ab ipso dispensante rerum ignaro contra mentem suam in animarum contrahentium periculum emerget, claritas iudicij, & que de singulis obstatulis plene certiorari volens. Quod in quibuscumque dispensationibus quas pro matrimonio, scienter vel ignoranter contracto vel contrahendo, in quibusvis prohibitis consanguinitatis & affinitatis seu mixtis gradibus, ab eadem sanctitate sua, vel quorvis Romano Pontifice successore suo pro tempore existente, seu

dicta sede impetrati, vel alias etiam motu proprio...

Declaratio Concilii Tridentini circa impedimenta cognationis...

CAP. III.

Sacrosanctus in Christo pater ac Dominus Pius divina...

Et insuper cum in eisdem decretis statuatur affinitatem...

Sanctas sua ad tollendum omne dubium, eos qui ante...

a Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrim. b De agnatione...

ANIMADVERSI O AD LECTOREM.

In huius Pontificii librorum in qui tractat de matrimonio...

FINIS.

Idem.

Declaratio circa impedimenta cognationis spiritualis.

CAP. IIII.

Um illius vicem, licet minimè suffragantibus meritis...

Sanè licet ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum...

Nos piam mentium quieti, & matrimoniorum favori...

Idem.

Tertia declaratio circa impedimenta cognationis aut affinitatis...

CAP. IV.

Ad Romanum Pontificem spectat, canonicas sanctiones...

Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum...

a Vid. cap. non plures. de cons. dist. 4. & c. quatuor. de cognat. spirituali...

0099 4

bus, salutaribus monitis, & discretis inductionibus, Evangelicis doctrinis informare ipsos studeas, juxta datam tibi Domino gratiam, fugatis tenebrarum nubibus ad viam reducere claritatis: ut renati fonte baptismatis, recedant in limine vultus Christi, & exinde chorus Angelicus dellectetur. Tu quoque, ac alii, quos ad prosecutionem tantum negotii, duxeris eligendis, perennis boni primum, nostramque benedictionem & gratiam, vobis de bono in melius vendicetis. Et ut affectum quem ad salutem status ipsorum gerit mater Ecclesia, percipiant per effectum, tu illos ex eis, quos ad susceptionem sacri baptismatis gratia divina perduxerit, praelatis ac dominis locorum, in quibus tales habitare contigerit, ex parte nostra affectuosissime recommends, ut Deo gratias in recuperata ore deperdit, & filio prodigo redeunt, vitulum exultationis & gaudii exhibentes, eos charitativè foveant, favoribus muniant, benignè pertractent: nec ipsos in personis, aut rebus, per Judæos vel alios indebitè molestari permittant: quin potius in omnibus favorabiliter ipsis assistant auxiliis oportunis. Sed si forte (quod absit) aliqui ex ipsis, in eorum obstinata perfidia perdurantes, & velut alpsis fucida suas aures in credulas obturantes, ne tui & illorum, quos ad hæc salutis opera deputas, vocem audiant, ut de tenebris ad lucem exeant, in cantantium sapienter tuas, & per te ad hæc deputandorum fratrum salutare convocationes, aspernantur effugerent, de istis (si tales invenieris) qui sint, in quibus locis, & sub quorum dominio commorentur, nobis referre non omittas: ut circa pertinaces hujusmodi, de saluari eorum remedio, sicut expedire videbimus, cogitemus. Vt autem de præmissis avidis nostris conceptibus, juxta nostra desideria satisfiat, frequenter nobis in imare studeas, qualiter tibi commissum negotium prosperetur, & qualem fructum seminata reproromant. Dat. Viterbii 2. Non. Augusti. Pontificatus nostri An. 1.

Paulus Tertius.

Indorum ad fidem Christianam conversorum indulgentia, que amittuntur si ad vomitum redierint, non hæretici relapsi puniuntur.

CAP. III.

Uentes Judæos, & alios infideles quoslibet ad fidem catholicam converti, & prætextu bonorum per eos antea possessorum ab eadem fide non distrahi, motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, hæc in posterum valitura constitutione sancimus, quod cuiuscunque eorumdem Judæorum, & infidelium ad dictam fidem converti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunque, tam mobilia, quàm immobilia intacta & illata permaneant. Ita ut etiam filii familias, & in patria potestate, ut præfertur, constituti, legitima, & quæcunque alia portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de jure, seu successione bonorum eis aliis debitorum, per eorum parentes si audari aut privari non possint, neque debeant, sed eis integrè, etiam si contra voluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conversi fuerint, etiam eorum parentibus viventibus, debeantur. Et si bona ipsa ex usura, aut illicito quaestu fuerint acquisita, & nota sint personæ, quibus eorum fuerit de jure restituenda restituo (quia non dimittitur peccatum, nisi restituatur male ablatum) illa eisdem personis omninò restituantur: personis verò non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus Ecclesie in pios usus convertenda, bona hujusmodi eisdem Judæis & aliis infidelibus, in favorem suscepti baptismatis tanquam in pium usum liberè concedimus: eaque apud ipsos sic conversos Judæos & alios infideles remanere decernimus. Interdientes sub divini anathematis poena, quibusvis tam Ecclesiasticis, quàm secularibus personis, ne ullam super bonis hujusmodi, quovis quaesito colore, molestiam inferant, aut inferri patiantur. Sed magnum se fecisse lucrum existi-

ment dum tales Christo lucrati fuerint. Et quoniam (ut scriptum est) qui habuerit substantiam mundi hujus, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & claverit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in ipso? si ipsi conversionis tempore inopes aut indigentes fuerint, omnes tam Ecclesiasticos quàm seculares per viscera misericordie Dei nostri exhortamur, ut ipsis conversis manus porrigant adjuvices, ipsi quoque diocesani non solum Christianos ad subveniendum ipsis exhortentur, sed etiam tam de redditibus Ecclesiarum, prout poterunt, quàm de his, quæ ad pauperum usus per ipsos convertenda devolvuntur, hujusmodi neophitos sustentare non negligant: ipsosque à detractionibus & contumeliis paterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi cives sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longèque dignius existit regenerari spiritu, quàm nasci carne, eadem constitutione statuimus, ut civitatum, & locorum in quibus sancto baptisinate pro tempore regenerantur, verè cives sint, & privilegiis, ac libertatibus, & immunitatibus, quæ alii ratione nativitatis & originis duntaxat consequuntur, gaudeant. Curent insuper sacerdotes baptizantes, & alii de sacro fonte eos suscipientes, tam ante baptismum, quàm post, illos in articulis fidei, ac legis novæ præceptis, catholicæque Ecclesie ritibus diligenter instruere, & tam ipsi quàm diocesani operam dent, ne cum aliis Judæis seu infidelibus saltem per longum tempus conversentur, ne sicut quandoque contigit, ab infirmitate curatis modica occasio ad pristinam damnationem recidivam efficiat. Et quoniam experientia teste compertum est, mutuum ipsorum neophitorum inter se conversationem ipsos in fide nostra fragiliores reddere, ac saluti ipsorum plurimum officere, hortamur locorum ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & studeant neophitos ipsos cum originariis Christianis matrimonio copulare. Et prohibeant eisdem sub gravibus poenis, ne mortuos more Judæorum sepeliant, aut sabbatha, aliasque solemnitates, & antiquæ sectæ ritus quoquomodo observent: sed & Ecclesias, & prædicationes, prout alii catholici frequentent, & in omnibus Christianorum moribus se conformes reddant. Contemptores autem prædictorum, per sacerdotes in quorum parochiis degent, aut alios ad quos de jure vel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat, aut etiam per alios quoscunque diocesanos, seu inquisitoribus hæreticæ pravitatis deferant, & invocato, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, per eos taliter puniantur, quòd aliis transeat in exemplum. Et insuper de his omnibus in provincialibus & synodalibus Conciliis diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos & sacerdotes in præmissis negligentibus, quàm ipsos neophitos & infideles prædictos contemptores, oportunitate adhibeatur remedium. Si quis autem, cujuscunque gradus vel præminentie fuerit, hujusmodi neophitos, ne observationem ritus Christiani, & aliorum præmissorum complectantur, foverit aut defenderit, poenas contra fautores hæreticorum promulgatas ipso facto incurrat: neophiti verò si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum Judæizantes redire cõperti sint, contra eos tanquam perfidos hæreticos, per ordinarios locorum, secundum sacrorum canonum instituta procedatur. Romæ 21. Mart. An. 1542.

Paulus Quartus.

Judæi ut fide distincti à Christianis, sic & locorum separations, seu cohabitatione, & restitutio ratione, ceterisque privilegiis discernari debent.

CAP. IV.

Uim nimis absurdum & inconveniens existat, ut Judæi, quos propria culpa perpetuè servituti submisit, sub prætextu quòd pietas Christiana illos receperit, & eorum cohabitationem sustineat, Christianis adeò sint in-

grati, ut eis pro gratia contumeliam reddant, & in eos pro servitute, quam illis debent, dominatum vendicare procurent. Nos ad quorum notitiam nuper devenit eisdem Iudæos in alma urbe nostra, & nonnullis sanctæ Romanæ Ecclesiæ civitatibus, terris & locis, in id insolentia prorupisse, ut non solum mixtim cum Christianis, & prope eorum Ecclesiis, nulla intercedente habitus distinctione, cohobitare, verum etiam domos in nobilitatibus civitatum, terrarum & locorum, in quibus degunt, vicis & plateis conducere, & bona stabilia comparare, & possidere, ac nutrices & ancillas aliosque servientes Christianos mercenarios habere, & diversa alia in ignominiam & contemptum Christiani nominis perpetrare presument, considerantes Ecclesiam Romanam eisdem Iudæos tolerare in testimonium veræ fidei Christianæ, & ad hoc ut ipsi sedis Apostolicæ pietate & benignitate lecti, errores suos tandem recognoscant, & ad verum catholicæ fidei lumen pervenire satagant, & propterea convenire, ut quamdiu in erroribus persistunt, effectu operis recognoscant se servos, Christianos vero liberos per Iesum Christum Deum & Dominum nostrum effectos fuisse, iniquumque existere, ut filii libera filii famulentur ancillæ. Volentes in præmissis, quantum cum Deo possumus, salubriter providere. Hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus tam in dicta urbe, quam in quovisvis aliis ipsius Romanæ Ecclesiæ civitatibus, terris & locis, Iudæi omnes in uno & eodem, ac si ille capax non fuerit, in duobus aut tribus, vel tot quot satis sint, contiguis, & ab habitationibus Christianorum penitus sejunctis, per nos in urbe, & per magistratus nostros in aliis civitatibus, terris, & locis prædictis designandis vicis, ad quos tantum ingressus pateat, & quibus solum unicus exitus detur, omnino habitent. Et in singulis civitatibus, terris & locis, in quibus habitaverint, unicam tantum Synagogam in loco solito habeant, nec aliam de novo construere, aut bona immobilia possidere possint. Quinimò omnes eorum Synagogas, præter unam tantum demoliri, & devastare. Ac bona immobilia, quæ ad præsens possident, infra tempus eis per ipsos magistratus præhendendum, Christianis vendere. Et ad hoc ut pro Iudæis ubiq; dignoscantur, masculi biretum, feminae vero aliquid signum patens, ita ut nullo modo celari aut abscondi possit, glauci coloris palam deferre teneantur, & astricti sint, nec super non delatione bireti, aut alterius signi huiusmodi, prætextu cuiusvis eorum gradus, vel præminentia, seu tolerantia excusari, aut per eisdem Ecclesiæ Cameraarium, vel Camera Apostolicæ clericos, seu alias illi præfidentes personas, aut sedis Apostolicæ Legatos, vel eorum vicelegatos quovis modo dispensari aut absolvi possint. Nutrices quoque, seu ancillas, aut alios utriusque sexus servientes Christianos habere, vel eorum infantes per mulieres Christianas lactari aut nutriri facere, seu dominicos, vel alios de præcepto Ecclesiæ festis diebus in publico laborare, aut laborari facere, seu Christianos quoquo modo gravare, aut contractus fideos vel simulatos celebrare, seu cum ipsis Christianis ludere aut comedere, vel familiaritatem, seu conversationem habere nullatenus presument. Nec in libris rationum & computorum, quæ cum Christianis pro tempore habent, aliis quam latinis literis, & alio quam vulgari Italico sermone uti possint, & si utantur, libri huiusmodi contra Iohannis arte strazzaria, seu cenciaria (ut vulgo dicitur) contenti, aliquam mercaturam frumenti, vel ordi, aut aliarum rerum usus humano necessarium facere. Et qui ex eis medici fuerint, etiam vocari & rogati, ad curam Christianorum accedere, aut illi interesse nequeant. Nec se à pauperibus Christianis dominos vocari patientur. Et menses in eorum rationibus & computis ex triginta diebus completis omnino conficiant, & dies, qui ad nu-

merum triginta non ascenderit, non pro mensibus integris, sed solum pro tot diebus, quot in effectis fuerint computentur, & iuxta ipsorum dierum numerum, & non ad rationem integri mensis eorum credita exquirat. Et si pignora eis pro cautione pecuniarum suarum pro tempore consignata, nisi transactis prius a die, quo illa fuerint fuerint, decem & octo integris mensibus, vendere temptant, & postquam menses prædicti effluxerint, & ipsa pignora huiusmodi vendiderint, omnem pecuniam, quæ eorum credito super fuerit, domino pignorum compere. Et statuta civitatum, terrarum & locorum, in quibus pro tempore habitaverint, favorem Christianorum incertentia, inviolabiliter observare etiam testentur. Et circa præmissa in aliquo quomodo libet defecerint, aut qualitatem delicti in urbe per nos seu vicarium nostrum, aut alios à nobis deputandos, ac in civitatibus, terris & locis prædictis per eisdem magistratus, etiam magistros rebelles, & criminis læte maiestatis rei, a toto populo Christiano diffidati, nostri, & ipsorum vicarii, ad exequendum, & magistratum arbitrio puniri possunt. Ita prid. Id. Jul. 1555. Vid. sup. tit. de medic. cap. 2.

Gregorius XIII.

Inquisitorum fidei animarumque in Iudæorum & Iudæarum flagitiosam vivendi consuetudinem.

CAP. V.

Antiqua Iudæorum improbitas, quæ divina bonitate semper resisterunt, tanto execratorum conditio, quanto ipsi cum Iudæis patrum suorum mentem, ac Dei filio repudiando, eiusque in morem nefariae imitando, gravius deliquerunt: qui propterea sua maius majoribus nequiores, propriis sedibus expulsi, in quibus omnes dispersi orbis terrarum regiones, servituti perpetuæ mancipati, non maiorem in cupiditate decessu, quam in Christianorum protervo, inclementiam, quam in Christianorum protervo, inclementiam, quam in Christianorum pietatis gremio invenissent, pro eorum conversione laborans, eos misericorditer recepit, atque in cohobitatione unâ cum filiis suis, ad veritatisque lumen allicere pio semper animo cogitavit, rebusque ad vitam necessariis iuvit, in quibus de cetero prohibuit, multis denique beneficiis, & privilegiis circummunivit: illi vero nullis beneficiis, manifestis, nihilque de suo pristino seclere remittebant. Dominum nostrum Iesum Christum in celo triumphantem adure in Synagogis suis, & ubiq; persequuntur: Chaculi quoque membris insensibilissimi non desinant in religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis augeant, quibus nos, ne pietatis nostræ puritas pollueretur, & Iesum Christum, Christianorum patrumque Iudæarum, obviare volentes. Scitantes autem de cetero, inquisitores hereticæ pravitatis libere procedere posse in omnibus causis & casibus, qui sequuntur.

Si quis Iudæus aut infidelis in his quæ circa fidem cum illis nobis sunt communia, veluti Deum vocem & imperium, omnipotentem, creatorem omnium visibilium & invisibilium, & similia non esse asseruerit, peccaverit, vel privatim alicui insinaverit.

Si demones invocaverit, consulerit, aut eorum responsa acceperit, ad aliosve sacra, aut pro eis oblationem, aliamve causam direxerit, aut quæ eis intercederit, vel turis alteriusve rei fumigationes obulerit, aut alia quavis impietatis obsequia præstiterit.

Si Christianos verbo facto, vel exemplo, aut alio quovis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel se ea præstanda perduxerit, aut perducere attentaverit.

Si Salvatorem & Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorem fuisse, matremque Dei non esse virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quæ per hereticos dici solent, in Christianis, vel in Christianis, contemptum, aut corruptionem, protulerit.

CAP. VI.

Sicut plerisque eorum opera, auxilio, consilio, vel favore aliquis Christianus à fide defecit, quamque semel susceperat, abnegaverit, vel ad Iudæorum seu aliorum infidelium ritus, ceremonias, superstitiones, vel impias sectas transierit, vel redierit, seu in hæresim aliquam incidit, aut qui, ut Christi fidem abneget, seu in hæresim incidat, opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodocumque præstiterit.

Si quis Catechumenum, vel quemcumque ex Iudæis aut infidelibus Deo inspirante ad fidem Christianam venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo ejus voluntatem, à fide, vel fidei instructione aut à sacri baptismi susceptione retrahere, avertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neve regenerationis lavacro abluatur, quovis modo impediverit.

Si quis apostatas, hæreticosve scienter domi suæ acceperit, aluerit, commeatu juverit, seu quovis modo eis cibaria ubiunque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associaverit, vel deducendos seu associandos cura verit, aut sumptus ministraverit, Duces, Comiteseve illis ad junxit vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut investigari queant, fecerit. Quique dictos apostatas aut hæreticos scienter aliquo modo receperit, occultaverit, defenderit, aut eis opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodolibet præstiterit.

Si libros hæreticos, vel thaludicos, aut alios Iudæicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenuerit, custodierit, vel divulgaverit, vel in quacumque loca detulerit, aut ad eam rem operam suam accommodaverit.

Si Christianos detulerit, redemptionisq; nostræ hostiam salutarem in ara crucis immolavit, Christum Dominum ludibrio & despectui habens, quandoque maxime verò in sacro pasceves die agnum, sive ovem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit, in eamve confecerit, seu quocumque contra ipsam fecerit.

Si nutritices Christianas contra sacrorum canonum statuta, divertorumq; Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum sanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens die, qua sanctissimum eucharistiæ sacramentum sumptierit, lac uno vel pluribus diebus in lattinas, cloacas, vel alia loca effundere cogerit.

In quibus casibus universis & singulis omnes prædictæ pravitatis Inquisitores omnium regnorum, provinciarum, civitatum, dominiorum, & locorum universi orbis Christiani iudices in suis quemq; locis perpetuo delegamus, ut super his contra Iudæos atq; infideles quocumque simul vel separatim, prout in causis fidei juxta sacrorum canonum formam necnon officii inquisitionis hujusmodi constitutiones, diligenter inquireant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles eperint, in eos pro culpe modo, ac etiam pro criminum numero vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoq; publicationes, exilia, aliæque atrociora decernant, & alias de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreat ab hujusmodi flagitiis in posterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Prælati, ac etiam aliis prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus & mandamus, ut præsentibus nostras literas in civitatibus & locis cuique subiectis publicare, & juxta illarum tenorem procedere, ipsasque debite executioni mandate procurent. Rom. Cal. Jun. 1581.

Idem.

Catechisti & fidei instructioni sedula cura adhibeatur ab Episcopis in Iudæorum conversionem, ubi in his dispersa genti Synagoge colliguntur.

Sancta mater Ecclesia, cujus Christus caput est, ingentem suam charitatem ad omnes latè diffundens, antiquæ Israeliticæ gentis, populiq; Dei peculiare reliquias, pio nunquam definit effectu miseris, graviterque contristatur Iudæorum quondam nationem præcipuis autem muneribus & gratis, cujus erat adoptio filiorum, gloriæ, testamentum, legislatio, obsequium, & promissa, unde etiam Christus Salvator noster secundum carnem nasci dignatus est, per diversas orbis partes tot jam secula dispersam, ac contagiosi gregis more per invia & in aquosa miserè vagantem, verbi Dei fame, & aquæ refectiois siti perire, longèque non à terrena tantum, super quam Dominus flevit, sed quod gravius est, à celesti quoque Hierusalem, nisi Christus, quem negavit, confiteatur, exturbari: qua miseratione & merore nos quoq; non leviter commoti indies semper aliquid excogitamus, unde eorum conversioni & saluti opportunius provideatur, ipsisque ad intelligentiæ viam, quam sibi præcluserunt, valeant Deo propitio pervenire. Quare sollicito hæc animo meditates, ac fœlicis recordationis Nicolai Papæ V. nonnullorumque Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, presentis constitutione generali præcipimus, omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælati, etiam Cardinalatus honore præditis, ut in suis quilibet civitatibus, terris, & locis, in quibus competens aliquis numerus Iudæorum, qui Synagogam constituat, commoratur, curent Sabbathi, vel alio cujuscunque hebdomadæ statuto die, ad Iudæos ipsos in locum præstatum, non tamen sacrum, nec ubi sacra conficiuntur, convocatos, per aliquem magistrum in Theologia, aliumve idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipsorum Hebræorum collatione, aut alias, prout commodius eis videbitur, Hebræicæ (si fieri poterit) linguæ peritum, sermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur scripturæ veteris testamenti, Moysis scilicet & Prophetarum, præsertim verò, quæ eo Sabbatho leguntur, seu lectæ in eorum sunt Synagogis, juxta sanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum catholicæ Ecclesiæ sensum, ac in eis dilferatur de veritate Christianæ fidei, de certo adventu & incarnatione filii Dei, illiusque nativitate, vita, miraculis, passione, morte, sepultura, descensu ad inferos, resurrectione, in cælum ascensione, de ejus Evangelio in toto terrarum orbe per Apostolos ejus, & alios sanctos prædicato, innumeris atque clarissimis virtutibus, & illustrium miraculorum gloria confirmato, ac de ejus spirituali & vero regno, & de impio idolorum cultu sublato, & gentium vocatione, de perpetua tum Hierusalem, & terræ eorandem Iudæorum desolatione, tum ipsorum ubique terrarum dispersione, & captivitate, & de aliis similis argumenti dogmatibus & articulis ex lege & Prophetis, de diutina præterea & irrita Iudæorum adventus Messia, & carnalis ipsius regni expectatione, de vana eorum, quæ sæpe, quinimò quotidie eos frustrata est, spe reditus in terram promissionis, & restaurationis tertii temphi, & demum de multiplicibus & variis erroribus & hæresibus eorum, in quas miserimè se demerferant, postquam Christum Dominum in carne venientem agnoscere noluerunt, & de falsa per eorum Rabinos tradita sacrarum scripturarum interpretatione, quarum literam & sensum fabulis, mendaciis, & variis dolis & modis detorquentes corruerunt & depravarunt, & hætenus corrumpere & depravare non desinunt, deque omnibus aliis, quæ eos possint ad agnitionem fidei, ad errorum suorum correctionem, ad orthodoxamque fidem convertere, pro loci, temporis sumptuque argumenti ratione prudenter agant, veris, & ex sacra scriptura depromptis demonstrationibus, nulla cum obtredatione aut iracundia, sed magna cum charitate, & modestia,

veritatis lumen illis aperire conentur; Ad quos sermo-
mes & lectiones volumus universos & singulos utriusque
sexus Iudeos à duodecim annis supra, infirmitate & alia
legitima causa, de qua ordinarios docere debeant, non
impeditos, in civitate & locis, ut praefertur, habitantes,
vel aliunde advenientes, etiam si inibi domicilium non
habeant, ita per circuitum convenire, ut tertia saltem
eorum pars, nec unquam minor, semper adsit. Quod si
facere neglexerint, interdicti cum fidelibus commercii, &
aliis poenis arbitrio ordinarii pro contumacia modo im-
ponendis, donec satisfecerint, competenter, ad ipsos ser-
mones audiendos compellantur. Si quis verò de nume-
ro fidelium ita fuerit salutis, aut sui, aut proximi sui, de
quo unicuique mandat est, immemor, qui eos à salu-
taribus huiusmodi sermonibus seu lectionibus directè
vel indirectè abduxerit, aut impederit, seu contenderit
quoquo modo, excommunicationis sententia sit eo ipso
ligatus, & contra eum ad alias poenas ordinarii arbitrio
omnino procedatur. Ceterum Imperatorem, Regesq;
& Principes omnes, necnon Reipublicas, magistratus, &
dominos temporales seculares rogamus & obtestamur in
Domino, ut Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis
ordinariis praedictis, eorumq; vicariis & ministris suum in
praemissis auxilium praestent, amplissimum ab omni-
potenti Deo primum in supremis gloriae aeterna taber-
naculis habituri.

TITVLVS II.

DE HIS QUI INFIDELIBVS AD-
versus Christianos auxiliantur.

Nicolaus Quintus.

*Excommunicantur arma & praesidia quacunq; ferentes Sarace-
nis & infidelibus in Christiana Reipublica perniciem & detrimen-
tum eorumq; sicut adscribuntur bona.*

CAP. I.

Olim tam in generali quàm in Lugdunensi post-
modum substituto concilio, per sedem Aposto-
licam celebratis, in illos falsos & impios Chri-
stianos, qui contra Deum & Christianum populum, Sa-
racenis ferrum, arma, quibus Christianos impugnent, &
lignamina galearum, & aliorum vasorum navigabilium,
deferunt ad eos; & qui eis galeas vendunt, ac naves; qui-
que in pyraeicis Saracenorum navibus curam guberna-
tionis exercent, vel in machinis & quibuslibet aliis, eis
impedunt auxilium, vel consilium, vel favorem, in Chri-
stianorum dispendium, & specialiter terrae sanctae: fuit
excommunicationis sententia promulgata, ipsosque re-
rum suarum privatione multari, & servos capientium
fore censuerunt Concilia supradicta: expressè quoque in
ipsis praecipitur, ut talibus gremium non aperiatur Ec-
clesiae, nisi totum quod de commercio tam damnato per-
ceperint, & tantundem de suo, in subsidium terrae memo-
ratae praestiterint, ut a quo iudicio in quo deliquerit, pu-
niatur. Nos itaque gerentes corde negotia dictae terrae,
duximus hactenus statuendum, ut nullus equos, ferrum,
lignamina, victualia, & alia quaecumque mercimonia in Ale-
xandriam, vel alia loca Saracenorum terrae Aegypti de-
ferre vel mittere, seu partibus eorum, ut eisdem defe-
rantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut consilium,
vel favorem praestare quoquomodo praesumat; ac illos,
qui contra huiusmodi constitutionem nostram ausu te-
merario venire tentaverint, eo ipso excommunicationis
sententia decernimus subjacere, à qua non possit absolvi,
nisi tantum de bonis propriis in dicta terra sanctae sub-
sidium convertendum exsolverit, quantum ad partes
praedictas extulerit vel miserit, & deferre vel de ipsorum
partibus extrahi permiserit; ad eosdem deferendum. Et
nihilominus si personas eorum capi contigerit, in servi-

tute capientium illorum esse volumus, in quorum acci-
derint captivum. Volentes autem in hac parte solen-
tius providere, quanto amplius exigere hoc officium ut-
gens necessitas dictae terrae, Apostolica auctoritate statu-
imus, ut nullus omnino aliqua victualia, ulque de
decennio à data praesentium computandum; alia vero
praedicta, ad aliquod seu aliqua de eisdem, aut aliud quolibet
seu quovis ingenio, vel quovis colore alio unquam
pore in Alexandriam, vel partes Aegypti, seu reman-
dano subjectas mittere vel deferre praesumat, vel quon-
iam in eo fuerit, mitti vel deferri permittat; auctoritate de-
cernimus eadem, ut hi, qui contra huiusmodi legum
nostrum quolibet modo venire praesumpserint, praes-
poenas praedictas, quas ipso facto incurrere volumus, im-
petuò sint infames, & intestabiles habeantur, in quibus
nec testari, nec legata eis, seu relicta petere valeant.
Et insuper ad successiones tam ex testamento, quam ab
intestato sint prorsus & reddantur inhabiles, nec ad pu-
blica quolibet admittantur officia, si neque illis
legitimi perpetuò interdicti; & postquam de huiusmodi
temeritate confiterit, diebus festis & dominica pu-
blice nunciatur, & ad filium bona omnia devolvantur.
Apud urbem veterem. 10. Cal. Septemb. 1449.

TITVLVS III.

DE HAERETICIS ET SCHIS-
maticis.

Innocentius Quartus.

*Legit Frederici Imperatoris in haereticis praesentibus, et
complices & fautores lata, confirmantur, & servari jubentur.*

CAP. I.

Innoentius Episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis potestatibus, consiliis, & communitatibus civita-
tum aliorumque locorum Lombardiae, Marchiae Ter-
vulanae, ac Romaniolae, salutem & Apostolicam ben-
edictionem.

Cum adversus haereticam pravitatem quondam Fredericus Romanorum Imperator promulgasset quaedam
leges, per quas ne pervagaretur, compositi poterit pedu-
la: Nos illas volentes ad robur fidei ac saltem fidelium
observari, Universitati vestrae per Apostolicam scripturam
mandamus, quatenus eas, quarum tenores verbis
in scriptis praesentibus, factis singulis in vestris capitula-
bus annotari, contra haereticos esse debent secundum
eas exacta diligentia processum: alioquin dilectus filius,
Prior Provincialis & fratrum Inquisitionis haereticae
pravitatis ordinis Praedicatorum in Lombardia, Marchia
Tervulana, & Romaniola litteris nostris in unguibus, ut eos
ad id per excommunicationem in personis & interdic-
tum in terra appellatione remota compellant: tenores
autem legum huiusmodi sunt.

Fredericus Dei gratia Romanorum Imperator & sem-
per Augustus, Hierusalem & Sicilia Rex, dilectis Prin-
cipibus suis, venerabilibus Archiepiscopis, Episcopis, aliis-
que Praelatis Ecclesiarum, Ducibus, Marchionibus, Co-
mitibus, Baronibus, Potestatibus, Scultetis, Burgensibus,
Advocatis, Iudicibus, Ministerialibus, Officialibus, & aliis
omnibus per totum Imperium constitutis, praesentes litem
ras inspecturis fidelibus suis, gratiam suam & consue-
torem.

Commisi nobis caelitus cura regimini, & Imperatorum
cui dante Domino praesidentes, fastidium dignitatis
terrialem, quo divinum à sacerdotio fungimur, & glori-
adversus hostes fidei & in exterminium haereticam pro-
tatis exigunt exercendum, ut perfidia viperis filia
contra Deum & Ecclesiam insultantes tanquam mactentur

neri corrosivos in iudicio & iustitia persequamur, maleficos vivere non passuri, per quorum scientiam feducientem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas gravior infligitur corruptela.

Statuimus itaque sancientes, ut hæretici, quocunque nomine censeantur, ubicunque per Imperium damnati fuerint ab Ecclesia, & seculari iudicio assignati, animadversione debita puniantur.

Si qui verò de prædictis postquam fuerint deprehensi, territi metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem, iuxta canonicas sanctiones ad agendum poenitentiam in perpetuum carcerem detradantur. Præterea quicunque hæretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, seu aliis locis Imperii, per inquisitores ab Apostolica sede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores; hi qui jurisdictionem ibidem habuerint, ad inquisitorum & aliorum catholicorum vitiorum insinuationem eos capere teneantur, & eos captos arctius custodire, donec per censuram Ecclesiasticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei sacramenta & vitam damnabant. Simili quoque poena plerique censentur omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidas hostis suscitavit advocatos, vel parat illicitos defensores; maxime cum facinus quod inquinat: nisi monitione præmissa desisterint, & eorum vitam duxerint consulendum. Eos præterea qui convicti in uno loco de hæresi, ad alia loca se transferunt, ut cautius possint effundere virus hæreticæ pravitatis, debitam censuram subire vindictam: ut super hoc viros ab eodem errore conversos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæresi convicerunt (quod & in hoc casu concedimus licite faciendum) evidens testimonium habeatur. Item mortis sententiæ ducimus addicendos, si quos hæreticorum ad iudicium tractos, in extrema vite periculo hæresim abjurantes, postmodum de falso juramento confiterit, & fidei mentiam convinci ac eos conigerit ejusdem morbi spontaneam incurtere recidivam: ut sibi damnabilium iniquitas sit mentita, & poenam debitam mendacium non evadat. Omne insuper proclamationis & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptoribus, & fautoribus eorum denique penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii in quibus semper debet existere fida fides, hæreticæ labis germina, in odios omnibus deleantur.

Ceterum quia quanto majora divina nutu miserationis accepimus, & altiorum locum pro filijs hominum obtinemus, tanto devotiora debemus obsequia gratitudinis conferentis; si quando in nostris nominis contemptores nostri culmine excandescit auctoritas: si reos læsæ majestatis, in personis eorum & liberorum suorum ex heredatione damnamus, multo fortius istiusque contra Dei blasphematores nominis & catholice fidei detractores provocamur: eorundem hæreticorum, receptorum, fautorum, & advocatorum suorum hæreses & profanos usque ad secundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officijs & honoribus, imperiali auctoritate privantes: ut in paterni memoria criminis continuo moerore tabescant: verè scientes quod Deus zelotes est peccata patrum in filios potenter ulciscens. Nec quidem a misericordix sinibus duximus excludendum, ut si qui patrum hæresis non sequaces latentem patrum perfidiam revelaverint, quacunq; reatus illorum animadversione plectantur, prædictæ punitioni non subiacent innocenti filiorum. Ad hæc notum fieri volumus fratres Prædicatores de ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii nostri contra hæreticos deputatos, ceteros quoque qui ad hæreticos judicandos accesserint, nisi aliqui eorum ab Imperio fuerint proscripti, eundo morando, & redeundo, sub nostri Imperii speciali defensione receptos, & quos apud omnes sub ope ac recommendatione fidelium Imperii esse volumus inoffensos: universitati vestræ mandantes, quatenus quocunque, & apud quemcunque, vestrum pervenerint, beni-

gnè recipiatis eosdem: & per personas ab incurfu hæreticorum eis insidiantium conservantes indemnes, omne consilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quod & ostenderit ipsi vobis, in jurisdictione vestra singuli capientes, diligenti custodia detinendos, donec post Ecclesiasticæ damnationis iudicium, poenam subeant, quam merentur: Scituri quod in executione ipsius negotii gratum Deo, & laudabile nobis obsequium conferetis, si ad expellendam de partibus nostri Imperii novam & infelitam hæreticæ pravitatis infamiam, opem & operam, una cum eisdem fratribus præstitieritis efficacem. Et si quis foret exinde negligens & remissus, ac etiam inutilis coram Domino, & in conspectu nostro, poterit merito culpabilis apparere. Dat. Padux 22. Feb. 12. Indict.

Idem universis Christi fidelibus.

Excommunicantur nonnulli hæretici, ut sunt, Cathari, Patareni, pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosephini, Arnaldisti, Speronisti, omnesque, singulari opinione in Ecclesiam catholicam pertinaces.

CAP. II.

Noverit universitas vestra, quod nos ad instar felicis record. Gregorii Papæ prædecessoris nostri, excommunicamus & anathematizamus universos hæreticos, Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosephinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios quibuscunque nominibus censeantur, facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum. Damnati verò per Ecclesiam seculari iudicio relinquuntur, animadversione debita puniendi; clericis prius a suis ordinibus degradatis. Si qui autem de prædictis, postquam fuerint deprehensi, redire noluerint, ad agendum condignam poenitentiam in perpetuum carcerem detradantur. Credentes autem eorum erroribus, hæreticos similiter judicamus. Item receptatores, defensores, & fautores hæreticorum, excommunicationis sententiæ decernimus subiacere, firmiter statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a sua super hoc non curaverit præsumptione cessare, ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia seu consilia nec ad eligendos aliquos ad hujusmodi nec ad testimonium admittatur. Si etiam instabilis, ut nec testamenti habeat factionem, nec ad hæreditatis successionem accedat. Nullus præterea ipsi super quocunque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Qui si forte iudex exiterit, ejus sententiæ nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad ejus audientiam referantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, & in similibus idem præcipimus observari. Si verò clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, postquam ab Ecclesia fuerint denotati, evitare contempserint, excommunicationis sententiæ percellantur, aliàs animadversione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi iuxta considerationem suspitionis, qualitatèque personæ propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematizati gladio feriantur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod si per annum in excommunicatione perseverint, extrane velut hæretici condemnentur. Item proclamationes & appellationes hujusmodi personarum minime audiantur. Item iudices, advocati, & notarii nulli eorum officium suum impendant, alioquin eodem officio perpetuo sint privati. Item, clerici non exhibeant hujusmodi pestilentibus Ecclesiastica sacramenta: nec elemosinas aut oblationes eorum accipiant. Similiter Hospitalarii & Templarii, ac quilibet regulares, alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis Apostolicæ speciali. Item quicunque tales præsumperint Ecclesia-

si tradere sepultura, usq; ad satisfactionem idoneam, excommunicationis sententia se noverint subiacere, nec absolutionis beneficium mereantur, nisi propriis manibus publice extument & projiciant hujusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetuo careat sepultura. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam laicae personae liceat publice vel privatim de fide catholica disputare: qui vero contrafecerit excommunicationis laqueo inno- detur. Item, si quis haereticos sciverit, vel aliquos oc- culta conventicula celebrantes, seu a communi con- versatione fidelium vita & moribus dissidentes, eos studeat indicari confessori suo, vel alii per quem credat ad pre- lati sui notitiam pervenire, alioquin excommunicationis sententia percillantur. Haeretici autem & receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii usque ad secundam generationem ad nullum Ecclesia- sticum beneficium seu officium admittantur. Quod si focus actum fuerit, decernimus irritum & inane. Nos e- nim praedictos & quoscumque viros Ecclesiasticos, qui ad preces hujusmodi pestilentium personarum dignitates, personatus, & alia quaecumque Ecclesiastica beneficia sunt adepti, ex nunc privamus taliter acquisitis, volen- tes ut tales & habitis perpetuo careant, & ad alia vel si- milia nequaquam in posterum admittantur. Illorum autem filiorum emancipationem nullius esse momenti volumus, quorum parentes post emancipationem hu- jusmodi ad invicem superstitionis haereticae a via decli- nasse confiterentur veritate. Datum Anagnini 17. Cal. Jul. Anno 11. Pontificatus nostri.

IMPERATOR FREDERICUS
semper Augustus, &c.

Patrenorum receptatores, & complices, & quocun- que modo fautores, qui ut a poena alios possint exi- mere, de se velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum esse censemus. Et ipsorum filii ad honores aliquos nullatenus admit- tantur. Si tamen aliquis fautorum hujusmodi detexerit aliquem Patrenum, de cuius perfidia manifeste proba- tur, in fidei praemium quam agnovit, famae pristinae de Imperiali clementia restitutionis beneficium integrum consequatur.

INCIPIT CAPITULUM CONSTITUTIONIS
contra Patrenos edita per eundem Fredericum, illustrem
virum Romanorum Imperatorem semper Au-
gustum, Hierusalem & Sicilia
Regem.

Catharos, Patrenos, Speronistas, Leonistas, Arnaldi- stas, Circumcisos, Passaginos, Iosepinos, Garateneses, Albanenses, Franciscos, Bagnarolos, Commixtos, VVal- denses, Roncarolos, Communellos, VVarinos, & Ortho- kinos, cum illis de Aquanis, & omnes haereticos utriusq; sexus quocumque nomine censeantur, perpetua damna- tus infamia, dissidamus atque bannimus, censentes ut bona talium confiscentur, nec ad eos ulterius revertan- tur: ita quod filii eorum ad successione pervenire non possint, cum longe sit gravior aeterna, quam tempora- lem offendere majestatem. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi ad mandatum Ecclesiae jux- ta considerationem suspitionis, qualitatemque personae propriam innocentiam congrua purgatione monstra- verint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur; ita quod si per annum permanserint, ex tunc eos si- cut haereticos condemnamus. Statuimus etiam hoc edi- cto in perpetuum valituro, ut potestates, & consules, seu rectores, quibuscumque fungantur officiis, pro defensione fidei praesent publicum juramentum, quod de terris sua- ditioni subjectis universos haereticos ab Ecclesia denota- tos, bona fide pro viribus exterminare studebunt: ita quod amodo quandoocumque quis fuerit in perpetuum pote- statem, vel temporalem assumptus, hoc teneatur capitu-

lum juramento firmare; alioquin neq; pro praedictis neq; pro consilibus, seu consiliis habere liceat. Si vero dominus temporalis requisitus & monitus Ec- clesiae, terram suam purgare neglexerit ad hanc puri- tatem, post annum a tempore monitionis deponatur, ipsius exponimus catholicis occupandum: quia exterminatis haereticis absque ulla contradictione possunt, & in fidei puritate conservent: saltem in his temporalis: dummodo super hoc nullum praedictum, nec aliquod impedimentum opponatur. Ita hiominus lege servata, contra eos qui non hant minos principales. Credentes praeterea, receptatores, defensores, & fautores haereticorum bannimus: in- entes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommu- catione notatus, satisfacere contempserit infra unum extunc ipso iure sit factus infamis, & ad publicam consilia, vel ad aliquos eligendos hujusmodi nec a- stimonium admittatur. Sit etiam in eadem illa aucto- stamenti liberam habeat satisfactionem; nec a heretico- successionem accedat. Nullus ei praeterea super quocun- que negotio, sed ipse alius respondere cogatur. Quod si iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat aucto- ritatem, nec causetur ad eius audentiam praeterea. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus adhi- tatur. Si tabellio, ejus instrumenta confecta perant ipse nullius penitus sint momenti. Adjuvantes quoque haereticos per haereticum convicti possint a domo Patrenorum, receptatorum, & defensorum fautorum, sive ubi docuerint, sive ubi alii manserint fuerint, destruantur, nullo tempore restituantur. Datum Paduae 22. Feb. 12. indictione.

Regum Apostolice fidei catholice patriae ecrum, insequimur ultionibus bonis suis communi- liamus. Et ut a professione vel vita multigena rep- bus coartemur. Successiones tollimus, ab omni i- jus legitimum abdicamus. Dat. Petrus 2. Cal. Novemb. Pontificatus nostri An. 1.

ALIVD RESCRIPTVM FRED-
ERICI IN HAETICIS.

Inconfulentum iam Dei nostri differe conatur ha- retici, & vocabuli viriolescentes, quod hujusmodi- nem divisionis enunciat, in ipsius indubitabili aucto- tate nituntur inducere sectionem: & eos a Patria m- dia cui pascenda a pastore bono sint creata, segregare. Hi sunt lupi rapaces, intrinsecus eosque manducantes praetendentes ovium, quosque uti pastore ducunt ad dominicum. Hi sunt angeli perditionis, qui in praer- tatum a patre nequitur & inanis auctoris decepti- simplices destinati. Hi colubus qui columbas decepti- Hi serpentes qui latent, insidant in serpente, & sub me- lis dulcedine virus evomere: ut virus eorum immittant se simulent, a cauda feriant, & mortis poculum velut quoddam dirissimum venenum immittent. Horum secta veteribus, vel ne in publicum prodant non sunt nota nominibus: vel quod est forte nefandus non concepti ut vel ab Arrio Arriani, vel a Nestore Nestoriani, sicut similibus similes nuncupentur: sed in exemplum Alex- tyrum qui pro fide catholica martyria subierunt. Per nos se nominant, velut expositos passioni. Hujusmodi nos miser Patreni: a quibus abest sancta credulitas deo- tatis aeternae, sub uno contextu negotii in infamiam ven- fendunt: Deum videlicet, primum, & seipsum. Decipimus dum Dei fidem & filium non agnoscunt: Deceptionis pravitatis oblectamenta ministrant. Crudeles sunt saviunt in seipsum, dum post animarum dispersionem corpora denique severa mortis illecebata, quam per- gnitionem veram & verae fidei possent evadere, in per- digi & necis improvidi sectatores involvunt, & quod

est ipso dictu dirisimum) superstites etiam non terren-
tur exemplo.

Contra tales sibi, Deo, & hominibus sic infestos, con-
tinere non possumus motus nostros, quin debite ultio-
nis in eos gladium exeramus; tantò ipsos instantius per-
sequentes, quando in evidentiorum delusionem fidei
Christianæ, prope Romanam Ecclesiam, quæ caput Ec-
clesiarum omnium judicatur, superstitionis suæ seclera-
tarius exercere noscuntur. Ad eò quòd ab Italia finibus,
præsertim à partibus Lombardiæ, in quibus pro certo
perpendimus ipsorum nequitiam latius abundare; jam-
que usque ad regnum nostrum Sicilia, suæ perfidiæ ri-
vulos derivarunt.

Quòd acerbitatibus reputantes, statuimus in primis,
ut crimen hæresos, & damnatæ sectæ cujuslibet, quo-
cumque nomine censeantur sectatores, (prout veteribus
legibus est indictum) inter publica crimina numeren-
tur: imò crimine læte majestatis nostræ debet ab omni-
bus horribilibus judicari, quòd in divinæ majestatis in-
juriam noscitur attentatum, quamvis judicii potestate
alterum alteri non excelsat. Nam sicuti per duellionis
crimen personas admittit damnatorum, & bona, & da-
mnat post obitum memoriam defunctorum: sic & in
prædicto crimine, quo Patreni notatur, per omnia vo-
lumus observari.

Et ut ipsorum nequitia, qui (quia Dominum non se-
quuntur) in tenebris ambulat, detegatur: nemine er-
iam deferente investigari volumus diligenter hujusmodi
seclerum paratores, & per officiales nostros, sicut & ali-
os malefictos inquiri, ac inquisitione notatos, etsi levis
superstitionis argumento tangantur, à viris Ecclesiasti-
cis, & prælati examinari jubemus. Per quos si inventi
fuerint à fide catholica saltem in articulo deviare, ac per
ipsos pastoralis more commoniti, tenebrosi diaboli reli-
ctis insidiis, noluerint agnoscere Deū lucis, sed in erroris
concepta insantia perseverent, præsentis nostræ legis
dicto damnatos mortem pati Patrenos, aliosque hære-
ticos quoque nomine censeantur, decernimus, quam
affectant: ut vivi in conspectu hominum comburantur,
flammam committit iudicio. Nec dolemus quòd in hoc
ipsorum fatiscimus voluntati, ex quo poenam solum-
modo nec fructum alium consequuntur erroris. Apud
nos pro talibus nemo intervenit præsumat: quòd qui
fecerit in ipsum nostræ indignationis culculos non imme-
ritò convertemus. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indict.

Vrbanus IV. Inquisitoribus ordinis Prædic. in Prov.
Lombardiæ, Marchiæ, lanuensi.

Abjurantes hæresim, & resipiscentes excipiuntur.

CAP. III.

Qvi hæretica læbe penitus abjurata redire voluerint
ad Ecclesiasticam unitatem, eis iuxta formam Ecclē-
siæ abolitionis beneficium impendatur & injungatur eis-
dem quòd injungi talibus consuevit, proviso scilicet, ne
simulata conversione redeant fraudulenter, & vos, imò
potius se ipsos fallentes, sub agni specie gerant lupum.

Quòd si aliqui fuerint iudicandi hæretici vel incarce-
rationis poena perpetua alicui pro hujusmodi crimine
facti infligenda, ad id per vos de diocesanorum, vel
vicariorum suorum, si ipsi diocesanis absentibus præ-
sentes fuerint, consilio procedatur: ut in tantæ animad-
versionis iudicio non postponenda Pontificum auctori-
tas intercedat. Verum quia in tam gravi crimine cum
multa oportet cautela procedi, ut in eos sine ullo profe-
ratur errore dura ac digna severitas ultionis, volumus
& mandamus, ut vos vel illi, quos ad hoc dixeritis de-
putandos in examinatione testium, quos recipi super
crimine prædicto, ipsamque contingentibus oportuerit,
adhibeatis duas religiosas & discretas personas, in qua-
rum præsentia per publicam, si commode potest haberi,

personam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorum-
dem depositiones testium conscribantur. Ad conscri-
bendas quoque hujusmodi depositiones testium, & ad
faciendum omnia, quæ in commissio vobis officio, ad scri-
biarii seu tabellionis officium pertinent, teneri districte
præcipimus, cum per vos, seu deputatos ad hoc à vobis
requisiti fuerint, omnes & singulos vestri ordinis fratres,
qui dum essent, in seculo hujusmodi tabellionatus offi-
cium habuisse & exercuisse noscuntur: & illos etiam,
quibus idem tabellionatus officium, ratione præfati ne-
gotii fidei, fuit à dicta sede commissum, & in posterum
committetur. Datum Viterbii 13. Cal. April. Pontifica-
tus nostri Anno primo.

Ioannes XIII. Inquisitori hæreticæ pravitatis
F. Lamberto de ord. Prædic.

Fœdera cum hæreticis inita damnantur & prohibentur.

CAP. IV.

Cum nonnulli de provincia nostra Romandiola, tam
clerici quàm laici, Deum & Romanam matrem Ec-
clesiam offendere, seque in præcipitium damnationis
& mortis immergere non verentes, ad eò favere & fa-
villise dicantur damnatis hæreticis, confederationes, ligas,
& societates in eundo cum ipsis, eosque receptando, & sibi
præstando multipliciter auxilia, consilia & favores, quòd
de læbe hæresis se reddiderunt, & reddunt vehementer
suspectos: Nos tam ipsorum quàm multorum aliorum
periculis, & præmissis imminens obviare salubriter
cupientes: discretioni tuæ per Apost. scripta mandamus,
quatenus contra fautores hujusmodi, & alios quolibet,
de crimine pravitatis hæreticæ culpabiles, vel suspectos,
sic folerter secundum formam canonum, ac privilegio-
rum concessorum inquisitionis officio, procedere non
postponas, quòd inde debeat tua diligentia merito com-
mendari. Datum Avinion. 12. Calend. Septemb. Ponti-
ficatus nostri An. 10.

Honorius IV. Calgano de Eugubio ord. mi-
norum, Inquisitori hæret. pra-
vitat.

Filii hæreticorum inhabiles sunt ad officia, ob paterni flagitii lue-
m quam contraxisse videntur.

CAP. V.

Exhibita nobis dilecti filii Archioni militis nati quon-
dam Philippi dicti Palmeii militis Spoletan. primò
continebat, quòd olim significantibus foelicis recorda-
tionis Alexandro Papæ prædecessori nostro inquisitori-
bus pravitatis hæreticæ per Italiam deputatis, quòd fre-
quentèr à sede Apostolica committebatur eidem, ut
tam hæreticos credentes, fautores, & receptatores hæ-
reticorum quàm ipsorum filios & nepotes privandi di-
gnitatis, personarum, officii publicis, & beneficiis Ec-
clesiasticis de diocesanorum vel eis absentibus vicario-
rum suorum consilio haberent liberam potestatem, &
qualiter hoc deberet intelligi, postulantibus declarari,
præfatus prædecessor eidem Inquisitoribus per suas di-
xit literas respondendum, quòd de filiis & nepotibus il-
lorum hæreticorum credentium & aliorum hujusmodi
qui modo tales esse probantur intelligendum esse vide-
batur, non autem illorum quos emendatos esse consti-
ret, ac pro culpa hujusmodi ad mandatum Ecclesiæ pec-
nitentiam recepisse, quam ipsi vel jam perfecerant, vel
humiliter prosecutioni ejus instarent, vel parati fuerant
dum viverent ad recipiendum eandem. Verum licet
Inquisitor pravitatis hujusmodi, tunc in partibus illis
per sedem Apostolicam deputatus, memoratum Philippum
qui sibi confessus exiit, quòd cuidam hæretico
reverentiam fecerat, quædam contra fidem proferendo
catholicam, privaverit bonis suis, ac idem Philippus in-
junctam sibi propter hoc ab eodem Inquisitore peni-
tentiam perferat reverenter, ac tandem sicut verè ca-
tholicus receptis Ecclesiasticis sacramentis viam fuerit

universæ carnis ingressus, & ab Inquisitore præfato etiam absolutus, tamen potestas, consilium, & commune Spoletan. dictum Archionum ejusque filios occasione præmissorum ad officia civitatis Spolet. pro sua recusat admittere voluntate. Quare prælibatus Archionus nobis humiliter supplicavit, ut nos misericorditer attendentes, quod idem Philippus sicut præmittitur, tanquam verè catholicus & fidelis Ecclesiæ Roman. deceffit, eundem Archionum & filios ejus decerneremus juxta præmissum ejusdem prædecessoris responsum in aliquo puniri occasione hujusmodi non debere: sed eos ad omnia secularia officia & beneficia Ecclesiastica & dignitates, ac ad omnes ordines impedimento hujusmodi non obstante potius admittendos. Quia igitur de facto hominis & ejus circumstantiis habere poteris notitiam plenior: Nos gerentes de circumspèctione tua fiduciam in Domino specialem, præsentium tibi auctoritate committimus & mandamus, ut si diligenti inquisitione præmissa, prædicta inveneris veritate fulciri, & tibi etiam constiterit quod præfati Archionus & filii non sint de hæretica pravitate suspecti, & in fidelitate ac devotione Ecclesiæ prædictæ persistant, super quibus omnibus tuam intendimus conscientiam onerare, auctoritate nostra denunties & declares, quod propter præmissa vel eorum occasione nihil eis possit obijci vel opponi, quin ad omnia secularia officia & beneficia Ecclesiastica, etiam si dignitates existant, illis non obstantibus, assumiliberè valeant, & hi qui literati esse noscuntur, ad omnes ordines promoveri, prout secundum Deum & honorem catholice fidei videris expedire. Quicquid autem super his inveneris & duxeris faciendum, nobis per tuas patentis litteras harum feriem continentibus fideliter studeas intimare. Datum Rom. apud S. Sabinam s. Cal. Decemb. Pontificatus nostri anno secundo.

Alexander IV.

Solvuntur quedam dubia circa discussiones & decisiones causarum fidei, & hæresis penas.

CAP. VI.

Alexander Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis fratribus ordinis Minorum, Inquisitoribus hæreticæ pravitate ac futuris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quod super nonnullis quæstionum articulis, in quibus cauta fidei tangitur, nos consulere voluistis, sollicitudinis vestre prudentiam in Domino commendamus.

Primus igitur vestre consultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapsus a hæresim qui lapsus est in eam post abjuratorem ipsius, in qua non inventur antea commisisse, cum secundum proprietatem verborum, non videatur relapsus, qui non fuerat ante lapsus. Ad quod taliter respondemus, quod talis, si tanquam accusatus vel suspectus de hæresim eam in iudicio abjuravit, & postea committat in ipsa, censeretur quædam juris fictione relapsus, licet ante abjuratorem suam plene probatum non fuerit crimen hæresim contra ipsum, dummodo huiusmodi prius orta suspicio violenta fuerit, & certis ac vetis iudiciis comprobata. Si vero levis & modica, quanquam ex hoc sit gravius puniendus, relapsorum tamè in hæresim non debet pena puniri, ex quo præsumi non potest verisimiliter ante lapsus in eam.

Quæsiuistis etiam circa idem, si is qui hæresim abjuravit, & per solam inexcusabilem receptionem vel receptionem, aut deductionem seu associationem, vel visitationem hereticorum, sive dationem vel missionem munerum, aut etiam alias in favorem eorum, qui excusari non possit, sine adoratione tamen (ut verbis vestris

a Relapsus dicitur qui in hæresim abjuratam vel in aliam iterum labitur, c. si. de hæres. Panorm.

utamur) lapsus est postmodum, propter hoc debet dici relapsus. Et quidem si legitime constet, vel etiam nunc constaret, quod tales ante huiusmodi abjuratorem in hæresim commississent, non est dubium esse per hoc fuisse relapsos: quia tunc dubitari non debet, illis ex approbati à prius erroris consequentia in fide.

Præterea nonnullitatum, ut proponitur, iuramentum Inquisitoribus tam de se quam de aliis super factis hæresim veritatem dicere, sed perjurant, non odium tantum pretio, sed timore sui potius & suorum; coram eorum se postmodum super his contra se ac alios in multis deponendo. Cum itaque perjurant de iuramento etiam post penitentiam in criminalibus a rebus pellatur, hinc quæritur utrum contra illos testimonium sit per testimonia talium procedendum. Super taliter respondemus, quod cum crimen hæresim exceptum, si ex manifestis iudiciis apparuerit, tamen animi levitate aut odii fomite ductus, seu concupiscentia, sed zelo fidei tanquam penitentes propter hoc asserere, quod talia prius tacuerant, & veluti in errorem suum corrigere, ac alios nominare, non debent in favorem fidei, nisi aliud obfiterent, amentiam eorumdem.

Ad illud autem quod quæritur, utrum ad hæresim hæresim pertineat de divinationibus & sortilegiis, contra aliquos sibi denunciantur respondentem, & per talia exercentes: brevibus respondetur, quod hæresim tium fidei, quod summè privilegiatum est, & participationes alias non debeat impediri, Inquisitionibus, nisi manifestè sapienter hæresim, ratione humana officii sibi commissi, se nullatenus intrinsecus tenent relinquant suis iudiciis pena debita castigari.

Quidam insuper (ut adijcitur) pro in quæ conuertunt, in hæresim astringunt se Inquisitoribus sub investigatione bonorum suorum, ad recipiendum ab eis penitentiam & complendam: sed ea licet iniqua, non sunt peccata, quin potius in toto vel in parte negligenter detendant. Quæritur ergo, utrum Inquisitoribus vel quibus eorum locum succedunt, possint ad satisfactionem pro ipsis defunctis, hæresim vel detentores bonorum in detentium coarctare. Ad quod dicimus, quod si per huiusmodi penitentiam aliquod onus ad tales penitentens impostum fuerit, in bonis temporibus exoptandum, ad complementum ipsius per in quibusdam reprobent hæresim, vel alii ad quos bona talium cum suis devenerunt.

Injungitur etiam aliquibus ad penitentiam hæresim pro hæresi, ab ipsius peccatis Inquisitoribus vel aliis recituant, ad quod obligaverunt in iudicio Ecclesiæ se & locum. In quo quæritur, utrum Inquisitoribus ipsi, vel qui succedunt in locum eorum, ad respondendum eorum se coquerentibus de usuris huiusmodi, & ad restitutionem earum, si de ipsis confiterentur, possint compellere tales penitentes, prout ab eis in aliis in iudiciis sibi penitentibus fieri consuevit. Ad quod respondemus, quod non debet fieri nisi in iudicio, contra tales iudiciales penas debent super usuris moram, contra tales iudiciales penas debent audiri ab Inquisitoribus hæresim, nec decipi. Nolens quod per causas huiusmodi offendendum negotiorum præparetur: eos tamen ad restitutionem usurarum, quibus constitit compellere poterunt; quibus in satisfactionem pro prædicto crimine huiusmodi restitutionem in penitentia iniunserunt.

Sunt & alii, qui confessi sunt in iudicio de hæresim Inquisitoribus huiusmodi pravitate, sed amentiam eis injugeretur penitentia, deest tamen. Super quibus quæritur, si hæresim arbitrium satisfactum non potest deest, ut ad ipsorum arbitrium satisfactum non potest deest, præcipue cum iidem dum viverent, ad faciendam penitentiam, quam Inquisitores eis vellemus imponere, penitentiam, cui quæstioni sic dicitur: cui quæstioni sic dicitur sua Inquisitoribus obligant: cui quæstioni sic dicitur respondendum, quod postquam tales non devenerunt hæresim.

hæretici, sed reincorporati potius Ecclesie unitati, non vidimus quod eis post mortem, vel eorum hæredibus, qui ad successorem talium admittuntur, sit satisfactio pro extincto jam crimine injungenda. In eo vero casu, in quo hæredes hujusmodi ad successorem non debent ob culpam sui actoris admitti, non obstant quod actoribus ipsi viventibus hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

Ad hæc præterea, negotium seu officium inquisitionis contra hæreticos dilecto filio Priori fratrum Prædicatorum Parilien. à sede Apostol. fuisse sub ea forma commissum, ut idem super hoc posset inquirere, tam per se, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo quaeritur, utrum tales delegati existant, & quor possint etiam sic eligi. Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior possit tres vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parum cum ipso habeant potestatem, & amovere illos, ac ipsorum loco alios substituere, quotiescunque viderit expedire: ipsi tamen prior, & alii sic assumptis committendi duntaxat citationes, & examinationes testium, eum de hujusmodi crimine ac circumstantiis ejus inquirunt, ac denunciationis sententiam, quas super iis contra quoslibet contigerit ferri, & iis similia faciendi conceditur ab eadem sede facultas.

Quæstioni vero qua quaeritur, utrum constitutus in sacris, deprehensus in hæresi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius sit ab ordinibus à suo Episcopo degradandus, antequam tradatur hujusmodi poenitentia. Respondemus: quod talis qui est perpetuo immurandus, prius debet à suis ordinibus degradari.

Nonnulli quoque clerici, & quod est deterius, sacerdotes prætextu pecunie, vel alicujus servitii temporalis, inveniuntur aliquando inquisitionis impedire negotium, instruendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos indebitè liberando: de quibus quaeritur, utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere, aut quod sic accepta restituant, coardare. Dubium itaque non videtur, quod si quos constat exercere præmissa, ea faciunt in favorem hæreticæ pravitatis, quare possunt à talibus per Inquisitores compesci, & poena debita castigari, tam per captionem personarum, quam etiam alias prout culpa exegerit delinquentis.

Quod autem postmodum quaerebatur, quomodo essent puniendi religiosi, qui inveniuntur in hæresim deliquisse, cum seculares percantes in simili casu, immurationis vel alia poena plectantur: ejus solutio satis patet, cum certum sit tales in hoc & in consimilibus delinquentes gravius etiam secularibus puniendos.

Frequenter etiam vobis ab Apostolica sede committitur, ut tam hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, quam ipsorum filios & nepotes, ac illos etiam qui prædictorum interventu vel gratia tale essent adepti, vel assequerentur in posterum, privandi personatibus, dignitatibus & honoribus quibuscumque: ac beneficiis Ecclesiasticis, & officiis publicis, de diocesanorum, vel eis absentibus vicariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem: quod qualiter intelligi debeat, perivisus ejusdem sedis oraculo declarati. Hoc sanè de filiis & nepotibus illorum credentium & aliorum hujusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorum, quos emendatos confiterit, & pro culpa hujusmodi ad mandatum Ecclesie humiliter prosecutioni ejus insistant, vel parati fuerint dum viverent ad recipiendam eandem. Diocesani quoque in privandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsitan constaret legitime, quod iidem scienter eis beneficia contulissent: tunc enim eos in iis requirendos esse non credimus, sed potius à suo iudice puniendos. Vos igitur hæc & alia contingentia in hac parte commissum

vobis officium sic prudenter & fideliter exequi procuretis, sic ad ea purè propter Deum, & cuius causam geritis, vestra feratur intentio, quod labor vester vobis ad vitam præmium, & aliis ad salutem, quæ solum in talibus quaeritur, proficiat animarum. Dat. Viterbii s. Cal. Octobr. Pontificatus nostri Anno quarto.

Idem ordinis minorum Inquisitoribus.
Excommunicati & socii criminum iure in testimonium admittuntur contra hæreticos.

CAP. VII.

Consuluit nos discretio vestra, utrum illos qui ratione criminis hæreseos, vel alia de causa excommunicationis sententia sunt ligati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores vel receptatores eorum, ad testimonium perhibendum admittere, & stare dictis eorum, seu illorum etiam debeatis, qui complices, participes, seu socios ejusdem criminis se fatentur. Quia igitur, si iidem excommunicati non admittentur ad perhibendum testimonium contra tales, & dictis eorum acsi factentium non staretur, frequenter officium inquisitionis vobis commissæ, in dispendium fidei contingeret impediri, quando præsertim vix aut nullo modo potest, nisi per sic fatentes, super hoc veritas apparere, statimur in favorem fidei, ut in hujusmodi inquisitionis negotio, dicti excommunicati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores & receptatores eisdem, ad testimonium admittantur, & stentur tam illorum dictis, quam eorum, qui, ut prædictum est, socios ejusdem criminis se fatentur, ex verisimilibus conjecturis, quæ ex numero deponentium, vel personarum tam deponentium quam eorum, contra quos deponitur qualitate, ac aliis circumstantiis conjici poterunt, sic fatentes non falsa dicere præsumantur. Datum Lateran. 10. Calend. Februar. Pontificatus nostri Anno septimo.

Leo Decimus, ex Concilio Lateranensi.

Hæreticum est asserere animam rationalem esse mortalem.

CAP. VIII.

Apostolici b regiminis sollicitudo nos assidue pulsata, ut medendis animarum languoribus, quarum nos ex alto omnipotens auctor curam habere voluit, iis potissimum qui instantius fideles nunc urgere cernuntur, salutifero olei & vini medicamine ad instar Samaritani in Evangelio sollicitam operam impendamus, ne nobis istud Hieremix obijciatur: Nunquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Cum itaque diebus nostris (quod dolenter ferimus) zizaniz feminator antiquus humani generis hostis, nonnullos perniciosissimos errores à fidelibus semper explosos in agro Domini superfermare & augere sit ausus, de natura præsertim animæ rationalis, quod videlicet mortalis sit, aut unica in cunctis hominibus, & nonnulli temerè philosophantes, secundum saltem Philosophiam, verum id esse asseverent: contra hujusmodi pestem opportuna remedia adhibere cupientes, hoc sacro approbante Concilio damnamus & reprobamus omnes asserentes, animam intellectivam mortalem esse, aut unicam in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertentes, cum illa non solum verè per se & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in canone scilicet. Clementis c. Papæ V. prædecessoris nostri in generali Vienn. Concilio edito continetur: verum & immortalis, & pro corporum quibus infunditur mul-

a Inquisitores procedere possunt cum rebus, excommunicatis, socii & participibus criminum, & aliis defectibus habentibus, ut traditur in c. in fides favorem, de hæret. in 6. b Alphonsus de Castro hanc constitutionem commentariis illustravit. c Clemens V. in Concilio Viennensi, ut habetur in Clement. titul. 1. de summariis & fide cathol.

etiale, seu commississe deprehenduntur, aut confitebuntur, seu convincuntur, cum in hoc inexcusabiliores ceteris reddantur, ultra sententias, censuras & pœnas prædictas, sint etiam eo ipso absque aliquo juris aut facti ministerio suis ordinibus, & cathedralibus, etiam metropolitani, Patriarchalibus, & Primalibus Ecclesiis, ac Cardinalatus honore, & cuiusvis legationis munere, necnon voce activa & passiva, omniq; auctoritate, ac monasteriis, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, quæ ex quibusvis concessionibus & dispensationibus Apostolicis in titulum, commendam, & administrationem, aut alias quomodolibet obtinuerint, & in quibus vel ad quæ jus aliquod habuerint, necnon quibusvis fructibus, redditibus & proventibus annuis super similibus fructibus, redditibus, & proventibus eis relevatis, & assignatis: Comitatus quoque, Baronis, Marchionatus, Ducatus, Regni, & Imperii penitus, & in totum perpetuo privati, & ad illa de cetero inhabiles & incapaces, habeanturq; pro re lapsis, & subversis in omnibus & per omnia, perinde ac si prius hæresim huiusmodi in iudicio publice abjurasset, nec ullo unquam tempore ad eorum pristinum statum, aut cathedrales metropolitanas, Patriarchales, & Primalibus Ecclesiis, seu Cardinalatus, vel alium honorem, aut quamvis aliam maiore vel minorem dignitatem, seu vocem activam vel passivam, aut auctoritatem, seu monasteria, & beneficia, vel Comitatus, Baronias, Marchionatus, Ducatus, Regna, & Imperium restitui, reponi, reintegrari, aut rehabilitari possint: quinimo secularis relinquuntur arbitrio potestatis, animadversione debita puniendi, nisi apparentibus in eis vera poenitentia indicio, & condigna poenitentia fructibus, ex ipsius sedis benignitate & clementia in aliquo monasterio, aut alio regulari loco ad peragendum perpetuum in pane doloris & aqua mortis poenitentiam retrudendi fuerint. Quodque pro talibus ab omnibus ejusdemque status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentiæ existentibus, ac quacunq; etiam Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali & primatiali, aut alia majore Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Comitatu, Baronali, Marchionali, Ducali, Regia, & Imperiali auctoritate & excellentia pollutentibus, haberi, tractari, & reputari, & ut tales evitari, omniq; humanitas solatio destitui debeant.

Et qui jus patronatus, aut nominandi personas idoneas ad cathedrales etiam metropolitanas, & Patriarchales ac primatiales Ecclesias, seu monasteria, vel alia beneficia Ecclesiastica per privationem huiusmodi vacaneta habere prætulerint, ne illa diutina vacationis exponantur incommodis, sed de servitute hæreticorum erepta, personis concedantur idoneis, quæ illarum populos in semitas iustitiz fideliter dirigant, teneantur ad Ecclesias, monasteria, & beneficia huiusmodi alias personas idoneas infra tempus à jure vel ex eorum concordatis, seu compactis cum dicta sede initis statutum, nobis seu pro tempore existentis Romano Pontifici præsentare, alioquin tempore huiusmodi elapso plena & libera Ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum prædictorum dispositio ad nos, & Romanum Pontificem prædictum eo ipso pleno jure devolvatur. Et in super qui ipsos sic deprehensos aut confessos, vel convictos scilicet quomodolibet receptare, vel defendere, aut eis favere, vel credere, seu eorum dogmata dogmatizare præsumpserint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant, efficianturq; infames, nec voce, persona, scriptis, vel nuncio, aut procuratore aliquo ad publica seu privata officia, aut consilia, seu Synodum, vel concilium generale vel provinciale, nec conclave Cardinalium, aut aliquam fidelium congregationem, seu electionem alicuius, aut referendum perhibendum admittantur, nec admitti possint.

Sint etiam interstabiles, nec ad hæreditatis successio-

nem accedant: nullus præterea cogatur eis super aliquo negotio respondere. Quod si forsan judices extiterint, eorum sententia nullam obtineant firmitatem, nec aliqua causa ad eorum audientiam deducatur: & si fuerint advocati, eorum patrocinium nullatenus recipiatur: si vero tabelliones extiterint instrumenta confecta per eos nullius sint penitus roboris vel momenti. Et in super clerici omnibus & singulis Ecclesiis, etiam cathedralibus, metropolitani, Patriarchali, & Primalibus, ac dignitatibus, monasteriis, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis, etiam ut præfertur, qualificatis, per eos quomodolibet obtentis, & tam ipsi quàm laici, etiam, ut præmittitur, qualificati, & dignitatibus prædictis præditi quibuscunq; Regnis, Ducatibus, dominiis, feudis & bonis temporalibus per eos possessis privati existant eo ipso, Regnaque, Ducatus, dominia, feuda, & bona huiusmodi publicentur, & publicata sint, efficianturq; juris & proprietatis eorum, qui illa primò occupaverint, si in sinceritate fidei, & unitate sanctæ Rom. Ecclesie, ac sub nostra & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium obedientia fuerint.

Adjicientes quod si ullo unquam tempore apparuerit aliquem Episcopum, etiam pro Archiepiscopo seu Patriarcha, vel Primate se gerentem, aut prædictæ Romanæ Ecclesie Cardinalem, etiam ut præfertur, legatum, seu etiam Romanum Pontificem ante ejus promotionem, vel in Cardinalem seu Romanum Pontificem assumptionem a fide catholica deviasse, aut in aliquam hæresim incidisse, seu schisma incurrisse, vel excitate, aut commisitisse, promotio seu assumptio de eo etiam in concordia, & de unanimitate omnium Cardinalium assensu facta, nulla, irrita, & inanis existat, nec per susceptionem muneris, consecrationis, aut subsecram regiminis, & administrationis possessionem, seu quasi, vel ipsius Romani Pontificis inthronizationem, aut adorationem, seu ei præstitam ab omnibus obedientiam, & cuiusvis temporis in præmissis eisdem convalescere dici, aut convalescere possit, nec pro legitima in aliqua sui parte habeatur, nullamque talibus in Episcopos, seu Archiepiscopos, vel Patriarchas, aut Primates promotis, seu in Cardinales, vel Romanum Pontificem assumptis in spiritualibus vel temporalibus administrandi facultatem tribuisse, aut tribuere censetur: sed omnia & singula per eos quomodolibet dicta facta, gesta, & administrata, ac inde secuta quæcunq; vitibus careant, & nullam prorsus firmitatem, nec jus alicui tribuant, sintq; ipsi sic promoti, & assumpti, eo ipso absq; aliqua desuper facienda declaratione omni dignitate, loco, honore, titulo, auctoritate, officio & potestate privati, liceatq; omnib. & singulis sic promotis & assumptis, si a fide antè non deviasent, nec hæretici fuissent, neq; schisma incurrisset, aut excitate, vel commisitissent, subditis personis, tam clericis secularibus & regularibus, quàm etiam laicis, necnon Cardinalibus, etiam qui electioni ipsius Pontificis antea à fide devii, aut hæretici, seu schismatici interfuerint, seu alias consenserint, & ei obedientiam præstiterint, eumq; adoraverint, ac castellanis, præfectis, capitaneis, & officialibus etiam almæ urbis nostre, & totius status Ecclesiastici, etiam eisdem sic promotis, vel assumptis homagio, seu juramento, vel cautione obligatis & obnoxiiis, ab ipsorum sic promotorum vel assumptorum obedientia & devotione impunè quandoque recedere, eosq; ut magos, ethnicos, publicanos, & hæresiarchas evitare, eisdem subditis personis fidelitati & obedientiæ futurorum Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Primatum, Cardinalium, & Romani Pontificis canonice intrantis nihilominus strictè remanentibus, & ad majorem ipsorum sic promotorum & assumptorum, si eorum regimen & administrationem continuare voluerint, confusionem, contra eosdem sic promotos & assumptos auxiliū brachii secularis implorare, nec propere tales ab ipsorum sic promotorum &

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilio Tridentini decisas revidendi, ac in statu & terminis in quibus ante predictas sententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, reassumendi, sineque debito terminandi, prout in aliis causis pendentibus indecisi per eosdem Cardinales Inquisitores juxta eorum facultates sit, fierique potest, & consuevit: Et insuper vestigiis scilicet. rec. Pauli Papae IV. praedecessoris nostri inhazendo Constitutionem alias contra haereticos & schismaticos per eundem Paulum praedecessorem, sub data videlicet Romae apud sancti Petrum anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus sui anno quarto editam, tenore praesentium renovamus, & etiam confirmamus, illamque invariabiliter, & ad unguem observari volumus & mandamus, juxta illius seriem atque tenorem. Et sic in omnibus & singulis supradictis censeat, ac ita per praedictos & quoscunque judices, &c. sublata, &c. judicari, &c. debere. Irriguum, &c. perpetuo decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.
DE LIBRIS PROHIBITIS.

Julius Tertius.

Hebraeorum scripturae, Thalmud, nullis portentis, commentis, & blasphemis in Christum & fidem Christianam referunt, damnatur.

CAP. I.

Iulius Papa III. universis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis alicuius locorum ordinarius, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accepimus, licet alias venerabiles fratres nostri sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales haereticae pravitatis in universa republica Christiana Inquisitores generales certum Hebraeorum librorum volumen, Gemaroth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offensentia continens, de mandato nostro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipsos Hebraeos adhuc esse dicuntur diversis libri, diversas contra Christum Redemptorem nostrum, ejusque sanctissimum nomen & honorem blasphemias & ignominias continentes. Nos in praemissis opportune providere volentes, vobis, & vestrum cuilibet per praesentes committimus & mandamus, quatenus singulis universitatibus Hebraeorum infra limites jurisdictionis vestrae consistentibus ex parte nostra intumetis & notificetis, quod elapsis quatuor mensibus a die intimationis & notificationis hujusmodi, omnes & singuli libri, in quibus nomen Iesu Salvatoris nostri, quod Iesevi hanozri dicitur, cum blasphemiam aut alias ignominiosae nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quam privatis domibus, & alias ubique locorum diligentissime exquirantur, & qui libros hujusmodi penes se quoquo modo habere reperti fuerint, debitis poenis, tam pecuniariis & confiscationis honorum, quam si eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi supplicii, ac alias prout a fide Christi apostatantes puniuntur, irremissibiliter puniantur, & nihilominus eisdem quatuor mensibus elapsis per vos, vel alium seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros hujusmodi cum omni diligentia inquiretis, & studiose investigetis, inquirique & investigari faciat, & eos quos

a Libros Thalmud, ut omni contumelia & blasphemiam genere referri in veritatem Christianam, damnatur Gregorius IX. & Innocentius IV. & ex eius mandatis, propterea quod multis & horrendis haereticis sceleribus. Verumtamen hodie recogniti & expurgati Trident. Concilii decreto tolerantur.

libros hujusmodi penes se habere repereritis, poenis quibus apostatantes praefati puniuntur, omnino & irremissibiliter puniantur: Non permittentes de cetero eosdem Hebraeos (qui in memoriam passionis Dominicae a sancta matre Ecclesia tolerantur, ut aliquando mansuetudine nostra alecti ad verum Christi lumen divino afflante spiritu, convertantur) a quibusvis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, occasione cujusvis fortis librorum apud eos existentium (dummodo blasphemiam, ut praefertur, non contineant) nisi de nostro expresse mandato, quomodolibet vexari aut molestari: Contradictores quolibet & rebelles, ac vobis in praemissis non parentes, per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia oportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & poenas praedictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Romae 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquisitoribus exceptis, omnibus prohibetur haereticorum librorum lectio.

CAP. II.

Cum meditatio cordis nostri ad id potissimum tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quae omnis ab ea declinandi occasio tollatur. Sanè cum sicut nobis nuper innouit ex facultatibus, quae aliquibus ut libros haereticos aut de fide suspectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere possent, aliquando concessae fuerunt, non ii qui sperabantur fructus haecenus provenient, quinimo diversa inconvenientia subsequuta sunt: Nos praemissis occurrere, & Christi fidelium animarum saluti consulere cupientes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia & matura deliberatione, omnes & singulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu de fide suspectos, quibusvis personis cujusvisque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu praeminentia praesulgeant (Inquisitoribus seu commissariis super haeretica pravitare ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione, dumtaxat exceptis) a quibusvis praedecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu ejus legatis, etiam de latere, aut maiori poenitentiario nostro, vel quibusvis aliis, sub quibusvisque verborum formis & expressionibus, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus haecenus concessas, Apostolica auctoritate tenore praesentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab aliis haberi volumus: Districtius inhibentes personis praefatis sub sententiis, censuris, & poenis contra similes libros tenentes aut legentes, tam a sacris canonibus, quam a nobis & sede Apostolica haecenus inflictis & promulgatis, ne de cetero facultatibus & licentiis praedictis uti, aut earum praetextu, seu alias quomodolibet libros praedictos, aut quoscunque alios haecenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere praesumant: Et insuper omnes & singulos librorum impressores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quascunque alias personas, libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranam, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis & dicta sede quomodolibet, reprobatos, ex quavis causa etiam ex nostra & dictae sedis speciali licentia seu permissione penes se habentes, cujusvisque status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praeminentiae existant,

neri corrosivos in iudicio & iustitia persequamur, maleficos vivere non passuri, per quorum scientiam feducientem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas gravior infligitur corruptela.

Statuimus itaque sancientes, ut hæretici, quocunque nomine censeantur, ubicunque per Imperium damnati fuerint ab Ecclesia, & seculari iudicio assignati, animadversione debita puniantur.

Si qui verò de prædictis postquam fuerint deprehensi, terribi metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem, iuxta canonicas sanctiones ad agendum poenitentiam in perpetuum carcerem detradantur. Præterea quicunque hæretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, seu aliis locis Imperii, per inquisitores ab Apostolica sede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores; hi qui jurisdictionem ibidem habuerint, ad inquisitorum & aliorum catholicorum vitiorum insinuationem eos capere teneantur, & eos captos arctius custodire, donec per censuram Ecclesiasticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei sacramenta & vitam damnabant. Simili quoque poena plerique censentur omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidas hostis suscitavit advocatos, vel parat illicitos defensores; maxime cum facinus quod inquinat: nisi monitione præmissa desisterint, & eorum vitam duxerint consulendum. Eos præterea qui convicti in uno loco de hæresi, ad alia loca se transferunt, ut cautius possint effundere virus hæreticæ pravitatis, debitam censuram subire vindictam: ut super hoc viros ab eodem errore conversos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæresi convicerunt (quod & in hoc casu concedimus licite faciendum) evidens testimonium habeatur. Item mortis sententiæ ducimus addicendos, si quos hæreticorum ad iudicium tractos, in extrema vite periculo hæresim abjurantes, postmodum de falso juramento confiterit, & fidei mentiam convinci ac eos conigerit ejusdem morbi spontaneam incurtere recidivam: ut sibi damnabilium iniquitas sit mentita, & poenam debitam mendacium non evadat. Omne insuper proclamationis & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptatoribus, & fautoribus eorum denique penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii in quibus semper debet existere fida fides, hæreticæ labis germina, in odios omnibus deleantur.

Ceterum quia quanto majora divina nutu miserationis accepimus, & altiorum locum præ filiis hominum obtinemus, tanto devotiora debemus obsequia gratitudinis conferentis; si quando in nostri nominis contemptores nostri culmine excandescit auctoritas: si reos læsæ majestatis, in personis eorum & liberorum suorum ex heredatione damnamus, multo fortius istiusque contra Dei blasphematores nominis & catholice fidei detractores provocamur: eorundem hæreticorum, receptatorum, fautorum, & advocatorum suorum hæreses & pestes usque ad secundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officis & honoribus, imperiali auctoritate privantes: ut in paterni memoria criminis continuo moerore tabescant: verè scientes quod Deus zelotes est, peccata patrum in filios potenter ulciscens. Nec quidem a misericordix sinibus duximus excludendum, ut si qui patrum hæresis non sequaces latentem patrum perfidiam revelaverint, quacunq; reatus illorum animadversione plectantur, prædictæ punitioni non subiaceant innocenti filiorum. Ad hæc notum fieri volumus fratres Prædicatores de ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii nostri contra hæreticos deputatos, ceteros quoque qui ad hæreticos judicandos accesserint, nisi aliqui eorum ab Imperio fuerint proscripti, eundo morando, & redeundo, sub nostri Imperii specialis defensione receptos, & quos apud omnes sub ope ac recommendatione fidelium Imperii esse volumus inoffensos: universitati vestræ mandantes, quatenus quocunque, & apud quemcunque, vestrum pervenerint, beni-

gnè recipiatis eosdem: & personas ab incurfu hæreticorum eis insidiantium conservantes indemnes, omne consilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quod & ostenderint ipsi vobis, in jurisdictione vestra singuli capientes, diligenti custodia detinendos, donec post Ecclesiasticæ damnationis iudicium, poenam subeant, quam merentur: Scituri quod in executione ipsius negotii gratum Deo, & laudabile nobis obsequium conferetis, si ad expellendam de partibus nostri Imperii novam & infelitam hæreticæ pravitatis infamiam, opem & operam, una cum eisdem fratribus præstitieritis efficacem. Et si quis foret exinde negligens & remissus, ac etiam inutilis coram Domino, & in conspectu nostro, poterit merito culpabilis apparere. Dat. Padux 22. Feb. 12. Indict.

Idem universis Christi fidelibus.

Excommunicantur nonnulli hæretici, ut sunt, Cathari, Patareni, pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosephini, Arnaldisti, Speronisti, omnesque, singulari opinione in Ecclesiam catholicam pertinaces.

CAP. II.

Noverit universitas vestra, quod nos ad instar felicis record. Gregorii Papæ prædecessoris nostri, excommunicamus & anathematizamus universos hæreticos, Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosephinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios quibuscunque nominibus censeantur, facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum. Damnati verò per Ecclesiam seculari iudicio relinquuntur, animadversione debita puniendi; clericis prius a suis ordinibus degradatis. Si qui autem de prædictis, postquam fuerint deprehensi, redire noluerint, ad agendum condignam poenitentiam in perpetuum carcerem detradantur. Credentes autem eorum erroribus, hæreticos similiter iudicamus. Item receptatores, defensores, & fautores hæreticorum, excommunicationis sententiæ decernimus subiacere, firmiter statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, à sua super hoc non curaverit præsumptione cessare, ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia seu consilia nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi nec ad testimonium admittatur. Si etiam instabilis, ut nec testamenti habeat factionem, nec ad hæreditatis successorem accedat. Nullus præterea ipsi super quocunque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Qui si forte iudex exiterit, ejus sententiæ nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad ejus audientiam referantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, & in similibus idem præcipimus observari. Si verò clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, postquam ab Ecclesia fuerint denotati, evitare contempserint, excommunicationis sententiæ percellantur, aliàs animadversione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi iuxta considerationem suspitionis, qualitatèque personæ propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematix gladio feriantur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod si per annum in excommunicatione persistierint, extrane velut hæretici condemnentur. Item proclamationes & appellationes huiusmodi personarum minimè audiantur. Item iudices, advocati, & notarii nulli eorum officium suum impendant, alioquin eodem officio perpetuò sint privati. Item, clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus Ecclesiastica sacramenta: nec elemosinas aut oblationes eorum accipiant. Similiter Hospitalarii & Templarii, ac quilibet regulares, alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis Apostolicæ speciali. Item quicunque tales præsumperint Ecclesia-

Concilio Tridentini decisas revidendi, ac in statu & terminis in quibus ante predictas sententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, reassumendi, sineque debito terminandi, prout in aliis causis pendentibus indecisi per eosdem Cardinales Inquisitores juxta eorum facultates sit, fierique potest, & consuevit: Et insuper vestigiis scilicet. rec. Pauli Papae IV. praedecessoris nostri inhazendo Constitutionem alias contra haereticos & schismaticos per eundem Paulum praedecessorem, sub data videlicet Romae apud sancti Petrum anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus sui anno quarto editam, tenore praesentium renovamus, & etiam confirmamus, illamque invariabiliter, & ad unguem observari volumus & mandamus, juxta illius seriem atque tenorem. Et sic in omnibus & singulis supra dictis censemus, ac ita per praedictos & quoscunque judices, &c. sublata, &c. judicari, &c. debere. Irriguum, &c. perpetuo decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.
DE LIBRIS PROHIBITIS.

Julius Tertius.

Hebraeorum scripturae, Thalmud, nullis portentis, commentis, & blasphemis in Christum & fidem Christianam referunt, damnatur.

CAP. I.

Iulius Papa III. universis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis alicuius locorum ordinariis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accepimus, licet alias venerabiles fratres nostri sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales haereticae pravitatis in universa republica Christiana Inquisitores generales certum Hebraeorum librorum volumen, Gemaroth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offensentia continens, de mandato nostro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipsos Hebraeos adhuc esse dicuntur diversis libri, diversas contra Christum Redemptorem nostrum, ejusque sanctissimum nomen & honorem blasphemias & ignominias continentes. Nos in praemissis opportune providere volentes, vobis, & vestrum cuilibet per praesentes committimus & mandamus, quatenus singulis universitatibus Hebraeorum infra limites jurisdictionis vestrae consistentibus ex parte nostra intumetis & notificetis, quod elapsis quatuor mensibus a die intumetionis & notificationis hujusmodi, omnes & singuli libri, in quibus nomen Iesu Salvatoris nostri, quod Iesevi hanozri dicitur, cum blasphemiam aut alias ignominiosae nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quam privatis domibus, & alias ubique locorum diligentissime exquirantur, & qui libros hujusmodi penes se quoquo modo habere reperti fuerint, debitis poenis, tam pecuniariis & confiscationis honorum, quam si eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi supplicii, ac alias prout a fide Christi apostatantes puniuntur, irremissibiliter puniantur, & nihilominus eisdem quatuor mensibus elapsis per vos, vel alium seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros hujusmodi cum omni diligentia inquiretis, & studiose investigetis, inquirique & investigari faciat, & eos quos

a Libros Thalmud, ut omni contumelia & blasphemiam genere referri in veritatem Christianam, damnatur Gregorius IX. & Innocentius IV. & ex eius mandatis, propterea quod multis & horrendis haereticis sceleribus. Verumtamen hodie recogniti & expurgati Trident. Concil. decreto tolerantur.

libros hujusmodi penes se habere repereritis, poenis quibus apostatantes praefati puniuntur, omnino & irremissibiliter puniantur: Non permittentes de cetero eosdem Hebraeos (qui in memoriam passionis Dominicae a sancta matre Ecclesia tolerantur, ut aliquando mansuetudine nostra alecti ad verum Christi lumen divino afflante spiritu, convertantur) a quibusvis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, occasione cujusvis fortis librorum apud eos existentium (dummodo blasphemiam, ut praefertur, non contineant) nisi de nostro expresse mandato, quomodolibet vexari aut molestari: Contradictores quolibet & rebelles, ac vobis in praemissis non parentes, per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia oportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & poenas praedictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Romae 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquisitoribus exceptis, omnibus prohibetur haereticorum librorum lectio.

CAP. II.

Cum meditatio cordis nostri ad id potissimum tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quae omnis ab ea declinandi occasio tollatur. Sanè cum sicut nobis nuper innouit ex facultatibus, quae aliquibus ut libros haereticos aut de fide suspectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere possent, aliquando concessae fuerunt, non ii qui sperabantur fructus haecenus provenient, quinimo diversa inconvenientia subsequuta sunt: Nos praemissis occurrere, & Christi fidelium animarum saluti consulere cupientes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia & matura deliberatione, omnes & singulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu de fide suspectos, quibusvis personis cujusvisque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu praeminentia praesulgeant (Inquisitoribus seu commissariis super haeretica pravitate ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione, dumtaxat exceptis) a quibusvis praedecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu ejus legatis, etiam de latere, aut maiori poenitentiario nostro, vel quibusvis aliis, sub quibusvisque verborum formis & expressionibus, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus haecenus concessas, Apostolica auctoritate tenore praesentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab aliis haberi volumus: Districtius inhibentes personis praefatis sub sententiis, censuris, & poenis contra similes libros tenentes aut legentes, tam a sacris canonibus, quam a nobis & sede Apostolica haecenus inflictis & promulgatis, ne de cetero facultatibus & licentiis praedictis uti, aut earum praetextu, seu alias quomodolibet libros praedictos, aut quoscunque alios haecenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere praesumant: Et insuper omnes & singulos librorum impressores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quascunque alias personas, libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranam, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis & dicta sede quomodolibet, reprobatos, ex quavis causa etiam ex nostra & dictae sedis speciali licentia seu permissione penes se habentes, cujusvisque status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praeminentiae existant,

RR 113

etiam si, ut praefertur, Pontificali aut alia quacunque etiam majori Ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant (dictis inquisitoribus & commissariis, ut praefertur, exceptis) dicta Apostolica auctoritate, & earundem tenore praesentium requirimus & monemus, ac eis & eorum cuilibet in virtute sanctae obedientiae, & sub incursu haeresis ac omnibus contra haereticos de iure inflictiis & promulgatam Ecclesiasticis quam temporalibus sententiis, censuris, & poenis, districte praecipiendo mandamus, quatenus infra spatium sexaginta dierum à die publicationis praesentium, modo & forma infra scriptis faciendae computandorum, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro secundo, ac reliquos viginti dies pro tertio & pretemporario termino ac monitione canonica eis & eorum cuilibet in iis scriptis assignamus: omnes & singulos libros Lutheranos, aut alios haereticos, seu Lutheranam aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel à nobis & dicta sede quomodolibet reprobatos, penes se eos ex quavis causa, etiam mercaturae, & ex nostra ac ejusdem sedis permissione ac licentia etiam specialiter, ut praefertur, existentes, Inquisitoribus haereticae pravitatis in civitatibus, in quibus libri huiusmodi existunt, consignasse debeant realiter, & cum effectu. Ro. 3. Cal. Maji. 1550.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Libri typi non cedantur, nisi eorum editio suffragetur ordinarii auctoritas & approbatio.

CAP. III.

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpetui cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducere, ipsosque lucrifacere Deo (sua nobis cooperante gratia) valeamus: hoc est quod profecto desideranter exquirimus, ad id nostrae mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studiosa diligentia lectionem possit faciliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potissimum nostris, divino favente numine, inventa seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impensa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenio ad litterarum studia per commode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, praesertim autem catholici, quibus sanctam Romanam Ecclesiam abundare affectamus, facile evadere possunt, qui etiam infideles sciant & valeant sacris institutis instruere, fideliumque collegio, per doctrinam Christiana fidei salubriter aggregare: Quia tamen multorum querela nostrum & sedis Apostolica pulsavit auditum, quod nonnulli huius artis imprimendi magistri, in diversis mundi partibus, libros, tam Graecae, Hebraicae, Arabicae & Caldae linguarum in Latinum translatis, quam alios, Latino, ac vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac perniciose dogmata etiam religioni Christianae contraria, aut contra formam personarum etiam dignitate fulgentium continentem, imprimere, ac publicè vendere praesumunt, ex quorum lectione non solum legentes non edificantur, sed in maximos potius tam in fide, quam in vita & moribus prolabantur errores, unde varia saepe scandala (prout experientia rerum magistra docuit) exorta fuerunt, & majora indes exoriri formidantur. Nos itaque ne id quod ad Deigloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium salutem detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cetero cum bonis seminibus spinae coalescant, vel medicinis venena intermisceantur: Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi eò prospiceretur foeliciter, quod deinceps indago solentior diligentius & cautius adhibeatur: Statuimus & ordinamus, quod

de cetero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quacunque scripturam in urbe nostra quam aliis quibusvis civitatibus & diocesis, imprimere, seu imprimi facere praesumat, nisi prius abbe per Vicarium nostrum, & facti Palatii magistrum: in aliis vero civitatibus & diocesis, per Episcopum, vel alium habentem potestatem scientiae, libri seu scripturae huiusmodi imprimendae, ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac Inquisitorem haereticae pravitatis civitatis, vel diocesis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manus propria subscriptionem, sub excommunicationis sententia, gratis & sine dilatione imponendam, approbentur: Quae autem secus praesumpserit, ultra librorum impressionem amissionem, & illorum publicam combustionem, ac duccatorum fabricae basilicae Principis Apostoli de urbe, sine spe remissionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat, ac demum ingratum contumacia taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectivè, per omnia iuris remedia calligens, quod alii ejus exemplo similia minime attemptare praesumant. Rom. 4. Martii. 1555.

Pius Quartus.

Revocantur licentiae omnes, habentis praeterquam Inquisitionis fidei, libros suspectae fidei legendi, aut vendendi, proponenti, annuati.

CAP. IV.

Quia in futurorum eventibus adeo humani sollicitudo iudicii, ut quod verisimili coniectura utile videbatur, progressu temporis damnosum apparuit: nonnunquam Romanus Pontifex, quod consilium obtutum esse videbatur, consultius revocavit, praeter tempus & personarum qualitate pensata in Domino consensu salubriter expedire; Innovit siquidem nobis, quod universi tam clerici seculares, & diversorum ordinum regulares, quam laici, qui se Lutheranos, & alii huiusmodi haereticis resistere, & eorum errores ac falsas opinionum confutare posse praesumebant, & ad hoc ipsorum haereticorum librorum legendi facultatem sibi à sede Apostolica concedi extorserant, selectioni librorum huiusmodi dederunt, ut propria innitentes prudentia, & recta Domini via aberrantes, ipsorum haereticorum fallacia, & superstitiosae ac falsae adventionibus iterum removersent, & qui alios ab erroribus revocare tenerent, non trabantur, ipsi in puteum interitus prolapsi sint. Nos considerantes, quod Spiritus ubi vult spirat, & quod bene ejus numine nullum bonum provenit, propterea scilicet esse cum simplicitate cordis ad eum recurrere, & cum ejus adiutorio orthodoxam fidem in catholicis & à sancta Romana Ecclesia approbatis libris exquirere, quam falsitates haereticorum per lectionem eorum librorum detegere velle; volentes praemissis inconvenientiarum de cetero consingant, opportune providere, omnes & singulas licentias & facultates legendi librorum haereticorum, seu de haeresi suspectos, aut à nobis, seu generalibus deputatis Inquisitoribus damnatos & reprobatos, quibus haereticae pravitatis in singulis provinciis aut Regibus, quibusque tam clericis secularibus, vel, ut praefertur, regularibus, quam laicis cujuscunque status, gradus, ordinis conditionis, & praesentis existant, etiam si Abbatiales, Episcopales, Archiepiscopales, Patriarchales, primatiales, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, seu etiam Cardinalatus honore, vel mundana etiam Marchionatus Ducali, Regia, vel Imperiali auctoritate, seu excellentia praefulgeant (generalibus Inquisitoribus praefatis duntaxat exceptis) per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos, etiam viva voce occurrentes, sedem praedictam, seu ejus poenitentiarium, majorem vel quosvis ordinarios, aut diocesanos, seu alios, etiam

per literas Apostolorum in forma brevis, seu sub plumbo expeditas, sub quibuscuque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, ac ex quibuscuque causis seu pretextibus, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolice potestatis plenitudine, & alias quomodolibet concessas, Apostolica auctoritate, tenore presentium, revocamus, cassamus, irritamus & annullamus, ac vixibus penitus evacuamus, & pro revocatis, cassis, irritis, & nullis haberi, easque nemini suffragari posse aut debere decernimus, omnibus & singulis clericis & laicis, etiam, ut praefertur, qualificatis, non tamen generalibus Inquisitoribus praefatis, aut quibus hoc per nos specialiter injunctum fuerit, S. R. E. Cardinalibus, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis latae sententiae, aliisque sententiis, censuris & poenis Ecclesiasticis, & etiam temporalibus, in legentes libros hujusmodi haecenus latis & promulgatis, a quibus non nisi a nobis, aut pro tempore existente Romano Pontifice, seu singulis Inquisitoribus praedictis, praeterquam in mortis articulo, absolvi possunt, districtius inhibentes, ne libros hujusmodi ex quavis causa vel pre-textu, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore legere, aut apud se tenere, seu imprimere, vel venales habere praesumant, ac mandantes eisdem sub censuris & poenis praedictis, ut infra terminum, eis a singulis Inquisitoribus hujusmodi per eorum publicum editum locis assignandum publicis statutum, libros ipsos officio inquisitionis haereticae pravitatis hujusmodi omnino consignent; Et qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu personas ipsos libros legentes, aut apud se tenentes, vel imprimentes, aut venales habentes sciverint, id quod sciverint, ac nomina & cognomina libros ipsos legentium, aut apud se tenentium, vel imprimendum, aut venales habentium, & qualitatem eorundem librorum praedictorum officio omnino reveleant & notificent, Romae 12. Decembr. 1564.

Tit. IV. Ex Concilio Tridentino.

Libri haereticorum pessimissimi & contagiosi sunt non solum simplicibus, verum etiam bonis & doctis, nec ulla est via qua magis possit occurrere haereticis in populo orantur, & ne exorta ultra grassentur, quam si tales libri, ex quibus haereticis venenum facile emanans qua videre possit, prohibeantur.

CAP. V.

Domini gregis custodia Domini disponente praepositi, vigiliis more pastoris non desistimus ipsi gregi ab imminenti periculis, quanta maxima possumus cura & diligentia praecavere, ne propter negligentiam nostram pereant oves, quae praeciosissimo Domini nostri Iesu Christi sanguine sunt redemptae. Et si autem quae ad fidei veritatem pertinet, & ad horum temporum haereses confutandas pertinebant, in oecumenico & generali Concilio Tridentino, Sancti Spiritus assistente gratia, nuper adeo enucleata ac definita fuerunt, ut facile jam sit unicuique, sanam catholicamque doctrinam a falsa adulterinaque internoscere: tamen cum librorum ab haereticis editorum electio non modo simpliciores homines corrumpere soleat, verum saepe etiam doctos eruditosque in varios errores, & a veritate fidei catholicae alienas opiniones inducere: hinc quoque rei esse duximus providendum. Cum autem apertissimum ei malo remedium esse sciremus, si componeretur atque ederetur index sive catalogus librorum, qui vel haeretici sint, vel de haeretica pravitate suspecti, vel certe moribus & pietati noceant, id negotium ad sacrum Tridentinum a Synodum referretur. Ea vero ex tanta Episcoporum & aliorum doctissimorum virorum copia delegit ad eum consiciendum indicem multos cum doctrina tum judicio

a Concil. Trident. sess. 18.

insignes Praelatos ex omnibus fere nationibus. Qui quidem non sine maximo labore, plurimisque vigiliis, eum Indicem tandem, Deo juvante, perfecerunt, adhibitis etiam in consilium lectissimis quibusdam Theologis. Prae adio autem Concilio, cum ex ipsius Synodi decretis Index nobis oblatus fuisset, ut ne ante ederetur, quam a nobis approbatus fuisset: Nos doctissimis quibusdam probatissimisque Praelatis eum accuratissime legendum, examinandumque tradidimus, & ipsi etiam legimus. Cum igitur eum in magno studio, acri iudicio, diuturna cura confectum, & praeterea commodissime digestum esse cognoverimus: Nos salutis animarum consulere, eamque ob causam providere cupientes, ne libri & scripta cuiuscunque generis, quae in eo improbantur, sive ut haeretica, sive ut de haeretica pravitate suspecta, sive ut pietatis ac morum honestati inutilia, aut aliqua correctione saltem indigentia, posthac a Christi fidelibus legantur, ipsum Indicem, una cum regulis ei praepositis, auctoritate Apostolica, tenore presentium, approbamus, imprimimus, ac divulgari, & ab omnibus universitatibus catholicis, ac quibuscuque aliis ubique suscipi, easque regulas observari mandamus atque decernimus. Inhibentes omnibus & singulis tam Ecclesiasticis personis secularibus & regularibus, cuiuscunque gradus, ordinis & dignitatis sint, quam laicis quocunque honore ac dignitate praeditis, ne quis contra earum regularum praescriptum, aut ipsius prohibitionem Indicis libros illos legere, habere, vel audeat. Si quis autem adversus eas regulas, prohibitionemque fecerit, is quidem, qui haereticorum libros, vel cuiuscunque auctoritatis scripta praeter haereticum, vel falsi dogmatis suspensionem damnata atque prohibita legerit, habuerit, ipso iure in excommunicationis poenam incidat: eamque ob causam in eum tanquam de haeresi suspectum inquiri, & procedi liceat, praeter alias poenas super hoc ab Apostolica sede, sacrisque canonibus constitutas. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habuerit, praeter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio severe se noverit puniendum. Romae 24. Mart. 1564.

Gregorius XIII.

Librorum prohibitorum lectio neque ipsi sacra Theologiae professoribus ad convincendos errores, neque alii quibuscuque, demptis Inquisitoribus conceditur.

CAP. VI.

Ubi pro munere, quod suscipimus, id praecipue nobis propositum habeamus, & omni studio, diligentia, cureque, ut omnes Christi fideles tam gravibus calamitosisque temporibus in recta & catholica fide contineamus, id agere & providere necesse est, ut omnem omnibus aberrandi ab ea occasione subtrahamus. Nemini autem mirum videri debet, si Romanus Pontifex nonnunquam facultates aliquas, quas ipse vel praedecessores eius probabiliter aduerti ratione concesserint, postea revocet, cum ipso reum usu edoctus animadvertit, eas iustiore de causa esse revocandas. Ad notitiam nostram pervenit, ex data nonnullis licentia habendi & legendi libros haereticos aut de haeresi suspectos, ad haereses & errores, qui in eis libris continebantur, resellendos, non raro evenire solere, ut illis ipsis eorum librorum lectio noceat, quibus ob eam causam concessum fuerit, ut aliis prodesse possent, ut illis ipsis haereticis & erroribus propter humanam mentis imbecillitatem eos implicans, a quibus se alios revocatos esse consilii fuerant. Huic rei providere, & animarum periculo, quantum fieri potest, pro pastoralis sollicitudine occurrere cupientes, cogitantibusque nobiscum, nuper in sacro generali Concilio haereses horum temporum ita confutatas atque damnatas fuisse, ut tantae Synodi auctoritas, cujus decreta hujus sanctae sedis auctoritate cum deliberatione matura confirmata & comprobata sunt, ad vitandos errores, & catholicae fidei

veritatem agnoscentem sufficere omnibus debeat, nec ullius præterea confutatio requirenda sit, prædecessorum nostrorum præsertim scilicet recordat. Iulii Tertii, & Pauli Quarti vestigiis insistentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac deliberatione matura, omnes & singulas facultates habendi & legendi libros Lutheranos, aut aliorum hereticorum, seu de hæresi suspectos, omnibus tam clericis secularibus aut regularibus, quam laicis cujuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis sint, etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia majore Ecclesiastica seu seculari dignitate præfulgeant, (Inquisitoribus & commissariis hæreticæ pravitatis à sede Apostolica deputatis, quoad eo officio fungentur, exceptis) à nobis aut quocunque prædecessorum nostrorum seu Apostolicæ sedis legatis, majorive poenitentiario vel quibuscunque aliis quibuscunque verborum formis & clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, irritantibusque, & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia simili ad hoc tempus concessa, auctoritate Apostolica tenore præsentium revocamus, & pro revocatis & irritis, perinde ac si nunquam concessa fuissent, habemus, & haberi volumus. Inhibentes omnibus sub censuris, sententiis & poenis, tam à sacris canonibus, quam à sede Apostolica ad hoc tempus constitutis in eos, qui hujusmodi libros legant aut habeant, ne quis eorum posthac eis facultatibus uti, neve ullos omnino libros hujusmodi improbatos & prohibitos, aut in posterum à sede Apostolica, Inquisitoribusve hæreticæ pravitatis, aut locorum ordinariis improbari, prohiberi que contigerit, legere, habereve quacunque de causa audeat. Impressores & Bibliopolas, & alios, quicunque ejusmodi libros, habent, habuerintve (Inquisitoribus & commissariis iisdem duntaxat exceptis) monemus, & cuilibet eorum in virtute sanctæ obedientiæ, & sub poena incursum criminis hæresis, & aliis contra hæreticos à jure inflictis & irrogatis, tam Ecclesiasticis quam temporalibus sententiis, censuris, & poenis præcipimus, ac mandamus, ut eos libros intra 60. dies à die quo hæc litera publicata fuerint numerandos, quorum 20. pro primo, alios 20. pro secundo, reliquos 20. pro tertio ac peremptorio termino, & monitione canonica eis assignamus, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis in civitatibus, in quibus illi libri sunt, tradant atque consignent.

TITVLVS V.
DE LIBELLIS FAMOSIS.

Pius Quintus.

Librorum famosorum auctores virulentissimis injuriis aliena fama clam detrahentes, & quævis publicaverint, dolore malo retinuerint, poenis iure constitutis subscribantur.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumsperta ad ea sollicitudinis suæ partes potissimum convertit, per quæ inter singulos gregis ejusdem fideles, præsertim vero nobis & Romanæ Ecclesiæ subditos, pax & concordia consoventur, seditiones evitantur, scandalis obviatur, & animarum salus procuratur. Cum itaque iracundia sit perturbatio immanis, affectio dura, violenta potentia, cardium causa, calamitatis socia, jacturam concilians & dedecus, pecuniarum perniciis, atque perditionis origo, eaque potissimum ex injuriis verbo, vel scriptis, vel factis illatis nascatur: Nos qui non sine maxima mentis nostræ perturbatione sæpenuerò accepimus, quod licet tam per sacras leges, quam canonicas sanctiones, sub certis etiam gravissimis poenis prohibitum fuerit, ne quis famosum libellum componere audeat, & reperiendum sive domi, sive in publico, vel in quocunque loco, aut corrumpere, vel igne consumere teneatur, prius

quam alter inveniatur, & nulli fateatur inveniri, de quo secus fecerit quasi auctor hujusmodi delicti, eorum poenis subiacet: nihilominus considerando, quod in hac crescente malitia, quam plures iniquitatis filii, & seditionis alumni, poenas prædictas parvipendentes, eoque variis fraudibus evitare satagentes, auli temeritate erubescunt variis modis nonnullis Principes & Prælati, nobiles, publicas & privatas personas variis inventis convitiis afficere, eorumque fama & honori detrimere sub quodam ficto colore quarundam literarum inter auctore scripturarum, nedum ab urbe nostra, sed etiam diversis provinciis, in quibus nedum ea que in utraque regione successerunt narrantur, sed etiam quæ futurum quodam eorum temerario judicio fore optantur, adeo ut plerumque odia, inimicitia, seditiones, tum & homicidia perculsa oriantur, in divina maiestatis offensam, animarum periculum, perniciosa operum exemplum, & scandalum plurimorum. Volentes præmissis quantum postulum obviare, considerantes atque quod plures poenarum gravitas quam Dei timor tenet solet à voluntate delinquendi, & propterea tanto periculo occurrere volentes, ac tam nefarios præsumptuos, facinorosos homines atrocibus poenis terroscere, ut auctus poenæ meta hujusmodi præsumptionis exeat, hæc perpetuæ & irrefragabilis constitutionis edicto præcipimus omnes tam temporales, quam Ecclesiasticas, in tali præsumptione per sacras leges, & canonicas sanctiones, & promulgatas auctoritate Apostolica approbantes innovantes, ac ad omnes & singulos prædictos, quibus sub illis comprehensi non essent, extendentes, & applicantes, statuiamus & ordinamus, quod deinceps perpetuo futuris temporibus nemo cujusvis qualitatis, dignitatis, etiam Ecclesiasticæ, status, gradus, ordinis, & prærogative fuerit, audeat nec presumat libellos famosos, nec literas monitiones, vulgo appellatas, Litteras de his, continentibus convitiis, injurias, vel famæ & honoris cuius læsionem, nec aliquam scripturam in qua de honoris successibus differatur, vel ea que eorum nobis vel aliis ad universalem Ecclesiæ status regimen deputatis tractantur, revelentur, componere, dicere, scribere, exemplaria retinere, nec aliquo transmittere, nec à aliunde ab aliis provinciis, civitatibus, castris & locis, ad eorum manus pervenire, sed itam quod aliqui aliquos miles libelli, literæ, sive scripturæ, aliquid de his fecerint statim quod illos seu illas habuerint, antequam viderentur manifestaverint, corrumpere, seu igni tradere, vel dilecto filio nostro Cardinali Rusticaccio commendatario, sub poenis prædictis quas hic pro exemplis haberi volumus, ac aliis etiam gravioribus, etiam aliam supplicii, & confiscationis bonorum, facultatem qualiter fieri debet, & personarum, arbitrio nostro irreversibiliter infligendis, quibus poenis etiam eos ligare volumus, qui in hujusmodi libellis, literis, seu scripturis de aliquo obloquuti fuerint, alicujusque fama & honori, vera etiam eripiendo, detraxerint, ac ea que eorum nobis vel aliis supra secretò tractantur, revelaverint: ex hoc eodem animo deprehenditur pravus injuriandi & nocendi, atque ideo eos eadem poena tenentur conveniri. *Id. M. noch. de arb. jud. cent. 3. cap. 163.*

Gregorius XIII.

Infames sint & ad irremediabilem damnationem qui scripta et alia centumeliam componunt, & de rebus incerti & pergrina rumores spargunt.

CAP. II.

Est rerum humanarum insolentia, ut non vetera tantum vicia pertinaciter advenit, sed omnes legum sanctorum solertia luculentur, & quamvis acerbis compressis suppliciiis renascantur, sed nova etiam indices, & superbia seculis ignota succrescant. Quo nos, pro injuriarum nobis divinitus munere, diligentius admitti parati, et

hanc ipsam urbem domicilium ac sedem Spiritus Sancti, omnibus inquinamentis mundatam ac purgatam. Domino Deo per omnia placenter habeamus, in hunc qui sequitur modum, quoad prafatum horrendum blasphemiam crimen, motu proprio, ex certa nostra scientia & voluntate, invocata Dei omnipotentis iustitia, decernimus, statuimus & ordinamus, blasphemantes scilicet Deum Patrem omnipotentem, vel eius filium unigenitum Dominum & Redemptorem nostrum Iesum Christum, seu Spiritum Sanctum, particulatim & explicitè, vel generaliter & implicitè, attribuendo divinæ majestati quæ illi minime conveniunt, vel removendo quæ eam decent, primò convicti, si divites fuerint, compellantur ad solvendum scuta auri quadraginta, si verò pauperes, solvant decem, quæ si nequeant numerare, luant in corpore. Secunda vice convictis nobilibus, sive divitibus sive pauperibus, duplietur poena pecuniaria proportionabiliter ad primam hujusmodi multam: Atque insuper incurrant infamiam, & inhabilitatem ad beneficia quæcunque, ad gradus, dignitates, & honores obtinendos. Vilibus convictis perfodiatur lingua. Tertia vice convictis nobilibus, tam divitibus quàm pauperibus, triplicetur poena pecuniaria respectivè ut supra. Ulterius sint ipso jure privati beneficiis Ecclesiasticis, & officiis quibuscunque, dignitatibus, titulis, magistratibus, honoribus, sint intestabiles tam activè quàm passivè. Sint inhabiles ad ferendum testamentum. Sint banniti publicè per triennium ab urbe. Vilibus imponatur fustigatio aut deportatio ad trimes per triennium & exulent perpetuò. Idem servetur contra blasphemantes ipsius Domini nostri Iesu Christi matrem beatissimam semper virginem Mariam. Blasphemi in sanctis vel sanctas Dei, corrigantur severe arbitrio DD. iudicum, habita ratione qualitatis & gravitatis criminis, cum cæteris circumstantiis jure attendendis. Volumus autem & statuimus, ut omnes poenæ exigendæ applicentur tantummodo sustentationi orphanorum utriusque sexus catechumenorum & puellarum, iudices verò tam horrendi & impii criminis deputamus & institimus RR. DD. Inquisitores nostros generales, quos volumus posse addere prafatis poenis, & maxime in corpore, si modus blasphemiam ob gravitatem, impietatem, vel malitiam, id exposcat. Partes eorundem DD. iudicum erunt, declarare, si dubium occurrat, qui nobiles, qui plebei, qui divites, qui pauperes sint habendi.

Rom. Cal. Febr. 1554.

Leo Decimus, ex Concilio Lateran.

Pœna blasphematorum, cuiusvisque generis, ordinis & qualitatis.

CAP. II.

Ad abolendam execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nominis & sanctorum contemptum supra modum invaluit, statuimus & ordinamus, ut quicumque Deo palam seu publicè maledixerit, contumeliosisque ac obscenis verbis, Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam ejus genetricem expressè blasphemaverit, si munus publicum, jurisdictionemque gesserit, perdat emolumentum trium mensium, pro prima & secunda vice, dicti officii. Si tertio deliquerit illo eo ipso privatus existat. Si clericus vel Sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto hujusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcunque habuerit fructibus, applicandis ut infra, unius anni multetur & hoc si pro prima vice, qua blasphematus ita deliquerit. Pro secunda verò si ita deliquerit, & convictus fuerit, si unicum habuerit beneficium, eo privetur, si autem plura, quod ordinarius maluerit, & vincatur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcunque habuerit, eo ipso privatus existat, ad easque ulterius retinenda inhabilis reddatur, easque liberè impetrari & conferti

possint. Laicus vero blasphemus, si nobilis fuerit, per viginti quinque ducatorum multetur, & pro secunda vice quinquaginta, fabricæ basilicæ Præcipue Apostolicæ de urbe applicandorum, & aliis, ut infra dicitur, pro tertia vero nobilitatem perdat. Si vero ignobilis ac plebejus fuerit, in carcerem deturatur. Quod infra duas vices publicè blasphemus deprehensus fuerit, iuxta infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis mitratus stare cogatur. Si vero plures in hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuam carcerem, vel ad trimes damnetur, ad iudicium deputandus. In foro autem conscientie, nemo blasphemus, absque gravissima poenitentia, severi confessorii arbitrio injuncta, possit absolvi. Qui vero Sanctis aliquos blasphemaverit, arbitrio iudicis rationem penarum habituri, mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam ut seculares iudices, qui contra tales blasphemias convictos non animadvertent, eoque ipsis poenis minime affecterint, quantum in eis fuerit, eidem sceleri obnoxii, eidem quoque poenis subiacentur. Qui verò in illis inquirendis puniendisque delictis, res & severi fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem multæ pecuniariæ habeant. Quicumque verò blasphemiam audierint, eum verbis acriter obiurgare teneantur, ultra periculum suum id fieri posse contrectari, excommunicationem deferre, vel notificare apud iudicem Ecclesiasticum in seculari intra triennium debeant. Quod si plures eum blasphemantem simul audierint, singulis poenæ causæ teneantur, nisi forte omnes convenerint, unum pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes virtute sanctæ obedientie hortamur & movemus ad Domino, ut pro divini nominis honore ac reverentia in omnibus, ac cæteris prafatis omnia servari, exactissime exequi mandent ac faciant, uberrimam ab ipso Domino Deo tam boni operis ac pii mercedem habent. Itemque annorum decem indulgentiam ab ipsa basilicâ sede consequentur, cum tertia parte multæ, quæ contra blasphemum plebitur, quoties tale scelus puniendum fuerit. Quam quidem indulgentiam & remissionem multæ partem, accusatori blasphemiam notante, si fuerit, similiter concedi & assignari volumus, nisi poenis contra hujusmodi blasphemos per sacros canonicos expressis, nihilominus in suo robore manerint.

TITVLVS VIII.

DE HOMICIDIS ET BANNITIS.

Pius Secundus.

Pœna homicidarum, & eorum fauorum.

CAP. I.

Ad retinendam infolentiam transgressorum, si neque publica disciplina lenescit, eorum ad peccandum voluntas sit laxior, & exemplum imponitatis periculosius in alios derivatur, propter quod ad prafidentis officium pertinet, talem adhibere iustitiam severitatem & debitam executionem, quod commissa crimina puniat, & committendorum in posterum impediat audaciam. Cum autem ad audentiam nostram pervenerit, quod à certis annis citra, in nostris & Ecclesiæ Romanæ terris, locis, & tenementis, nobis & Ecclesiæ prædictæ mediatè & immediatè subiectis, quàm plura, quàm antea ex levibus causis, commissa esse reperiantur homicidia, siquæ inter alia crimen homicidii persequitur detestabile, debeatque iuxta canonicas sanctiones puniri, tantoque severius puniatur, quanto manifestius cognoscitur, quod in eo ut plurimum scandala & mala plura sublequantur. Cupientes idcirco ex debito pastoralis officii, quod nobis

& Ecclesie Romanæ prædictæ mediætè & immediætè sub-
 jecti, juxta piam dispositionem Regis pacifici, qui regnat
 in cælis, pacifici sint & modesti, nonnullas pro hujusmo-
 di crimine homicidii debite puniendo, edidimus consti-
 tutiones infrascriptas: quas ad hoc utaliquis de eisdem
 ignorantiam prætereundè non possit, volumus per omnes
 & singulas civitates, nobis & Ecclesie Romanæ prædictæ
 mediætè vel immediætè subiectas, publico præconio pu-
 blicari; mandantes, ac auctoritate Apost. tenore præsen-
 tium decernentes, omnes & singulos juxta constitu-
 tionem eorundem determinationem obstrictos esse ad ob-
 servationem ipsarum, ac si personaliter singulis intimatæ
 forent, cum non sit verisimile, quòd ad eorum notitiam
 non deveniret, quòd extitit tam publico præconio pate-
 factum. Tenor verò constitutionum, de quibus supra sit
 mentio, sequitur, & est talis, videlicet.

*Homicidii non datur salvus conductus repetendi patriam, etiam si
 injuriam & damnum partium factis fecerint.*

CAP. II.

Sanctissimus dominus noster, intendens quieti patriæ
 consulere, & ipsam sicariis, homicidis, & malefacto-
 ribus expurgare, statuit & decrevit, quòd omnes illi qui
 pro delicto homicidii fuerint condemnati, seu aliàs de
 civitate aliqua & districtu illius banniti, non possint ad
 civitatem seu districtum hujusmodi, quoecunque tempo-
 re redite, seu in eis vel eorum altero moram trahere, et-
 iam habita pace ab hæredibus, vel consanguineis, seu fi-
 liis ipsius occisi; nec legatus etiam de latere, aut Guber-
 nator qui pro tempore fuerit, vel quivis alius possit au-
 thoritate Apostolica, seu ex officio suæ legationis, alique
 homicidam sic exbannitum rebannire, reducere, seu re-
 vocare ad civitatem vel districtum, aut eorum alterum;
 seu ei licentiam vel salvam conductum concedere rede-
 ndi seu morandi in eis, vel eorum altero, in perpetuum
 vel ad tempus modicum sive magnum, nec etiam per di-
 em unum, sive noctem; quòd si secus per quemquam ex
 infrascriptis factum fuerit, incidat in penam excommu-
 nicationis ipso facto, sine ulteriori sententia declaratio-
 nis; à qua per alium quam per summum Pontificem
 (& tunc facta de hoc speciali expressione) non possit ab-
 solvi; ac reductio, licentia, revocatio, salvus conductus,
 & cassatio processus & banni hujusmodi, sint ipso jure
 nulla, nulliusque roboris, vel momenti: incidat etiam
 in penam ducatorum mille, Camera Apostolica appli-
 candorum, quam Thesaurarius, cui hoc secretò vel pu-
 blicò fuerit denunciatum, retinere faciat & mandet, nul-
 lo super hoc expectato seu requisito superioris mandato:
 quòd si non fecerit Thesaurarius, ipse eandem sententi-
 am excommunicationis ipso facto, cum eisdem qualitati-
 bus, incurrat: ipseque sic rebannitus, reductus, revoca-
 tus, sive alio quoecunque modo reversus, possit & de-
 beat capi, detineri, & incarcerari; & de ipso, secundum
 sententiam contra eum latam, justitia fieri per Guber-
 natorem, Potestatem, & alios officiales, ad quos spectat
 seu pertinet, incontinenti, sine ulteriori licentia, notifi-
 catione, & requisitione superioris, vel alterius, sub pena
 ducatorum ducatorum auri, Camera Apostolica appli-
 candorum vel retinendorum; quam Thesaurarius præfa-
 tus simili modo & forma, ac sub similibus censuris, faci-
 at retineri; prout superius est expressum. Hoc autem ex-
 tendi voluit ad eos, qui revocati, rebanniti, vel aliàs quo-
 modocunq; remissi fuerint, quacunque auctoritate seu li-
 centia (præterquam ex speciali commissione seu manda-
 to Romani Pontificis, contento in literis authenticis, &
 bulla plumbea munitis, à duobus mensibus citra, termi-
 no dierum quindecim, quo possint de civitate liberè reco-
 dere, eis concessio) vel qui in futurum rebannientur, re-
 vocabuntur, seu aliàs remittentur per quemcunq; quavis
 auctoritate prædicta, sub pœnis pecuniariis, & aliis Ecclē-
 siasticis censuris, de quibus superius est dictum.

*Appellationi non est locus banniti ob homicidium. Exista sine
 quinquaginta milliaribus à loco delicti extenduntur.*

CAP. III.

Item quòd quacunque appellationes interpositæ vel
 interponendæ ab hujusmodi vel aliis sententiis sive
 gravaminibus contra homicidas latis, vel à processu con-
 tra eos factò, etiam si lis vel instantia super eis pendeat,
 & inhibitiones vigore ipsarum emittæ per auditorem
 camera, vel alium quemcunque ordinarium, vel delega-
 tum, sint nullæ & invalidæ, nec ad ulteriora super eis, vel
 ipsarum vigore, procedi possit ac debeat: quinimò ap-
 pellationes lris & causæ hujusmodi, censeantur advoca-
 tæ, extinctæ & invalidæ, nec potestates vel alii officiales
 inhibiti, hujusmodi mandatis, inhibitionibus, lris pen-
 dentiis, censuris & pœnis in eis contentis, astringantur;
 imò reneantur, & debeant, sub pœnis suprapositis, ad
 executionem sententiarum latarum procedere. Possit
 tamen in causis aliis, à jure vel statuto permisis, appel-
 lari ad Gubernatorem civitatis seu provincie; qui infra
 mensem causam diffinire teneatur; quo elapso, appel-
 latio, inhibitiò, & instantia super eis sint nulla & libere,
 sine impedimento, possit fieri executio sententiæ vel banni,
 ac si non fuisset inhibitiò & appellatum; quòd quæ
 banniti & condemnati propter hujusmodi crimen homi-
 cidii, censeantur & sint banniti ab omnibus circumvic-
 cinis, usque ad milliaria quinquaginta, infra quæ, si
 reperti fuerint, possit & debeat capitalis sententiæ, sive
 condemnationis pecuniariæ executio fieri contra eos,
 per potestates & alios officiales, civitati, districtui, &
 loco prædentes, sub pœnis pecuniariis simili forma
 imponendis.

Homicidii notorii rei quibus parvi subiciantur.

CAP. IV.

Item quòd omnes & singuli homicidæ, quorum deli-
 ctum notorium fuerit, vel de homicidio infamati, seu
 condemnati, etiam si de delicto hujusmodi, ex forma sta-
 tutorum, non possit inquiri, vel aliqua pena imponi,
 vel etiam si ipsius delicti, vel pœnæ pro eo interpositæ,
 auctoritate Apostolica, vel alterius, ab ea vel à Romano
 Pontifice potestatem habentis, sit facta remissio, cassatio
 processus, & sententiæ annullata, vel aliàs quomodolibet
 dispensatum, per viam gratiæ seu justitiæ, in toto vel
 in parte, non possit habere officia vel dignitates in qui-
 buscunque locis, civitatibus, & terris, à quibus banni-
 ti fuerint, in quibus domicilium eorum originemque
 habuerint, seu aliam moram traxerint, vel resederint,
 etiam si fuerint absoluti, rebanniti, vel aliàs eorum
 sententiæ, seu condemnatio, sive processus cassati, irri-
 tati vel aliàs pro infectis habiti; sed perpetuò sint in-
 famati, & omni dignitate privati, nec possint ferre testi-
 monium, nec tabellionatus officium exercere, non ad-
 mittantur ad judicandum, seu ad aliud officium exer-
 cendum; & ab omnibus actibus legitimis sint perpetuò
 suspensi; quinimò si hujusmodi officia acceptaverint,
 exercuerint, seu ad ea exercenda admissi fuerint, tam ipsi
 quam gubernator, legatus aut superior, qui eum elegerit,
 vocaverit, aut ipsum officium exercere, seu ei præesse
 passus fuerit, penam quingentorum ducatorum auri,
 ipso facto incurrat, & sua gubernatione privetur, nec
 gesta in iudicio, vel extra iudicium, tam per eum qui ad-
 missus fuerit ad officium, quam per eum, qui illud ab eo
 exercere passus fuerit, de cætero valida sint, & robur ob-
 tineant: quinimò sint nullius roboris vel momenti, &
 si Ecclesiastica persona fuerint, excommunicationis sen-
 tentiam ipso facto incurrant.

Sixtus IV.

*Deo & hominibus exopti viri sanguinum, ad versus quorum au-
 daciæ & ferociorem petulantiam constituto à Pio II. edita proben-
 tur & confirmatur.*

castris, terris, locis & dominiis eorum, dignitatibus, & honoribus, juribus, officiis, ac etiam feudis, & concessionibus quibuscumque, quae a nobis & Romana ac quibuslibet aliis Ecclesiis obtinerentur, sub quacumque verbo, um forma & tenore, ac cum quibusvis fortissimis & insolitis clausulis, immunitatibus, exemptionibus, & privilegiis, etiam praefertur in abincursum poena privationis ipso iure (quorum tenores ac si de verbo ad verbum inferri ferent, praesentibus pro expressis haberi volumus.) eo ipso privatos, & inhabiles ac indignos ad illa & quaelibet alia in posterum obtinenda, & quoscumque actus legitimos exercendos fore nunciamus, & alia per nos & successores nostros absque aliqua declaratione super incursum poena privationis huiusmodi, aut citatione eorum qui privationis poenam incurritur facienda, aliis personis in feudum seu vicariatum, aut alias, ac si per lapsum temporis concessionis, aut finitum lineam, ad distantiam Cameracensem revertentibus, libere concedere, ac alias de illis disporre posse decernimus & declaramus, nec non civitates, terras, castra, & loca praedicta Cameracensis Apostolicae confirmamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus, ac confirmata, incorporata, applicata, & appropriata esse, sicut contra venientes pro rebelibus eiusdem Romanae Ecclesiae haberi & teneri debere volumus, eorum subditos, & vasallos, & arcium, civitatum, terrarum, castrorum, & locorum praedictorum castellanos, a quocumque fidelitatis iuramento, quo ipsi essent quomodolibet affecti, penitus absolventes. Civitates quoque, terras, castra & loca praedicta, si ad eisdem Romanae Ecclesiae obedientiam se non reduxerint, seu in praemissis quomodolibet deliquerint, & etiam quorocumque, eis consilium, auxilium, vel favorem quovis modo directe vel indirecte, publice vel occulte praestantium, etiam quacumque Ecclesiastica vel mundana, etiam Regali praesulgeant dignitate & excellentia, ut praefertur, & ad qua eos declinare contigerint, Ecclesiastico subicimus interdicto, tamdiu firmiter observando, donec ibidem fuerint, etiam per triduum post inde discessum. Illos quoque qui aliquem fecerint culpabilem in praedictis, & nobis vel successoribus nostris infra triam dierum spatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter praefertur, similes poenas incurere volumus.

Pius Quartus.

Homicidii reo in carcere constituto audiatur, nec prius ad locum carceris remittatur, quin heredum occisi iuri satisfecerit.

CAP. VII.

Cum nos dudum vestigiis foelicis reor. Iulii Papae II. praedecessoris nostri inherentes nullum homicidii reum, qui se ab illo, etiam sub praetextu quod alium bannitum occiderit, seu ab alio banniti occidit, iuxta formam bannimentorum id permittentium, nominatus fuerit, aut ex alia quavis causa absolvi debere praetendat, ad absolutionem petendum per procuratorem, aut excusatorem, seu defensorem, etiam velut quemlibet de populo comparentem, audiri vel admitti debere, nisi ipse reus se in carcere personaliter constituerit, statuerimus & ordinaverimus, prout in nostris desuper editis literis, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Verum cum, ut nuper accepimus, a nonnullis in dubium revocetur, an in dictis nostris literis solum homicidii banniti vel condemnati, non autem illi qui nondum condemnati vel banniti essent, comprehendantur. Nos propterea omnem ambiguitatem circa praemissa amputare & penitus tollere volentes, motu simili, & ex nostra certa scientia, nec non motu simili, & ex nostra certa scientia, hac nostra perpetuo valitura constitutione, nullum ab homicidio, seu alio quovis crimine, pro quo poena corporalis veniat imponenda, ex aliqua causa, etiam qua alium bannitum occiderit, vel ab alio banniti occidit, iuxta formam proelamatum & bannimentorum id permittentium, vel constitutionum desuper editarum, nominatus fuerit, sive etiam qua ab

ipso occisus, bannitus & condemnatus extiterit, ac impune ex dispositione dictorum proclamatum & bannimentorum seu constitutionum occidi poterit, se absolvi debere praetendentem, sive pro homicidio, aut alio crimine per eum commissio bannitus & condemnatus sit, sive nondum bannitus nec condemnatus, nec etiam inquisitus existat, per se vel aliam personam pro eo quomodolibet comparentem, ad absolutionem petendum admitti vel audiri posse, nisi se prius in carcere constituerit, & ad causam haeredes, ab ipso occisi, citati, & in eventum quod quis ab homicidio per ipsum commissio ex eo quod alium bannitum occiderit, vel ab aliquo banniti occidit, ut praefertur, nominatus fuerit, se absolvi obtineat, eum nihilominus a loco in quo haeredes occisi commorantur, quousque ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neque ad eum locum aliter, nisi pace ab illis habita remitti posse, perpetuo statuerimus & ordinamus. Inhibentes nihilominus omnibus & singulis iudicibus quacumque auctoritate fulgentibus, sub excommunicationis lata sententia, aliisque arbitrii nostri poenis, & nostris etiam de latere Legatus sub indignationis nostrae poena, ne contra tenorem huius nostrae constitutionis, de cetero quempiam sic, ut praemittitur, se absolvi petentem, nisi in carcere constitutum, quoquomodo audiant vel admittant: & ubi fecus fecerint, processu taliter habitos, ac sententias desuper latis, nullius fore momenti, ac vitio nullitatis subiacere, & illis non obstantibus, eos sic absolutos poenis debitae, seu de novo inquiri posse. Rom. 2. Feb. 1563.

Sixtus V.

Rei pro cuiusvis flagitii culpa ad capitalem poenam damnata etiam per contumaciam, non audiantur, nisi in carceribus constituta, & haeredibus eorum ad quos actio pertinet citati.

CAP. VIII.

Inter alias foelic. recordat. Pius Papa IV. praedecessor noster motu proprio, & ex eius certa scientia, sua perpetuo valitura constitutione sanciverit, nullum ab homicidio, seu alio quovis crimine, pro quo poena corporalis veniret imponenda, ex aliqua causa, vel qua bannitum occiderit, seu ab alio banniti occidit, iuxta formam proclamatum & bannimentorum id permittentium, vel constitutionum desuper editarum nominatus fuisset, sive etiam qua ab ipso occisus bannitus & condemnatus extitisset, & impune ex dispositione dictorum proclamatum & bannimentorum, seu constitutionum occidi poterit, se absolvi debere praetendens, seu pro homicidio, aut alio crimine per eum commissio bannitus & condemnatus foret, sive nondum bannitus & condemnatus, nec inquisitus existet, per se vel aliam personam pro eo quomodolibet comparentem, ad absolutionem petendum admitti vel audiri posse, nisi se prius in carceribus constituerit, & defuncti haeredes ab ipso citati fuissent. Et in eventum quod quis ab homicidio per eum commissio, ex eo quod alium bannitum occiderit, vel ab alio banniti occidit, nominatus foret, se absolvi obtineret, eum nihilominus ad locum in quo occisi haeredes commorantur, quousque ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neque ad eum locum aliter nisi pace ab illis habita remitti posse, perpetuo statuerit & ordinaverit. Inhibentes nihilominus omnibus & singulis iudicibus, tam secularibus, quam Ecclesiasticis, etiam nostris de latere Legatus sub indignationis sententiae poena, ne contra constitutionis huiusmodi tenorem de cetero quempiam sic, ut praemittitur, se absolvi petentem, nisi in carcere constitutum quoquomodo audeant vel praesumant, & ubi fecus fecerint, taliter per eos habitos processus, & sententias desuper latis nullius fore momenti, ac nullitatis vitio subiacere, & illis non obstantibus, eos sic absolutos poenis debitae puniri, seu de novo inquiri posse. Sicque per quoscumque iudices & Commissarios quavis auctoritate fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate & auctoritate, iudicari debere decre-

eorum iudices ordinarios traducere, & tradere, sub similibus poenis tenerentur, & deberent, de novo statuit, ordinavit, inhibuit, & declaravit. Et similiter quibusvis dictæ sedis Legatis etiam de latere, ac Nunciis, & Provinciarum Rectoribus, necnon suis, & dictæ Romanæ Ecclesiæ Vicariis in temporalibus pro tempore existentibus, & præfatis communitatibus, omnem super abolitionis homicidiorum huiusmodi, per eum & prædecessores suos ac sedem eandem, sub quavis forma & verborum expressione concessam, approbatam, & innovatam auctoritatem & facultatem revocavit, cassavit, irritavit, & annullavit. Et si quando similes abolitiones per eum, & successores suos Rom. Pontifices, & sedem præfatam concedi contingeret, illas per iudices & officiales, ad quos pertineret, nisi triax litteræ Apostolicæ sub intervallo unius mensis pro singulis litteris huiusmodi cum expressa derogatione præsentium desuper emanarent, nullatenus admitti vel observari voluit, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur.

Cum autem sciam ubi nos ad summi Apostolatus apicem divina cooperate providentia assumpti sumus, ob curandam literarum non observantiam in eisdem civitatibus, terris & locis, ac etiam in alma urbe nostra varias dissensiones, discordias, & odia vigere, latrocinia & homicidia, aliisque nefandissima crimina perpetrari, ac præfatos Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leonem, Clementem, ac Pium IV. prædecessores pro fossici ac tranquillo statu & comodo personarum tam dictæ urbis quam aliarum civitatum, terrarum & locorum prædictorum, præmissa statuisse, ordinasse & peregerisse persequerimus: necirco nos quoque eadem ratione quietis videlicet ac pacis moti, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris ejusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, ac de illorum unanimi consilio & assensu singulas Pii II. & Pauli, ac Sixti, necnon Iulii, & Leonis, & Clementis, & Pii IV. prædecessorum litteras huiusmodi, cum statutorum, ordinamentorum, extensionum, ampliationum, revocationum, cassationum, irretationum, annullationum, decretorum, confirmationum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requisitionum, & mandatorum, omnibusq; & singulis aliis in eis respective contentis clausulis, Apostolica auctoritate prædicta, tenore præsentium approbamus, confirmamus, & innovamus, illisq; perpetuum & invariabilis firmitatis robur adjicimus, ac ab omnibus & singulis, quos illæ concernunt, penitus ac sub prædictis per contrafacientes irreversibiliter incurrendis poenis observari volumus atque decernimus, eisdemq; litteras ad hoc, ut si homicidæ, sicarii, banniti in civitatibus, terris, castris, & locis prædictis cuiquam damna aliqua intulerint, ipsiq; damnis taliter illatis, à civitatibus communitatibus, ac terrarum, castrorum, & locorum huiusmodi universitatibus capti & deprehensi non fuerint, sed taliter delinquentes impudè evaserint, communitates ac universitates huiusmodi (præter hoc, quod ad damnum quorumcumq; sic illatorum parti lætæ, damna que huiusmodi patienti, eorumq; heredibus plenariam restitutionem & satisfactionem omnino teneantur) ad tantum quantum damna illata huiusmodi extimata fuerint, Cameræ Apostolicæ realiter & cum effectu persolvendum omnino sint astricti, auctoritate & tenore præfatis extendimus & ampliamus. Mandantes eisdem communitatibus & universitatibus, quatenus ipsæ in virtute sanctæ obedientiæ, & sub majoris excommunicationis, ac alii nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici beneficiis poenis, eosdem sicarios & bannitos, in eorum civitatibus, castris, terris & locis commorantes, seu per eas & ea transeuntes, capere, & ad populum convocandum & coadiuvandum campanas pulsare, eosq; sic captos ad carceres conducere, aut Curie temporali consignare omnino teneantur. Rom. 3. Non. Jul. 1566.

Sixtus Quintus.

In sicarios, bannitos, latrones, & homicidas a quavis constitutione, priorum Pontificum decreta confirmans.

CAP. X.

Hoc nostri Pontificatus initio, inter multa Reipublicæ damna & incommoda, quæ menti nostræ obversabantur, nobis longè fuit gravissimum, quod populos S. R. E. ditioni temporali subiectos, non modo ad rerum, substantiarumque suarum perturbationem & iacturam, sed etiam vitæ periculum redactos invenerimus, exulibus, bannitis, cæterisque id genus facinorosis hominibus ita undiq; ingruentibus & grassantibus, ut vix quisquam ab hac hominum peste tutus alicubi consistere posse videatur. Quare cum adhuc sananda mala, ex officio nostri debito, & præcipua erga nostros ac ejusdem Rom. Eccl. subditos charitate assidue extimulemur, nihil non agere & tentare decernimus, quo populis optata quies, salus, securitas & tranquillitas per nos restituatur. Quod ita demum, Deo auxiliante, speramus nos esse consecuturos, si caute provideatur, ne ulum domi forisq; intra extrave fines nostros criminosis hominibus huiusmodi pateat diffugium aut receptaculum, sed omnino legum & magistratum reverentiam, iustitiamq; gladium subire, ad debitas poenas luere cogantur.

Itaque de fratrum nostrorum consilio omnes & singulas constitutiones à secl. record. Pio II. Paulo etiam II. Sixto IV. Iulio similiter II. Leone X. Clemente VII. Iulio III. Pio etiam IV. Pio V. Greg. XIII. & quibusvis aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, suo cuiusq; tempore in detestabile prædictorum & aliorum infra scriptorum hominum genus, pro temporis & criminum ratione editas, cum omnibus & singulis eis contentis, quoad ea quæ præsentibus non contrariantur, & excepta excommunicationis sententia, per easdem constitutiones in illis contravenientes promulgata, quam ne animarum perniciem ponus quam salutem adferas consilio tollendam & submovendam duximus, ex certâ scientia nostra approbantes & innovantes, illarumq; omnium tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, pro expressis & insertis haberi volentes. Romæ primo Anno Pontificatus Sixti V.

TITVLVS IX.

DE FALSIS ET FALSVM EXPONENTIBVS.

Innocentius VIII.

Persona qualitatem & conditionem mentientes, in aliquid falsum consequantur, res hoc obsequio transito affectu fructu careant.

CAP. I.

Cum, sicut non sine displicentia accepimus, nonnulli conscientia suæ prodigi, & avaritiæ morbo laborantes, ut litteras Apostolicas gratis expendant, & officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem litteris se nonnunquam venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut dilectorum filiorum abbreviatorum de majori præfidentia, seu litterarum prædictarum scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcumque, ex quarum qualitatibus & privilegiis sive antiqua consuetudine litteras ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quandoq; germanos, interdum verò familiares continuos commensales fuisse & esse affirmare, & ut tales in dictis litteris se inscribi facere ac fecisse non vereantur, cum revera tales non fuerint, in animarum suarum periculum, ac officiorum Roman. Curie non modicum præiudicium & gravamen: Nos fraudibus & deceptionibus huiusmodi prout nostro incumbit officio de remedio opportuno providere volentes, inotu proprio, & ex certa scientia, omnes & singulos cuiuscunq; status, gradus & conditionis fuerint, & quocunq; nomine

nuncupentur, qui se Cardinalium, aut assistentium seu scriptorum eorundem, aut aliarum personarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus & privilegiis, sive antiqua consuetudine literas ipsas gratis expediri solent, nepotes, seu germanos, aut familiares continuos commensales in eisdem literis nominaverint, cum revera tales non fuerint: excommunicationis sententia, à qua nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, mortis articulo excepto, ac satisfactione prævia, absolvi non possint, auctoritate Apostolica per præfentes innodamus. Et nihilominus concessiones & gratias in eisdem literis contentas quascunque, ipsasque literas hæten^{us} expeditas & expediendas, viribus omnino carere, eisque & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, nec in futurum posse, motu, auctoritate & scientia similibus decernimus & declaramus, ac volumus quòd mandatum, decretum, & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describatur, & perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observetur. 18. Aug. 1487.

Paulus Quartus.

Qui personis interpositis beneficiorum provisionem venantur, aut seipso in canonico examine offerunt, qua alterius ignorantia & imperitia factum præbent falsum, necantur, excommunicantur.

CAP. II.

Inter cæteras curas, quibus ex Apostolatus officio assidue urgemur & premimur, ea continuè animo nostro fixa fuit, ut beneficia Ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia, personis conferantur idoneis, quæ velent & possent apud ea personaliter residere, scientique eis laudabiliter deservire. Et ad hoc dilectos filios nostros Bernardinum sancti Matthæi Tranen. & Scipionem sanctæ Potentiæ de Pisis, ac Ioannem sancti Ioannis apud portam Latinam titularum, Reumanum, nuncupatos presbyteros Cardinales, qui unà cum venerabili fratre Francisco Episcopo Gebenen. Datario nostro distributioni & provisioni beneficiorum huiusmodi præfessent, jam dudum deputavimus. Verum cum audiamus, eosdem Cardinales & Datarium, licet in his eam, quam possunt, maiorem semper adhibuerint & indes adhibeant diligentiam, personas quibus beneficia ipsa conferenda sunt, super literatura examinando, de eorum vita & moribus, ac beneficiis per eos obtentis, aliisque ad præmissa facientibus accuratè inquirendo, diversimodè tamen circumveniri & falli, ac diversas eis fraudes in præmissis fieri, aliquibus se alios esse simulantibus, & tanquam tales se in examine supponentibus, & aliis beneficia pro personis sibi cognitis, & id ignorantibus, ut postmodum cum eis beneficia etiam per simoniacam pravitatem tractare, & super eis pacificè possint: aliis beneficia tam pro se quam aliis personis cum oblatione diversarum pensionum annuarum diversis personis, etiam familiaribus, continuis commensalibus nostris, aut aliis quos ipsi nobis gratos & acceptos esse existimant, annuatim persolvendarum, & sic simoniacam hæresim incurrendo: aliis beneficia huiusmodi pro diversis aliis, sub spe pensionem annuam aut aliud commodum temporale ab eis consequendi: aliis beneficia ipsa pro seipso animo & intentione & interdum pacto expressè firmato, de eis postmodum in favorem aliorum, qui aliquando minus idonei, & non benemeriti existunt, cum simili pensione, aut commodo, aut sine illa, vel illo resignandis & dimittendis, maxima cum instantia obtinere procurantibus. Nos præmissis fraudibus & dolis, ac hæresi simoniacæ quantum cum Deo possumus efficaciter occurrere volentes, Apostolica auctoritate, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, atque decernimus, quòd de cætero omnes & singuli, qui post publicationem præsentium in locis infra scriptis faciendam, occasione beneficiorum obtinendorum se alios esse simulaverint, & tanquam tales se in examine supposuerint, aut beneficia pro personis id ignorantibus, seu pro se vel pro aliis cum oblatione ali-

cujus pensionis annua, aut pro alio, cum ipse per se annuam, aut aliud quantumvis modicum temporale commodum ab eis consequendi, vel pro seipso, vel pro alio, animo & intentione ea postmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum & benemeritorum, cum simili pensione aut commodo, aut sine illa, vel illo resignandis, obtinere procuraverint, quoscunque gradus, ordinis & conditionis existant, etiam si aliqui illi, aut alia majore dignitate Ecclesiastica, vel Cardinali honore, seu mundana, etiam Regia, Ducali, archiepiscopali præminentia præfulgeant, excommunicationis & anathematis, ac maledictionis æternæ sententia, à qua nisi à nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo confiteantur, absolvi nequeant, eo ipso absque alia desuper facta declaratione incurrant, ita ut confitendo solum summam de extra judicialiter, quòd ipsi contra tenorem præfentes aliquid fecerint, per curiam causarum Camera Apostolicæ generalem auditorem seu viceauditorem, vel eum locum tenentem pro talibus & ut tales publicè possint, & nihilominus, sic, ut præfatur, obtentæ provisione commendæ, aliisque dispensationes nullæ sint, nec in futurum nullumque, alii cuius in ipsis beneficiis vel ad illa etiam nec aliquis eorum vigore fructus suos faciat, aliorum restitutionem teneant, possint; beneficia autem impetrata quàm per eos ante obtenta, tanquam non præmissis vacantia, à nobis & Romano Pontifice pro tempore existente duntaxat liberè impetrari. Venerabilis tamen, ordinationem, & decretum nostrum huiusmodi etiam quoad monasteria monialium, & alia beneficia, per moniales aut alias mulieres obtineta soluta, licet Leo Decimus.

Surrepticia sunt literæ per falsam rei narrationem impetrata.

CAP. III.

In harendo a vestigiis prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, sicut non dolis grati dispensatione accepimus, nonnulli animæ suæ propterea, & animæ morbo laborantes, ut literas Apostolicas gratis expendant, & Romanæ Curie officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis nonnullam veteribus fratrum nostrorum S.R.E. Vicecancellariorum Cardinalium, aut dilectorum filiorum Abbatorum de minori præfidentia, seu literarum penditarum scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus, & privilegiis, sive antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quatuor germanos, inter quos vero familiares continuos commensales fuisse & esse affirmare, & ut tales in dictis literis se inseribi facere & fecisse non verentur, etiam si revera tales non fuerint, in animarum suarum periculum, & officiorum ipsorum Rom. Curie non modicum periculum, & gravamen. Nos igitur fraudibus & deceptionibus huiusmodi, pro ut nostro in cumbentissimo, & remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulos quoscunque, situs gradus, & conditionis fuerint, & quocunque nomine nuncupentur, qui se Vicecancellarii, aut aliorum Cardinalium, vel breviatorum, seu scriptorum eorundem, aut aliarum personarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus & privilegiis, sive ex antiqua consuetudine huiusmodi literas ipsas in toto vel in parte gratis expedire solent, nepotes,

a. Convenit hac constitutio cum ea quam Innocentius octavo hanc rem sup. c. i. vid.

fratres, aut familiares continuos commensales in eisdem literis etiam motu proprio concessis nominaverint, si re vera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commensales non fuerint, necnon officiales premissa fieri procurantes, seu permitentes, excommunicationis sententiam, à qua non nisi per Romanorum Pontificem pro tempore existentem (articulo mortis excepto, ac debita satisfactione praxia) absolvi possint, auctoritate Apostolica per presentes innodamus, eosque excommunicationis sententiam huiusmodi in dictum enuntium exnunc, prout extunc, & contra incurrisse declaramus, & pro talibus publice iudicari mandamus: Ac ipsos officiales procurantes seu permitentes huiusmodi, à suorum officialium perceptione emolumentorum per continuam, ultra alias poenas quos propterea incurrent, omnino suspendimus. Et nihilominus concessiones & gratias in eisdem literis contentas quascunque, ipsasque literas hætenas tam per Cameram, quam Cancellariam expeditas & expediendas, viribus omnino carere, eisque quos concernunt, & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, neque in futurum posse, sed omnino surperitias, invalidas & nullas fuisse, esse & fore, sicque per quoscunque Iudices, etiam sanctæ Ro. Ecclesiæ Cardinales, ac sacri Palatii Apostol. auditores in quacunque instantia, sublata eis, & eorum cuiuslibet quavis aliter interpretandi & iudicandi facultate, interpretari, & iudicari debere, ac irritum & inane quicquid secus super iis quavis auctoritate, etiam per nos & successores nostros Romanos Pontifices, qui pro tempore fuerint, sciant vel ignoranter contigerit attentari, motu & scientia similibus decernimus & declaramus: Ac volumus quod mandatum, decretum, & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicentur, & in illius libro describantur, ac perpetuis futuris temporibus observentur. Rom. 20. Febr. 1577.

Sixtus Quintus, ex bulla cœna Domini.
 Excommunicantur adulterantes & falsificantes literas Apostolicas.

CAP. IV.

Excommunicamus & anathematizamus omnes falsarios literarum Apostolicarum, & in forma brevis, ac supplicationum gratiam vel iustitiam continentium, per Romanum Pontificem vel sanctæ Romanæ Ecclesiæ vicecancellarium, seu gerentes vices eorum, aut de mandato ejusdem Romani Pontificis signatorum, aut sub nomine ejusdem Romani Pontificis, seu vicecancellarii aut gerentium vices prædictorum signantes supplicationes eisdem. Extendentes constitut. scilicet recordationis Innocent. Papæ III. quæ incipit: Ad falsarios cum omnibus poenis in ea contentis, ad falsificantes seu mutantes supplicationes per nos seu de mandato nostro signatas & datas, sine nostra aut Datarii nostri licentia.

TITVLVS X.
 DE AMBITV.
 Paulus Quartus.

Quo plus aliorum & sanctorum sunt honorum, fastigia, eo mitius & modestius homines ambire decet. Pontificatus itaque electionem ante sedem vacantem procurant, & suffragia venant, excommunicantur, & ab omnibus dignitatibus abdicantur.

CAP. I.

Cum secundum Apostolum, nemo debeat sibi honorem assumere, sed qui tanquam Aaron vocatur à Deo, facile ab omnibus iudicari potest, quam graviter excedant, errent, & peccent, qui tam inferiores quam superiores dignitates Ecclesiasticas, & ipsam denique beati Petri sedem, ac Apostolicæ dignitatis culmen & apicem à Deo optimo Maximo, à quo omnia bona procedunt, nulla prorsus humana ope, nec cuiusvis au-

xilio, consilio, vel favore interveniente, provenire non arbitrantur, sed illas tanquam venales, aut alias in dispositione mortalium constitutas, diversis modis & modis ambire & assequi, seu potius usurpare præsumunt.

Nam ut Romanæ & cuiuslibet alterius, tam ante, quam post Domini Dei & redemptoris nostri Iesu Christi in terris adventum, bene instituta reipublicæ de ambitu & contra ambitus reos sanctissime promulgatas, & invisibiliter observatas leges, ad præsens omittamus, nonne huiusmodi detestabile ambitus scelus, etiam iure divino gravissimè punitur, cum Absalon, qui regnum genitoris sui adhuc viventis ambiebat, ex multo cui infederat elevatus, capillis capitis sui quercui suspensus remansit, & a Toab tribus lanceis in corde transfixus fuit? Nonne illud sacrorum Conciliorum à sancta Dei Ecclesia receptorum & approbatorum auctoritas diversimodè detestatur & punit, cum quemcunque Presbyterum, aut diaconum, seu clericum, qui Papa incolumi, & eo inconsulto, subscriptionem pro Romano Pontificatu commutare, aut pictata promittere, seu sacramentum præbere tentaverit, aut aliquod suffragium polliceri, vel de hac causa privatis conventiculis factis aliquid delibere, & decernere præsumperit, loci sui dignitate & communione privandum, anathematisque poena pleiendum censetur, & propter occultas fraudes, & conjurationum huiusmodi secretas insidias, si quis harum actionum participes, consilio eorum, qui de Pontificali agunt ambitu, ad notitiam Ecclesiæ deferat, & rationali probatione convincat, eum non solum ab omni culpa purgatum remanere, verum etiam remuneratione non indigna subvari veli, & statuat, & exinde non modò sacrorum canonum, sed etiam secularium legum interpretes peritissimi, ambientes Papatum, aut super eo Papa vivente, & inconsulto, tractantes, seu conventiculas facientes, crimen læsæ majestatis in primo capite, & simoniacæ hæreseos incurere decreverint, non sine clara & aperta ratione, cum omnis tractatus de loco, dignitate, & bonis aliquis viventis, eo non consentiente, ab utroque jure prohibeatur, & reproberet: præsertim cum inde præstetur votum captandæ mortis, quod sacri canones & venerandæ leges passim abhorrent & detestantur. Accedit quod cum inter Pontificem & Ecclesiam contrahatur spirituale conjugium, quod fortius est carnali, gravissima poenæ ex utriusque juris censura imponuntur iis, qui constanti matrimonio, de alio conjugè tractare præsumunt. Quare cum peccatis ingentibus, plures indies beati Petri sedem, nobis viventibus & inconsultis, ambire, & conventiculas superinde facere dinoscantur, & ad hoc suffragia S. R. E. Cardinalium obtinere, & quodam modo subharrare procurent & satagant.

Nos cupientes huiusmodi detestabile ambitus, & illi conjuncta simoniacæ hæreseos, & læsæ majestatis crimina, non solum nostris, sed etiam successorum nostrorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium temporibus perpetuò abolere, & non solum ex usu, sed etiam ex mentibus hominum, præsertim in electione Romani Pontificis, qui Domini Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi in terris Vicarius existit, radicibus evellere, & in præmissis pro tanta rei necessitate, & periculi magnitudine, ut tenemur, salubriter providere, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris ipsius sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, de eorum consilio & unanimi assensu, hac nostra perpetuò valitura constitutione, Apostolica auctoritate, & de nostræ Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas excommunicationis, suspensionis, & interdicti, ac privationis, & quavis alias sententias, censuras, & poenas dudum à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, aut sacris Conciliis, seu sanctorum Patrum nostrorum decretis, statutis, capitulis, canonibus, constitutionibus, & ordinationibus contra sic ambientes quomodo-

penarum multiplicatione stabilior efficiatur, hac no-
stra perpetuò valitura constitutione, quamque vim le-
gis, etiam in violabilis habere sancimus, legibus, consti-
tutionibus, statutis, & decretis prædictis præjudicium non
inferendo, quinimo illis addendo, decernimus & ordina-
mus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus nemi-
nì cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis &
conditionis fuerit, liceat mediante pecunia vel solutione,
& traditione, ac promissione aliarum rerum, etiam
per interpositas personas, aut alias quovis modo facien-
das, aliquas dignitates & officia, exercitium & admini-
strationem jurisdictionis habentia, procurare assequi,
vel obtinere, ac si quis in his præsentibus contravenisse
quocumque modo dici aut censerì poterit, ipsum contrave-
nientem eo ipso confiscationis omnium bonorum, de-
gradationis, & amissionis, tã privilegii doctoratus, quàm
quorumcunque per eum obtentorum officiorum, tam
secularium quàm Ecclesiasticorum, ac demum ultimi
supplicii penas irremissibiliter incurrere volumus. Cæ-
terum, ut fraudibus, quæ circa præmissa exoriri possent,
facilius occurratur, pari modo statuimus, quòd ubi-
cunque & quandocunque compertum fuerit, per interposi-
tam personam aliquas pecunias, seu alias res traditas
seu promissas fuisse alicui Curiali familiari, vel cui-
cunque alteri personæ pro officii & dignitatibus, jurisdic-
tionis administrationem habentibus, is qui officium hu-
jusmodi obtinuerit se à præmissis, attentata interposi-
tione personæ hujusmodi, nulla tenus excusare queat: quin-
imo nulla admissa ignorantia, excusatione ipso jure præ-
sumatur solutionem & promissionem hujusmodi de-
eorum qui officia & dignitates similia obtinuerunt, con-
sensu & mandato penitus esse facta, iidemque propterea
penas subiacere omnino intelligatur. Postremo ne
ii qui in præteritum talia officia, seu dignitates solutio-
nibus seu promissionibus medianibus impetraverunt,
credant se per presentes absolutos esse; eisdem motu,
scientia & potestatis plenitudine perpetuò declaramus,
eos penas in tales à jure communi inflictas incurrisse, &
contra eos ad penarum hujusmodi prosecutionem pro-
cedi posse. Eos verò qui similibus mediis aliqua officia
& dignitates, similiter jurisdictionis administrationem
habentia, obtinent, si in futurum quippiam unquam vi-
gore præcedentium promissionum in assecutione officii
hujusmodi factarum solverint, ipso jure & facto penas
in hac nostra constitutione contentas incurrere, præsen-
tesque nostras, tam eos qui in futurum officia similia &
dignitates solutionibus & promissionibus præcedenti-
bus obtinebunt, quàm eos qui jam obtinuerunt, si in fu-
turum aliquid mantentionis in eis, aut alia causa sol-
verint, ligare volumus. Decernentes contra præmissa
quodvis pactum, etiam iura mento vallatum, ac instru-
menta, & alias forsan desuper editas scripturas minimè
in causa esse posse, quo minus solvere habentes, si pro
præmissis solverint, penas præsentibus contentas incur-
rant. Nos enim pacta, conventiones, promissiones, &
scriptas, ac alia quæcunque quomodolibet, ut præfertur,
intra exinde cassamus, irritamus, & annullamus, eosque
à juramentis, & aliis nexibus prædictis absolvimus, nec
non presentes, & desuper forsan faciendas literas per-
petuis futuris temporibus dare, ac omnes & singulos à
data præsentium irremissibiliter ligare volumus, illasque
nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis
vicio, aut intentionis nostræ vel quopiam alio defectu
notari, aut sub quibusvis revocationibus & derogationi-
bus comprehendì nullatenus posse, sicque per quoscunque
judices, &c. & causarum palatii Apostolici auditores, ac
sanctæ Rom. Ecclesiæ Card. subdlati, &c. iudicari debere,
irritum quoque, &c. decernimus.

Idem.

*Pana jure civili in ambitus reos sancta confirmantur & ex-
tenduntur ad recipientes pecunias & mediatores.*

CAP. III.

Cum nuper, ne ordo justitiæ perverteretur, & ex cer-
tis aliis causis animum nostrum moventibus, fuerint
confirmatæ omnes & singulæ leges, constitutiones, sta-
tuta, & decreta contra ambientes officia, jurisdictionis
administrationem habentia, ea quæ pretio seu promif-
sionibus acquiruntur, tam à jure civili quàm à sacris cano-
nicis facta, ac in illis contenta, punitiones & penas
quascunque in tales inflictas innovaverimus, easque
idem robur, eandemque vim obtinere voluerimus, atque
statuerimus, quòd, & quam habuissent & haberent, si
hactenus ad unguem observata fuissent, vel à nobis e-
manassent: Insuperque, ut earum usus penarum mul-
tiplicatione stabilior efficeretur, per nostram consti-
tutionem perpetuò valituram, quam vim legis etiam in-
violabilis habere volumus, decreverimus inter cætera,
quòd perpetuis futuris temporibus nemi cuiuscunque
dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerit,
liceat mediante pecunia, vel solutione, & traditione, ac
promissione aliarum rerum, etiam per interpositas per-
sonas, aut aliàs quovismodo faciendis, aliquas dignitates
& officia, exercitium & administrationem jurisdictionis
habentia, procurare, assequi, vel obtinere sub gravissimis
penis in dicta nostra constitutione, quam hic de verbo
ad verbum pro expressa haberi volumus & mandamus,
expressis: Attendentesque quòd fortè probabiliter dubi-
tari contingat, an dicta nostra constitutio comprehendat
recipientes hujusmodi pecunias ac res, ac promissiones
sibi factas stipulantes, ut officia prædicta exercitium ac ju-
isdictionis administrationem habentia conferri faciant,
ac mediatores, & interpositas personas: Propterea nos
motu simili, & ex certa scientia, & de potestatis plenitu-
dine, hac nostra perpetuò valitura constitutione declara-
mus, & quatenus opus sit, addendo prædictæ nostræ con-
stitutioni decernimus, quòd dicta nostra constitutio,
ac omnes & singulæ pena in ea expressæ, perinde ligen-
t & efficiant omnes & quoscunque, cuiusvis dignitatis
existant, qui pro hujusmodi officiis jurisdictionis admi-
nistrationem habentibus conferendis, ac mediatores &
interpositas personas quascunque pecunias & alias res, ut
suprà, receperint, ac si prædicti in dicta nostra constitutio-
ne comprehensì essent, & de illis in ea expressa mentio
facta esset. Et presentes perpetuò durare ac omnes irre-
missibiliter ligare volumus & decernimus.

TITVLVS XI.

DE SIMONIACIS, ET NE QUID DE-
tur velexigatur.

Gregorius XI.

*Provisiones beneficiorum nunciariis nihil detur aut promit-
tatur.*

CAP. I.

Sollicitè debet vitari, quòd noxium esse dignoscitur,
& ex cupiditatis aviditate, etiam in honoris Aposto-
licæ sedis depressionem, ortum habere videtur. Sa-
nè nuper ad nostrum pervenit auditum, quòd nonnulli
inhonesti lucra quærentes, dum per sedem prædictam de
personis aliquorum apud sedem constitutis eandem,
Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus
Ecclesiis, sive monasteriis vacantibus provideretur, vel
personæ ipsæ ad hujusmodi, per dictam sedem de aliis
Ecclesiis transferuntur, aut alias ipsorum gubernationi
committuntur, hujusmodi provisiones, translationes,
commendas, sive commissiones, prædictis personis sic
apud sedem prædictam constitutis, ut aliquod munus ab
ipsis recipiant, denunciare festinant. Nos igitur in præ-
missis (prout ex debito tenemur pastoralis officii) provi-
dere volentes, universis & singulis personis Ecclesiasticis,

SSSS 2

fructus, aut distributiones hujusmodi, nec prorsus ullam eorum partem retineant, nec ipsorum cessionem, vel renunciationem, aut dulciora, vel alia quomodocumque petant, vel exigant, aut quancumque sive ordinaria, sive Apostolica auctoritate provifum, ad praestandum hujusmodi juramentum inducant, aut illi praedicta non facienti possessionem impediunt, vel remouentur. Quicumque contra fecerint, si Ecclesiarum antistites, tam diu à Pontificalis officii exercitio sint suspensi, donec satisfactione pravia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur: capitula verò, & collegia quae cunque Ecclesiastico subiaceant interdito, ac singulares personae in excommunicationis sententiam incurrant, à qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Romae prid. Calend. Junii 1570.

**TITVLVS XII
DE MALEFICIS ET INCANTATORIBVS.**

Alexander VI. Angelo de Verona ordinis Praedicatorum, sacrae Theologiae professori, in provincia Lombardiae haereticae prauitatis Inquisitori.

Inquisitorum fidei officium interest animadvertere in maleficos, incantatores, & eorum superstitiosum observatores.

CAP. I.

Cum accepimus in Provincia Lombardiae diversas utriusque sexus personas, diversis incantationibus & diabolicis superstitiosis operam dare, suisque beneficiis & variis observationibus multa nefanda scelera procurare, homines & iumenta ac campos destruere, & diversos errores inducere, magnaque inde scandala exoriri: decreuimus pro pastoralis officii nobis ex alto commissi ministerio scelera hujusmodi compescere, ac scandalis & erroribus praemissis quantum cum Deo possumus occurrere. Ea propter tam tibi quam etiam successoribus tuis per Lombardiam constitutis, de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus, committimus, & mandamus, etiam soli (honesto tamen comitatu per vos eligendo associati) contra easdem utriusque sexus personas diligenter inquiratis, easque iustitia mediante puniatis & compescatis. Et ut melius commissionem hujusmodi exequi possitis, contra illas vobis plenam & omnimodam harum serie concedimus facultatem, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon indultis & concessionibus ordinariis forsitan pro tempore factis, ceterisque contrariis quibuscunque non obstantibus.

Sixtus Quartus Vicario generali Episcopi Bononiensis.

Haeticum est à demonibus expectare responsa.

CAP. II.

Nuntiatum est nobis, nonnullos ordinis sanctae Mariae de monte Carmeli fratres tanta fuisse temeritatis, ut verum non sint disputando & praedicando in civitate Bononiensi ejusque comitatu asserere, non esse haeticum, & à puritate fidei alienum, demonum expectare responsa: ob quod aduersus ipsius fidei puritatem scandala multa exorta videntur. Nos id indignè molesteque ferentes, & de praemissis certam notitiam non habentes, discretioni tuae per praesentes committimus & mandamus, ut omni opportuna adhibita diligentia & industria veram notitiam habere cures, an sint, qui fuerint hujusmodi assertores, & quae scandala propterea sint exorta. Quicquid autem in praemissis inuenieris in scriptis au-

a Drecte pugnat cum analogia nostra fidei, expectare à demonibus responsa. Cajetan. in quæst. 70. 22. S. Thom.

thenticè redactum, ad dilectum filium Franciscum de Toletis, Notarium & Datarium nostrum domesticum, sub tuo sigillo transmittas, ut ab eo de omni re certiores facti, quid agi conveniat, auctore Domino, statuere valeamus. Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die decimo octavo Junii 1474. Pontificatus nostri Anno secundo.

Adrianus Sextus, Inquisitori Comensi.

Turisdictione Inquisitorum panni iure sanctis plebis debent incantatores & sortilegi.

CAP. III.

Vidum a, uti nobis exponi fecisti, per foel. rec. Iulium Papam II. praedecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicentia accepto, quod per quendam Georgium de Casali, ordinis fratrum Praedicatorum professorem, & in civitate Cremonensi haereticae prauitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiae partibus, & praesertim in locis, in quibus dictus Georg. Inquisitor deputatus erat, repertae fuerunt quamplures utriusque sexus personae, propriae salutis immemores, & à fide Catholica deviantes, certam sectam facientes, fidem quam in sacri susceptione baptismatis susceperant, abnegantes, sanctam crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, Ecclesiasticis & praesertim Eucharistiae sacramentis abutentes, diabolum in summum dominum & patronum assumentes, eique obedientiam & reverentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitiosis iumenta & fructus terrae multipliciter ledentes: aliaque quamplurima nefanda, excessus, & crimina, eodem diabolo instigante committentes & perpetrantes, in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, perniciosumque exemplum & scandalum plurimum. Contra quas cum dictus Georgius tunc (ut assererat) in dictis locis suae inquisitioni deputatus, prout ipsi Georgii incumbere officio, ipse Georgius processisset: nonnulli autem tam clerici quam laici illarum partium, quarentes plus sapere quam oportet, praemissa delicta ad eisdem Georgii inquisitionis officium non pertinere temerè asserentes, praesumentes in populo errores & scandala seminaverunt: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgii officium impedire conati fuerunt, prout etiam tunc impediabant: ita quod propter praemissa, personae praedictae delicta hujusmodi perpetrantes, remanebant impunitae, & aliorum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur, in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimum. Dictus praedecessor volens (ne inquisitionis officii executio quomodolibet retardaretur, & labes haereticae prauitatis longius venena diffunderet) providere, dicto Georgio per quasdam suas in forma brevis literas commisit & mandavit, quatenus in locis ejusdem Georgii inquisitioni deputatis, de excessibus hujusmodi cognoscere, & contra quascunque personas, cujuscunque conditionis & praesententiae forent, inquisitionis officium exercere & exequi: ipsaque personas, quas in praemissis culpabiles reperiret, unà cum locorum ordinariarum Vicariis, quatenus voluissent interesse, juxta dictarum personarum demerita corrigere & punire deberet, secundum modum contra alios haeticos à jure sacris canonibus statutum: contra delictores quoscunque per censuram Ecclesiasticam, & alia juris opportuna remedia compescendo. Eos vero qui in praemissis consilium, auxilium vel favorem praestarent, praefatus praedecessor noster eisdem indulgentis uti & gaudere decrevit, quibus cruce signati contra alios haeticos, ex indulto Apostolico eis concessio, tunc gaudebant & utebantur, prout in dictis literis plenius continetur.

a De maleficis & incantatorib. vide flagellum haeret. Pau. Grill. lib. 2. Alph. de Cass. de puni. haer. Sylv. Prer. de dam. 217.

ri dicitur. Et sicut eadem expositio subiungebat, non solum delicta & crimina huiusmodi contra fidem Catholicam, & Christianam religionem, sub iurisdictione inquisitoris Cremonensis committuntur & perpetrantur, sed omnibus aliis locis & diocesis sub iurisdictione aliorum Inquisitorum dicti ordinis congregationis Lombardie, indies perpetrantur & committuntur. Et cum eadem sint delicta, eadem profecto provisione & castigatione eis est earundem literarum tenore providendum. Quare tu, sicut asseris, in civitate Comensi ubi dicta pravitas Inquisitor existis, tam tuo, quam omnium aliorum dictorum ordinis & congregationis haretica pravitas Inquisitorum ubilibet consentientium & deputatorum nominibus, fecisti nobis humiliter supplicari, ut literas praeferas ad vos extendere & ampliare, aliasque desuper opportune dignemur providere. Nos igitur huiusmodi supplicationi inclinati, literas praedictas, cum omnibus in eis contentis clausulis, in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te & ad alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores, tam praesentiarum deputatos, quam in futurum perpetuis futuris temporibus deputandos, ac si tibi, & quilibet Inquisitorum praedictorum dirigerentur, & directae fuissent, Apostolica auctoritate & tenore concedimus. Romae 20. Iulii. 1523.

Innocentius Octavus.

Horrenda flagitii prosperiores, sortilegi in fonte puerulos devorantes, grandines & aurae laesivas cum atroci fame exagitant, sterilitatem in hominibus & Armenia procurantes, abas, quam plurima diaboli arte facientes prodigijs & portentosa damnantur.

CAP. IV.

Summis desiderantes affectibus, prout pastoralis sollicitudinis cura requirit, ut fides catholica, nostris potissimum temporibus, ubique augeatur & floreat, ac omnis haretica pravitas de sinibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus, ac etiam de novo concedimus, per quae huiusmodi pium desiderium nostrum nativum fortiatu effectum, cunctisque propterea per nostrum operationis ministerium, quasi per providi operatoris sarcinum, erroribus extirpatis, ejusdem fidei zelus & observantia in ipsorum corda fidelium fortius imprimatur.

Sane nuper ad nostrum, non sine ingenti molestia, pervenit auditum, quod in nonnullis partibus Alemaniae superioris, necnon in Moguntinensi, Colonienensi, Trevirensi, Saltzburgenensi & Bremenensi provinciis, civitatibus, terris, locis, & diocesis complures utriusque sexus persona propria salutis immemores, & à fide catholica deviantes, cum daemonibus, Incubis & Succubis, abuti, ac suis incantationibus, carminibus & conjurationibus, aliisque nefandis superstitionibus & sortilegijs, excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terra fruges, vinearum uvae, & arborum fructus, necnon homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diversorum generum animalia, vineas quoque, pomaria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia terra legumina, perire, suffocari, & extingui facere & procurare, ipsosque homines, mulieres, jumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tam intrinsicis quam extrinsecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres ne concipere, virosque ne uxoris, & mulieres ne viris actus conjugales reddere valeant, impedire. Fidem praeterea ipsam, quam in sacri susceptione Baptismi susceperunt, ore sacrilego obnegare. Aliaque quam plurima nefanda, excessus & crimina, instigante humano generi inimico, committere & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, ac perniciosum exemplum, ac scandalum plurimorum.

Quodque licet dilecti filii Henrici Inquisitoris in praedictis partibus Alemaniae superioris, in quibus etiam provinciae, civitates, terrae, dioceses, & alia loca huiusmodi

comprehensa fore censerent: Necnon Jacobus Sprenger per certas partes lineae Rheni, ordinis praedicatorum & Theologiae professores, haretica pravitas Inquisitorum per literas Apostolicas deputati fuerunt, proce alios existunt. Tamen nonnulli clerici & sacri illarum partium, quarentes plura sapere quam oportet, pro eo, quod in literis deputationis huiusmodi provinciae civitates, dioceses, terrae, & alia loca praedicta, illarumque personarum excessus huiusmodi nominatum & specificè expressam fuerunt, illa sub eisdem partibus minime nominati, & propterea praefatis Inquisitoribus in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis huiusmodi Inquisitionis officium exequi non licere, & ad personarum earundem super excessibus & criminibus a rebus deputationem, incarcerationem & correctionem admittendum debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quod in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis, excessus, & crimina huiusmodi non sine animarum earundem evidenti iactura, & aeterna salutis dispendio remanere impunita.

Nos igitur impedimenta quaelibet, per quae Inquisitorum officii executio, quomodolibet retardari posset, de medio submovere, & ne libes haretica pravitas, aliorumque excessus, huiusmodi in personarum aliorum innocencium sua venena diffundat, oportunitatem dedit, prout nostro incumbit officio, providere vellet, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente. Ne praeterea contingat, provinciae, civitates, dioceses, terrae & loca praedicta, sub eisdem partibus Alemaniae superioris, ab Inquisitoribus officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officium Inquisitionis huiusmodi exequi licere, & ad personarum earundem super excessibus & criminibus praedictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia, si in literis praedictis provinciae, civitates, dioceses, terrae & loca, ac personae & excessus huiusmodi nominati & specificè expressa forent, auctoritate Apostolica praesentium statuimus.

Pro quo potiori cautela literas & deputationes praedictas ad provinciae, civitates, dioceses, terrae & loca, necnon personas, & crimina huiusmodi extendentes praefatis Inquisitoribus, quod ipsi, & alii eorum, accertio secum dilectio filio Ioanne Gremper clerico Constantiensis diocesis, magistro in artibus, eorum moderno, seu quovis alio Notario publico, per ipsos, & quoslibet eorum pro tempore deputando in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis contra quoslibet personarum, cujuscunque conditionis & praesentium fuerint, huiusmodi Inquisitionis officium exequi, ipsasque personarum, quas in praemissis culpabiles repererint, iuxta earum demerita corrigere, incarceratione, punire, & multare. Necnon in singulis provinciis huiusmodi parochialibus Ecclesiis verbum Dei fidei populo, quoties expedierit, ac eis visum fuerit, proponere & praedicare, omniaque alia & singula in praemissis & circa ea necessaria & opportuna facere, & similiter exequi libere & licite valeant, plenam ac liberam eadem auctoritate, de novo concedimus facultatem.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Infames perpetui existant clerici incantationibus & sortilegijs delicti, tum deponantur & monasterijs includantur.

CAP. V.

Cum secundum leges civiles & sacrorum canonum censuras, sortilegia per invocationem daemonum, incantationes at divinationes, superstitiones prohibita sint: Statuimus, decernimus, & ordinamus, ut clerici & qui in praemissis culpabiles inventi fuerint, a ministerio inferiorum infamia notentur, si vero non defecerint, de

a Diaz in pract. can. ca. 100. Cunctis in iustis, can. lib. 4. tit. 1. de diversis delictis, vers. his adduntur.

postea.

ponantur, atque in monasterium ad tempus arbitrio superioris praefiniendum detrudantur, beneficiisq; & officiis Ecclesiasticis priventur. Eaici vero utriusque sexus excommunicationis & aliis penis juris tam civilis quam canonici subiacent.

Idem, universis & singulis locorum ordinariis domini Venetorum.

In scriptis & sortilegus, ut contra haereticos vehementer suspectos procedi solet, quia ea perpetravit, qua manifeste sapient haereticum.

CAP. VI.

Honestis penitentium votis libenter annuimus, eaque favoribus persequimur opportunis. Alias ad petitionem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis & domini Venetorum, cum in Brixiensi & Bergomeni civitatibus & diocesis quoddam hominum genus perniciosissimum ac damnatissimum, labe haeretica, per quam suscepto renunciabatur baptismatis sacramento, Dominum obnegabant, & satanae, cuius consilio seducebantur, corpora & animas conferebant, & ut illi rem gratiam facerent, in necandis infantibus passim studebant, & alia maleficia & sortilegia exercere non verebantur, quod ita factum esse videbatur, ut ad eorum errorem extirpandum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam ejusdem generis nonnullos indicibili poena obstinate vitam potius perire amittere, quam errorem suum cognoscere maluisse, & propterea de rigoroso nimium (ut dicebatur) vestri ordinacionum contra tales processu dubitantes, venerabilem fratrem Episcopum Polentem nostrum & Apostolicam sedis apud eisdem Ducem & Dominum, Nuncium vobis adjungendum duximus, cum facultate per se vel alium, seu alios processu per vos habitos, seu factos examinandi, & revidendi: & si vos Inquisitores processu rite, & recte, ac juxta formam juris habitos fecissetis, contra tale hominum damnatorum genus una vobiscum procedendi & inquirendi, necnon procuratores & advocatos, scribas, ceterosque ad Inquisitionis praefate exercitium necessarios & opportunos, officiales & ministros cum competentibus salariis deputandi, & homines praedictos (quod redire ad Ecclesiam unitatem vellent) clementer suscipiendi, eisque poenitentiam salutarem injungendi, & eos absolvendi etiam in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & beneficio seculari tradendi, ceteraque quae vos de jure vel consuetudine facere possitis & deberetis faciendi, exequendi, & exequendi, prout in literis desuper confectis continetur. Cum igitur commissio hujusmodi vigore praefatus nuncius, venerabilem fratrem Episcopum Iustinopolitanum in partibus illis commorantem, ad praemissa una vobiscum pertractanda & exequenda subdelegaverit, vosque & ipse subdelegatus in valle Communicae Draxiensis diocesis, ubi maxime hujusmodi damnae generis homines vident & pullulant, processeritis, ac nonnullos culpabiles reprobos, & curiae seculari tradendos, necnon jam condemnatos habueritis, videtur quod per Venetorum collegium Praetori Brixiensi mandatum fuerit, ne sententias hujusmodi exequeretur, & vobis & eidem subdelegato, ne ad executionem illarum procederetis, inhiberet, prout inhibendum fuit: ac expensas & salaria pro hujusmodi inquisitionis negotio necessaria submoveret, & retraheret: necnon processu contra culpabiles praedictos habitos & factos eis transmitteret, seu transmitti faceret: & quod deterius est, subdelegatum praedictum ad coram eis in civitate Venetiarum comparandum cogeret & compelleret, prout coactus & compulsus fuit. Et quia propter dictas literas, in quibus dictus nuncius adjunctus fuit, ab aliquibus haesitatur, an propter hoc facultas vestra diminuta existat, ita quod prout ante duas hujusmodi literas potuissetis, procedere non possitis, inde censensque, & contra juris & sacrorum canonum dispositionem, ac Ecclesiasticam libertatem existat, laicos de personis & causis Ecclesiasticis se intro-

mittere, nullamque injunctam à nobis executionem adimplere, nisi processibus, ac sententiis per eos visis & examinatis, ac si ipsi in clericis causasque Ecclesiasticas superioritatem & jurisdictionem haberent: cum tamen in clericos causasque hujusmodi laicis nulla facultas attributa sit, quos obsequendi & exequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, propter quod inter Christi fideles non modicum surgit scandalum. Nos igitur, ne quod ad salutem animarum, & clarum causarum faciliorem expeditionem introductum est, in damnum & percellationem convertatur; & propterea ob diuturnitatem temporis infelices animae hujusmodi peccatis magis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum, vos prout ante datas dictas literas de jure & consuetudine seu privilegio procedere poteratis, necnon etiam contra maleficos & sortilegos, ac à fide apostatantes, prout criminis postulaverit qualitas, procedere posse & debere, auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus & declaramus, vobis committentes & mandantes, ut eisdem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales suos, ne ipsi ulterius in hujusmodi causis se intromittant, sed quod injunctas sibi executiones, & forte injungendas, postquam requisitiverint, sine aliqua processuum, per dictos Ecclesiasticos iudices factorum visione, vel examinatione promptè exequantur, moneatis & hortemini. Et si hoc facere neglexerint, vel recuserint, vos eos per censuras Ecclesiasticas & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita, compellatis. Datum Romae 15. Februarii 1521.

TITVLVS XIII.
DE TESTIBVS.

Pius Quintus.

Perjuri & falsi rei habentur qui in causis civilibus aut criminalibus dicta testium sine iudicis auctoritate deservunt.

CAP. I.

Licet contra Notarios, qui in causis, tam criminalibus, quam civilibus, dicta testium, aut reorum responsiones absque iudicis decreto partibus praefatae, multae constitutiones editae sint, eosque tanquam falsi reos, & infames, ac perjuros puniri debere statutum sit, nihilominus quia magis timetur quod sapius cavetur, & ut in futurum timore poenae, si non Dei timore arceantur, omnes & singulas censuras & poenas, contra eos, qui talia deliquerint latis, auctoritate Apostolica tenore praesentium approbamus, confirmamus, & innovamus, nec de eorum rigore, propter illarum forsitan inobservantiam, aut praedecessorum nostrorum, & etiam nostram, ac officialium, & ministrorum eorundem, & nostrorum tolerantiam quicquam relaxatum aut remissum esse, ac easdem in suo pristino robore & vigore permanere decernimus & declaramus. Et ut poenarum certitudo omnibus hic in alma nostra innotescat, statuimus, decernimus, & declaramus, omnes & singulos Notarios, tam principales, quam substitutos, executores quoque, ac carcerum custodes, ceterosque, quibus tam vigore sui officii, quam alias quomodoocumque reos, dum in carceribus secretis detinentur, facultas alloquendi conceditur, qui reorum & responsiones, ac testium in dictis causis depositiones propalare in totum vel in parte dicto aut facto, quibusvis personis cuiuscumque conditionis, praerogativa, & dignitatis, tam mundanae, quam Ecclesiasticae existant, absque iudicis, coram quo causa vertitur, & Procuratoris fiscalis licentia nisi fuerint, aut eisdem reis & testibus, donec in secretis retinentur, etiam quarumvis personarum, ut supra quomodo libet qualifi-

a Magis timetur quod sapius cavetur. b Reorum responsiones, & testium depositiones non debent publicari.

cataram, vel nomine eorundem reorum & restium, vel aliis etiam extra carceres existentium nomine eorundem carceratorum nuncium, epistolam, literas, vel (ut vulgò dicitur) ambascatias ferre, absq; ejusdem iudicis & Procuratoris fiscalis licentia, ultra pœnas eis à jure vel statuto inflictas, pœnam relegationis in perpetuum, vel ad tempus ad trimeses, & si qualitas facti id exegerit, & iudici videbitur, etiam ultimi supplicii incurrere, & puniri debere præcipimus & mandamus, sicq; per quoscunq; iudices quavis auctoritate fungètes puniri & condemnari, & non aliter, declaramus. Rom. 23. Jul. 1568.

TITVLVS XIV.
DE MONETARVM TONSORIBVS.

Pius Quintus.

Ultimi supplicii pœna afficiuntur aurea & argentea monetæ tonsores.

CAP. I.

Cum nil magis humane vitæ commercio sit necessarium, quàm pecuniarum usus, quæ hominibus cuncta humano victui necessaria præbent: decet Romanum Pontificem ad ea libenter intendere, per quæ pecuniæ ipsæ non solum non adulterentur, verum etiam in primavo illarum statu ab omnibus illæse conserventur. Quod, & si cunctis in locis, præcipuè tamen in hac alma urbe nostra, quàm gloriosi Apostolorum Principes martyrio suo consecrarunt, & ad quam veluti communem omnium matrem gentes undequaque concurrunt, singulisque aliis dominis, terris, & locis, nobis & sedi Apostolica mediatur vel immediatè subjectis, curandum est, ut & ad illam venientibus vitiorum exempla non proponantur, & quibusvis peccandi materies succidatur. Attendentes itaque quòd licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii de jure sit inflicta pœna, argenteas tamen monetæ tondentibus satis minor pœna imposita sit. Ac animo revolentes, quàm par sit utriusque delictum, cum ii qui argenteas minuunt, nulla alia de causa ab aurearum mutilatione, nisi ob earum defectum, subsistant, ac propterea eodem juris rigore, in utroque sciendum esse, æquum reputantes. Motu simili, & hac nostra perpetuè valitura constitutione statuimus, eos qui argenteas tondentes monetæ, ultimi supplicii, & ea quæ aurearum tonsores hactenus puniti sunt, & de jure puniri debent, pœna puniendos esse, & ita ab omnibus, quibus iudicis officium non tam in alma urbe nostra, quàm alibi in toto statu Ecclesiastico commissum est, quovis nomine censeantur, & quavis auctoritate præfulgeant, injunctum est, puniri volumus & mandamus. Districte inhibentes singulis terrarum, locorum, & civitatum dominis in temporalibus, ne iudices præfatos in præmissis hoc modo scièntes, sub excommunicationis, &c. impedire, molestare, vel inquietare audeant, vel præsumant.

TITVLVS XV.
DE LENONIBVS.

Paulus Quartus.

Lenonum sordidum & turpe lucrum ex prostitutione virginum contrahentium pœna.

CAP. I.

Lenones & lenæ, circa prostitutionem masculorum verantes, & cum eis circa prostitutionem ipsam agentes, vel consentientes, necnon lenones & lenæ, puellam, seu aliam juvenulam invitam assumptas, & ad necessitatem nutriendas, ac postmodum prostituentes, & lucram ex ejus prostitutione captantes, quotquot fuerint ultimo supplicio afficiantur. Hi vero qui corrupto comite stuprum puero suaserint, aut puel-

lam virginem super violatione ejus pudicitia impellerint, seu ad hoc ei quicquam donaverint, remiserint, ut id adsequerentur, dederint, aut domum locum commodaverint, seu quicquid aliud ad effectum commissorum fecerint, flagitio perfectio, capitali pœna puniantur, eo autem imperfecto, in aliquam multam impotentur, & inibi perpetuò relegentur. & cum præmissis comites corrupti fuerint, eisdem pœnis subiacent. ceteris verò casibus lenones & lenæ hujusmodi, quæ cetero lenocinii artem exercentur, scilicet per publicè casti, ab hac urbe perpetuò emigrare cogantur, qui domos suos eisdem lenonibus vel lenis de eorum enter locaverint, vel si ignorantes id fecerint, nullamquam hoc eis notificatum fuerit illos expulsi omnium sic locatam eo ipso amittant, & ea tenentur effectum priventur, & spolientur, & insuper pœnam alicuius auri ab eis auferendam, & in pios usus convertendorum ipso facto incurrant.

TITVLVS XVI.
DE CONCVBINARIIS ET FORNICATORIBVS.

Leo X. In Concilio Lateranensi.

In publicis concubinaris animadversio debet Synodice vincularum ordinari, ut omnia fermi cunctisque fuerint in locis quibus extintia, legi divina auctoritas confirmetur.

CAP. I.

Statuimus quòd quicunq; clericus, clericus, conditionis, status, religionis, dignitatis, etiam fiscalis, vel aliter præeminentiæ fuerit, qui publicè præsentium a notitia, quam habere præsumitur post duos menses post earundem præfatum publicationem in Ecclesiis cathedralibus factam, quæ non necessarii omnino facere teneantur, postquam præfatum ad eorum notitiam pervenerint, publicis consuetudinibus à perceptione fructuum omnium beneficiorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quæ superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiæ utilitatem, ex quibus si fructus percipiuntur, necnon hujusmodi publicum concubinatum, quæ tantalem esse noverit, mox suus superior motore teneatur, ut infra brevissimum terminum concubinatus dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissio seu aliam publicè resumpserit, jubemus ut ipsum omnibus suis beneficiis omnino privet. Et nihilominus si publici concubinatus, usq; quò cum eis per suos superiores publicum concubinarum dimissionem, manifestèque tunc evadendum fuerit dispensatum, ad suspensionem quorumcumque honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorumque sunt inhabiles: qui si post dispensationem relicto venient ad hujusmodi publicum concubinatum redierint, sine ipsius alicujus dispensationis ad prædicta procul inhiberet existant: quòdque si hi ad quos etiam tunc extitit pertinet, eos, ut prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores tam in ipsos de neglectu, quàm illos pro concubinarum modis omnibus digna punitione animadvertant. In Conciliis etiam provincialibus, & synodalibus advenientes punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos etiam per suspensionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna pœna severiter procedatur: & si si quorum defestitio ad nos & sedem prædictam spectat, per concilia provincialia aut superiores propter concubinarum publicè

a Concilio Tridentino idem ipso sess. 23. cap. 14. clerici concubinaris beneficiorum privationem & excommunicationem, &c. b. Idem ferme pœna in concubinaris auctoritate Concil. mens. sub Eugenio II. cap. 7. in 3. Tom. Concil. pag. 211. & generalis in Concilio Oxoniensi. cap. 11. sess. 3. Tom. Concil. pag. 74. in hujus sess. 20. 4. Tom. Conciliorum.

CAP. I.

cum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur, eadem diligentia & inquisitio in quibuscuq; generalibus capitulis, etiam provincialibus quoad eos servetur, poenis aliis contra predictos, & alios publicos concubinarios iure statutis, in suo robore permansuris.

Publici autem intelligendi sunt non solum ii, quorum concubinatus per sententiam, aut confessionem in iure factam, seu per rei evidentiam, qua nulla possit tergiversatione clari, notorium est, sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam & diffamatam tenent, & per suum superiorem admoniti ipsam cum affectu non dimittunt. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli jurisdictionem Ecclesiasticam habentes pecuniaris quas suos ad concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali foeditate fordescere, sub poena maledictionis aeternae precipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius quasus talia quovismodo tolerant, aut dissimulent, alioquin ultra praemissam negligentiae poenam duplicem eius quod propriae acceperint, restituere, & ad pios usus omnino converterere teneantur, & compellantur. Ipsas autem concubinas aut suspectas Praefati omnibus modis curent in suis subditis per auxilium, & brachii secularis in vocationem, si opus fuerit, penitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinato procreatos apud patres suos cohabitare non permittant. Iubemus insuper quod in praedictis Synodis & capitulis praemissa publicentur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneant, diligenter injungimus. Praeterea omnibus secularibus viris, etiam si Regali praefulgeant dignitate, ne ullum qualecunq; inferant impedimentum, quocunq; quavis colore, Praefatis, qui ratione officii sui ad veras subditos suos pro hujusmodi concubinato, & aliis casibus sibi iure permittis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen a lege divina prohibetur sit, & sub poena peccati mortalis necessario evitandum, monemus omnes laicos, tam uxoratos, quam solutos, ut similiter ad concubinatu absterneant: nimis enim reprehensibilis est, qui uxorem habet, & ad aliam uxorem seu mulierem accedit: qui vero solutus est, si continere nolit, iuxta Apostoli consilium uxorem ducat: pro hujusmodi autem divini observantia praecipit, hi ad quos pertinet, tam salutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omni studio laborent. Rom. 14. Cal. Jan. 1516.

Pius V.

In Subditis, & concubinariis.

CAP. II.

Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios dissidentiae, perpetraverit, Curiae seculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus simili poena subijciatur. Monemus praeterea omnes locorum ordinarios, & in virtute sanctae obedientiae eis praecipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios tam clericos quam laicos eadem distincte faciant observari, reddituri Deo ac nobis si id omiserint rationem. Rom. 6. Cal. Apr. 1566.

TITVLVS XVII.

DE DVELLO ET DVELLVM permittentibus.

Iulius II.

Tugnantes in duello, & duellum permittentes, quacumq; causa, etiam iure probata, excommunicantur, eiq; sepulchra in loco sacro denegantur.

a Deuter. 23. Tob. 4. 1. Corinth. 6. Ephes. 5. Gal. 5. Actor. 15. Matth. 23. Marc. 7. b Non potest haereri magnitudine sceleris enarrari. Litt. lib. 6. cap. 23. c Concil. Trident. sess. 24. de reform. matrimon. cap. 8.

Regis pacifici qui regnat in caelis, licet insufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorum fidelium statui, prout ex suscepta servitutis tenemur officio, indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obviare cupientes, ad ea per quae ubiq; praesertim in terris Romanae Ecclesiae sponse nostrae subjectis inter fideles eisdem, caedes, rixae, & contentiones cessent, scandalorum tollantur fomenta, pax & concordia vigean, prosperisq; eorum successibus consulatur, opportuna provisionis operam impendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Sane non sine maxima animi nostri perturbatione accepimus, quod nonnulli fidelium praedictorum, inimico humani generis instigante, & aliquibus causis occurrentibus, & plerumq; iniuris & inhonestis ac levibus verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes devenientes, ut alter alterius sanguine fatietur, ad temporales Principes & dominos, maxime civitatum, terrarum, & locorum sedi Apostolicae subjectorum cofugunt, ut eis locum tutum, sive campum ad duellum seu pugnam assignent. Et quamvis Principes, & domini praefati duellum sive pugnam eis dissuadere & prohibere deberent, tamen plerumque locum aut campum tutum hujusmodi assignant, malevolunq; altercantium propositum ad executionem augent, magisque uni quam alteri favent, ex quo hominum mortes repentinae, & nisi divina gratia praeviantur, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, interstantesq; pugnantium amicos odia & altercationes, & ex uno inconvenienti plura oriuntur, in ipsorum fidelium animarum & corporum periculum, generisq; humani praefati iacturam, perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum. Nos igitur qui fidelium praedictorum tranquillitatem & pacem sinceris desideris exoptamus, saluberrimis Christianae religionis documentis, & exemplis Deum tentandum non esse praemoniti, Salvatorisq; Domini nostri Iesu Christi, qui Petro Apostolorum Principi ut gladium mitteret in vagina mandavit, praecipis edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quamdam natura constituit, insidiari nefas, & gladiatoria munera & pugnationes hujusmodi vulgares a religionis nostrae pietate damnari, cruentaq; spectacula a facris canonibus, & imperialibus legibus inhibita & improbatasq; pugnantes infamia notari, & diversis poenis puniri, & cum omni tempore, potissimum tamen in ocio civili, & domestica quiete publica detestanda esse, motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatam petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellorum & gladiatorum hujusmodi usum damnamus & improbamus, & in terris Rom. Ecclesiae mediate & immediate subjectis, & in quocunq; quavis auctoritate & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, e quacumque causa, etiam a legibus permittis, fieri omnino prohibemus: Dictosq; pugiles taliter pugnantes, ubiq; impunè capi posse & puniri pro homicidio vel vulnere, iuxta juris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statuimus, corporaq; in duello in terris Eccl. mediate vel immediate subjectis facto morientium in sacro sepelire prohibentes. Ro. 5. Cal. Aug. 1505. Leo Decimus.

Duelli auctores, proscriptioe honorum, spectatores excommunicatione & multa pecuniaria plerantur.

CAP. II.

Quam Deo & hominibus abominabiles viri pugnantes in duello existant, & omnium in ore versatur, & di-

a Concil. Trident. decreto sess. 25. cap. 19. Principes duellum permittentes excommunicantur, & committente illud, & patroni, consultores, spectatores excommunicantur & sui infames, & proferuntur bonorum multantur.

vina humanaq; jura detestantur: nec immerito, eum non solum corporum, sed etiam eorum animarum, pro quibus Salvator noster Iesus Christus Dei filius mortem subijt temporalem, grave detrimentum asserere noscantur. Ad reprimendum igitur talium nefarios ausus plurimum conferre censentes, eos, qui huiusmodi scelus detestabile quidem, & canonica, & civiliq; lege prohibitum patrare non expavescent, graviter fore puniendos: ac ea quae ad compellendum similes vetitos conatus à Rom. Pont. praedecessoribus nostris statuta fuerunt, ut eò firmitus obli-ventur, quò saepius fuerint auctoritate Apostolica com- munita, approbamus, & novo munimine roboramus, & si qua ad perterrendum in Domino conspicimus salubriter expe- dire. Adicientes, & eadem auctoritate Apostolica statu- entes, quòd pugnaentes ipsi non solum poenis praedictis subiaceant, sed eorum memoria perpetuo damnata sit, ac bona proscripita sint, & Camera nostrae Apostolicae confi- scata eo ipso. Duces, Barones, Comites, Marchiones, & domini temporales, vicarii, feudatarii, terrarum, & loco- nei, Communitates quoque civitatum, terrarum, & loco- rum eidem Rom. Ecclesiae mediatae vel immediate subje- ctorum, campum ad pugnam praestantes, non solum poenas praedictas incurrant, sed ab omni iure quod in locis & territoriis suis obtinent, ipso facto cadant, illudq; ad Camera praefata devolvatur, & devolutum esse cen- seatur, absq; alia declaratione desuper facienda. Qui ve- ro ad talia cruenta spectacula videnda convenerint, si no- biles quingentorum, si medio crifortuna, centum, si ve- ro ignobiles, viginti quinq; ducatorum, necno excommu- nicationis & perpetuae maledictionis poenam incurrant, ac locus ipse Ecclesiastico subiacet interdicto. Et insu- per omnia & singula tam per Iulium praedecessorem sta- tuta, & ut praefertur, per nos confirmata, & illis adiecta, perpetuae firmitatis robur obtinere, ac inviolabiliter ob- servari debere decernimus. Rom. 10. Cal. Aug. 1510.

TITVLVS XVIII.
DE TAVRORVM ET ALIORVM ANIMA-
lium agitatione & pugna.
Pius Quintus.

Ferocia & cruenta quocunq; spectacula, in quibus tauri & sauro-
res et alia ferae introducuntur, & ad pugnam ludicram, sed plerunq;
auxilium hominibus, congregantur, prohibentur.

CAP. I.
DE salute gregis Domini nostrae cura divina di-
spesatione crediti, prout ex debito pastoralis of-
ficii astringimur, sollicitè cogitantes, fideles cun-
ctos gregis eiusdem ab imminenti corporum periculis
etiam animarum pernicie perpetuo arcere studemus. Sa-
nè licet detestabilis duellorum usus à diabolo introdu-
ctus, ut cruenta corporum morte animarum etiam perni-
ciam lucretur, ex decreto Concilii Tridentini prohibitus
fuerit, nihilominus adhuc in plerisq; civitatibus, & aliis
locis, quamplurimi ad ostentationem virium suarum, &
audaciae, in publicis privatisq; spectaculis, cum tauris &

a Iure Pontificio & civile peritus interdicta sunt duella. And.
conf. monomachiam, 2. q. 5. & c. 1. de clep. pug. in duello. & c. 1. &
1. 3. de purg. vulg. & per las. l. ex hoc iure. ff. de iustitia & iure.

aliis feris bestijs congregari non cessant, unde etiam huma-
num mortis, tuemtorum multationes, animarumq; pe-
ricula frequenter oriuntur. Nos igitur coactione hanc
spectacula, ubi tauri & ferae in circo vel loco aguntur,
à pietate & charitate Christiana aliena esse, ac videntes
hanc cruenta turpiq; damnosum, & non hominum spe-
ctacula aboleri, & animarum salutem, quantumcumque
possumus, providere, omnibus & singulis Principibus
Christianis, quocunq; tam Ecclesiasticis, quam saecularibus
etiam Imperiali, Regia, vel quavis alia dignitate signi-
tibus, quovis nomine nuncupentur, vel quibusvis com-
munitatib; & Rebus publicis, hac perpetuo nostra aucto-
ritate valitura, sub excommunicationis & anathematis
poenis ipso facto incurrendis, prohibem; & interdicim;
ne in suis provinciis, civitatibus, terris, oppidis & locis
huiusmodi spectacula, ubi taurorum aliarumq; ferarum
bestiarum agitationes exercentur, fieri permittant. Multi-
tibus quoq; ceterisq; aliis personis, nec cum tauris, sed
bestijs in praefatis spectaculis, ipsi tam pedestres, quàm
questres cogendi audeant interdicimus. Quòd si quoru-
rum ibi mortuus fuerit, Ecclesiastica careat sepultura
Clericis quoq; tam regularibus, quàm saecularibus benefi-
cia Ecclesiastica obtinentibus, vel in sacris ordinib; con-
stitutis, sub excommunicationis poena, ne eisdem specta-
culis interfuerint, similiter prohibemus. Omnesq; obsequi-
ones, iuramenta & vota, à quibusvis personis, in honorem
vel Collegio de huiusmodi taurorum agitatione, facta
ut ipsi falso arbitrantur, in honorem sanctorum de qua-
rumvis Ecclesiasticarum solennitatum, & festivitatum,
quae divinis laudibus, spiritualibus gaudiis, precibus,
non huiusmodi ludis celebrari & honorari debent, ab-
solutus factas & facta, seu in futurum fienda, quae ad
minimo prohibemus, cassamus & annullamus, pro-
prios, nullis, & irritis haberi perpetuo decernimus, & de-
claramus. Mandamus autem omnib; Principibus, Prin-
cipibus, & Baronibus, sanctae Rom. Ecclesiae, & aliis
sub poena privationis feudorum, quae ab ipsiusmodi
obtinere. Reliquos vero Principes Christianos, à cruen-
tum dominos praedictos hortamur in Dominum, à cruen-
tate sanctae obedientiae mandamus, ut pro divina
reverentia & honore, praemissa omnia in suis dominiis
terris huiusmodi exactissime execrationent, ab omnibus
ab ipso Deo mercedem tam boni operis & recepturi. Ad
universis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primibus,
Archiepiscopis, & Episcopis, alijsq; locorum ordinum
virtute sanctae obedientiae, sub oblatione divina iudicis
& interminatione maledictionis aeternae, quatenus in
vitatibus, & diocesis propriis per se, vel per alios
sufficiens publici i faciant, & praemissa eorum sub poe-
nis & censuris Ecclesiasticis observari procurant.

a Novarius hanc extravaganciam seu Tit. VIII. constitucionem sic
interpretatur, ut tam non secundu confines in illis agitantur
taurorum, quae tale moder amio sine cadois & periculo non
tetur, ob qua vitanda lata est lex. Ceterum accipit ratione qd
gru, cessat ejus dispositio, & quia iuxta limitatorem legi debet
strangi vel extendi lex. l. cum pater. & dicitur. ff. de iur. a. &
quia ex proco mo legi sita causa legi conici fundi. l. i. §. de
instr. & c. quia propter. de eliti. b. Vide Novarium in
confess. par. 1. fol. 150. 5. 21. de iudi. & Ludov. Lopez in
instru. par. 1. c. 70.

FINIS QVINTI ET ULTIMI LIBRI
DECRETALIVM SEPTIMI

INDEX

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

INDEX RERUM ET
VERBORUM DIGNIORUM,
OPERE HOC TOTO CON-
TENTORUM, LOCUPLE-
TISSIMUS.

<p>Abjurantes here- sim & respicere res recipiuntur 181</p> <p>Abolitio faculta- rum uicung, & quibuscung, concessarum 160</p> <p>Abolitio sanctionis pragmatice per Ludovicum XI. Gallorum Regem promissa 127</p> <p>Absentia a cura pastoralis resi- dentia, dummodo ordinario- rum consensu & auctoritate firmerit in studiorum suorum rem excusatur 111</p> <p>Abolutio illicita & a deprecari- ca est & nullius ponderis 192</p> <p>Abolutio quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam potesta- tem non habet, momenti nul- lus est 156</p> <p>Abus pluralitatis beneficiorum usitatis? extinguitur 35</p> <p>Abusus questuum sublati 144</p> <p>Abusus regressuum & accessiu- um ante summum Pontificem sustulit Concilium Tridenti- nam, ne scilicet beneficia ne- potarentur 42</p> <p>Abusus regressuum & accessiu- um decreto synodi Tridenti- nae prorsus extinguitur 38</p> <p>Abusus retinentium beneficia in conscientiam detegitur, & extinguitur pena sancta metu 40</p> <p>Abusus variis qui in sacra sede A- postolica committuntur 145</p> <p>Accusatio, qua auctorem suum non prodit, illegitima est 213</p> <p>Actus, in quo electa est indu- stria persone, per alium per- fici non potest 41</p> <p>Ad propagandam fidem Christi- anam, uisioribus insula con-</p>	<p>ceduntur juri & dominio Re- gis Catholici, Ferdinandi Ar- ragon. 28</p> <p>Aedes illius qui Pontifex futu- rus est diripiuntur, & inso- lenter, & uolentibus, impetu a populo spoliantur 15</p> <p>Aequitas legum sanctarum da- mnanda non est, si malitia humana labe fuetur 12</p> <p>Actus annorum triginta requi- ritur ad Episcopatum obti- nendum 14</p> <p>Actus ordinandorum 20</p> <p>Actus tredecim annorum suffi- cit ad canonicatum in Ecclesia cathedrali vel collegiata ad- ipiscendum 13</p> <p>Actualem eorum, qui monaste- riis praesse, ibidemque sacra- menta administrare debeant, qualem esse oportet 162</p> <p>Affinitas 164</p> <p>Aleatores 202</p> <p>Alexandria Aegypti ciuitas, ab Alexandro, postquam Sici- fer Aegyptum, condita a prope- ostium Nili, quod Canopicum uocatur 176</p> <p>Alienatio bonorum Ecclesiasti- corum in quibus casibus licita sit 27</p> <p>Alienatio bonorum Ecclesiasti- corum, Pontifice summo non consulto, & necessitate non urgente, nulla est 21</p> <p>Alienatio bonorum Ecclesiasti- corum ex causa maioris uti- litatis ualeat, si quippe Eccle- sia utiliori & meliori re qua- piam recompensetur 26</p> <p>Alienatio rerum Ecclesiastica- rum certis causis necessitatis urgentibus conceditur 22</p> <p>Alienationes contra formam a Paulo II. praescriptam factae, reuocantur ibid.</p> <p>Alienationes rerum Ecclesia-</p>	<p>sticarum duo copulati de re- spiciunt solemnitatem scilicet, causamque iustam alien- nandi 23</p> <p>Allegatio noua & offensa in causis pacis & treguae irrita est 140</p> <p>Amisio fructuum ob neglectus horas canonicas pro rata tem- poris praeterit officii perpen- ditur 57</p> <p>Ampliatio constitutionum in non solentes annatas edita- rum 74</p> <p>Animaduersio Inquisitorum fi- dei in Iudeorum blasphemias & flagitiosam & uidentis con- suetudinem 172</p> <p>Animaduertendum est in eos, qui curam Saletadinis fidei Christiane hostibus, ut puta Iudeis, consulant 128</p> <p>Anima in purgatorio detenta si elium precibus iudicantur 124</p> <p>Annata introducta sunt ad sub- uentiorem Papa & Cardina- lium indigentium 80</p> <p>Annata 72</p> <p>Annata non debentur Camera Apostolica, nec exiguntur de be- neficiorum pensionibus, annua- um Salorem XXIV. ducato- rum non excedentibus 73</p> <p>Annata solui debent singulis XV. annis Camera Apostolica de beneficiis & monasteriis unitis decetero non vacanti- bus 75</p> <p>Annus datur ad prosequendum & finiendum appellationem potest tamen iudex terminum restringere respectu prosecu- tionis, quia hoc concernit jus partis licet prosecutio debeat ferri coram superiore 92</p> <p>Apostasia irregularitatis est, non autem fidei ipsius 118</p> <p>Apostasia religionis, casus unum,</p>
--	---	--

INDEX

ob quas liberi a parentibus ex-
 baredari possunt, una est 169
 Appellatio a decretis ordinari-
 orum ante sententiam diffi-
 nitiua, & ubi agitur de mo-
 rum & disciplina Ecclesiast.
 reparatione, prohibetur 92
 Appellatio a fructuum liquida-
 tione unica conceditur 92
 Appellatio ob excessu taxa se-
 mel tantum conceditur 92
 Appellatio, qua a minore ad
 majorem appellatur, rata ha-
 benda est 89
 Appellatio que fit a Concilio ad
 Papam licita est, & non con-
 tra 89
 Appellationes & provocaciones
 a summo Pontifice ad concili-
 um futurum inanes, schisma-
 tica & erronea sunt 89
 Arma Saracenis deferenda non
 sunt 175
 Arma Saracenis in casibus qui-
 busdam per Christianos licite
 possunt deferri ibid.
 Ars typographia primum apud
 Germanos inventa, & excu-
 ta est, summo, in pretio ha-
 beri capit an. M CCC XL. Vel,
 ut alii volunt, M CCC LII.
 industrialoannis Gurttenber-
 gii, & Petri Scheffers 195
 Asserere animam rationalem
 esse mortalem, profanum est,
 & hominum ventrem pro Deo
 habentium 186
 Assertio fidei & religionis Chri-
 stiana defenditur adversus
 Græcorum errores, de proces-
 sione Spiritus Sancti a Patre
 & Filio, & de reliquis doctri-
 na catholica capitibus 2
 Aucupari Pontificiam dignita-
 tem pollicitationibus, & emen-
 dicatis suffragiis Conciliorum
 Occumenicorum ratione pro-
 hibitum 218
 Authores duelli proscriptio-
 bonorum multantur 234
 Authores libellorum famosorum
 infames esse justè ad irremedia-
 damnantur 200
 Authores librorum famosorum
 virulentissimi injuriis aliena
 fama clam detrahentes,
 & qui eos publica verunt, do-
 lose malo retinuerint, penis
 jure constitutis subiciendi 199
 Auctoritas comitum Palatinorum
 in promotione Doctorum
 & legitimacione hodie re-
 stricta est 121

Autoritas Petri successoris se-
 per requiritur, ita ut illa Co-
 cilia legitima sint, qua illius
 consensu celebrantur, & ce-
 lebrata confirmantur 131
 Auctoritas Pontificis summi
 quantitas 126.

B.

Banniti 204
 Banniti in finibus locorum
 extra quos relegati sunt, capi
 possunt 211
 Banniti ob homicidium appel-
 lare nequeunt 206
 Bannitus ad civitatem reverti
 non potest, nisi per Princi-
 pem 210
 Baptismus unus est in peccato-
 rum remissionem 123
 Beneficia cauponanda non sunt
 222
 Beneficia conferri debent sine
 pacto cujuscumque, aut favoris
 conditione ibid.
 Beneficia in confidentiam, hoc
 est, certa simoniaca præsenti-
 us specie collata quibusdam
 aut ipso jure incapacibus, vel
 nondum adhuc natis vacant,
 eorumque dispositio sedis Apo-
 stolice reservatur 37
 Beneficia meritis non ambitu
 comparanda sunt 54
 Beneficia pure & sincere con-
 ferri debent, hoc est, absque
 pacto aliquo, conditione vel
 conditione, quibus simonia vi-
 tium inducitur 224
 Beneficia reservantur sedis A-
 postolice omnia, propter crimen
 hæresis vacantia 47
 Beneficia sedis Apostolice refer-
 vata quovis modo vacantia
 & vacatura, semper manent
 affecta, & summi Pontificis
 dispositioni subdita 44
 Beneficii cujuscumque, impetra-
 tio, que suppositam dolo malo
 in examine prodit personam,
 & conditione quæpiam paci-
 scitur quæstus aut privari
 lucri gratia, est falsa, est &
 irrita 33
 Beneficiis curatis & parochia-
 libus presidere tenentur qui-
 bus credita est animarum cu-
 ra, aut privilegia collata in
 gratiam pastoralis residentia
 amittunt, & penis canonici
 subiciuntur 113
 Beneficiorum aut dignitatum
 tam regularium quam secu-
 larium administratione ne-

glecta expeditio literarum
 Apostolicarum illis non capi-
 diti suscipere, fructusque re-
 stituitur fructibus obnoxia 14
 Beneficium sequi est ratum, si-
 cutque super eo misericorditer
 tunc de possessione litigatur
 ideo, ne partes litigantibus
 riu litium anfractibus in-
 quantur 8
 Blasphemia 22
 Blasphemia est cum quavis
 probrosa, irreverente con-
 versatione jaculata in alium
 maledictio: aut, est deum
 vel humani nominis dimi-
 nutione jurando vel expre-
 ssa factio 114
 Bona clericorum omnia pro
 rogationem illicitam acqui-
 sita tempore obitus ipsorum
 inconsumpta manentia ad
 R.E. pertinent 123
 Bona cultus divini dicuntur
 licite dispositio, quæ sunt
 dominium, subiecta sunt 117
 Bona ecclesia ad lapidandum
 debent quippe qua parva
 sint 117
 Bona ecclesiastica sunt iudicium
 Apostolice ultimum vel
 arbitrio non relinquuntur
 & referenda Camera Aposto-
 lica, ad referenda Camera
 fiscum pertinent 113
 Bona regularium extra claustra
 degentium nonnulla sunt
 contraria, & sic Camera
 Apostolice adiudicantur, si
 veluti & propria hæresis 118
 Bona Romana ecclesiæ & Co-
 muna Apostolica alienata, in
 illius dampnum, aut sine par-
 ticipacione ipsius, vel neces-
 sitate, seu videlicet utilitate,
 pro non alienatis habenda &
 restituenta 21
 Bonorum ecclesiasticorum alie-
 natione, incivili & famulato-
 rifica, & necessitate non ne-
 gente, nulla est 21
 Bonorum immobilium Gallia-
 na ecclesia alienatio permi-
 ttitur in subsidiis bellis ad-
 tirpandis hæresis 21

C.

Calendas Deo quam maxime
 visa est 27
 Calendas Octobris perpetuo
 lennes festi Rosarii beati
 gino ob id sanctam clausam do-
 limi Turcarum imperatorum 117

Rerum & Verborum.

in sinu Corinthia. apud Nau-
pactum 136
Cambium est commutatio ve-
rum ad res, sive pecunia ad
pecuniam 97
Cambium illicitum prohibitum
& licitum declaratum ib.
Canones Conciliorum inter-
prentur & confirmantur Pon-
tifici maximi declarat. 131
Canonici forum ordinariorum
subterfugientes privilegio ex-
emptionis abutuntur 23
Capitula constitutionis contra
Patarenos edita per Frederi-
cum Illustris Viram Roma-
norum Imperatorem semper
Augustum, Hierusal. & Si-
cilia Regem 179
Captivitas Aegyptiaca quam
sub Pharaone Iudaei post mor-
tem Iosephi pertrulerunt, &
peregrinatio 167
Cardinales doctrina & morum
splendore conspicui esse debent,
quod sint veluti consiliarii
prudentissimi ejus, cui vices
suas in terris credidit Chri-
stus, ut de rebus arduis, cum
opus fuerit, exaltè consul-
rent 18
Cardinales, qui sedis Apostolicae,
& communi omnium Christi
fidelium Patri assident, pra-
clari virtutibus, & integris
moribus illustres esse debent 17
Cardinalium creationem prius ra-
ta & valida habetur, quam
Cardinalatus insignia acce-
serint 14
Causae tres sunt propter quas bo-
na Ecclesiastica alienare li-
citur est 27
Catechesis & fides instructionis
sedulitate adhibeat ab Ep-
iscopis in Iudaeorum con-
versione ubi huius dispersa gentis
Synagoga colliguntur 174
Cauponatio beneficiorum prohi-
betur 222
Causa ius patronatus conceden-
di legitima qua sit 82
Causa apostatarum ad decisio-
nem Apostolicam vocantur 155
Causa beneficiorum in confiden-
tiam collocatorum, sed Apo-
stolica discutenda referantur
38
Causae clericorum sive Ecclesia-
sticorum in foro jurisdictionis
ordinae decidi debent 57
Causa errorum & apostatarum
monachorum ad sedem Aposto-
licam referantur 135

Celebratio Missarum 132
Celebratio sacramenti eucharis-
ticae ibid.
Census est rei immobilis fructu-
fera in pecunia numerata
contractus, nec super fructibus
census augeri vel creari po-
test cuius pretium semel con-
stitutum immobile perma-
net 98
Census vox significationes vari-
as habet ib.
Cessio bonorum 93
Cessio bonorum quibus conceda-
tur 95
Christi passio est veluti labrum
ex quo omnia bona effluunt,
indulgentiarum quoque & gra-
tiarum dona consistunt, qua-
obrem gratis expediatur, nec
pretio mercantur 143
Christiani cum Iudaeis conversa-
ri non debent 171
Christiani temporibus Iulii II.
discriminibus variis pressi
sunt 208
Christus crucifixus pro nobis,
passus, mortuus, sepultus res-
urrexit die tertia secunda
scripturas 123
Christus Deus de Deo, ut lumen
de lumine ibi.
Christus genitus non factus ibi.
Christus, in caelum subleatus al-
tissimi, sedet ad patris dex-
teram, usque, dum revertatur
ad iudicium & horum & mor-
tuorum ibid.
Christus incarnatus est de Spi-
ritu Sancto ibid.
Christus natus ex Maria Virgi-
ne ibid.
Christus pastor sanguine proprio
gregem perditum redemit 114
Christus patri consubstantialis
123
Christus pro nobis homo factus,
crucifixus est sub Pontio Pi-
lato ibid.
Christus propter nos homines &
salutem nostram de caelis de-
scendit ibid.
Civitates patrociniis & fa-
vorem ferentes homicidis,
interdicto supponuntur Ec-
clesiastico 209
Clausura obstringuntur monia-
les tacite vel expresse religio-
nem professae, & earum rece-
ptiones ad ordinem clausurae
obligatione violata, irritae
sunt & inanes 158
Clerici incarnationibus & ser-

vilis dediti perpetuo infir-
mes erunt, tum ab officio de-
positi in monasteria includen-
di sunt 228
Clerici incontinentes qua pena
afficiendi 108
Clerici locata opera Vicarii ad
beneficiorum exercendam cu-
ram abesse possunt studiorum
causa 111
Clerici modesto habitu inceden-
tes, omnem luxum ornatum
fugient sub pena amissionis
beneficiorum quae possident 107
Clerici nefandi criminis contra
naturam res, degradati, &
clericali privilegio exantho-
ritati, seculari jurisdictioni,
penas easdem, quae in laicos
jure statuta sunt, recepturi
traduntur 108
Clerici non prius admittantur
ad regimina Ecclesiarum &
dignitatum, nec beneficiorum
proventibus gaudeant, quin
prius residentia iuramentum
cum cautione prestiterint 111
Clerici non residentes in Eccle-
sia vel prebenda 108
Clerici non solum interna vita
munditia, verum etiam exte-
rius decentis habitus ornata
& modesta vita integritate
& gravitate probent 106
Clerici seculares de bonis Eccle-
siasticis Ecclesiaeque iniuste
acquisitis restitui prohiben-
tur 104
Clerici sub pena suspensionis a
divinis Missae sacrificium non
celebrant & septimo tempo-
re 133
Clerici tenentur bona immobilia
Ecclesiae, a quibus profecti
fuerunt, relinquere 100
Clericorum bona omnia per ne-
gationem illicitam quasti-
ta qua tempore obitus eorum
remanent inconsumpta, per-
tinent ad Sac. R. Ecclesiam:
consecrata quoque quacunque
via sacris canonibus prohi-
bita 120
Clerici in quibus causis coram
iudice laico condemnantur 60
Clericus omittens officium dice-
re, fructus perceptos Ecclesia
restituere tenetur 56
Coadjutoria tolluntur, prohibe-
turque, ne his expeditiones Ca-
mmerae Apostolicae suffragen-
tur 42
Collationes Ecclesiarum paro-

INDEX

Chialium, citra formā a Concilio Tridentino prescriptam facta, nullius effectus juris- se sunt 31	Constitutio in scarios bannitor, latrones, & homicidas equis- sima, & priorum Pontificum decreta confirmans 214	D De ambitu 117
Communitates etiam penis edo- rum qui latrones recipiunt, tenentur; siquidem & ipsi tales recipiant 212	Constitutio Pii secundi in ap- pellantes a sedis Apostolica sententis ad Concilium futu- rum 89	De beneficiarum collatione & impetratione 120
Commutationis rerū ad res, si- ve pecunia ad pecunias (quā Cambium mercatorum Gul- gus vocat) illicita & prohibitio, & licita seu concessa decla- ratio 97	Constitutiones Ecclesiastica non negligenda catholice 123	De bonis Ecclesia alienandis, vel non 21
Concessionem beneficiorū electi- corum juris patronatus, ha- cten⁹ facta a primo anno Pon- tificatus Innoc. VIII. qui Roma coronatus fuit prid. Idus Septemb. M.CCCC.LXXXIV. revoquantur 80	Constitutiones edita contra Prin- cipes seculares jurisdictionis Ecclesiastica libertatem im- pedientes, confirmantur & innovantur 63	De Cardinalibus 21
Concilia quorsum instituta 130	Consuetudo turpia, cruenta & ferocia spectanda, propensio- res ad licentiam sumendam facit spectatores 236	De Comitibus Palatinis 111
Concilio Tridentino decretum, de cognoscendis causis coram ordinariis locorum, Apostoli- cis rescriptis non obest 8	Contrahens secenter matrimo- nium in gradu consanguini- tatis, vel affinitatis prohibito, vel cum moniali, excommu- nicatur ipso jure, & publica- ri debet & vitari 163	De Conciliis 125
Concordatae reservationum edi- dit Nicolaus V. in gratiam Germanorum anno M.CCCC. XLVII. die XIV. Cal. April. cum Frider. Imperatore ali- isq. Ecclesiasticis & seculari- bus loci Principibus 48	Contumaces intra annū ad de- fensionem admittuntur de- creto Pii Quinti 84	De concubiniis & fornicati- onibus 122
Concubinarius privantur officio, & inhabiles ad officia & be- neficia declarantur 107	Contumacia in criminalibus ac- cusanda 83	De duello & duellum peten- tibus 122
Concubinatus clericis interditi- tus 108	Contumacia per qua impedi- ta excusetur 210	De falsis & falsum exponen- tibus 124
Condemnatus ob homicidium e- ditto regio appellandi pote- statem non habet 206	Contumacia purgari & excu- sari potest legitimo impedi- mento ibid.	De his qui infidelibus ad verum Christianos auxiliantur 171
Confessi crimen, aut probatis- simo indicis quaestione tor- quendi, e carcere non relaxa- tur sicut infelix, etsi praestita fuerit cautio 82	Contumacia damnatus non au- ditur, nisi contumacia solutis expensis 84. Idq. observatur tam in civilibus quam crimi- nalibus causis ibid.	De indigentibus 121
Confessi in causis criminalibus appellare non possunt 83	Corpus Christi unā cum anima, imō cum divinitate etiam i- psa in sacramento eucharis- tica vere, substantialiter, re- aliterq. adesse credūt catho- lici 123	De Magistris & Doctoribus 123
Confidentiarum casus conjectu- ra, & presumptiones legit- ma, ad in talium abusum re- pos pronuntiandam sententi- am 40	Creatio Cardinalis non prius rata & valida habetur, do- nec Cardinalis insignia ac- cesserint 114	De maleficiis & incantationibus 225
Confirmatio sine sacrilegio res- terari nequit 123	Credentes hereticis sunt hereti- ci, receptatores & fautores hereticorum 185	De monetarum consensu 201
Consanguinitas 164	Cujuscumq. facultatis Doctores & Professores, promoti sine promovendi, tam electi quam eligendi, ad officiorum exer- cicia non se ingerāt, nisi pri- us solenne fidei professionis juramentum emiserint 122	De matrimoniis & sponsalibus 225
Consecrati electionis simoniaca ad instar reorum laesae majestatis tenentur 11	Cultus religionis vera pietate simulata tegi non sult 188.	De pensionibus 117
Consensus, qui praestari debet in beneficiorum resignationibus, quo pacto notetur & compu- tetur in libro Camera Ap. 55		De rescriptis & mandatis Ap- postolicis 117
		De simoniaca 222
		De testibus 222
		De summa trinitate & filia- tione 117
		De taurorum & aliorum ani- malium agitatione & pugna 225
		Debitores alternatim vel li- tatione obnoxii tenentur rebreverunt sicut 85
		Decima 127
		Declaratio circa impedita cognationis sicut 169
		Declaratio: Concilio Tridenti- ni circa impedimenta cog- nationis spiritualis & affi- nitatis ex fornicatione, que ad matrimonia post confir- mationem Concilii contradi- & de cetero contrahenda 169
		Decoctores fraudulenti & deli- si, luxu & impudentia alienam dilapidantes, pro- furbus & latronibus impo- ne praesentibus haberi debent & ideo pena aliis imposita plebentur 122
		Decoctores supplicia ultimum ciendi 122
		Decreta Concilii non prius & firma habentur, quam accesserit Pontifici manu confirmatio, cuius est et indicare & declarare, non sanctae interpretari. Idq. con- ci 122

Rerum & Verborum.

co Concilii Tridentini exemplo ex antiquo Ecclesiastica jurisdictione ritum probare licet 131

Decreta Conciliorum non nisi Pontificis auctoritate firma sunt ibid.

Decretum Concilii Tridentini de causis cognoscendis coram ordinariis locorum Apostolicis rescriptis non obest 8

Decretum sacra Tridentina Synodi caeter. ne dignitates Ecclesiastica committantur iis quorum vita integritas. & rerum antea actarum commensuratio futura frugis spem non accedit 112

Defensio condemnatorum in cōtumaciam infra semestre exigi debet 83

Deo hominibus ex off. Viri sanguinum aduersus quorū audaciam & ferociorem petulantiam constituto à Pio II. edita probatur & confirmatur 206

Depositiones testium publicari non debent 230

Deus homicidia execratur 207

Deus unus, pater omnipotens, factor celi & terra, creditur à catholicis 123

Dies festi ab Apostolicis instituti 135

Dies festi cur vacatione ab operibus carnalibus transigendis sint ibid.

Digniores electioni min⁹ dignorum reclamare possunt in ecclesiis parochialibus licita appellacione 32

Dignitates Ecclesiastica suffragis humanis impetrari non debent 218

Diplomate, quod legitur Romae die cenae Domini, singulis annis excommunicatur, qui executionem litterarum Apostolicarum, aut aliarum executionum impediunt, & ad gratias impetrandas accedentes prohibent. Ac etiam appellantes ad laicam potestatem a gradamine vel futura litterarum earundem executione 8

Disciplina regularis, instituta semel professus extra solenne votū religionis trib⁹ substantialibus votis constituta Evangelici debet obligari, ut perpetuo liberim Deo famuletur 141

Dispositio est determinatio superioris, qua declarat legem communem non esse in aliquo particulari casu servandam 142

Dispensatio indulgentiarum summo Pontifici, Episcopis & aliis jurisdictionem commissam vel ordinariam habentibus, differenter tamen concedita est 143

Dispensatio non est pura declaratio, sed quadam juris relaxatio 142

Dispensationes 141

Dispensationes omnes de non residendo tanquam injusta extinguntur 113

Dispositio beneficiorum personis prohibitis propter genus aut heresim, & a fide defectione irrita est, & ad Pontificiam reservationem refertur 48

Divini cultus & templorū Deo dicatarum religio omnem decorem expostulat, ut hinc ardeant colloquia, confabulationes, deambulationes, joci, & ea omnia quae vel scandalo sunt, vel de orationis impedimento, nam domum Domini decet sanctitudo 135

Doctoratus, laurea magistralis à Comite Palatino qua olim conferebatur in quibus facultate candidatus, Concilii Tridentini decreto nullius nunc est auctoritatis & juris 121

Dogmata legitima ab adulterinis discernenda sunt 127

Doli corum, qui alternati & dilationes in fraudem creditorum petunt, panis coercendi 95

Doli varii, per quos possessori- bus legitimis iniuria fit, expressi 85

Dominus catholicorum unus Iesus Christus Filius Dei unigenitus 123

Dominus religiosus 147

Dubia quadam circa discusiones & decisiones causarum fides & hereses 183

Duella jure Pontificio & civili, contra quam sensit Baldus, penitus interdicta sunt 234.

E.

Ecclesia in afflictis & maxime turbatis Christiana reipublica rebus praesentissimum remedium ex Conciliorum a-

cumenicorum indictione ex-
porta est 130

Ecclesia non claudit gremium redeuntibus ad ipsam 181

Ecclesia Romana sola sancta, catholica, & aliarum mater est omnium 124

Ecclesia sola iudicat de scriptura sacra intellectu 123

Ecclesia una est sancta & catholica 123

Ecclesia cathedrales & aliorū beneficiorum annum proderent debent, ne jus annatarum defraudetur 78

Electio Pontificis maximi simoniacam nundinatione inducta, nulla est, nulliusq. potestatis, adeo ut sic electus ex auctoritate ab omnibus dignitatibus & officiis cum suis sequacibus & complicibus Cardinalibus 10

Electio & postulationum quanto animi moderamine cura geri debeat, ut publicis Ecclesia officiis digni ministri instituantur & promoveantur, etatis, morum, doctrinae & vitae candoris praesidio examine 17

Electus ad regularium dignitates, electionis auctoritate non gaudet, nisi per Pontificiam confirmationem 13

Evangelium predicandum Iudaeis, & conversis infideles rudimentis fides debent imitari 167

Eucharistia sacramentum, panis & vini, & bonorum operum merita, suffragia Ecclesiastica, sedis Romanae primatum, & Apostolicam successionem profiteretur orthodoxa religio 3

Excommunicatur arma & praesidia quacumq. ferentes Saracenae & infidelibus in Christiana reipublica perniciosum & detrimentum, eorumq. fisco adscribuntur bona 175

Excommunicatur nonnulli haeretici, ut sunt Cathari, Patarieni, pauperes de Lugduno, Passagini, Iosepini, Arnaldisti, Speronisti, omnesq. singulari opinione in Ecclesiam catholicam pertinaces 178

Excommunicati & sicci criminis jure in testimonium admittuntur contra haereticos 186

Excommunicationis & pri-

INDEX

tionis beneficiorum panis in-	corum errores, de processione	Fruitus beneficiorum tempore mor-
modantur non solventes de-	Spiritus Sancti a Patre &	tis ad successores heredes
bitis temporibus annatas 72	Filio. & de reliquis doctrina	transmittuntur
Exemptionis privilegio abuti-	catholica capitibus 2	Fruitus beneficiorum alienis possi-
tur canonici ordinariorum	Fides professionem prescriptam	num anni, possit esse dispen-
forum subterfugientes, &	& juxta juramenti formam	ditio pro rata parte inter Ec-
impunitatem scelerum simu-	traditam retinere debet me-	clesiam & clericis successores
lantes, quomobrem eorum	dicari, nec ultra diem integrum	ad id debent
causa jurisdictioni Ecclesie	visitare veniuntur infirmos	Fruitus beneficiorum relictio-
astica discutenda sunt tra-	spiritualia remedia confessionis	rum seu affectionum
denda 61	renuentes, salutis admo-	Vacationis usque ad diem pro-
Expeditiones Camera Apostol.	nitio 124	visionis Apostolica Camera
coadjutoris suffragari pro-	Fides catholica conceptionem	adscribuntur
hibentur 42.	Christi de Spiritu Sancto in	Furatur res, quas alicui possidet
F.	utero Mariae Virginis profite-	fructum in ripam perdit
Facultas assentatoria regres-	tur 1	locorum maritimarum de-
suum & accessuum, qua bo-	Fides catholica ad divinitatem Chri-	pitur, repulso omni consue-
na Christi testantur non facit	sti non negat ibid.	tudine praxentis, nisi reser-
Ecclesie, reconvocatur 36	Fides catholica personarum tri-	tuatur 13
Facultas census Camera Aposto-	nitatem in unitate substanti-	G.
lica alienandi pro presidio bel-	tie non inficitur ibid.	Gradus consanguinitatis pa-
lici adversus Turca favores sus-	Filii hereticorum excluduntur	litaris remotiores & pro-
cipiendi concessa est 23	penitus a quocumque beneficio	pinguius sunt expulsi
Facultas egrediendi de clausura	Ecclesiastico, officio & digni-	in dispensationibus
tempore necessitatis a mont-	tate 182	Gradus propinquioribus magis
alibus postulata eis non de-	Filii hereticorum exheredantur	rationibus matrimoniorum
negatur 159	tur 377	pro conjugibus in gradibus
Facultas Inquisitorum heretica	Filii hereticorum inhabiles sunt	serijs exprimendi sunt 12
praxitatis confirmatur 228	ad officia & beneficia Eccle-	Graciorum ordinariorum parochia-
Facultas sequestrandi decernenda	siastica, cujuscuque ordinis	onibus subesse debent, qui per-
fructuum beneficiorum lite	& qualitatibus 182	rias Christianas a turbari
pendente iudicibus concessa 85	Filii hereticorum inhabiles sunt	rates morantur, ne locum
Facultates concessa quacumque	ad officia, ob paterni flagitii	ret jam dudum vacent &
causa & colore legendi libros	luem, quam contraxisse vi-	excusis heresim sustine-
hereticorum, reconvocantur 196	dentur 182	ant 14
Facultatis concessa Gracis Lati-	Filii hereticorum successione	Gratia 14
no more, & Latinis Gracori-	privandi non sunt, nisi lata	H.
tu missa & alia divina offi-	sit sententia contra patres	Abens militiam duas ab im-
cia peragendi reconvocatio 134	intra 182	peratore improbat 35
Falsificantes literas Apostolicas	Filii Presbyterorum beneficis,	Heretici agerunt sermone
excommunicantur 217	quibus olim patres praxuere,	regulam ab Apostolica sede
Familia Cardinalium quo ma-	quacumque, dispensationis gra-	si prescriptam est 107
gis personis illustribus subsunt,	tia antecedente, non insti-	Heretici concilio Camera mor-
eo cultu illustriore modestia	tucendi sunt 20	tu heresim assueti, pena
enitescere debent 18	Filius Dei unigenitus est Iesus	perpetua carceris damnandi
Fastigia honorum quo altiora	Christus 123	177
sunt, eo humilium petenda	Fines exilii quatenus extendan-	Haritium & schismaticis disfor-
sunt 217	tur 205	dant 177
Favor veritatis quantum sit a-	Flagellum hereticorum Pauli	Hereticorum schismaticorum
put catholicos 183	Grillandi 226	eorum, sanctorum pena 187
Festa sanctorum & solennes me-	Famina & vir fornicando caro	Hereticum est a damnatione re-
moria sub die eorum obitus	una fiunt 166	sponsa expectare 23
celebrantur 135	Forma contrahendi censum 98	Hereticum est asserere non an-
Fidei iustiones de non offendendo	Forma fidei catholica, in quam	rationale esse mortalem 185
post pacem & utcumque sopi-	omnes ad honorem gradus,	Hebraeorum & Iudaeorum filii
tas lites frequentissima sunt	qualescuque sint, promovendi	in divinis parentibus Christianis
in Italia 140	jurare veniuntur 4	& orthodoxi non facti debent
Fidei iustiones pacis & treugo	Formula fidei catholicorum 123	baptizandi sunt, cum non
stipulanda sunt ideo, ne cau-	Forma professionis fidei catholi-	ni ad credendum sui iustio-
sis no vis rumpatur concen-	corum 122	debeat
120 138	Fortas diiuncta est dubita-	Hebraeorum utrumque, Theodosius
Fidei & religionis Christiana	tionis indicata 116	multis partibus commo-
essertio tenetur adversus Gra-	Forum competens catholicorum 57	& blasphemis in Christianis

<p>Et aduersus Ecclesiam iura, & Conciliorum decreta 137 Iuramentum impossibile & illicitum inane est & pro- hibitum ibid. Iuramentum iniquitatis vin- culum esse non debet 68 Ius non acquiritur electo ante confirmationem 13 Ius patronatus 80 Ius patronatus quomodo acqui- ratur 82 Ius tribus modis acquisitum to- tidem conferatur 81.</p> <p>L</p> <p>Lici iudices in privilegio & ordinis clericali in iuriam non possunt sine culpa sacri- legii clericos bannire aut re- legare 60 Laici obedire & iussa exequi, non imperare debent 230 Laurea Doctoratus, Magisterii, que olim à Comite Palatino conferrebat candidatis qui- buscunq; ea Concilii Triden- tini decreto hodie nulli au- ctoritatis est 121 Lectio librorum hereticorum om- nibus interdicta est 194 Legati residere tenentur in lo- cis ad qua deputantur 27 Leges Frederici Imperatoris in heretica præditate eos, eo- rumq; complices & fautores late confirmantur, & serua- ri iubentur 176 Lenones è virginum puerorum- que prostitutione quassum- facientes, pena mortis affici- endi 231 Lex animadverit in fautores & fautores homicidiorum, ut sint qui aliorum malis men- tes optimo consilio evertant, eorumq; salutis profint 112 Libelli famosi 199 Liber juris Pontificis de matri- monio & ad conjugia perti- nentibus breuior & compen- diosior aliis esse solet 166 Liberi Iudæorum parentibus in- citis baptizari à Christianis non debent 167 Libri catholicis prohibiti 193 Libri hereticorum contropositi & pestilentes sunt omni hominū generi 197 Libri hereticorum legendi non sunt, qualiscunq; tandem causa prætextatur 197 Libri hereticorum pestilentes & contagiosi sunt non solum</p>	<p>simplicibus, verum etiam bo- nis & doctis, nec ulla est via qua magis pestit occurrere ha- resibus, ne in populo oriantur: & ne exorta ultra grassen- tur, quā si tales libri, ex qui- bus hæresis venenum facile incautus quis bibere potest, prohibeatur 197 Libri inter catholicos nulli sine ordinari auctoritate & ap- probatione imprimendi sunt 195 Libri Thalmud hodie recogniti & expurgati Concilii Triden- tini decreto tolerantur 193 Libri Thalmud, ut omni contra- melia blasphemieq; pleni da- mnati sunt à Gregorio IX. & Innoc. IV. 193 Libri typis non excudendi sunt, nisi eorum editione suffrage- tur ordinari auctoritas & approbatio 195 Librorum prohibitorum lectio- ne ipsi quidem sacra Theolo- gia Professoribus ad confu- tendos errores, neq; aliis qui- buscunq;, demptis Inquisito- ribus, conceditur 198 Licentia docendi sine precio con- ferri debet 122 Licentia librorum hereticorum le- gendi & vendendi nullis, præ- ter inquisitores, aliis hære- ticis concessa, nunc reuocan- tur 196 Licentia hætenus concessa mi- lieribus ingrediendi monaste- ria Carthusiensium, & alio- rum quorumcunq; regulari- um ordinū, etiam mendican- tium, reuocantur 151 Licentia omnes hætenus, præ- terquam inquisitoribus fidei, libros suspectæ fidei legendi aut venales proponendi con- cesse, reuocantur 196 Lite pendente fructus & distri- butiones beneficiorum Eccle- siasticorum fides sequestro de- bent deponi 86 Littera inquisitorum absolutio- ria & declaratorie in crimi- ne hæresis non transeunt in rem iudicatam 191 Littere surreptitæ sunt que per falsam rer narrationem im- petratae sunt 216 Littere synodales aliquando e- rant loco regula, quam postea Pontifex de fide Christianorū prescripsit 127</p>	<p>Lites Cardinalium per con- cem suum non decedunt 19 Lites & causa Cardinalium vocantur, & Pontifici au- sioni referantur 114 Lites religiosorum extra clau- stra vagantium ad decip- nem Apollinam referan- tur Liturgia sacra celebranda sit vita eo, quoniam sit Ecclesia in qua Presbyter sacrificium illud incrementū suffragat 194 Loca monasterio exempta præ- ma, etq; ad hæretica, & ipsi exempta censentur 19 Loca pia ab onere militum bospi- tandi exempta sunt 147 Locus appellationis non est hæ- reticis ob homicidium. Eius- dem sine quadraginta militibus a loco delicti extendan- tur 216</p> <p>M</p> <p>Mediatores alienationis ho- norum Ecclesie excom- nicandi 5 Medici ante omnia in diti- firmos ad vocandum medicum animarum, ut postquam de spirituali salute fuerit pro- visum, ad corporalem medi- nam remedium saluberrime cedatur 124 Medici Iudæi ad approbandum Christianorum curanda con- vocari non debent 113 Medici Iudæi & infidelis ad Christianorum curanda mte- bos non admittantur 125 Menses Apostolice sedis serua- tes, Episcoporum alterantia residentium, non debent 46 Metamorphyzationis & vini in Eucharistiam transubstantia- tio vocatur à catholicis 124 Ministerium Ecclesiasticū nec- rignam committendum nisi persona que residere in loco & curā Ecclesie per se ipsam valeat exercere 119 Monasteria amatarum, quon- dam innotiorum & reliquarum iu- riū solutionem obligantur, quo- rum fructuum taxa Camera Apostolice non licet aucho- ritatem 78 Monasteria & conventus excom- nicantur ab onere hospitii 143 Monasteria milites hospitarii no- tenentur 147 Moniales à decemuram & sub- sidiorum, aliorumque con- 127</p>
---	--	--

Rerum & Verborum.

rum impofitione exempta sunt 157
 Moniales & licet acriter vel expresse professi clausura obstringuntur 158
 Monialis graviter infirma, ita ut contagiosa fit, etiam absque consensu superioris egredi potest monasterium, cum nimis locorum intercapedine disjunctum est superior a canobio, ut periculum fit in mora 160
 Montes pietatis 147
 Montes pietatis Christiana charitate erecti, & auctoritate Apostolica probati & confirmati, & ab usurario senore alieni liciti sunt 149
 Montes pietatis in pauperum subsidium, inopiisque eorum levanda causa infirmitas sunt 150
 Mulieres tertiaria clausura obligantur 158.

N.
 Necessitas obsequendi & exequendi, non auctoritas imperandi, lucis incubit 230
 Neglectus ordinationis Pii II. detrimentum summum Camera Apostolica minatus est 76
 Nemo ad credendum compellendus est 167
 Nemo ad dignitates & curas ecclesiasticas admittendus est, examine vite, morum & eruditionis non antegressio 215
 Nemo ad sacros ordines admittendus est sine titulo beneficii, pensionis aut patrimonii 9
 Nemo sine fide vera salvari potest 124
 Neophyti à Græcis hoc vocantur, quasi plantam dicant novellam, appellantur 170
 Neophyti sunt novitii & rudes adhuc in fide Christiane ib.
 Nihil dandum promittendumque beneficiorum provisiones nunciandum 222
 Nullus ad functiones ecclesiasticas mittendus est prius, quam se constitutiones papales observaturum juravit 224.

O.
 Obedientia Pontifici Romano prestanda est 124
 Obedientia Pontifici simoniacè electo non debetur 11

Ornamenta virtutum cujusque electioni suffragabuntur, non opes & facultates 220.

P.
 Parochialium perpetuo unitarum piis locis portio assignanda & vicarius non sit major centum nec minor viginti quinque scutorum 50
 Pastor personaliter ecclesia praesesse debet, & citri debeat 36
 Pastores diocesanorum praeceptorum memores, factique forma grægi, in iudicio ac veritate praesentent ac regent 112
 Paulus IV. statuit debitores obtinentes alternatim eas vel dilaciones teneri ferre bisretum viride 95
 Pauperes notoria facit ut beneficium cessionis bonorum concedatur 94
 Pax 138
 Pecunia in gratiam commercii & negotiorum publicorum adinventata est 231
 Pecunia per mutationibus inaequalibus medetur ibid.
 Pensiones reservari non debent in diminutionem monasteriorum & ecclesiarum regularium 50
 Permutatio beneficiorum 52
 Permutationes beneficiorum fraudulenta prohibentur 35
 Persona ecclesiastica cujuscumque gradus in haeresim prolapsa, & a fide decessa, omni dignitate & officio privanda sunt 190
 Persona ecclesiastica de bonis ecclesiasticis testari prohibentur 103
 Persona & loca quae sunt de foro ecclesiastico, statutus laicorum non subiacentur 62
 Persona excommunicatur, loca interdicti supponuntur, quorum consensu, favore & conatu litera & scripta apostolica sine executione remanent 8
 Persona qualitates & conditiones mentientes, ut aliquid facilius consequantur, rei, hoc obliquo tramite affecta, fructu carebunt 214
 Pius loci qui testandi facultate non habent praelati jure legati & donationis decimam tantum partem bonorum relinquere possunt 99
 Pius Secundi in appellantes à sedibus

INDEX

Apostolica sententia ad futurum Concilium constitutio confirmatur & interpretatur	89	extenduntur ad recipientes pecunias & mediatores	221	ratu & senilis monasteria ingredi possunt in casibus duntaxat necessitatis	161
Pius V. Virginem nobilissimam quandam petentem ob infirmitatem & adversam Galeandinem exitum e claustris exhortatus est, ut ne exeret	195	Pena recriptorum & mandatorum Apostolicorum executionem impediensibus proposita	5	Pralati & stans facultatem habentes locis suis iure legati decimis partem vicarium relinquere possunt	100
Pluralitas Episcopatum & beneficiorum improbat	35	Pena simoniacorum ab Hostiensis descripta	223	Prasertimores causa miserorum huius aetatis execranda sunt blasphemis, panis eo seceris vindicanda, qui sequitur in diuini nominis injuriam relerantur	202
Pena blasphemis in dignitate publica constituti sive clerici sive cnijs, nunquam non clerici	203	Pompa funebri Cardinalium, quo supra persolvi debeat	19	Prætextus exemptionis & privilegii, occasio scandalis non debet	60
Pena Cardinalem occidentibus imposita qua sit	16	Pontifex noster eligendus non est, quando & sit adhuc	219	Principes committuntur de premitentes, dactum excommunicantur, sunt infames, & propter opinionem bonorum rantur	33
Pena decolorum supplicium ultimum	96	Pontifex Romanus beati Petri successor est	124	Principes etiam ipsi panis lateranes recipientiam subiciunt, si illi calcantur	112
Pena lenonum, sordidum & turpe lucrū ex prostitutione virginum corradentium	231	Pontifex Romanus Christi vicarius est	ibid.	Principes occupantes bona ecclesiastica, & eorum libertati detractores, excommunicantur	81
Pena mortis statutur in lenones, quæstum e virginum pueros, quæstum, prostitutione referentes	231	Pontifex simoniace electus subditorum obedientiam non meretur	11	Principes non solventibus annuatim & excommunicati mortuenda est	77
Pena sacrilegi	69	Pontifex summus litium inter Cardinales exortarum iudex	19	Privilegia de candidatis regendis, ita ut certi patris ingressu debita alia libertate ecclesie concessa annullantur	114
Pena sanctionis pragmatica sequacium	130	Pontifex summus litium inter Cardinales exortarum iudex	19	Privilegia & facultates ecclesie Episcopus in gratiam posteritatis residentis	109
Pena blasphemorum cum suis generis, ordinis & qualitatibus	203	Pontifex summus litium inter Cardinales exortarum iudex	19	Pro pecuniario debito, vel cuiusvis rei crediti quantitas se non potest iudex ordinaria vel delegata potestate locum vel populum interdicere	87
Pena detinentium bona ecclesiastica Romana & Palatii Apostolici	69	Populus ades illius, quem Pontifex fore scit, diripit, & consuetudine insolenti violentia, & soliat	15	Pro profanis belli suspiciis aduersus Turca furios, Cameræ Apostolice, census alienandi facultas conceditur	33
Pena eorum qui homicidii fautores	204	Portiones vicariis perpetuis ita pingues & opime assignate, ut beneficii unitis fructus & emolumentis nihil accedat, non valent	51	Procedi solet in stragis & sortilegis, ut heretici & ebrii inter suspectos, quia ea perpetrant, qua manifeste sapunt heresim	129
Pena eorum qui in aetate legitima religionis votum emittentes a professo vita instituto deficiunt, & ad alios ordines vagantur	152	Potestas Cardinalium in Pontifice nostro eligendo qua sit	11	Professio doctorum	141
Pena eorum qui post ordinis suscepti institutum, & solenne votum emissum, successuque temporis confirmatum, relinquunt regularem vitam religionem	153	Potestas electi qua sit	10	Promissio beneficii facta, ut qua eligatur, est simoniacæ & dignitates ecclesiasticas, cuiusvis ordinis & instituti, fidei professionem & præscripta forma cum solemnitate iuramento profiteri debent	4
Pena Episcoporum non residentium in diocesi, & illius curam negligentium	108	Potestas impertitorum indulgentiarum à Christo ecclesie relicta	124		
Pena hereticorum, schismaticorum, & eorum qui istis fautores	187	Potestas iurisdictionis ordinaria	57		
Pena homicidarum & eorum fautorum	204	Potestas laicis in clericos nulla est	ibid.		
Pena in homicidas constituta confirmantur	208	Potestas laicis in clericos profecto interdicta est	60		
Pena in non solventes annuatim constituta irremissibiles	76	Pralati & alii monasteriorum monialium curam habentes in casibus tantummodo urgentis necessitatis parvo comitatu ea ingredi permittuntur	160		
Pena iure civili in ambitus reos sancita confirmantur &					

Promovens indignum ad benefici-
cium aliud pueniendus est 31
Propter pecuniarum debitum,
civitas, provincia, & loci pu-
blici non possunt interdico
supponi 87
Provisi de beneficiis referuntur
sedi Apostolica, ejusdem au-
toritatem scilicet pro mala fidei
possessoribus habentur 48
Provisiones beneficiorum sine illo
pretio denuncianda sunt 222
Publica honestas, quae ex spon-
sibus contrahitur, impedi-
menti nullus aut parum fre-
quenti est usus, quoniam spon-
salia de futuro quam rarissime
fiunt, longaeque major est
prohibitionis ratio in matri-
monio per verba de praesenti
contracto, quam in sponsalib.
de futuro 162
Publicatio beneficii in frequen-
tore populi conventu, ubi be-
neficii consistit, fieri debet 53
Puera ludorum invidiosus & re-
clamantibus parentibus non
debet baptizari 167
Pugnates in duello, & duellum
permittere, quacumque causa
eriam jure probata, excom-
municantur, eiusque sepultura
in loco sacro denegatur 233
Purgatorium esse catholicis cre-
dunt constantissime 124.

Q
Qua beneficiarius habent, em-
pta ad donandum Ecclesia
alicui diversa a sua, ea dona-
re possunt per testamentum
vel alio modo 120
Quae in decretis Conciliorum mi-
nus clara sunt, Pontificis soli-
us interpretatione illustran-
tur 130
Quae sunt in Concilio aecumeni-
cis resoluta, & decreta non
debent humana opinione im-
pugnari 199
Qualitas non patrocinatur cri-
mini quo mitius puniatur 71
Qualitas ordinandorum 20
Qualitas restis omni exceptio-
ne major est, quoties agitur
de inquisitione heresis 186
Qualitates gradus consanguin-
nitatis remotiores & propin-
quiores in dispensationibus
exponenda sunt 164
Qui apostatam praesentat ad
beneficium, patronatus jure
praesentandi privatur 81
Qui beneficia a summo Ponti-
fice impetrant, annatam sol-
vere tenentur 73
Qui bona cultui divino dicata
occupat, vel occupata tenent,
sunt & sacrilegi est 118
Qui Cardinalem offendit maje-
statis laesit reus 16
Qui disciplina regularis instr-
uctus professus est semel, per-
petuo eidem obligatus manet
141
Qui exercet munus in electione
collatum ante confirmatio-
nem, jure suo privatur 14
Qui intra gradus prohibitor sci-
entiae matrimonium contra-
here praesumpserit, spe dispen-
sationis consequenda carere
debet 163
Qui librorum hereticorum privi-
legia a viris titillantur, sa-
cile eorum contagione viriosi
& insani evadunt 169
Qui librorum heresis, aut falsi eni-
jusque dogmatis legerit,
excommunicatur 198
Qui nominis aut familiaritate
Cardinalium mentitur, ut
facilius obtineant gratiam,
excommunicati et adeptis non
fiuntur 214
Qui per alios facit, & negotium
aliquod exequitur, per sei-
psum facere videtur 138
Qui per sex menses ab obtento
beneficio, vel quamlibet co-
rum partem, officium non di-
xit, solum tenetur ad resti-
tutionem prorata, elapso ve-
ro semestri, si post admonitio-
nem in quindecim diebus
non crederit, beneficio priva-
tus est 57
Qui personis interpositis benefi-
ciorum provisione veniunt,
aut seipsos in canonico exa-
mine offerunt, quo alterius
ignorantia & imperitia fru-
ctum praebet, falsumque, tucā-
tur, excommunicati ad sunt 215
Qui Pontificatum ante sedem
vacantem venat, & adptus
est, excommunicatus & a
dignitatibus omnibus abdi-
candus est 217
Qui publica officia mercantur
pretio, ea sine gradibus & sa-
crae conscientiae vulnere reti-
nere non possunt 221
Qui res sunt ambitus, & pretio
mercantur, quod dignitate
prestare non possunt, ad officia
admitti non debent 220

Qui res & arma cujusvisque ge-
neris in subsidium Sarrace-
norum aut infidelium porri-
gunt, & ad externos in detri-
mentum Christiane rei publi-
cae deferunt, Concilium Latera-
nense decreto excommunicari
sunt ipso jure, & finit ser-
vandi, & bonorum omni-
um amissione mulentur 175
Qui remittunt aut possident be-
neficia Ecclesiarum, priusquam
Apostolicis litteris jus possessio-
nis proberur, beneficiis illis
privantur, & ad alia obtine-
nda perpetuo sibi inhabiles 33
Qui spe obtinenda dispensatio-
nis matrimonium contrahit
in gradibus prohibitis, in po-
sterum Pontificia gratia per
hujusmodi dispensationes non
gaudebit, etiam si ex copula
sequuta sit proles 165
Qui vel personas vel nomina
mutant, ut facilius aliquid
extorquat potius quam im-
petrent, videntur profecto
res falsi 213
Qui damnantur auctoribus vio-
lenti illatum praestare tene-
tur 13
Quisquis per pecuniam ordina-
tur, ad hoc, ut haereticus fiat,
ordinatur 10
Quod de jure ab initio non con-
sistit, ad temporis tractu non
confirmatur 38.

R
Ratio dogmatum legitimorum
ab adulterinis discernendo-
rum 127
Receptiones monialis ad or-
dinem, obligatione clausurae
violata, irrita sunt 158
Recitatio horarum canonicarum
neglecta, clericum reddit fructuum
perceptorum omissionis
tempore restitutioni ob-
noxium 56
Reconciliationes succedes in re-
inimicos (quas treugas vocant)
atrocius injuria parentes
damnantur 138
Regnum Christi suam non habet
123
Regulares extra claustra sagi-
tes 152
Regulares non possunt audire
confessiones secularium, nisi
approbatione & indulto or-
dinariorum 156
Rei confessi ad vinculis carceris
non sunt solvendi, nisi ex-
TIT 3

Rerum & Verborum.

Spontalia pura & certa, & ex consensu valida, inducunt honestatem publicam 163	rum monialium ex redditibus monasterii pendere debet. ne pe- nuria excedatur 159	Pontifice adhuc & gente mo- nopolium est prohibitum 219
Spurii ab officii, quibus patres eorum olim praesuerunt, ar- centur 20	Synodi cum alia omnes, tum Tridentina a catholicis ap- probantur 123.	Traditiones Ecclesiasticas fir- miter teneri debere Solunt catholici 123.
Statuta & ordinationes, quae fi- unt in injuriam executionis rescriptorum & literarum Apostolicarum, nullius sunt vigoris aut roboris 6	T Templa de ambulationis & gestus inhonesti loca non sunt 133	Treuga Turca occupata Pannonia exci- dium non solum Italia Serum- eria toti Europa minatur 23.
Statutum ordinarii auctori- tati Pontificis maximi detra- hitur 6	Tertia declaratio circa impedi- menta cognationis aut affini- tatis ex fornicatione 166	V Veneratio sanctorum 135.
Stipendia alienationis bonorum Ecclesiasticorum excommu- nicandi sunt 26	Testamenta & donationes ac- quisitorum ex bonis Ecclesia- nicis in fidem illegitimos, non tamen hospitalibus expo- sitorum & orphanorum, in- firmantur & annullantur 101	Veritas rei gestae in dispensa- tionum & aliarum gratiarum impetratione reiecta, pene- falsi damnat impetrantes 141.
Subditi eius, qui simoniaco ele- ctus est ob omni obedientia vinculo soluti sunt 11	Testes singulares regulariter non probantur 41	Via, ne quis haereticorum librorum veneno inficiatur, incenda, le- ctionis coram prohibito est 197
Substantia panis eucharistici mutatur in corpus Christi 124	Thalud Hebraeorum utrumq; potentis, commentis, & bla- sphemis in Christum & fidem Christianam multis refertum, damnatur 193	Vinum in usu Eucharistiae mu- tatur in sanguinem Christi 124.
Successor potest revocare male alienata 26	Thalud quatenus rejiciatur, & quatenus recipiatur ibi.	Viri sanguinum & Deo & ho- minibus exosi sunt 206.
Suffragia appellatorum in cau- sis maleficorum, nisi multa pecuniaria summa deposita, non admittuntur 93.	Tonsores aurea argenteaq; monetae panis supplicii ultimi sunt afficiendi 231	Vitae saeculi & venturi speratur & creditur a fidelibus 123.
Suffragia appellacionum propo- sitorum factis ad lites animos, & ad fugitanda audenda, cum sententia provocantur & in- decisa remanent ibid.	Trinitatem personarum in uni- tate substantiae, Christi divi- nitatem ejusq; de Spiritu S. in utero Virginis Mariae con- ceptionem profiteretur fides ca- tholica 1	Vnio beneficiorum 50.
Summi Pontificis auctoritas su- pra Concilium esse multis ex- emplis, & pragmatica san- ctionis in Conc. Basiliensi de- creti abolitione probatur 126	Tractate de electione Pontificis,	Voluntates ultime 99.
Susceptio & numerus puella-		Vota 141.

F I N I S.

